

SENAATTI

Säätytalon telineillä

Kertomuksia peruskorjaushankkeesta 2021–2025

Toimittaja: Selja Flink
Toimituskunta: Selja Flink, Marja-Leena Lehtimäki, Kati Winterhalter
Kuvat: ADLC = Arno de la Chapelle, SF = Selja Flink, SR = Sanna Reponen,
TN = Tommi Nick, KW = Kati Winterhalter tai mainittu kuvan yhteydessä erikseen.
Taitto: Valve Branding Oy / Anni Roivas
ISBN: 978-952-368-223-8 (painettu)
ISBN: 978-952-368-224-5 (pdf)

Sisällysluettelo

Lukijalle 7
Ohjausryhmän tervehdys 8
Projektinjohtourakoitsijan tervehdys 9

Restauroinnin restaurointi 11
Selja Flink: Suihkulähteestä kaikki alkoi 12
Simo Freese: Suuret saappaat 16
Mikko Mannberg: Mietteitä Säätytalosta ja sen restauroinnista 30

Kierros Säätytalon päätiloissa 33

Ihmisten työmaa 77
Matti Kruus, Selja Flink, Oskari Peurakoski: Yhteistoiminnalla ratkaisuja 78
Tommi Nick: Hyväntahtoista viestintää työmaalta 82
Riikka Wirpi: Hyvinvointia hankkeeseen 84
Tuuli Mäkinen: Suunnittelunohjauksen monet vaiheet 87
Marja-Leena Lehtimäki: Projektiarkkitehti Eva Knifin päivä Säätytalolla 90

Paras raksa 93
Marja-Leena Lehtimäki: Vastaava vastaa kaikesta 94
Tommi Nick: Työnjohtoa sisällä ja ulkona 97
Ulkotöiden aluevastaava Juha Jalonen: Kaikelle kansalle näkyviä töitä 98
Sisätöiden aluevastaava Miko Eränkö – historiallista ja huippumodernia 100
Työpäällikkö Juha Jalava – kaikki kimpassa 102
Projektipäällikkö Raimo Moilanen – yksityiskohdat ratkaisevat 103
Työmaa-assistentti Jenni Heino – yhteisöllisyyttä ja oppimisen iloa 104
Työmaainsinööri Samuli Siivo – kustannusten kaitsija 105

Rakenteita kellarista kattoon 107
Tuuli Ranki: Rakennesuunnittelun tiukimmat paikat – talotekniikkaa kätkemässä historialliseen rakennukseen 108
Työnjohtaja Miro Luodes – syvyyksien mies 114
Selja Flink: Tippukiviluolan kuivatus 116
Selja Flink: Monimuotoinen kattokorjaus 119
Ilpo Heikkinen: Vesikattorakenteiden puukorjaukset 121

Konehuoneita Mordoriin ja ullakolle 125
Tuija Väisänen: Matkalla Mordoriin 126
Työnjohtaja Iiro Salomäki, miesluolan vanki 132
Erno Pennanen: Suojellun talon LVI-tekniikka – kompromissien taidetta 134
IV-projektipäällikkö Jari Pussinen – Reittivalintoja 137
Työnjohtaja Jouni Allonen – ikkunoista ullakolle 138

Lattiakanaalista toiseen 141
Simo-Pekka Valtonen: Suunnittelussa pitää olla klappia 142
Simo Raassina: Jatkojohdoista eroon 144
Työnjohtaja Marjut Söderlund – viestinnästä kanaalien kautta konservointiin 146
Sähköasentaja Matti Kaataja – tuhannen piuhan mies 148
Selja Flink: Löytöjä lattian alta 150

Konservaattoreiden kulkue 153
Kati Winterhalter: Säilömisen taide 154
Nina Lehos: Koristelasikaton konservointi – ristiriitaisia tunteita 160
Marja-Leena Lehtimäki: Kahden vuosisadan käsityötaidot kohtaavat – Säätytalon maalausaarteiden konservointi 162
Arja Sorri: Paluu Säätytalolle 166
Anna Lehtinen: Lex-veistoksen konservointi 170

Restauroinnin käsityöläisiä 173
Marja-Leena Lehtimäki: Miten valo säilytetään – ikkunoiden restaurointi 174
Selja Flink: Mimoksen hakkurihaasteita 181
Marja-Leena Lehtimäki: Näkymättömissä töissä – Säätytalon puuseppien matkassa 186

Imitaattorit julkisivuilla 191
Kati Winterhalter: Hipuista hiekkakiveksi – kuinka Säätytalon uusi värikokonaisuus syntyi 192
Anni Hassi: Vuodet Säätytalon telineillä 200
Marja-Leena Lehtimäki: Säänsyömiä hengettäriä ehostamassa – kipsikoristeiden restaurointi 205
Marja-Leena Lehtimäki: Kivipintaa jäljittelevä maalaus on vanha arvostettu käsityötaito 210
Selja Flink: Aleksanteri ei sukella 214
Työnjohtaja Tommi Kostamo – kipsikoristeita kirjaamassa 216

Historiallisen puiston kunnianpalautus 219
Ismo Häkkinen ja Suvi Saastamoinen: Säätytalonpuistikon paluu 220
Laura Turunen: Kestävät ympäristöratkaisut ja hulevesien hallinta 227

Talo jälleen käyttöön 231
Sanna Forsman: Lisää valoa hienovaraisesti 232
Maria Inkeri: Historiallisten kalusteiden kunnostus 237
Niko Venäläinen: Säätytalon tekstiilit – verhojen ja mattojen uudistus arkkitehtuuria kunnioittaen 241
Marja-Leena Lehtimäki: Elämää sykkivä edustustila - Säätytalon toimintaa 243

Liitteet 247
Kirjallisuutta 247
Tutkimukset ja raportit aikajärjestyksessä 247
Julkisivut 248
Piha 253
Huonekortit 254
Hankkeen vaiheet 267
Hankkeen osapuolet 269
Kokonaiskustannukset 272

Lukijalle

Säätytalo on Suomen koristeellisimpia rakennuksia, runsaudessaan ja kauneudessaan suorastaan häkellyttävä. Kolmessa pääkerroksessa kaikki pinnat on koristemaalattu ja myös julkisivu perustuu taitavaan materiaalien jäljittelyyn.

Myös Säätytalon peruskorjaus osoittautui todelliseksi runsaudensarveksi. Hankesuunnitteluvaihe alkoi jo vuonna 2021 ja lokakuussa 2025 saatiin puistikkokin viimeisteltyä. Kaksi vuotta kestäneen työmaan aikana tehtiin ihan kaikkea, kellarista katolle, tuhansien työntekijöiden voimin. Hanke jatkuu vielä kaksi vuotta, kun takuuaikana varmistetaan, että kaikki toimii suunnitellulla tavalla.

Tässä teoksessa kerrotaan pääasiassa Säätytalon peruskorjauksen työmaavaiheesta ja niistä monista ammattilaisista, joita työmaalla tarvitaan, jotta tällainen iso ja vaativa peruskorjaus saadaan tehtyä.

Halusin tallentaa myös tekijöiden omat tarinat, vaikka se ei rakennushankkeissa ole tavanomaista. Rakennuksia dokumentoidaan huolellisesti, mutta harvemmin sitä, miten ihmiset työskentelivät, millaista työmaalla oli ja miten itse työtä kuvattiin. Näin tämä kirja on paitsi kertomus peruskorjauksesta myös osa Säätytalon ja rakentamisen kulttuurihistoriaa.

Ääneen pääsevät arkkitehdit, konservaattorit, lvi-suunnittelija, sähkömies ja monet muut. Kirjan artikkelit ovat keskenään varsin erilaisia, sillä kukin on saanut kertoa omalla äänellään. Erityisesti halusin nostaa esille työnjohtajien merkityksen, koska olin vaikuttunut päätoteuttaja Rakennus Oy Antti. J. Aholan työnjohdon osaamisesta ja sitoutumisesta hyvään laatuun.

Säätytalolla työskenteli harvinaisen suuri määrä restaurointialan taitajia, niin suunnittelijoita kuin käsityöläisiä, mikä tarjosi mahdollisuuden moneen antoisaan keskusteluun alan periaatteista ja käytännön toteutuksesta. Monialainen keskustelu tuo näkemykseni mukaan parhaat ratkaisut, kun kukin tuo oman osaamisensa mukaan päätöksiin.

Monessa artikkelissa kehutaan tämän työmaan erityisen hyvää henkeä. Oli tämä omallakin urallani poikkeuksellisen ihana työmaa, jonne oli aina kiva mennä ja jossa viihdyin monta päivää viikossa. Haluan kuitenkin paljastaa sen suuren salaisuuden, että kyllä meillä oli vaikeaakin välillä. Talo itsessään aiheutti yllätyksiä ja sydämentykytystä. Asiat ja näkökulmat olivat ajoittain törmäyskurssilla, ja rahasta käytiin tiukkoja keskusteluja. Kaikilla oli kuitenkin hyvää tahtoa ja ammattiylpeyttä. Sen voimin saatiin työmaa kunnialla ja laadukkaasti loppuun.

Tämä kirja ei siis ole varsinainen työmaadokumentointi vaan kuvaus vaativasta korjaushankkeesta. Tehty työ on yksityiskohtaisemmin tallennettu projektipankkiin ja erillisiin raportteihin. Kirjan loppuun on kuitenkin koottu tarpeellista tietoa siltä varalta, että projektipankit kaatuvat ja tiedostomuodot muuttuvat. Painettu kirja säilyy ainakin kirjastoissa. Seuraava peruskorjaus tulee taas, terveisiä vain sinne tulevaisuuteen.

Haluan kiittää kaikkia hankkeen osapuolia ja tekijöitä tasapuolisesti. Hyvä me!

Selja Flink,
Helsingissä tammikuussa 2026
Rakennuttajapäällikkö, Senaatti-kiinteistöt

Ohjausryhmän tervehdys

Jokaisella rakennuksella on oma, ainutlaatuinen historiansa. Niin myös Säätytalolla, joka on kokenut olemassaolonsa aikana monet yhteiskunnalliset tapahtumat ja muutokset. Säätytalo on Suomen historian upea näyttämö ja valtioneuvoston ja sen ministeriöiden keskeinen edustus- ja arjen työskentelytila.

Nyt tehdyn peruskorjauksen ja restaurointityön lähtökohtana oli kunnioitus Säätytaloa ja sen arkkitehtuuria kohtaan. Pääkerroksissa peruskorjaus näkyy lähinnä kirkastuneena ilmeenä. Pohjakerroksessa taas talon henkilökunta on saanut toimintaa entistä paremmin tukevat tilat.

Rakennushanke on aina yhteistyötä. Onnistuneeseen lopputulokseen on tarvittu hyvää ja saumatonta toimintaa niin suunnittelijoiden, rakentajien, kädentaitajien, omistajan ja käyttäjän kesken. Toivomme, että tästä teoksesta välittyy kaikkien osapuolten vahva sitoutuminen ja ammattitaito, jotka ovat ohjanneet hanketta sen alkumetreiltä aina loppuun asti.

Haluamme kiittää kaikkia tekijöitä, jotka ovat olleet mukana rakentamassa Säätytalon historiaa ja varmistamassa, että talo palvelee käyttäjiään myös tulevina vuosikymmeninä.

Janne Kerkelä,
ohjausryhmän puheenjohtaja, osastopäällikkö, ylijohtaja, Valtioneuvoston kanslia
Minna Niittyniemi
toimialajohtaja, Senaatti-kiinteistöt

Projektinjohtourakoitsijan tervehdys

Arvokiinteistön peruskorjaus on vaativa taitolaji, joka mitataan ennen kaikkea johtamisessa, viestinnässä ja yhteistyössä. Vaikka suunnitelmat, sopimukset, prosessit ja tekniset työsuoritteet luovat hankkeen raamit, on onnistumisten ytimessä aina ihmiset.

Säätytalon peruskorjaushankkeen takana on suuri joukko työlleen omistautuneita ja sitoutuneita ammattilaisia, joiden saumaton yhteistyö on mahdollistanut tämän historiallisen kohteen vaativan peruskorjauksen onnistumisen.

Säätytalo on Suomen mittapuulla varmasti yksi hienoimpia ja arvokkaimpia rakennuksia, koristeellisuus ja yksityiskohdat vangitsevat katseen kerta toisensa jälkeen. Rakennuksella on myös poikkeuksellinen historiallinen painoarvo. Säätytalo on nähnyt suomalaisen yhteiskunnan murroskohdat ja kehityksen, sekä toiminut demokratian ja sivistyksen näyttämönä läpi Suomen historian. Meille on ollut suuri kunnia päästä osaksi Säätytalon tarinaa sekä valmistaa sen tilat ja tekniikka palvelemaan käyttäjiään pitkälle tulevaisuuteen.

Haluamme esittää kiitoksemme tilaajalle luottamuksesta sekä kaikille hankeosapuolille erinomaisesta yhteistyöstä ja unohtumattomasta hankkeesta.

Mikko Heino,
toimitusjohtaja,
Rakennus Oy Antti J. Ahola

1772
LEGES ET INSTITVTA
FENNIÆ
SOLENNITER CONFIRMATÆ
LEX
SÄÄTYTALO
STÄNDERHUSET
HOUSE OF THE ESTATES
PALAIS DES ÉTATS

ADLC

Restauroinnin restaurointi

Tervetuloa Säätytalolle! Kaksi vuotta kestänyt peruskorjaustyömaa on juuri päättynyt ja talo on otettu täysin käyttöön tammikuussa 2026.

Säätytalo rakennettiin kolmen aatelittoman säädyn valtiopäivätaloksi. Aateliset kokoontuivat Ritarihuoneella. Jokainen sääty sai ison kokoushuoneen, kanslian ja virkistyshuoneen. Papisto sai talon arvokkaimman paikan keskiakselissa eli Snellmaninkadun puolella. Talonpoikien sali on maaseudun puolella ja Porvariston kaupungin. Papiston sali on tummasävyinen ja siellä on aika hillityt koristeet. Talonpoikien ja Porvariston salit ovat muuten samanlaisia, mutta väritys on hieman erilainen. Säädyt kokoontuivat siis jokainen erillään ja upeassa porrashallissa he sitten saattoivat jutustella keskenään.

Säätytalo toimi valtiopäiväkäytössä vain lyhyen aikaa, koska Suomeen tuli jo 1907 yksikamarinen eduskunta ja tarvittiinkin 200 hengen kokoontumistila. Aluksi suunniteltiin jopa laajennusta Säätytalon tontille. Eduskunta kokoontui eri paikoissa, kunnes 1931 valmistui eduskuntatalo Arkadianmäelle. Silloin Säätytalo annettiin Tieteellisten seurain valtuuskunnan eli TSV:n käyttöön. TSV:n aikana talossa ei tehty korjauksia ja lisäksi moni tila oli rakennettu täyteen kirjahyllyjä.

1980-luvulla valtioneuvosto päätti, että Säätytalosta tulee taas valtion edustustilaa ja rakennuksessa toteutettiin suuri peruskorjaus- ja restaurointihanke, joka valmistui 1993. Arkkitehtina toimi Vilhelm Helander, jonka toimistossa ovat syntyneet monet Suomen tärkeimmistä restauroinneista: Helsingin tuomiokirkko, Kansallismuseo, Tieteiden talo jne.

Tässä peruskorjauksessa kunnioitettiin Helanderin restaurointiratkaisuita sillä sekä pääsuunnittelija Simo Freese, kohdearkkitehti Kati Winterhalter että rakennuttajapäällikkö Selja Flink ovat hänen oppilaitaan. Valitettavasti Ville menehtyi joulukuussa 2024 eikä nähnyt Säätytalon tätä peruskorjausta valmiina.

Selja Flink:

Suihkulähteestä kaikki alkoi

Säätytalon peruskorjaushanke alkoi muotoutua, kun kiinteistöpäällikkö Pasi Mätäsniemi vuonna 2018 pyysi minua korjaamaan Säätytalon suihkulähteen, siis yli satavuotiaan betonisen suihkulähteen. Harvoinpa sellaista joutuu korjaamaan, mutta kokeellisella otteella saimme työn tehtyä.[1] Sen jälkeen alkoi tuntua ankealta, että suihkulähteen ympärillä onkin hiekkakenttä eikä vehreä puisto, niin kuin alun perin. Käynnistin neuvottelut Helsingin kaupungin kanssa puistosuunnittelusta niin, että leikkipaikkaa voisi pienentää ja palauttaa puistikkoa kansalaisille.

Operatiivinen johtaja Juha Lemström oli jo aikaisemmin pyytänyt minua vilkaisemaan julkisivujen kuntoa. Silloin kuvittelin vielä, että ne voisi korjata jotenkin konservoiden eli kevyesti, koska alhaalta katsottuna kaikki näytti suht hyvältä. Lisäksi oli puhetta, että rakennuksen talotekniikka kaipaisi uusimista, koska olosuhteet vaihtelivat talossa villisti.

Pääsin mukaan myös sisäpintojen kesäkonservointiin, jota Arja Sorrin työryhmä oli tehnyt arkkitehti Pasi Kaarron ja konservaattori Raija Kaarron ohjauksessa joitain vuosia. Kun Kaarrot ilmoittivat jäävänsä eläkkeelle, pyysin ohjaustehtävään Kati Winterhalterin, joka taas oli jo joitain vuosia aikaisemmin aloittanut Säätytalon rakennushistoriaselvityksen aineiston kokoamista.

Näiden palasten koosteena tuntui järkevältä alkaa miettiä peruskorjausta, olihan edellisestä ns. suuresta restauroinnista jo kolmisenkymmentä vuotta. Valtioneuvoston kansliasta esitettiin toive, että peruskorjaus ajoittuisi Smolnan peruskorjauksen jälkeen, mutta ennen Valtioneuvoston linnan tulossa olevaa peruskorjausta. Näin edustustiloja pysyisi aina käytössä riittävästi.

Hankesuunnittelu

Hankesuunnittelu käynnistyi keväällä 2021. Suunnittelijat tarttuivat käyttäjän toiveiden täyttämiseen eli tarvittaisiin lisää vessoja, laitoskeittiön uusiminen ja turvallisuuteen parannuksia. Tärkeä tilallinen muutos olisi uusi sisäänkäynti medialle pohjakerroksen kautta, mikä vaati uuden oviaukon pohjakerrokseen ja siitä hissin sekä portaat ylös ensimmäiseen kerrokseen. Taloteknisiin järjestelmiin toivottiin merkittäviä parannuksia.

Hankesuunnitelma valmistui hyvässä yhteistyössä asiakkaan kanssa tammikuussa 2022. Kilpailutin sen jälkeen jatkosuunnitteluun konsultit ja aloimme työstää toivottuja muutoksia eteenpäin.

Projektinjohtourakoitsijaa valitsemaan

Rakennuttajakonsulttien Matti Kruusin ja Oskari Peurakosken kanssa päädyimme valitsemaan urakkamuodoksi projektinjohtourakan tavoitebudjetilla, koska se sopii tällaisiin vaikeasti ennakolta määriteltäviin vaativiin korjaushankkeisiin joustavuutensa vuoksi. Suunnittelijat pysyivät suoraan sopimussuhteessa Senaattiin.

Projektinjohtourakoitsija kilpailuttaa kaikki aliurakat, tarjouksia pyydetään yleensä vähintään kolmelta ehdokkaalta. Myös tilaaja pääse vaikuttamaan päätöksiin ja kustannukset pysyvät näin

kurissa. Tavoitebudjetti taas tarkoittaa sitä, että hankkeelle asetetaan tavoitebudjetti, jossa on tarkoitus pysyä. Jos pakollisia lisätöitä tulee, pitäisi vastaavasti etsiä säästöjä muualta. Säätytalon kaltaisissa kohteissa on kuitenkin todella vaikea keksiä, mistä voisi järkevästi säästää. Hankkeen eri vaiheissa pyöriteltiin monia suurempia säästömahdollisuuksia, mutta kaikki ehdotukset todettiin lopulta huonoksi. Kun rakennus on työmaana ja poissa käytöstä, on järkevää tehdä kaikki tarpeellinen myös tuleviksi vuosiksi.

Projektinjohtourakoitsija kilpailutettiin laatupainotteisesti. Tarjottava henkilöstö testattiin työpajoissa, joissa mukana oli myös ulkopuolinen arvioija tarkkailemassa työryhmän yhteistoimintaa. Valituksi tuli Rakennus Oy Antti J. Aholan (myös lyhyemmin Rakennus Ahola) työryhmä, joka sattumoisin oli minulle tuttu jo aikaisemmasta hankkeesta eli Kiasman peruskorjauksesta. Tiesin, että luvassa on osaava ja innokas rakentajaporukka.

Kehitysvaiheen uusi sisältö

Rakennus Aholan kanssa olimme juuri sopineet joulukuussa 2022 ns. kehitysvaiheen aloittamisesta, kun asiakas eli Valtioneuvoston kanslia joutui toteamaan, että heidän on muutettava suunnitelmiaan, koska heidän toivomilleen muutoksille ei ollutkaan rahoitusta. Lähes kaikki hankesuunnitelmassa toivotut muutokset pyyhittiin pois hankkeelta – ja suunnittelijathan olivat tietenkin keskittyneet juuri niihin jo kuukausien ajan.

Keväällä 2023 alkoi vimmattu uudelleen suunnittelu samaan aikaan kun urakoitsija yritti paneutua hankkeeseen. Kaiken lisäksi hallitusneuvottelut pidettiin vielä Säätytalolla, joten sinne ei päässyt edes käymään ja tutustumaan kohteeseen.

Hallituksen synnyttyä kesäkuussa alkoivat Säätytalon käyttäjät pakata tavaroitaan poismuuttoa varten. Kesäkuussa 2023 Senaatti teki investointipäätöksen hankkeesta hankesuunnitelmien mukaisella kustannusarviolla eli 38 miljoonalla eurolla, vaikka olimme jo laskeneet uudeksi, tarkennetuksi kustannusarvioksi 42 miljoonaa euroa. Ajatuksena lienee ollut, että tiukempi budjetti hillitsisi kustannusten kasvua.

Työmaa alkaa – ja loppuu

Työmaa alkoi siis tilanteessa, jossa kaikkea suunnittelua ei ollut ehditty tehdä kunnolla. Vaikka esimerkiksi taloteknisten reittien lopullinen selvittely jääkin aina vasta purkuvaiheeseen, olisi ollut hyödyllistä, kun kaikki järjestelmät olisi ehditty kertaalleen miettiä valmiiksi. Nyt nimenomaan niihin kohdistui suuria hankemuutoksia, mikä taas poiki kerrannaisvaikutuksia kaikkiin muihinkin suunnitelmiin.

Työmaa alkoi syyskuussa 2023. Tämä kirja kertoo lähinnä työmaavaiheesta, joten eipä siitä sen enempää tässä. Työt saatiin valmiiksi aikataulussaan eli kahden vuoden rakentamisen jälkeen sisätilat luovutettiin asiakkaalle takaisinmuuttoa varten syyskuussa 2025. Julkisivuilla ja pihalla työt jatkuivat vielä marraskuun alkuun saakka.

Rakennuttajapäällikön työ on tasapainoilemista kustannusten, aikataulun ja laadun välillä. Selja Flink uransa huipulla. Jussi Helttunen

ADLC

Lisäksi sisällä tehtiin koko syksyn ajan lisäkonservointia ja muita lisätöitä pienemmällä porukalla.

Kustannuksista

Kaikkien muutosten ja yllätysten jälkeen loppukustannukseksi tuli noin 49 milj. euroa (alv 0%). Kustannukset jakautuvat seuraavasti:

Rakennuttajan kustannukset yht. 8,4 milj. euroa

- Suunnittelu, tutkimukset ja rakennuttaminen — 7,4 milj. €
- Liittymämaksut ym. — 1,0 milj. €

Rakentamiskustannukset yht. 40,7 milj. euroa, joista nostona

- julkisivutyöt, sis. ikkunat ja ulko-ovet — 4,5 milj. €
- vesikatto, sis. puukorjaukset — 2,1 milj. €
- ulkoportaat — 0,8 milj. €
- konservointi- ja restaurointityöt sisällä — 3,3 milj. €
- LVIA-työt — 5,5 milj. €
- sähkötyöt, sis. valaisimien kunnostus — 2,4 milj. €
- puistikon kunnostus (ei sis. leikkipaikkaa) — 0,8 milj. €

Tarkempi kustannustaulukko löytyy liitteistä.

Usein sanotaan, että historialliset rakennukset ovat kalliita juuri suojelun ja konservoinnin vuoksi. Näiden osuus tässä hankkeessa ei kuitenkaan tehtyyn valtavaan työmäärään nähden ole mielestäni mitenkään erityisen merkittävä. Olisihan julkisivuille ja sisäpinnoille joka tapauksessa täytynyt tehdä jotain.

Merkittävää säästöä saatiin sillä, että työmaalla kirittiin eli tehtiin töitä iltaisin ja viikonloppuisinkin. Näin saatiin telineet, sääsuojat ja työmaakopit nopeammin pois ja asiakkaan vuokranmaksu alkamaan sovitussa aikataulussa.

Säätytalon työmaa osui sikäli hyvään vaiheeseen, että rakennusalan hiljainen kausi lisäsi kotimaisten aliurakoitsijoiden tarjous- ja työhalukkuutta. Työmaa tarjosi töitä yli 1500 henkilölle, joiden veroeurot palasivat valtion kirstuun.

Tärkeänä pidän myös sitä, miten saimme ylläpidettyä restaurointialan harvinaisten käden-taitojen osaamista. Siksi olemme panostaneet restaurointi- ja konservointitöiden huolelliseen dokumentointiin. Kymmeniin selvityksiin ja dokumentointiraportteihin voitte tutustua Senaatin verkkosivuilla, hakusanat ”Senaatti” ja ”raportit” vievät nopeimmin perille!

Lähdeviitteet

1. Arkkitehtitoimisto Okulus Oy: Säätytalon puistikon suihkulähde. Helsinki 2022.

ADLC

Simo Freese:

Suuret saappaat

Simo Freese/Arkkitehtitoimisto Freese Oy oli Säätytalon peruskorjauksen pääsuunnittelija ja arkkitehti. SR

Kaksi titaania

Gustaf Nyströmin Säätytalo on 1800-luvun jälkipuolen arkkitehtuurin ja käsityötaidon avainteos. Rakennuksen arvo maamme valtiohistorian muistomerkkinä ja sijainti kaupunkikuvassa ovat ainutlaatuiset. Niinpä Säätytalon restauroinnin suunnittelu on tehtävä, jossa rima on ennätyksellisen korkealla. Lopputulosta eivät arvioi ainoastaan kollegat ja käyttäjät, vaan myös suuri yleisö, eikä vähiten siksi, että Säätytalo on yksi eniten mediassa näkyviä rakennuksia Suomessa.

Julkiset rakennukset tuntuvat joutuvan isoon peruskorjaukseen, syystä tai toisesta, noin 30 vuoden välein. Säätytalossakin tuo aika oli tullut täyteen edellisestä, professori Vilhelm Helanderin johdolla tehdystä legendaarisesta restauroinnista.

Tässä artikkelissa uusinta peruskorjausta kuvataan paljolti suhteessa edeltäjäänsä, josta syystä siinä on runsaasti viittauksia Helanderin suunnitteluratkaisuihin ja restaurointifilosofiaan.

Pääsuunnittelijana huolellisesti valmistellussa rakennushankkeessa

Arvokohteen korjauksen lähtökohdat muovautuvat pitkälle hankkeen hallinnollisista puitteista sekä eräistä työn sisältöön ja toteutustapaan liittyvistä ennakkopäätöksistä, niin Säätytalossakin.

Pääsuunnittelijan näkökulmasta omistaja eli Senaatti-kiinteistöt oli valmistellut hankkeen huolella, esimerkiksi varannut hankkeelle riittävät resurssit ja aikaa. Suunnittelijat oli valittu laatua ja kokemusta vastaavista kohteista painottaen.[1] Rakennusurakka tehtäisiin muodoltaan projektinjohtourakkana, jossa laatua ja kustannuksia pystytään yksityiskohtaisesti seuraamaan. Jo varhaisessa vaiheessa ryhdyttiin varaamaan vaativiin konservoinnin käsitöihin maan parhaita ammattilaisia.

Rakennustekniset ongelmat oli kartoitettu, rakennushistoriaselvitys tehty ja suunnittelu- ja muutoshistoria tiedossa. Hankesuunnitelman[2] linjausten mukaan ryhdyttiin tutkimaan rakennuksen toiminnallista kehittämistä ja talotekniikan uusimista.

Mikä tärkeintä suunnittelun ja rakennuksen säilymisen kannalta, Säätytalon käyttötarkoitus ja käyttäjä pysyivät entisinä. Vuokralaisena jatkoi Valtioneuvoston kanslia, jonka hallinnoimana talossa järjestetään ennen kaikkea korkeimman valtiojohdon tilaisuuksia.[3]

Arvokohteen pääsuunnittelijan toimenkuva on aina erityinen ja vakiintunutta tehtäväluetteloa[4] sovelletaan tilanteen mukaan. Vastuuta oli tällä kertaa myös jaettu.[5] Suunnittelijaryhmässä pääsuunnittelija toimi eräänlaisena Nyströmin alkuperäisen arkkitehtuurin puolestapuhujana ja määritteli restaurointiperiaatteet, jotka ohjastivat lukemattomien arkisten päätösten tekemistä. Viime kädessä pääsuunnittelija vastasi siitä, että jokaiseen, joskus näennäisen

mahdottomaankin suunnitteluongelmaan, löytyy ratkaisu.

Moneen kertaan restauroitu Säätytalo

Säätytalo valmistui Suomen ensimmäiseksi valtiopäivätaloksi, eli kolmen aatelittoman säädyn kokouspaikaksi, arkkitehti Gustaf Nyströmin (1856–1917) piirustusten mukaan vuonna 1891.[6] Vuosisadan vaihteessa Nyström ehti itse suunnitella rakennuksen ensimmäiset muutokset, joissa esimerkiksi julkisivuja muokattiin enemmän kuin kertaakaan sen jälkeen.[7]

Säätytalon käyttö- ja muutoshistorian tärkeimpiä vaiheita oli Tieteellisten seurojen valtuuskunnan tulo taloon 1930-luvulla, jolloin mm. lämmitysjärjestelmä muutettiin ja seurojen kirjasto laajeni vähitellen talon alimpiin kerroksiin ja salien parville, pilkkoen avoimet tilat toissijaiseen käyttöön. Porrashalli ja yläkerran salit koristemaalauksineen sentään säilyivät nähtävillä.

Tämänkertaisen peruskorjauksen lähtökohtana oli edellinen, professori Vilhelm Helanderin johdolla tehty, vuonna 1991 ja julkisivujen osalta kaksi vuotta myöhemmin valmistunut restaurointi, jossa rakennus palautettiin valtionhallinnon käyttöön. Tehdyillä ratkaisuilla oli oleellinen vaikutus nyt valmistuneen korjauksen suunnitteluun, joten on syytä kerrata niiden sisältö lyhyesti:

Helanderin yhtenä johtoajatuksena oli jakaa rakennus ”entistämisalueeseen” (1–3.krs) ja ”muutosalueeseen” (pohjakerros, kellarit ja ullakko). Rakennusteknisten korjausten ja talotekniseen modernisoinnin lisäksi Nyströmin suhteikkaat tilasarjat palautettiin alkuperäiseen asuunsa.[8] Pääkerroksissa alkuperäisestä arkkitehtuuria täydentäviä moderneja uudistuksia tehtiin vain saleja palveleviin tarjoilukeittiöihin sekä yleisön sisääntuloon liittyviin järjestelyihin. Operaatiota tuki taloon harkiten sovitettu tilaohjelma.

Talotekniikka uusittiin tuolloinkin kokonaan, vain 1930-luvulla asennetut vesipatterit säilytettiin. Uudet aputilat keskitettiin pohjakerrokseen ja tekniset tilat pääosin talon alle kaivettuun laajennukseen. Uudella hissillä saatiin ratkaistua esteettömyyteen ja huoltoliikenteeseen aikaisemmin liittyneet ongelmat. Hissi sijoittui talon toiminnalliseen painopisteeseen ilman haitallisia tilallisia vaikutuksia. Pääportaan alle avattiin porras pohjakerroksen uusiin yleisö-wc-tiloihin. Pohjakerroksessa kevyiden väliseinien yläosat tehtiin lasista, jolloin holvistot jäivät näkyviin tilojen välillä. Alkuperäiset ikkunat kunnostettiin, samoin peiliovet, joista tehtiin myös uusia moderneja versioita restaurointiperiaatteen ”uusien ja vanhojen rakennusosien on hyvä erottua toisistaan” mukaan. Alkuperäinen sähkövalaistus säilytettiin, valaisimet kunnostettiin ja niiden määrää paikoin lisättiin.

Helanderin keskeinen tavoite oli konservoida ja palauttaa pintoihin koristemaalausten alkuperäinen polykromaattinen värimaailma ja kivi-imitaatiot klassisia maaväripigmenttejä ja perinteisiä maalauskäsittelyjä käyttäen. Lähtökohtana oli suurten salien ja kansliahuoneiden alkuperäisen ”italialaista renessanssia” edustavan asun

Yleisön vaatenaulakossa sovellettiin Helander-Leiviskä-toimiston edellisessä peruskorjauksessa laatimaa suunnitelmaa. Osa naulakosta tehtiin nyt esteettömäksi ja siihen integroitiin Ateneumista kierrätetyt vanhat lokerikot. ADLC

Porrashallin sivukäytävä toisessa kerroksessa. Siellä missä sisäseinien jäsentely esti poistumistievalaisinten ripustamisen seinälle, se pystytettiin lattialle. ADLC

palauttaminen, paikoin voimakkaastikin rekonstruoimalla, mutta periaatteella ”alkuperäinen on aina arvokkaampaa kuin jäljennös”. Nyströmin toista kautta olevat jugend-vaikutteiset kulmahuoneet säilytettiin omana ajallisena kerrostumanaan. Myös eteisessä ja porrashallissa säilyi 1904 vakiintunut asu, johon kuuluivat Laki-veistos taustaverhoineen, lasikatto ja sen alapuoliset kasetoinnit sekä sivukäytävien keltapunainen maalausasu. Erityisesti huolehdittiin yksittäisten väripintojen ja koristemaalausten tasapainoisesta suhteesta kokonaisuuteen ja rakennuksen arkkitehtuurin tektoniikkaan. Korjausta voidaan luonnehtia antikvaariseksi tai konservoivaksi restauroinniksi, jossa myös esteettiset näkökulmat tulivat huomioitua.

Myös julkisivujen väritys uusittiin jälleen kerran,[9] perinpohjaiseen tutkimukseen ja teoreettisen pohdintaan perustuen – problematiikasta enemmän toisaalla tässä kirjassa.

Edellä kuvattu Säätytalon korjaus oli merkkipaalu Suomen restauroinnin historiassa. Sen myötä monet restauroinnin käytännöt ja uusien restaurointiperiaatteiden esiintuominen levisivät aikaisempaa laajempaan tietoisuuteen.[10]

Mikä vikana?

2020-luvulle tultaessa akuuteista rakennusteknisistä korjauskohteista kiireisin oli vuotava vesikatto. Ullakolla oli havaittu huolestuttavia kosteusongelmia sekä rakennevauriota.

Pohjakerroksen maanvaraisten lattioiden painumat näkyivät halkeamina mosaiikkibetonipinnoissa. Ulkopääportaan alla olevaan holvistoon kasvoi tippukiviä sinne valuvan veden vaikutuksesta. Julkisivujen kipsikoristeet olivat paikoin putoamisvaarassa ja muodostivat ohikulkijoille turvallisuusriskin. Alkuperäisten ikkunoiden edellisestä kunnostamisesta oli vierähtänyt jo tovi.

Säätytalon sisäilmaolosuhteissa oli ikävää heittelyä huolimatta siitä, että talotekniikka oli ajatuksella uusittu edellisen peruskorjauksen yhteydessä. Sisäilman olosuhteita (kosteus, lämpötila) ei saatu kunnolla hallittua, mikä heikensi käyttömukavuuden lisäksi erityisesti suurten salien kattomaalausten ja pääportaikon lasimaalauksen säilymistä. Ullakolla, varsinkin sen valokatteisessa osassa, olosuhteet vaihtelivat äärimmäisyydestä toiseen.

Rakennuksen käytettävyydessäkin alkoi olla toivomisen varaa. Selvää oli, että pääkerrosten tilarakennetta ei voi muuttaa, mutta pohjakerroksessa pelivaraa löytyi. Valtion muitakin edustustiloja palveleva keittiö oli laitteistoltaan ja ilmanvaihdoltaan vanhentunut, henkilökunnan tilat vajavaisia ja varastotilat mm. huonekaluille puuttuivat.[11] Sähkötekniikka oli vanhentunutta, eikä siitä löytynyt muuntojoustavuutta uusiin järjestelmiin.

Rakenteellisen paloturvallisuuden hankalat lähtökohdat tiedostettiin kuten edellisessäkin peruskorjauksessa[12], mutta eräitä parannuksia siihen oli tehtävissä, kuten myös esteettömyyteen.[13]

Päätilojen katto-, seinä- ja lattiapinnoissa havaittiin runsaasti konservoitavaa, olkoonkin että pintoja oli ylläpidetty jatkuvasti

vuosihuoltoihin kuuluen. Tilanne oli päässyt pahenemaan ymmärrettävästi: konservoitava pinta-ala on järkyttävän suuri.

Säätytaloon liittyvän puiston alkuperäinen, Svante Olssonin suunnittelema puistosommitelma oli hämärtynyt, mm. leikkipuiston vallattua vähä vähältä valtaosan siitä reviirikseen. Puistoa ympäröivissä puurivistöissä oli useita huonokuntoisia puita.[14]

Peruskorjauksen tavoitteet

Näistä lähtökohdista lähdettiin siis suunnittelemaan uutta korjausta. Käsillä oli verraten hyvin säilynyt ja hoidettu Säätytalo, jossa tärkeimmät peruskorjauksen ratkaisut oli tehty ja toteutettu jo 30 vuotta sitten. Tarvetta mihinkään sisätilojen ”tyylirestaurointiin”, puhumattakaan ”revanssirestauroinnista”[15], ei ollut. Päin vastoin, Helanderin ”restaurointiarkkitehdin kädenjälki” koettiin arvokkaaksi ja vaalittavaksi historialliseksi kerrostumaksi.

Säätytalon materiaaliloisto on toteutettu etupäässä pintoja maalaamalla. Keskeisenä tavoitteena oli vaalia näitä ainutlaatuisella tavalla säilyneitä 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun monivärisiä huonetiloja sekä niiden pintakäsittelyjä ja koristemaalauksia.[16] Arvioitavaksi tuli kuitenkin dilemma, jossa uusi talotekniikka parantaa talon säilymistä, mutta sen sijoittaminen vaatii rajuja rakenteellisia interventioita. Uuden, määrältään valtavan talotekniikan aistikkaasta[17] sijoittamisesta sisätiloihin, julkisivuihin ja vesikatolle tulikin keskeinen arkkitehtien suunnittelutehtävä.

Korjauksen tavoite kiteytettynä kuului: saattaa kulttuurihistoriallisesti arvokas Säätytalo teknisesti ja toiminallisesti kuntoon siten, että sen suojeluarvot säilyvät. Yhtä tärkeää kuin arkkitehtuurin arvokkuuden säilyttäminen kaupunkikuvassa ja sisätiloissa oli rakennuksen elinkaaren pidentäminen alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan.

Ylevät ja käytännölliset restaurointiperiaatteet

Suunnittelua ohjasivat toisaalta yleiset kansainväliset restaurointiperiaatteet, toisaalta Säätytalon erityispiirteisiin sovitetut linjaukset.

Käsite restaurointi voidaan määritellä seuraavasti: ”...se on rakennuksen korjaamista siten, että kiinnitetään erityistä huomiota kohteen kulttuurihistoriallisiin arvoihin sekä vanhaan rakennustapaan; restauroinnissa voidaan käyttää konservoivia, rekonstruoivia ja/tai entistäviä toimenpiteitä.”[18]

Toisen mukaan ”...väljänä yleisterminä sillä tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden päätavoitteena on rakennuksiin ja ympäristöihin sisältyvien antikvaaristen ja arkkitehtonisten arvojen ylläpitäminen tai joskus myös vahvistaminen ja palauttaminen.”[19]

Tietosanakirjan vuodelta 1906 mukaan: ”Restaureerata: palauttaa, korjata entiselleen, uudistaa, virkistää, vahvistaa”.[20]

Säätytalon korjauksen ohjenuoraksi em. määritelmät sopivat hyvin.

Yleisesti tunnettuja, vanhojen rakennusten suojelusta ja restauroinnista annettuja julistuksia

Pohjakerroksessa kevyiden väliseinien yläosa on lasia, jolloin holvien jatkumo näkyy tilasta toiseen. Pohjakerroksen 1990-luvun pallovalaisimia muokattiin lisäämällä niihin niklattu varsi ja kattokupu. ADLC

on esimerkiksi UNESCO:n ns. Venetsian julistus vuodelta 1964. Sen artikloista monet ovat käyttökelpoisia edelleen, kuten:

- korjaus- ja muutostöiden tulee perustua kohteen historian, alkuperäistoteutuksen, oleellisten suunnitteluperiaatteiden, säilyneisyyden ja muutosvaiheiden hyvään tuntemukseen,
- keskiössä on alkuperäisen aineksen suojelu ja säästäminen.

Tärkeänä pidettiin, että korjaustoimenpiteet ovat kestävän kehityksen mukaisia, mm. että ne ovat energiatehokkaita ja todella välttämättömiä. Vanhan rakennustekniikan tuntemus tuli olla kaiken toiminnan taustalla. Ajalliset kerrostumat ja patina saivat näkyä ja uuden oli hyvä erottua hienovaraisesti vanhasta. Rakennustöihin piti kuulua runsaasti mallisuorituksia.

Erityisesti Säätytalossa haluttiin

- kunnioittaa edellisessä restauroinnissa syntynyttä, historiallisesti kerrostunutta kokonaisuutta, yksityiskohtia, rakennusosia ja periaatteita,
- pitää uudet talotekniset ratkaisut arvokkaissa huonetiloissa, julkisivuilla ja vesikatolla mahdollisimman huomaamattomina,
- tehdä välttämättömät uudisosat palautettavina ja alisteisina olevalle arkkitehtuurille, välttäen silmiin pistävää uutta muotoa,
- suosia Säätytalolle ominaisia materiaaleja, käsittelyjä ja rakennustapaa,
  toteuttaa talotekniset korjaukset siten, että seuraavat muutokset onnistuvat ilman suuria rakenteellisia avauksia.

Rakennus jaettiin jälleen konservointialueeseen ja muutosalueeseen, eli säilyttäen korjattaviin huoneisiin ja uudistettaviin tiloihin, suunnilleen samalla rajauksella kuin edellisessäkin korjauksessa.[21]

Rakentamisluvan ja suojelumääräysten mukaisesti kaikissa muutosehdotuksista pyydettiin Museoviraston hyväksyntä tai lausunto.[22]

Suojelua tukevat suunnitteluratkaisut

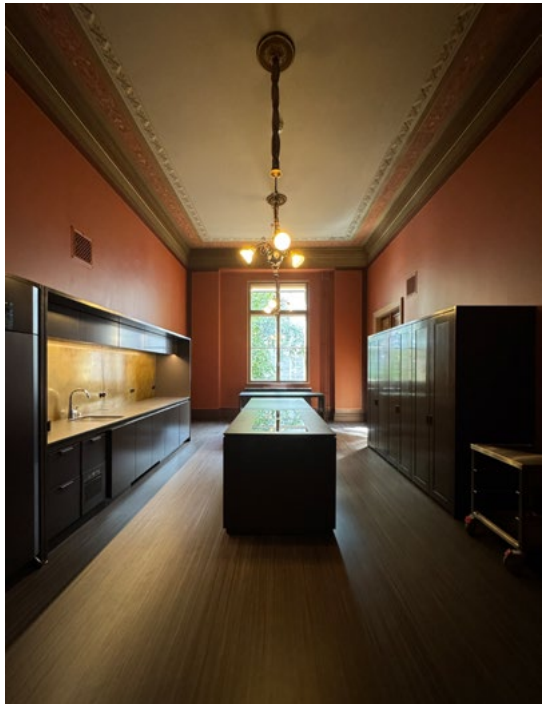
Säätytalon interiöörien symmetrian varaan rakentuva tilaryhmittely huipentuu eteishallin ja suuren porrashallin vaihteleviin läpinäkymiin. Rakennuksen geometriaan sopii kuvaus: siihen ei voi lisätä mitään, eikä ottaa mitään pois. Nyströmin piirtämä pohjakaava on kirkkaan looginen ja huonemuodot suhteiltaan kauniita. Ne haluttiin tässäkin korjauksessa säilyttää kaikilta osin koskemattomana.[23]

Ilmanvaihdon perusratkaisulla voi olla iso vaikutus arvorakennuksen ulkoasuun ja tilamuotoihin. Säätytalossa päädyttiin muutaman vaihtoehtotutkielman jälkeen pitämään voimassa aikaisempi konsepti, jossa raitis ilma otetaan sisään puiston suihkulähteessä olevista säleiköistä, kuljetetaan huoneiden läpi alhaalta ylöspäin ja lopulta likaisena katolle. Salit, joihin ilma johdetaan seinien vanhoista manttelitakkaa muistuttavista höyrypatterikoteloista[24] ja poistetaan tiiliseinien sisällä oleviin hormeihin[25], toimivat tällöin itse kookkaana osana kanavajärjestelmää. Katolla alkuperäiset piiput[26] riittivät uuteenkin tilanteeseen sellaisenaan ilman konstikkaita ulospuhaltajia tai säleikköjä. Näin rakennuksen ulkovaippaan ei tullut lainkaan arkkitehtuuria muuttavia uusia rakennusosia, olkoonkin että vuotava vesikatto[27] ja suuren porrasaulan päällä olevan valoullakon uloin lasikatto uusittiin. Ainoat ulkona näkyvät, rakennukseen liittyvät uudisosat ovat esteettömyyttä parantavat luiskat takasivulla ja ulkoportaiden käsijohteet.[28]

Sisällä putkien ja sähköjohtojen reitityksissä noudatettiin samoja perusratkaisuja kuin edellisessä peruskorjauksessa. Säätytalon alkuperäiseen suunnitteluratkaisuun sisältyneet runsaat nousukuilut ja vaakakanaalit hyödynnettiin jälleen täysimääräisesti. Huolimatta siitä, että tekniikan ja varsinkin eräiden putkitusten läpileikkauksen pinta-alaa kasvattavien eristeiden määrä oli lisääntynyt huomattavasti aikaisemmasta, onnistuttiin pääkerrosten läpäisevissä tekniikan tilavarauksissa pysymään asetetuissa rajoissa. Huonemuoto muuttui lopulta ainoastaan kahdessa kaakkoiskulman huoneessa, jossa aikaisemmin syvennyksessä olleet originaaliovet siirrettiin seinän etupintaan, sekä papiston salin parvella, jonne lisättiin kaksi ryhmäkeskuskomeroa katveeseen yleisön katseilta. Ilmanvaihtokoneille aikaisemmat tekniset tilat eivät kuitenkaan enää riittäneet, vaan niitä jouduttiin tekemään lisää yksi maan alle talon viereen sekä neljä kolmannen kerroksen kulmissa olleisiin varastohuoneisiin. Toisen kerroksen esteettömälle wc:lle löytyi sellaisenaan sopivan kokoinen tila hissin takaa.

Porvariston sali restauroinnin jälkeen: taivasmaalaukset konservoitu, lattian alla sähkökanaalit, lämpöjohdot vaihdettu, kattokruunut kunnostettu, turvatekniikkaa lisätty. Näkyvin muutos aikaisempaan ovat uudet poistumistieopasteet. ADLC

Ruokasalin tarjoilukeittiön uudet kalusteet. Pääkerrosten uusia rakennusosia visuaalisesti yhdistävä materiaali on valssipintainen, käsin patinoitu messinki. Simo Freese

Arkkitehtuuri säilyy, materia välttämättä ei

Edellä kuvattu koski siis konservointialuetta, muutosalueella pohjakerroksessa tapahtui enemmän. Siellä rakennustyöt olivat luonteeltaan ronskimpia jo siitä syystä, että painuneet alapohjat oli uusittava. Pohjakerroksessa on tarve runsaille talotekniikan vaakasuuntaisille reiteille, joiden muodostamalle verkostolle oli löydettävä tilat sekä yhteydet ylös ja alas johtaviin kuiluihin. Lattioiden kaivaminen hyödynnettiin täysimääräisesti tekniikan sijoittamiseen, mm. rakentamalla uusi alapohja siten, että alapohjan kahden laatan väliin jäi asennustila.[29] Tämän ansiosta jykevät holvatut tilat saatiin pidettyä vapaana tekniikasta, eikä alaslaskettuja kattoja juuri tarvittu. Kanavointeja sijoitettiin myös alkuperäiseen lämmitysjärjestelmään kuuluneisiin, kahden holvipinnan väliin tehtyihin kanaaleihin pohjakerroksen ja ensimmäisen kerroksen välissä – 1800-luvun rakenne kuulostaa vaikeaselkoiselta, mitä se toden totta onkin, varsinkin asentajien mielestä.

Pohjakerroksen paksut perusmuurit sanelivat tilasuunnittelun tahdin. Kantavat rakenteet ovat yleensä koskemattomia, mutta tällä kertaa niihin avattiin kaksi strategista oviaukkoa. Niiden myötä kerroksen pohjakaavasta tuli ympärikuljettava, joka käyttömukavuuden lisäksi paransi esteettömyyttä, paloturvallisuutta ja huollon logistiikkaa.[30] Talon toinen uusi esteetön wc sijoitettiin pohjakerroksen yleisöaulaan lähelle hissiä.[31] Myös hissiaulan ja takaportaiden väliset, edellisissä korjauksissa umpeen muuratut sisäikkunat otettiin esiin, joiden myötä yleisöaulaan tulee jälleen päivänvaloa ja tilallista avaruutta.

Henkilökunnan tauko- ja sosiaalitilat muokattiin vastaamaan käyttäjien muuttuneita tarpeita. Itäsivun kolmilaivainen (alun perin arkisto-) sali muutettiin uuden käytävän varteen varastotiloiksi, joista löytyy talotekniset varaukset myös mahdolliseen neuvottelu- ja toimistokäyttöön. Uusiin tilajärjestelyihin liittyvissä kevyissä väliseinissä toistettiin professori Helanderin luomaa ratkaisua, jossa yläosa tehtiin lasiseinänä ja holvien jatkumo näkyy tilasta toiseen.

Edellisessä korjauksessa pohjakerroksen uusien lattioiden materiaaliksi oli valittu paikalla valettu mosaiikkibetoni,[32] niin nytkin. Laastin koostumuksesta ja kiviaineksesta syntyvä väri säädettiin mallisuorituksin mahdollisimman lähelle vanhaa.[33] Edellisessä korjauksessa osa ensimmäisen kerroksen lattiaa oli purettu yleisö-wc:lle johtavasta porrasaukosta, ja sieltä ehjinä irrotetut alkuperäiset mosaiikkibetonilaatat oli otettu talteen. Nyt tuolle kierrätystavaralle löytyi käyttöä: kahden uuden esteettömän wc:n valulattiaan ladottiin kuvio vanhoista laatoista, toisaalla pohjakerroksen hissiaulassa vanhan ja uuden valulattian työsauma häivytettiin vanhoista laatoista sommiteltuun linjaan.[34] Kaikki hiottiin mosaiikkitekniikan mukaisesti sileäksi kivipinnaksi.

Pohjakerroksen länsisivulla oleva laitoskeittiö uudistettiin kokonaan. Vanhojen keittiölaitteiden lisäksi elinkaarensa päässä olleet kylmiöt, pakastimet ja kalusteet sekä tilojen sisäpinnat saivat väistyä.

Hissiaulan ja takaportaiden väliset, umpeen muuratut sisäikkunat otettiin jälleen esiin. Uusitun hissin ovet ovat käsin patinoitua messinkiä. Edellisessä korjauksessa talteen otetut alkuperäiset mosaiikkibetonilaatat kierrätettiin ala-aulaan vanhan ja uuden lattiapinnan rajakohtaan. Pohjakerroksen seinät maalattiin sivellintyönä Toplin Satiini-öljymaalilla ja holvipinnat Sax Hydrosililla. Simo Freese

Pohjakerroksen laitoskeittiö uusittiin kokonaan. Säätytalolle ominaiset tynnyriholvit ovat esillä siellä missä kohdeilmastointia ei tarvita. Uudet laitteet ja pinnat ovat joko ruostumatonta terästä tai luunvalkoista kaakelia. Kaari-ikkunoiden smyygit hiomaalattiin peilaavan sileiksi. Simo Freese

Keittiön ilmanvaihdon normit ovat nykyisin kovat, erityisesti kun tavoitteena on ”valtakunnan ykköskeittiö” myös työoloiltaan. Keittiön liepeillä suunnittelutiimi kohtasi vaikeimmat tilasuunnittelun ja talotekniikan yhteensovittamisen probleemat.[35] Kaikkialla missä tehostettua ilmanvaihtoa tarvittiin, korvattiin useiden erillisten huuvien rikkonainen sisäkattomaisema yhtenäisellä ilmastointikatolla. Keittiön sisänäkymiä pyrittiin rauhoittamaan pitämällä materiaalien ja värien määrä minimissään, eli kaikki uudet laitteet ja pinnat ovat joko ruostumatonta terästä tai luunvalkoista kiiltävää kaakelia. Teollisesta luonteestaan huolimatta keittiöön haluttiin jättää esille Säätytalon ominaispiirteitä, esimerkiksi tynnyriholveja kaikkialle sinne missä tekniikka sen suinkin salli. Kaari-ikkunoiden smyygit eli ikkunanpielet maalattiin peilaavan sileiksi.

Pohjakerroksen maalauskäsittely-yhdistelmissä ja väreissä pitäydyttiin edellisen peruskorjauksen ratkaisuihin, jossa koko kerroksen värisuunnitelma tiivistyi muutamaan tarkoin valittuun sävyyn[36], joko Hydrosililla tai Toplin Satiini-öljymaalilla sivellintyönä maalattuina. Kolme pohjakerroksen huonetta tapetoitiin Säätytalosta löytyneen fragmentin mukaan teetetyllä tapettikuosilla.[37] Yhdessä näistä, kaakkoiskulman henkilökunnan taukotilassa, on talon ainoa säilynyt tulisija. Huone järjesteltiin uudestaan kaakeliuunin ehdoilla siten, että uuni sai arvoisensa aseman tilan kiintopisteenä, nostamalla lattia alkuperäiselle korkeudelle ja palauttamalla huone suorakaiteen muotoiseksi. Myös tulisijan toimivaksi palauttamista tutkittiin, mutta alkuperäinen palokaasuhormi ei ollut enää käytettävissä.

Sähköä joka soppeen[38]

Nykyaikaisen kokoustilan tarvitsema sähkölaitteiden ja johtojen määrä on valtava. Se, että järjestelmät kehittyvät kaiken aikaa ja niitä tulee yhä vain lisää, huomioitiin myös Säätytalon salien ja neuvotteluhuoneitten asennuksissa. Sähköisille järjestelmille rakennettiin muuntojoustavaa käyttöä palvelevat uudet kanaalit puulattioiden alle. Lattioiden avaaminen, välipohjarakenteen muokkaus rakennesuunnitelman mukaan, pintojen paikkaus ehjiksi[39] sekä mahdollisimman huomaamattomien huoltoluukkujen lisääminen oli rakentajilta erityinen taidonnäyte. Kun lattia oli kerran avattu, tarkistettiin samalla välipohjarakenteiden ja kantavien puupalkkien kunto. Välipohjien alkuperäiset täytteet olivat riittävän puhtaat mikrobeista ja haitta-aineista[40], eikä niitä ryhdytty poistamaan, mutta rakenteen reunat tiivistettiin hermeettisesti huonetilasta.

Tilan kokemisen kannalta on oleellista, miten se on valaistu. Erityisesti historiallisissa huoneissa asia on hoidettava herkkyydellä.[41] Pääkerrosten vanhat valaisimet peruskorjattiin. Osaan niistä[42], kruunurakenteen sisälle, piilotettiin uusinta led-tekniikkaa olevia pienikokoisia spotteja, jotka suunnattiin ergonomisesti alaspäin tai korostamaan ”kuiskaamalla” tilan seinä- ja kattopintoja. Valotehon harkitulla lisäämisellä pyrittiin välttämään sitä, että originaalivalaisimiin olisi jatkossa tarvetta laittaa ylitehokkaita valolähteitä. Säätytalon kaikkien valolähteiden värilämpötilaksi kaikissa kerroksissa, myös keittiössä, määriteltiin 3 000 K.

Siinä missä pääkerrosten valaisimet kunnostettiin puuttumatta niiden ulkomuotoon, pohjakerroksen 1990-luvun pallovalaisimia tuunattiin lisäämällä niihin niklatut varsi ja kattokupu, tuloksena 1930-luvun funkislamppua muistuttava valaisin. Aitojakin sellaisia oli pohjakerroksessa muutama malliksi.

Ihmisten liikkumista julkisessa rakennuksessa halutaan helpottaa, mutta myös valvoa. Turvasuunnittelun standardit tiukentuvat kaiken aikaa, joten Säätytalossakin oviin liittyvä kulunvalvontatekniikka oli uusittava kauttaaltaan. Uusi heloitus tehtiin mahdollisimman vähän ovilehtien ja oviympäristöjen ilmettä häiritseväksi. Messinkiset painikkeet ja lukkopesät patinoitiin käsin. Pääkerrosten salien juhlavissa peiliovissa olleet modernit pintalukot poistettiin ja korvattiin ovilehden sisään työstetyillä lukkorungoilla.

Uudet tulokkaat

Restaurointiperiaatteidemme mukaan Säätytalossa tuli välttää niin sanottua uutta muotoa, eli alkuperäisestä poikkeavia visuaalisia elementtejä. Kuitenkin tuntuu olevan lähes luonnonlaki, että suojelluimpiinkin arvokohteisiin on pakko sijoittaa oman aikamme tuotteita, joille ei löydy mallikuvastoa historiasta. Arkkitehdin konkreettinen tehtävä on silloin uusien rakennusosien valitseminen tai muodonanto sekä sovittaminen näkemyksellä arvovaltaiseen ympäristöön.

Periaatteiden mukaan välttämättömät uudisosat tuli tehdä huomaamattomina tai vähintäänkin alisteisina olevalle arkkitehtuurille, ja palautettavina, eli että ne ovat tarvittaessa poistettavissa jälkiä jättämättä. Arkkitehtoniselta laadultaan tulokkaiden piti olla ympäristönsä veroisia ja vanheta kauniisti sen kanssa. Siinäpä suunnittelutehtävä, jossa käytännöllisen ja teknisen ratkaisukyvyn lisäksi kysytään luovaa mutta pidättyvää otetta.[43]

Säätytalossa näkyvimpiä uudisosia olivat uudet poistumistieopasteet. Jo edellisessä peruskorjauksessa tuskailtiin Säätytalon heikkoa rakenteellista paloturvallisuutta, joka ei täytä kokoontumisrakennuksen vaatimuksia esimerkiksi poistumisteiden osalta. Nyt uudet itsevalaisevat ja kiinteät poistumistieopasteet olivat yksi toimenpiteistä, jolla tilannetta parannettiin.[44] Ja funktionsa mukaisesti niiden tuli olla mahdollisimman hyvin näkyviä!

Aluksi oli ratkaistava opasteiden sijoituspaikat sisätiloissa. Siellä, missä sisäseinien runsas jäsentely esti ripustamisen seinälle, lähinnä kauttaaltaan koristemaalatuissa ja profiloiduissa saleissa ja porrasaulassa, päädyttiin pystyttämään opaste lattialle. Myös sähköjohtojen reitit rajoittivat paikan löytämistä.[45] Näistä lähtökohdista kehitettiin lattialla seisova opastetolppa, työnimellä ”toteemi”,[46] sekä seinämalli eri versioineen.[47]

Muita sisustuksen uudisosia olivat mm. esteetön hissikori[48], yleisön vaatetilan naulakot[49], eräiden originaalivalaisinten

Henkilökunnan taukotilassa on talon ainoa säilynyt tulisija. Huonemuotoa muutettiin siten, että kaakeliuuni sai arvoisensa aseman tilan kiintopisteenä. Seinät tapetoitiin Säätytalosta löytyneen fragmentin mukaan teetetyllä tapettikuosilla. Simo Freese

ripustuskettinkeihin kiinnitetyt lisäosat[50] sekä ruokasalin ja porvarien salin tarjoilukeittiöiden kalusteet.[51] Kaikkia uusia rakennusosia visuaalisesti yhdistävä materiaali oli valssipintainen, käsin patinoitu messinki. Ne edustivat oman aikamme modernia muotoilua, kuitenkin historialliseen paikkaansa mitoiltaan, suhteiltaan, väreiltään ja materiaaleiltaan sovitettuina.

Ulkona ulkoportaat purettiin ja koottiin uudestaan samoista syistä kuin 1990-luvullakin.[52] Länsiporrasta muutettiin yläpinnan vaaituksen osalta hienoisesti kaltevaksi, itäporrasta sen sijaan muokattiin enemmän.[53] Ulkoportaiden uudet käsijohteet ovat nekin messinkiä. Jätekatokset sijoitettiin Rauhankadun varteen, muodoltaan kahtena aumakattoisina konttina, joiden lattia ja ovet on porrastettu kaltevan maaston mukaan. Katosten julkisivujen rei´itetty verkko on muistuma edellisen peruskorjauksen vastaavasta katoksesta.

Julkisivujen katunumerovalot muokattiin vanhoista opaalilasiharkoista peittämällä ne messinkikuorella, johon numero on leikattu auki. Valopintaan teipattu numero muutettiin ikään kuin negatiivista positiiviksi. Edellisestä korjauksesta otettiin myös leikkipuiston aita, sekin kierrättämällä: Säätytalon puistikkoa varten aikoinaan suunniteltu uniikki teräspinna-aita haluttiin säilyttää, mutta koska se oli liian matala nykyisten leikkipuistomääräysten mukaan, korotettiin jokaista pinnaa niittaamalla siihen jatkos. – Kenties nyt valmistuneen leikkipuiston aidan suojissa hiekkalinnojaan rakentelee jo Säätytalon seuraavan restauroinnin arkkitehti.

Lähdeviitteet

1. Senaatti-kiinteistöjen järjestämässä kilpailutuksessa pää- ja arkkitehtisuunnittelu tarjottiin yhdessä rakennesuunnittelun kanssa. Valituiksi tulivat Arkkitehtitoimisto Freese Oy ja Insinööritoimisto Lauri Mehto Oy, pääsuunnittelijana arkkitehti Simo Freese, vastaavana rakennesuunnittelijana DI Simo-Pekka Valtonen, projektiarkkitehtina Eva Knif, ja projekti-insinöörinä rak.ins. Tuuli Ranki. Taloteknisten järjestelmien suunnittelusta vastasi Granlund Oy.
2. Arkkitehtitoimisto Okulus Oy, Hankesuunnitelma, Säätytalon peruskorjaus 21.2.2022.
3. Säätytalon enimmäiskäyttäjämäärä on 1260 henkilöä. Talossa järjestetään pöytiin tarjoiltuja juhla-, lounas- ja illallistilaisuuksia noin 120 hengelle, sekä cocktail- ja muita vastaanottotilaisuuksia 800–850 hengelle.
4. Pääsuunnittelijana toimivan arkkitehdin keskeinen tehtävä on pitää yhteyttä viranomaisiin, Säätytalon tapauksessa erityisesti Museovirastoon, sekä pohjustaa ja hakea rakennuslupa Helsingin kaupungin rakennusvalvonnasta.
5. Julkisivujen ja pääkerrosten sisätilojen väri- ja konservointitöiden suunnittelusta ja työnaikaisesta ohjeistamisesta vastasi arkkitehti Kati Winterhalter (Okulus Oy). Rakennuttajan eli Senaatti-kiinteistöjen projektinjohtajana toimi arkkitehti Selja Flink. Myös Museovirasto osallistui säännöllisesti konservointitöiden katselmuksiin ja työmaakierroksiin. Pääsuunnittelija ei kuulunut hankkeen ohjausryhmään. Restauroinnista vastanneet arkkitehdit eivät valitettavasti olleet mukana irtokalustuksen ja tekstiilien suunnittelussa, joka oli ikävä heikkous muutoin kiitettävässä hankkeen prosessissa.
6. Vilhelm Helanderin mukaan Säätytalon merkittävä esikuva, eräänlainen kummi, oli arkkitehti Theophil Hansenin suunnittelema Wienin kongressitalo. Ks. Helander Vilhelm esitelmä Senaatti-kiinteistöjen järjestämässä keskustelutilaisuudessa Säätytalon peruskorjauksesta 14.3.2023, osa 1/2, https://www.youtube.com/watch?v=LZdSD1bSEjE
7. Ks. Säätytalo Tilojen historia sekä Säätytalo Julkisivujen vaiheet.
8. Ks. Säätytalo, The House of Estates.
9. Ks. Säätytalo Julkisivujen vaiheet.
10. Eräänlainen synteesi Vilhelm Helanderin restaurointifilosofiasta on luettavissa artikkelissa ”Kurinalaisuus ja luovuus – pohdintoja restauroinnista taiteena”, kirjassa Rakennussuojelu ajassa, pohdintoja rakennetun ympäristön suojelusta. – Yhtä merkittävä maamme restauroinnin historiassa lienee lähinnä vuonna 1979 valmistunut Turun tuomiokirkon restaurointi, pääsuunnittelijana Ola Laiho.
11. Uutta varastotilaa pohjakerrokseen vapautui, kun Säätytalon aikaisemmista käyttäjistä poliisit ja ritarikunnat eivät peruskorjauksen jälkeen palanneet taloon.
12. Koska rakennuksen käyttötarkoitus ei muuttunut, viranomaiset hyväksyivät periaatteessa aikaisemmat palotekniset järjestelyt.
13. Liikuntaesteisille ei ollut nykyisten normien mukaista täysikokoista LE-wc:tä.
14. Puiston restauroinnin suunnitteli arkkitehti Ismo Häkkinen / Sitowise Oy.
15. Professori Helanderin sarkastisesti käyttämä termi.
16. Julkisivujen ja sisätilojen konservointityöt tässä kirjassa erillisissä artikkeleissa.
17. Käyttämäni adjektiivi herätti työmaalla hilpeyttä, mutta tuli ymmärretyksi.
18. Mm. Museoviraston arkkitehti Maija Kairamon aikoinaan käyttämä määritelmä.
19. Vilhelm Helander kirjassa Rakennussuojelu ajassa, pohdintoja rakennetun ympäristön suojelusta.
20. Vilhelm Helander artikkelissa: Restaurointi – rakennusperinnön vaalimista arvojen ja tarpeiden ristipaineessa.
21. Konservointialueita olivat pääkerrokset (1.–2.) sekä suurin osa 3. kerroksesta, muutosalueita pohjakerros, 3. kerroksen kulmahuoneet, ullakko sekä laajennus maan alla.
22. Museoviraston kirjalliset lausunnot pyydettiin ja saatiin puoltavina seuraavista toimenpiteistä: 1) pääpiirustukset, joilla rakentamislupa haettiin, 2) julkisivujen värisuunnitelma, 3) huoneen 109 välipohjan uusiminen sekä 4) vanhan talotikkaan poistaminen.
23. Tärkeimpiä säilytettäviä kokonaisuuksia ovat pääaula

ja sen monumentaaliportaikko, suuret talonpoikien, porvarien ja papiston salit, ruokasali, konekirjoitussali eli nykyinen tiedotussali sekä talon kulmissa olevat kanslia- kokous- ja valiokuntahuoneet.

24. Suurissa saleissa oli alun perin höyrypatterit, jotka edellisessä peruskorjauksessa purettiin ja muutettiin nykyaikaisen ilmanvaihdon jakeluelimeksi. Alkuperäinen lämmitysjärjestelmä ks. Säätytalo, tilojen historia, s. 116–122.
25. Vaihtoehtoratkaisujen tutkimisen jälkeen hormeja ei lopulta pinnoitettu tai putkitettu, ne vain puhdistettiin.
26. Säätytalossa oli jo alusta pitäen kehittynyt ilmanvaihtojärjestelmä lukuisine kuiluineen ja kanavineen sekä runsaine piippuineen, ks. Säätytalo, tilojen historia, s. 125.
27. Myös vesikattoa kannattelevien puurakenteiden lahokohtia korjattiin ja korvattiin uudella puutavaralla, erityisesti katon jiirikohdissa.
28. Hankeen alkuvaiheessa suunniteltiin eräitä käyttäjän toivomia toiminnallisia muutoksia, esimerkiksi uusia esteetöntä mediasisäänkäyntiä ja ilmanvaihdon ulkopuolisia ilmanottotorneja, joiden toteutukseen ei kuitenkaan lopulta löytynyt maksajaa. Jälkeenpäin voidaan todeta, että tämä oli onni alkuperäisen ulkoarkkitehtuurin säilymisen kannalta. Ennen varsinaisen toteutussuunnittelun aloittamista tutkittiin myös kaikki teoreettiset vaihtoehdot Säätytalon esteettömyyden parantamiseksi.
29. Pohjakerroksen lattian alle rakennettiin myös suuria ilmanvaihdon runkolinjan kanaaleja, kuten oli tehty jo edellisessä peruskorjauksessa, tilatarve vain oli tällä kertaa moninkertainen. Kaakkoiskulmassa uuden taukotilan alla teknistä tilaa syvennettiin lähes uuden ulkopuolisen ilmanvaihtokonehuoneen lattian tasoon.
30. Nyt kaikkialta pohjakerroksesta löytyy vaaditut kaksi toisistaan riippumatonta poistumistietä ulos. Uusille kalustevarastoille on suora yhteys hissiltä.
31. Hissi on läpikuljettava, jonka ansiosta koko talo esteetön. Itäinen sisäänkäynti ja tuulikaappi ovat 34 cm alempana kuin muun pohjakerroksen lattia. Itäiseen sisäänkäyntiin liittyvä kulunvalvonta- ja turvasuunnittelu johti paikoin hankaliin rakenteiden muokkauksiin.
32. Säätytalon 1. ja 2. kerroksen porrashallin alkuperäiset lattiat ovat myös mosaiikkibetonia, mutta eivät paikalla valettuja vaan esivalmistettuja laattoja, jotka on asentamisen jälkeen hiottu tasoon.
33. Edellisessä korjauksessa tehdyissä lattioissa oli huomattavia värieroja.
34. Ratkaisua, jossa havainnollistetaan vanhan ja uuden eroa, voidaan kutsua pedagogiseksi restauroinniksi. Ks. esim. Helander kirjassa Rakennussuojelu ajassa, pohdintoja rakennetun ympäristön suojelusta.
35. Erityisesti paloeristetyn rasvakanavan sijoittaminen vanhaan nousukuiluun vaikutti ensin mahdottomalta.
36. ”Rakennus ei ole värityskirja”, totesi Vilhelm Helander allekirjoittaneelle tehdessämme taiteilijakoti Lallukan julkisten sisätilojen värisuunnitelmaa 2016.
37. Tapetit kolmessa eri värissä teki ja asensi Elina Wirkkala / Wirkkala Wallpaper.
38. Väliotsikko, joka sopii täydellisesti kuvaamaan tämänkertaistakin peruskorjausta sähköjen osalta, on lainaus Vilhelm Helanderin artikkelista kirjassa Säätytalo, The House of Estates.
39. Toisen kerroksen salien tammiparkettien jäljellä oleva paksuus on 8–10 mm, joka riittää tulevaisuudessa useampaan hiontakertaan. Paksuuden mittasi Stephan Witick (Parkettiliike Witick), joka paikkasi taianomaisesti toisen kerroksen tammiparkettilattiat entiselleen sähkökanaalien rakentamisen jälkeen.
40. Lukuun ottamatta papiston salia, jossa alapuolisen vestibyylin holvit oli sivelty kreosootilla.
41. Helanderin mukaan ”entistettävien tilojen keinovalaistus on restaurointitöiden Akilleen kantapää”. Ks. Kurinalaisuus ja luovuus – pohdintoja restauroinnista taiteena”, kirjassa Rakennussuojelu ajassa, pohdintoja rakennetun ympäristön suojelusta.
42. Ensimmäisen kerroksen ruoka- ja tiedotussaleissa sekä toisen kerroksen papiston salissa.
43. ”Askel luovasta otteesta mielivaltaan on lyhyt” ja ”Vaikeinta restauroinnissa on harkintakyvyn osoittaminen – sehän ei ole kuitenkaan ole luovuuden vastakohta.” Vilhelm Helander kirjassa Rakennussuojelu ajassa, pohdintoja rakennetun ympäristön suojelusta.
44. Säätytalon kolmesta pääkerroksesta ei ole lainkaan nykymääräysten mukaisia osastoituja poistumistieportaita ulos. Tästä syystä kolmannen kerroksen tilat tulee pitää jatkossa mahdollisimman tyhjinä yleisöstä ja irrallisesta palokuormasta.
45. Maalattuihin tiiliseiniin ja puulattioihin on mahdollista roilota reitti sähköjohdolle ja sen jälkeen tasoittaa ja maalata se piiloon, mutta mosaiikkibetonilattiaan tai taideteokseen verrattavissa olevaan koristemaalauspintaan ei. Sisäkatot ovat erityisen vaikeita uusille sähköasennuksille, mikäli vanha kattovalaisimen sähköputki on tukossa.
46. Ratkaisu on saman tapainen kuin Eduskuntatalon 2017 valmistuneessa peruskorjauksessa.
47. Kaikissa on kookas akku sähkökatkosten varalta.
48. Hissikoneisto ja -kori uusittiin edellisessä korjauksessa tehtyyn hissikuiluun.
49. Uusi naulakko suunniteltiin soveltaen edellisessä korjauksessa toteutettua, arkkitehti Merja Niemisen Helander-Leiviskän toimistossa piirtämää naulakkoa. Kaluste jouduttiin uusimaan koska työmaata valmistelleet muuttomiehet hävittivät vahingossa vanhan naulakon. Nyt osa naulakosta tehtiin esteettömäksi ja siihen integroitiin Ateneumista kierrätetyt vanhat lokerikot.
50. Sijoituspaikka spottien muuntajille.
51. Papiston salin suuren neuvottelupöydän (suunnittelija ISS/Hannu Laaksonen 2014) modernisointi ei valitettavasti kuulunut pää- ja arkkitehtisuunnittelijan toimeksiantoon, kuten ei myöskään talonpoikien salin vanhan auditoriokorokkeen uusiminen.
52. Snellmaninkadun ulkoportaat vuotivat ja itäsivun portaan alla on kanaali suihkulähteelle, joka piti kaivaa esiin ja vesieristää.
53. Itäjulkisivun esteettömän sisäänkäynnin uudet luiskat saatiin kohtuullisen lyhyeksi korottamalla pihaa.

Lähteet

Arkkitehtitoimisto Okulus Oy / Kati Winterhalter ja Mikko Bonsdorff: Säätytalo. Julkisivujen vaiheet. Espoo 2020.
Arkkitehtitoimisto Okulus Oy / Kati Winterhalter, Mikko Bonsdorff ja Jenni Jousi: Säätytalo. Tilojen historia. Espoo 2023.
Helander Vilhelm - Karemaa Outi - Lemström Juha - Pietiäinen Jukka-Pekka (toim.) - Rista Simo (valok.): Säätytalo - The House of Estates. Helsinki 1999.
Helander Vilhelm, ”Kurinalaisuus ja luovuus – pohdintoja restauroinnista taiteena”, kirjassa Rakennussuojelu ajassa, pohdintoja rakennetun ympäristön suojelusta, ICOMOS Suomen osasto r.y., 2014
Helander Vilhelm, ”Restaurointi – rakennusperinnön vaalimista arvojen ja tarpeiden ristipaineessa”, Rakennustaiteen seuran jäsentiedotteessa 1/1997.
Helander Vilhelm, esitelmä Senaatti-kiinteistöjen järjestämässä keskustelutilaisuudessa Säätytalon peruskorjauksesta 14.3.2023, osa 1/2 https://www.youtube.com/watch?v=LZdSD1bSEjE

Länsiporras korjattiin yläpinnaltaan hienoisesti kaltevaksi. Ulkoportaiden uudet käsijohteet ovat messinkiä. Kuvassa niiden patinoituminen on vasta alkanut. Simo Freese

Säätytalon pääjulkisivu juuri telineistä vapautuneena. SR

Mikko Mannberg:

Mietteitä Säätytalosta ja sen restauroinnista

Puistossa sijaitseva, katulinjasta hieman vetäytyvä Säätytalo tekee vaikutuksen kaupunkikuvassa. Noppamaisessa rakennusmuodossa on muistumaa renessanssiarkkitehti Palladion Villa Malcontentasta. Ulkoportaikko johdattaa taloon sisäänkäyntiaulan holvien alle, joiden groteskit tuovat mieleen Firenzen, ennen kuin tila avartuu ylhäältä luonnonvalonsa saavaan monumentaaliseen tilaan ja symmetriseen portaikkoon. Gustaf Nyström on sijoittanut Säätytalon suuret kokoustilat (jälleen symmetrisesti) toiseen kerrokseen, rakennuksen *piano nobileen*. Säätytalo on ehkä vaikuttavin suomalaisen rakennustaiteen 1800-luvun lopun toteutuksista.

Säätytalon arkkitehtuuria luonnehtivat voimakkaimmin klassistisuus, jyhkeiden tilojen ryhmittyminen symmetrisesti kahden poikittaisen pääakselin suhteen, keskeinen komea halli, siihen liittyvät päätilat ja käsityön valtaisa määrä. Tilallinen kurinalaisuus pääakseleiden suhteen on ehkä enemmän älyllistä kuin aistein koskettavaa.

Säätytalo on kuitenkin myös moniaistinen kokemus. Laaja kuvaohjelma, sisä- ja ulkopintojen materiaalijäljitelmät sekä ornamentiikka ovat voimakkaan visuaalisia. Talolla on akustinen hierarkiansa ja tiloilla oma akustiikkansa: sisääntuloalue ja porrashallit kaikuvat kivi- ja rappauspintoina, kokoustilat hieman kevyemmin puupintoina. Luonnonvalo siilautuu pääsaleihin eri tavoin eri ilmansuunnista, valon ja varjon kontrastit ovat voimakkaita, ja pääportaikon lasikatto suodattaa luonnonvalon monivärisenä. Pääportaassa ja ylempien kerrosten tasolla vierailijan liike on spiraalimaista. Omaa kokoaan voi suhteuttaa korkeina ja laajoina avautuviin tiloihin.

Restaurointi- ja peruskorjauksen suunnitteluvaiheen kuluessa kosketimme kysymystä tilajäsennyksen ja materiaalin suhteesta. Säätytalossa seinät ja katot toimivat kuvien, ornamentiikan tai materiaalijäljitelmien pohjana. Kivipinnat ovat rapattuja, tiili- ja puurakenteet kätkettyjä. Valoullakon moderneja teräsrakenteita pääsevät harvat näkemään. Vain mosaiikkibetonilattiat sekä eri tavoin lakattu tai vahattu puu lattioissa, ovi- ja ikkunakarmeissa ja -puitteissa tuovat materiaalisuutensa esiin.

Ajallinen kerrostuneisuus rikastaa kokemusta arkkitehtuurista ja kaupunkitilasta. Museovirasto arvostaa alkuperäistä materiaalia ja rakennetta – olkoonkin, että tuo materiaali voi olla illusorista – ja pyrkii säilyttämään ne tuleville sukupolville. Joskus kuitenkin alkuperäiset aineet ja rakenteet ovat menettäneet teknisen toimivuutensa; tällöin on pelastettava arkkitehtuuri, tila, muoto. Materiaali tai rakenteet joudutaan korvaamaan joko samalla aineella tai samanlaisilla rakenteilla, mutta on myös mahdollista päätyä ratkaisuun, jossa näytetään (osoittelematta mutta lähitarkastelussa näyttäen), että materiaali tai rakenne on uusi. On arkkitehdin taitoa tehdä ratkaisusta keskusteleva, historiallisia kerrostumia lisäävä, vanhan kanssa harmoninen, sitä kunnioittava ja sen äärellä nöyrä mutta ei nöyristelevä, vaan ylpeästi omaa aikaansa. Tämä pätee yksityiskohdista kokonaisiin rakennuksiin kaupunkikontekstissa. Myös Nyström toi uusrenessanssipalatsiinsa jugend-viitteitä taloa korjatessaan.

Säätytalon välttämättömät täydennykset – takasisäänkäynnin luiska, ulkoportaikkojen kaiteet, kolmannen kerroksen turvakaiteet, sisääntulokerroksen toimistotilojen messinkilasiovet, vaatesäilytyksen naulakot ja tiskit, tarjoilukeittiöiden kalusteet ja suuri laitoskeittiö

Vestibyylin eli eteisaulan holvikattojen groteskikoristeet. SR

sekä kalustemaiset toteemit poistumistieopasteineen ja käsisammutuskalustoineen – ovat moderneja ja vähäeleisiä mutta patinoituine messinkipintoineen harmonisia lisäyksiä tässä rakennuksessa.

Säätytalo on suomalaisessa rakennustaiteessa niin ainutkertainen ja alkuperäisessä arkkitehtuurissaan ehjä, että pääsuunnittelija-arkkitehdin tärkein tehtävä on ollut jättää tilalliset, rakenteelliset ja tekniset uudistukset pääosin näkymättömiin. Vähäiset tilalliset päivitykset sijoittuvat pohjakerrokseen ja takaosan sisäänkäynnin äärelle, toiminnallisuutta ja tilallisuutta selkiyttäen, eikä teknisiä ratkaisuja lukuun ottamatta ole ollut tarvetta korostaa 2020-lukua.

Rakennussuojelu, kuten arkkitehtuuri yleensä, ei ole eksaktia tiedettä vaan ”argumentoinnin taidetta”, lausui Säätytalon edellisen korjauksen suunnitellut arkkitehti, professori Vilhelm Helander esitellessään Säätytalon julkisivujen tuolloisia restaurointiperiaatteita.

Niin rakennushankkeen vetäjä, arkkitehti- ja muut suunnittelijat, urakoitsijat sekä suuri joukko rakentajia, restauroijia ja konservaattoreita ovat argumentoineet hyvin ja osoittaneet intohimoa, ammattitaitoa ja -ylpeyttä työhönsä ja tähän hankkeeseen. Argumentointia on ollut kiinnostavaa seurata.

Mikko Mannberg on Museoviraston yliarkkitehti.

Uudet rakenneosat pääkerroksissa ovat patinoitua messinkiä. Edellisessä perus-korjauksessa tehty hissikori uusittiin. ADLC

groteskit = koristeaihe, jonka muodostaa tyylitelty kiemurteleva köynnöskuvio ja siihen liittyvät mytologiset tai muut ihmis- ja eläinaiheet, eläimet, kukat, hedelmät ja arkkitehtoniset yksityiskohdat (Lähde: Tieteen termipankki, viitattu 30.12.2025)
piano nobile = rakennuksen tärkein kerros; juhlakerros. Erityisesti linnojen tai palatsien juhlakerrosta kutsutaan piano nobileksi. Yleensä se on muita kerroksia korkeampi ja sijaitsee usein alhaalta lukien toisena. Usein se myös erottuu julkisivun jäsentelyssä muita kerroksia korostetumpana. Ital. jalo kerros. (Lähde: Tieteen termipankki, viitattu 30.12.2025)

ADLC

Kati Winterhalter

Kierros Säätytalon päätiloissa

ADLC

Kierroksen nimeämättömät kuvat Okulus Oy / Kati Winterhalter.

Valvomo 101

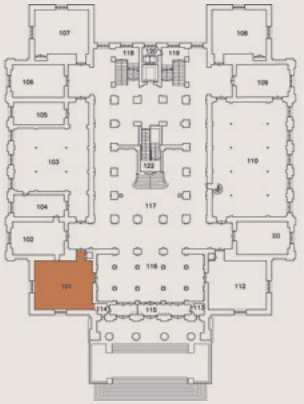
1891 Lakivaliokunnan huone

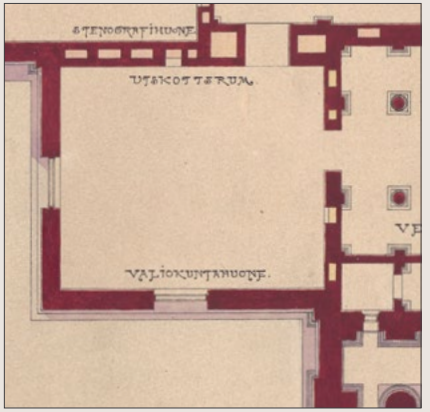

Koristeissa on ainakin neljää eri ikäistä kerrostumaa ja korjausta: alkuperäinen pinta, 1970-luvun lopun raskas puhdistus sekä kahden peruskorjauksen 1991 ja 2025 kiinnitykset ja retusoinnit.

Rautaisten kattopalkkien pinnoissa koristemaalauksissa oli runsaasti irtoamaa.

1888, 1. krs, Nyström, Rakh, Kansallisarkisto.

Luoteinen nurkkahuone on alunperin ollut yksi säätyjen yhteisistä huoneista, varhaisimmissa asiakirjoissa tila on mainittu Lakivaliokunnan huoneeksi. Kun talossa tehtiin ensimmäistä huoltomaalauskierrosta vuonna 1899, arkkitehti Nyströmin toimistossa laadittiin ajanmukaiset, kansallisromanttista ajattelua henkivät ja kyseisen valiokunnan toimintaan liittyvät ornamentit. Kattopinnan LEX-taulut ja seinän yläosan friisin akanthuslehtien pyörteissä olevat vaakunaleijonat ilmestyivät Säätytalon seinille synkimpien venäläistämistoimien aikana.

Kun eduskunta luovutti rakennuksen tieteellisille seuroille noin 1930, täytti tila vähitellen kirjoista ja maalaukset jäivät hyllyjen taakse. 1991 valmistuneessa peruskorjauksessa pinnat kunnostettiin ja koristeet konservoitiin.

2010-luvulla tilaan puhkaistiin uusi käynti tuulikaapista ja tilasta voitiin näin muodostaa riittävän väljä ja turvallinen saapumishuone vierailijoille.

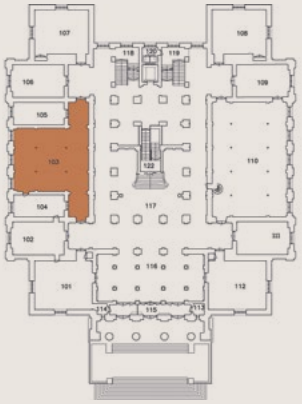
Pohjakerroksen kokoushuoneiden lattiat ovat alun perin olleet ohuesti maalattua, leveää kuusilankkua. 1900-luvun alun muutostöissä näihin huoneisiin asennettiin tyypillisesti linoleum- tai korkkimattoja, joita pidettiin helppohoitoisina ja edustavina. Vuoden 1918 kuvassa näkyvä matto säilyikin tilassa aina 1980-luvun alkuun saakka, jolloin se korvattiin pieniruutuista tammiparkettia jäljittelevällä ”muoviparketilla”. Tässä peruskorjauksessa kunnostettiin edellisen peruskorjauksen valinta, ruskeasävyinen, marmorikuvioinen linoleumimatto.

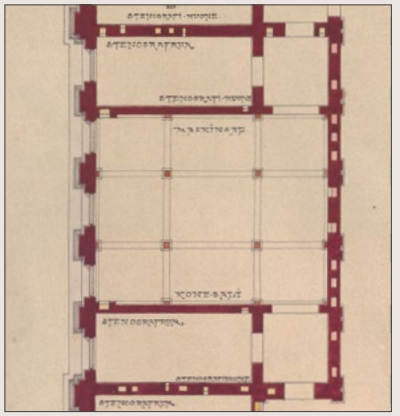

Eduskunnan perustuslakivaliokunta kokoontui lakivaliokunnan huoneessa itsenäistymisen jälkeen vuonna 1918. Puheenjohtaja, professori K. J. Ståhlberg valittiin seuraavana vuonna Suomen ensimmäiseksi presidentiksi. Pöydän toisessa päässä herrojen takana istuu Tekla Hultin, ensimmäisiä naispoliitikkoja. Eric Sundström, Museoviraston kuva-arkisto. Eric Sundström, Museoviraston kuva-arkisto

Tiedotussali 103

1891 Konekirjoittajien sali

1888, 1. krs, Nyström, Rakh, KA.

Konekirjoittajat olivat oman aikansa tiedon tallentajia ja säätyvaltiopäivien toiminnan yksi kulmakivi. Ensimmäisessä kerroksessa oli suuri sali konekirjoitusta varten ja perästi neljä pienempää huonetta pikakirjoittajien, ”stenografien”, käyttöön. Kuva julkaistu Pikakirjoituslehdessä 1.5.1891.

Alun perin konekirjoittajien käyttöön suunnitellussa salissa on ehtinyt olla monenlaisia tunnelmia. Konekirjoittajien ahkera naputus on 1930-luvun jälkeen vaihtunut kirjastosalin rauhaan. Kun valtioneuvoston kansliasta tuli rakennuksen ensisijainen käyttäjä 1991 valmistuneen peruskorjauksen jälkeen, on sali toiminut luento-ja tiedotuskäytössä.

Myös vastaisuudessa salin on suunniteltu toimivan samankaltaisessa käytössä. Monenlaisen käytön mahdollistamiseksi saliin tehtiin muutamia uudistuksia. Lattioita kiertävät tekniikkakanaalit suunniteltiin mitoitukseltaan väljiksi, jotta tulevatkin tarpeet voidaan täyttää ilman mittavia rakenteisiin puuttuvia muutostöitä. Nykyiset valaisimet ovat vuoden 1891 valaisinten mukaan vuonna 1991 toteutettuja valaisimia. Valomäärän lisäämiseksi valaisimiin lisättiin tämän peruskorjauksen yhteydessä pienikokoisia LED-spotteja. Näin vanhojen valaisinten valopisteet voitiin pitää teholtaan maltillisina. Kuulokojeiden käyttäjiä varten puulattiaan upotettiin induktiosilmukka.

Myös seinien väriasu on vaihdellut eri vuosikymmeninä ja erityisesti erilaisia maalityyppejä on kertynyt lukuisia päällekkäin. Alkuperäinen tummahko uusrenessanssiasu toteutettiin alunperin kalkkimaalilla. Tämä ylimaalattiin 1900-luvun alussa vaaleammin sävyin öljymaaleilla. 1991 peruskorjauksessa varhaisin asu tutkittiin ja toteutettiin uudestaan, maalityyppeinä alkydipohjamaali ja liimamaali. Vuosien saatossa liimamaalipinta oli vaurioitunut ja seinät oli maalattu silikonhartsimaalilla 2010-luvulla. Nyt tehdyn huoltokierroksen yhteydessä pitäydyttiin edellisessä maalityypissä.

Säätytalossa on jonkin verran rautarakenteita täydentämässä perinteistä tiilimuureihin ja puuvälipohjiin perustuvaa rakennepalettia. Luentosali 103 hoikat valurautapylväät kannattelevat rautapalkistoa. Pylväiden koristeelliset kapiteelit voisivat olla valurautaa, mutta ovatkin kipsiä. ADLC

Vuonna 1991 valmistuneen peruskorjauksen aikana huoneen alkuperäinen, vuosikymmenien aikana sirpaloitunut interiööri toteutettiin uudestaan. Huoneen alkuperäinen tumman punainen perusväri oli ylimaalattu jo 1900-luvun alun muutostöissä ja vaaleita seiniä koristi vain yksinkertainen seppeleaiheinen friisi. Kirjastotoimen myötä, ensin eduskunnan kirjastona, sittemmin Tieteellisten seurain valtuuskunnan kirjastona, tila jaettiin puisella ritilävälipohjalla kaksikerroksiseksi kirjastosaliksi. Katon koristemaalausten ylimaalauksen ajankohtaa ei tunneta. Kun työt 1989 käynnistyivät, olivat katto, kipsikapiteelit ja palkisto yksivärisen vaaleita. Katon koristeet otettiin esiin yhdestä kentästä ja muut kentät rekonstruoitiin sen mukaisesti. Kuvat edellisen peruskorjauksen aikaisia 1989–1991. Helander-Leiviskä

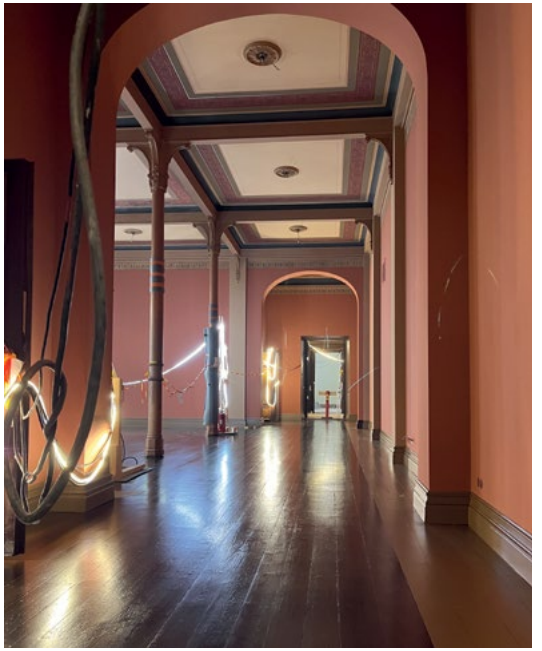
Keväällä 2023 keskeisten tilojen seinistä tehtiin väri- ja materiaalitekninen tutkimus, jolla selvitettiin paitsi värihistoriaa myös maalikerrosten keskinäistä tartuntaa ja kuntoa. Vanhin, vuoden 1891 kerrokset olivat varsin johdonmukaisesti tummia liimamaalisävyjä. Seuraava, vuosisadan vaihteeseen ajoittuva kerros taas oli kirkassävyisiä tai varsin vaaleita öljymaalikerroksia, joissa oli vahva pintastruktuuri. Tutkimuksesta vastasi kuustie&sorri Oy. Kuva raportista.

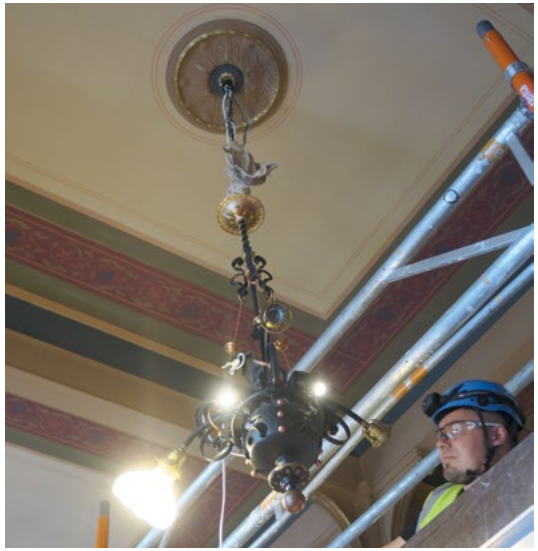
Seinien maalipintojen vaurioita pudotettiin ja vaurioalueet paikkamaalattiin. Seinien maalityypiksi oli 1991 valittu liimamaali, mutta 2000-luvulla tehdyn huoltomaalauksen yhteydessä se oli vaihdettu Hydrosiliksi. Tämän maalityypin valitseminen uudestaan oli nyt luontevaa. →

Valaisimien täydennysspottien mahdollisia sijoituspisteitä tutkittiin tilassa ennen toteutusta. Lattian vauriot paikkakorjattiin ja kuultomaalaus suojattiin ylilakkauksella. ↓

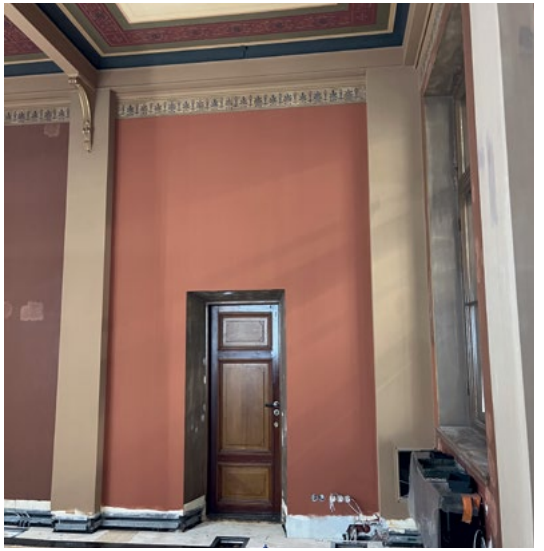
Tilan tummaan väriskaalaan haettiin kevennystä, mutta värisävyjen arviointi työmaavalaistuksessa oli hyvin haastavaa. ↘

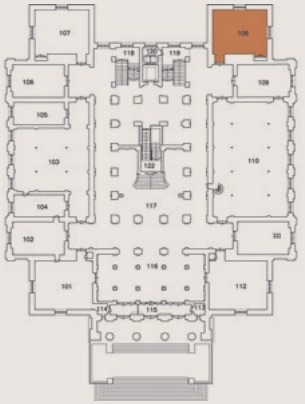

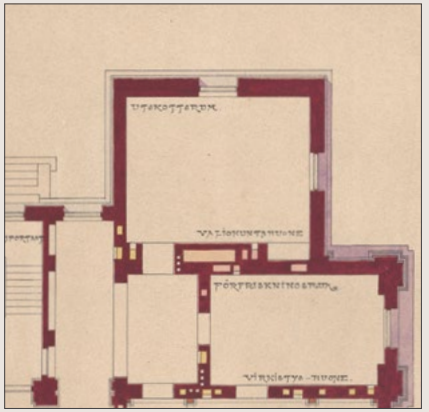

Neuvotteluhuone 108

1891 Rautatievaliokunnan huone

1888, 1. krs, Nyström, Rakh, KA.

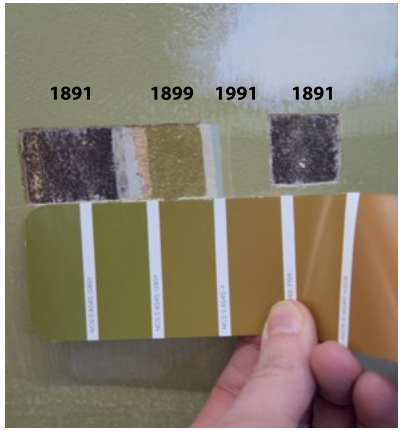

Säätytaloon alun perin suunnitellut kuusi suurempaa valiokuntahuonetta ovat sijainneet ulkonurkissa, ensimmäisessä kerroksessa neljä ja toisessa kerroksessa itään katsovat kaksi huonetta. Näiden ensimmäistä väriasua ei tunneta tarkkaan, sillä niihin on vuonna 1899 toteutettu ajanmukainen koristemaalaus, jota sittemmin onn vaalittu. Ensimmäisen kerroksen kaakkoisnurkassa sijaitseva rautatievaliokunnan huone otettiin kirjastokäyttöön Tieteellisten seurain valtuuskunnan aikana (1930–1987)

Vuoden 1991 peruskorjausta varten Säätytalossa tehtiin dokumentoiva valokuvaus vuonna 1987, kun talossa toimineiden tieteellisten kirjastojen yhdistäminen yliopistollisiin kirjastoihin oli käynnissä. Osa huoneista oli jo tyhjiä, mutta tilassa 108 kirjat vielä odottivat hyllyissä.
Lehtola 1987. Helander-Leiviskä

ja pinnat pysyivät koskemattomina aina 1991 valmistuneeseen peruskorjaukseen saakka. Sitä edeltävät valokuvat paljastavat likaantuneet pinnat ja hyllyjen väleistä pilkistelevän koristefriisin. Yksiväriset seinä- ja kattopinnat huoltomaalattiin sekä 1991 että nyt 2025.

Vuonna 1991 valmistuneen peruskorjauksen jälkeen tila on toiminut kokoushuoneena ja siellä ovat kokoontuneet lukuisat tieteellisten seurojen hallitukset ja yhdistysten aktiivit.

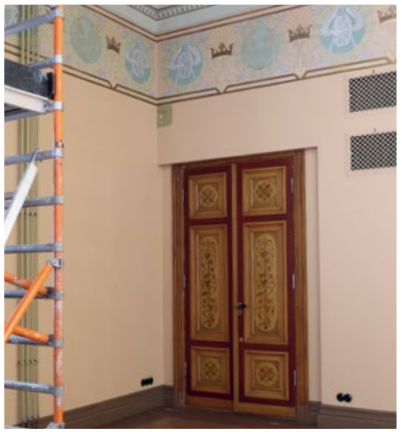

Tilan nykyinen väriasu koristefriiseineen on vuodelta 1899. Tila on ollut Rautatievaliokunnan kokoushuone ja friisissä näkyvä siipipyörä on ollut rautatiehallituksen ja Valtion Rautateiden käytössä ollut tunnus.

Yksi talon alkuperäisistä poisto-ilmakanavista kulkee tilan 108 kylkeä pitkin katolle saakka. Uusien ilmanvaihtokanavien asennustyötä varten kanavan etuseinän muurausta purettiin ja muurattiin uudestaan noin 2,5 metrin korkeudelta.

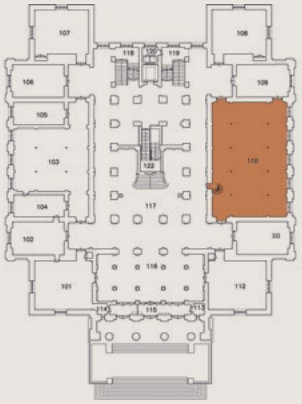
Yksi Säätytalon leimallisista piirteistä on symmetria. Tilan oviseinällä on alun perin ollut sisäänkäyntiovien kanssa identtinen ovipari, jonka takana on ollut pieni kaappitila. Kuvassa näkyy seinän vaaleanpunertava pohjasävy.

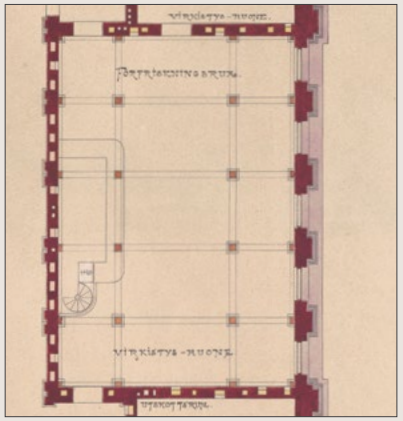

Tilan murretun vihreän hehku on aikaansaatu vaaleanpunaisella pohjamaalilla, joka hiukan vilkkuu vihreän nypylliseksi työstetyn pintamaalin alta. ADLC

Ruokasali 110

1891 Virkistyshuone, ravintolasali

1888, 1. krs, Nyström, Rakh, KA.

Ravintolan tunnelmaa vuonna 1897. Kyläkirjaston kuvalehti 1.4.1897

Ruokasali vuonna 1987 ennen vuoden 1991 peruskorjausta. Helander-Leiviskä

Alakerran suuret salit, 103 ja 110, ovat alusta asti olleet talon tärkeimpien tukitoimien tiloja. Ravintolasali ja sen alla oleva keittiö ovat tarjoilleet ruumiin ravintoa talon käyttäjille valmistumisesta ainakin 1930-luvulle ja jälleen vuodesta 1991 tähän päivään. Tässä välissä sali täyttyi kirjahyllyillä ja palveli siis ainakin muutaman vuosikymmenen ajan kirjavarastona. Vuodesta 2025 sali toimii edelleen ennen kaikkea ruokasalina, mutta tarvittaessa kokoontumistilana myös muunlaisissa tapahtumissa. Ruokasalista pääsee edelleen kierreporrasta myöten pohjakerroksen keittiöön. Vuoden 1991 peruskorjauksessa tilaan palautettiin sen alkuperäinen, vuoden 1891 koristeellinen runsaus. Katot oli maalattu yksivärisen vaaleiksi ja seinien yläosat vahvan punaisiksi jo vuonna 1904. Nyt tehdyt katto- ja seinäpintoja ylläpitävät toimenpiteet olivat pääsääntöisesti konservoivia. Pintoja puhdistettin ja hilseileviä alueita kiinnitettiin.

Sama tila vuonna 2015, jokseenkin samassa asussa kuin 1991 peruskorjauksen jälkeen.

Tilassa tehtiin viimeisteleviä konservointitöitä työmaan loppusuoralla monen hengen voimin. Pronssattujen valurautapylväiden pintakäsittely on huomattavan vanhaa ja sen tartunta rautapintaan on heikkoa. Yhtä pylvästä lukuunottamatta pinnat konservoitiin, koska uudelleenmaalaukseen ei ollut riittävästi aikaa. ADLC

Kauempaa katsottuna ja pehmeässä valossa vanhat pinnat näyttävät usein hyvin kauniilta ja ehjiltä. Vasta kun pintaan annetaan sopivasti sivuvaloa ja huomio kohdennetaan lähelle, käy selväksi, että pinnoilla voi olla hyvin kirjava historia ja niiden vaurioituminen on etenevää.

Kuvasarja sähköroilon paikkauksesta.

Talotekniikan piilottamiseksi seinäpintoihin jouduttiin jonkin verran tekemään roiloja, joiden paikkaaminen tarkoitti alkuperäisten pintojen täydentämistä. Kokeneiden ja tarkkasilmäisten ammattilaisten ansiosta roilot ovat nyt näkymättömissä. Vanhojen pintojen paikkakorjaamisen haasteena on kuitenkin eri materiaalien eritahtinen ikääntyminen. Kellastuminen, haurastuminen, kutistuminen ja hapettuminen todennäköisesti tuovat tehdyt paikat näkyviin vuosien saatossa. Tulevat korjaajat joutuvat aina perehtymään edellisten vaiheiden materiaaleihin ja työtapoihin ja arvioimaan korjaustavat nykyhyetkestä käsin. Jokainen korjausvaihe lisää materiaaleja alkuperäiseen palettiin ja sen myötä kasvattaa korjaustyön monisäikeisyyttä.

Tilan hoikkien valurautapylväiden pintakäsittely on iäkäs, mahdollisesti alkuperäinen ja monin paikoin huonossa kunnossa. Valuraudan päällä on kiiltävä eristesively, sen päällä silottava kittikerros, sitten muutama maalikerros, joista päällimmäisessä on pronssihilettä. Tätä haurastuvaa käsittelyä on eri aikoina paikkailtu ja retusoitu.

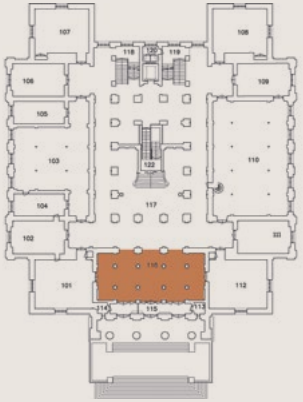
Ruokasalin pronssimaalattujen valurautapylväiden pintakäsittelyä oli konservoitu vuonna 2017, mutta maalipinnan irtoaminen on etenevä prosessi ja kiinnityksiä oli tehtävä uudestaan. Pahimmin vaurioituneelle pylväälle tehtiin koeluonteinen uudelleenmaalaus ruotsalaisella, rautapinnoille soveltuvalla pellavaöljymaalituotteella. Lopputulos oli onnistunut ja tulevaisuudessa uudestaan maalausta voidaan tehdä tällä työtavalla mikäli konservoivat työtavat eivät ole toimivia.

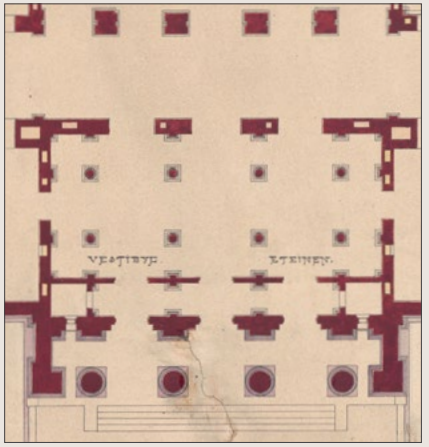

Kierreportaan kuilun seinien maalaaminen tumman punaruskeaksi aiemman vaalean sijaan liittää kuilun nyt osaksi ruokasalin tummaa väriskaalaa. Alkuperäispiirustusten mukaan kierreportaan vieressä on ollut pieni ruokahissi, joka on liittynyt ravintolasalin palvelutiskiin. ADLC

Vestibyyli 116

1891 Eteinen

1888, 1. krs, Nyström, Rakh, KA.

Varhainen kuva vestibyylistä, tiettävästi vuodelta 1891. Pylväiden välistä näkyvät takaseinän nykyistä tummemmat seinäkentät. Lattialla pylväiden juuressa on aikakaudelle ominaiset talovarusteet: sylkykuppi ja sateenvarjoteline. Ståhlberg, Museovirasto

Jos Säätytaloon pääsee saapumaan valtiomiestasolla, tai muusta syystä käyttämään rakennuksen keskiakselin ovia, voi nauttia arkkitehdin suunnittelemasta monivaiheisesta tilasarjasta. Ulkona rakennusta lähestytään komeita graniittiportaita myöten, raskaille tammioville saavutaan portiikin suojassa ja ovien takana on hämärä ja kapea tuulikaappi. Siitä astutaan tunnelmalliseen ja koristeelliseen vestibyyliin, josta näkymä pääportaaseen johdattaa saapujaa eteenpäin.

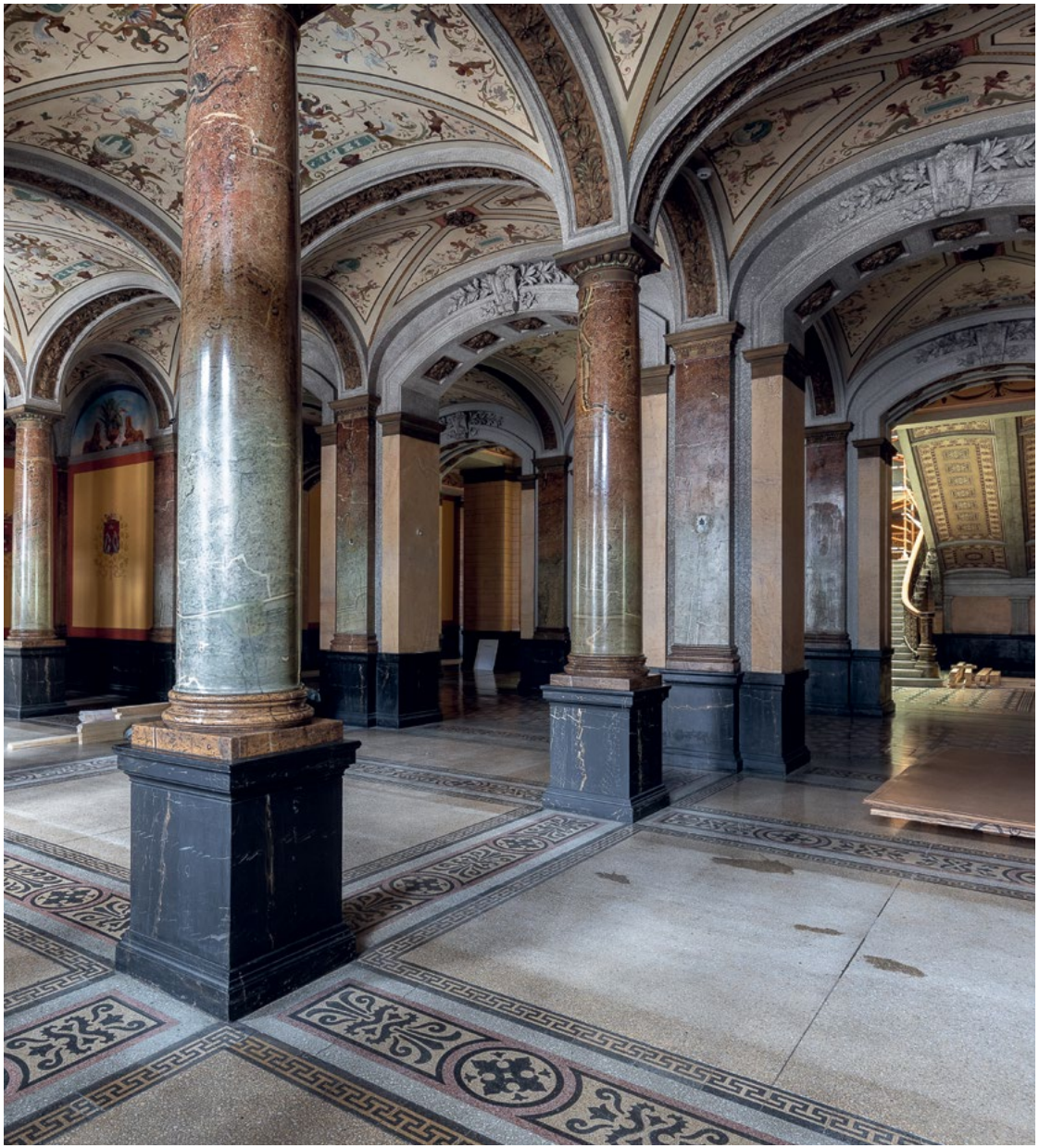
Säätytalon tiloista vestibyyli on säilyttänyt luonteensa ja käyttönsä jokseenkin muuttumattomana koko historiansa ajan. Nyt valmistuneen peruskorjauksen yhteydessä vestibyylin työt olivat lähinnä konservointiluonteisia. Seinäkentissä tehtiin irtautuneiden maalikerrosten kiinnitystä, katoille tehtiin sivellinpuhdistus. Pylväiden öljymaalilla toteutettuja, marmoroituja pintoja kiinnitettiin ja niiden paksuksi kasvanutta lakkakerrosta ohennettiin.

2010-luvulla sisäänkäynti Säätytaloon järjesteltiin uudestaan. Tuulikaapin pohjoispäähän puhkaistiin uusi ovi tilaan 101 (entinen valiokuntahuone). Näin turvatarkastuksen varusteet saatiin sijoitettua sivuhuoneeseen ja vestibyyli voitiin säilyttää juhlallisena eteisaulana.

Yksi kiinnostava pintoihin liittyvä varhainen muutos on ollut seinien vaakunakenttien ylimaalaus viimeistään vuonna 1904. Kaaripäätteisten kenttien yläosien illusooriset, taivastaustaiset maalaukset olivat talon valmistuttua herättäneet hämmennystä, koska niissä esiintyi rinnakkaita sfinksimäisiä hahmoja.

Vanhassa kuvassa näkyviä sylkykuppeja on säilynyt muutamia kymmeniä Säätytalon ullakkovarastossa. Nämä karut esineet kertovat aikansa hygienia-ajattelusta, mutta myös purutupakkakulttuurista. Moni vielä muistaa vanhoissa vihreissä raitiovaunuissa pitkään olleet kyltit ”Spotta ej på golvet”.

Vestibyylin pylväiden monisävyinen marmorointi on alkuperäinen pintakäsittely. Sama erityinen ja taidokas väriliukuma alaosan vihreästä yläosan ruskeaan marmoriin näkyy myös seiniä kiertävien pilasterien maalauksessa. ADLC

Yläosat maalattiin umpeen ja kenttien maakuntavaakunat sommiteltiin hiukan ylemmäksi. Edellisen, vuonna 1991 valmistuneen peruskorjauksen yhteydessä 1900-luvun alun ylimaalaukset kenttien yläosissa kuorittiin pois ja vaakunat maalattiin jälleen alkuperäiseen kokoon ja asemaan. Tässä peruskorjauksessa jouduttiin jonkin verran avaamaan halkeilevaa maalipintaa, mutta pääsääntöisesti kentät olivat hyvässä kunnossa.

Vuonna 1904 seinäkentät ylimaalatttiin keltaisiksi ja vaakunat asemoitiin keskelle kenttää.
1987 Lehtola, Helander-Leiviskä.

Edellisessä peruskorjauksessa tutkittiin seinäkenttien historia. Alta löytyivät alkuperäiset maalaukset ruukkuineen ja sfinkseineen.
1989 Helander-Leiviskä.

Seinäkentissä on tällä hetkellä kolme kerrosta vaakunoita ja varsin paksut maali- ja tasoitekerrokset. Huonot tartunnat kerrosten välillä, kovat maaliaineet ja pohjan vanhat halkeamalinjat aiheuttavat jännitteitä, jotka tulevat näkyviin pintojen irtoiluna. Pääsääntöisesti irtoamat kiinnitettiin liimaamalla, mutta koillisnurkassa Hämeen vaakunan kentässä pohjaan tehtiin kattavampi paikkaus.

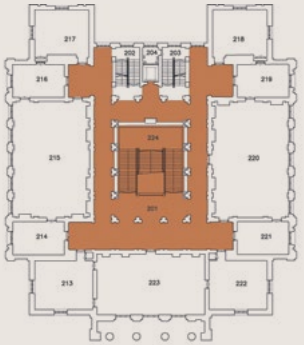

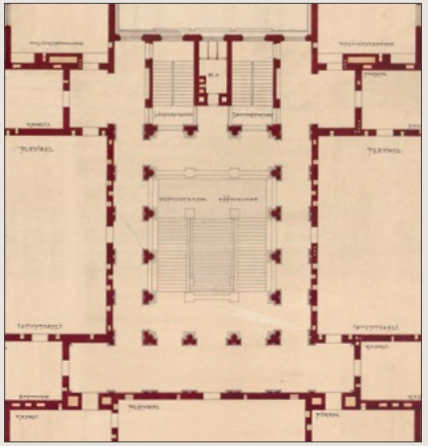

Vuosikymmenien saatossa pylväiden kiiltoa on tasattu sellakkapuleerauksilla. Valon puolella lakka on pinnaltaan himmentynyt, osin krakeloitunut ja pysynyt vaaleana, mutta varjon puolella lakka muodosti paksun keltaisen kerroksen. Sellakkaa ohennettiin varovaisella liuotuksella ja lopuksi pylväät käsiteltiin kauttaaltaan ohuella tasaavalla sellakakkerroksella.

Vestibyylin kattomaalaukset ovat tiettävästi alkuperäiset ja teknisesti varsin hyväkuntoiset. Tämä groteskiksi kutsuttu koristelemisen tyyli muistuttaa joiltain osin antiikin seinämaalauksia, joita esimerkiksi Pompeijista on kaivettu esiin. Tyylistä on moninaisia esimerkkejä erityisesti Italian renessanssin loisteliaassa rakentamisessa. Tyylille ominaista on erilaisten kasviaiheiden, nauhojen, kilpien ja hahmojen vapautunut sommittelu kepeäksi ornamenttipinnaksi. Säätytalossa porrasaulan pääkerrosten katoissa tätä tyyliä on käytetty kattavasti, mutta vestibyylissä aiheisto ja toteutuksen rikkaus on omaa luokkaansa. Porrasaulaa kiertävien käytävien katot ovat ensimmäisessä kerroksessa säilyneet, mutta toisen kerroksen katot ylimaalattiin yksivärisiksi 1900-luvun alun muutostöissä. ADLC

Porrashalli

1888, 2. krs, Nyström, Rakh, KA.

Hyvän työmaan yksi tärkeä ominaisuus on olla vaurioittamatta niitä alueita, joissa ei työskennellä. Rakennus Ahola huolehti suojausten tekemisestä tehokkaasti ja tarkasti. Kaarevamuotoisen pääportaan OSB-levystä tehdyt mittatilaussuojaukset toivat pääportaan tunnelmaan välliaikaisen vaalean puun sävystön.

Pääporras ympäröivine käytävineen ja auloineen on kolmeen kerrokseen ulottuva, monimuotoinen ja kaikilta pinnoiltaan koristeellinen tila. Askelmat, kaiteet, parvet ja tilassa kulkijat kylpevät valokaton tarjoamassa runsaassa, lämpimässä ylävalossa. Lähtökohtaisesti tässä suuressa tilassa ei tehty mitään muutoksia - erilaisia korjaavia, konservoivia ja ylläpitäviä työsuorituksia oli kuitenkin lukemattomia.

Likaa, pölyä, valumaa ja pinttymää poistettiin kaikilta pinnoilta. Konservoivien toimenpiteiden lisäksi seinä- ja kattopinnoille jouduttiin paikoin tekemään kattavampia huoltomaalauksia, kun pohjien tartunnat tai käsittelykerrosten rakenteet olivat heikkoja. Valomääriä nostettiin malitillisesti ja valon väriä yhdenmukaistettiiin.

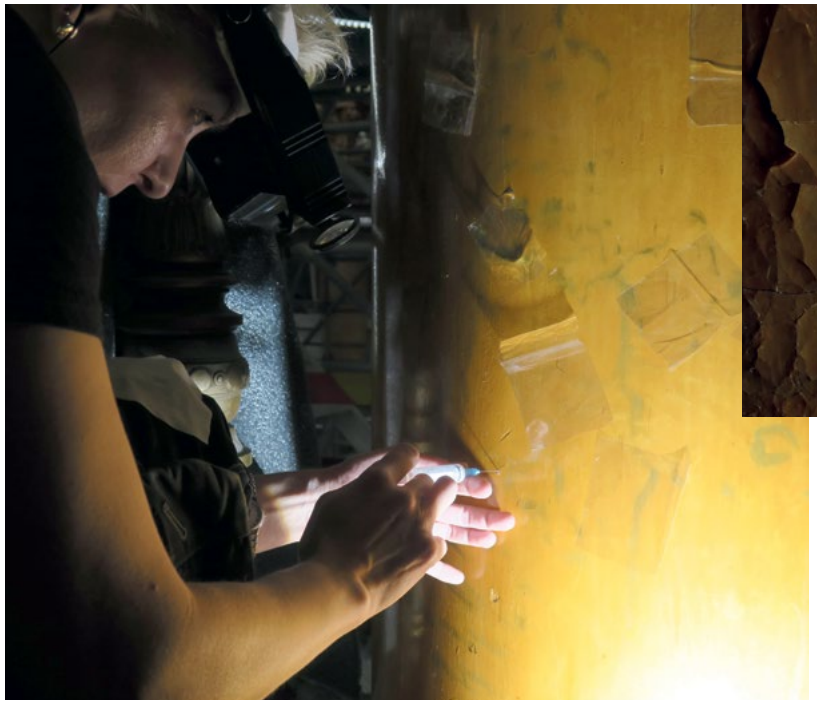
Lex-veistos sai täysimittaisen hoidon. Kipsikappaleista koostuvan veistoksen liitosten rakennetta vahvistettiin, asentoa korjattiin ja paikkakorjauksia peittävää vihreää öljymaalia ohennettiin näyttämään patinoidulta pronssilta. Harkitun puhdistuksen ja täydentävän käsittelyn ansiosta veistoksen pronssinen vaikutelma on aiempaa ehjempi.

Kokoontumiskäytössä olevan rakennuksen paloturvallisuutta parannettiin uudistamalla poistumistieopastus valaistuilla toteemeilla. Pääkerrosten uusien rakennusosien materiaalina on käytetty pilvimäisesti patinoitua messinkiä.

Tämä näkymä on yksi Säätytalon kuvatuimmista. Keskiakselin Laki-veistoksen tulkinnasta esiintyy monia sävyjä, mutta perusviesti on yhteinen. Lain kilpi suojelee itseään puolustavaa Suomi-neitoa ja vaakunaeläin, mahtava leijona on neidon tukena. ADLC

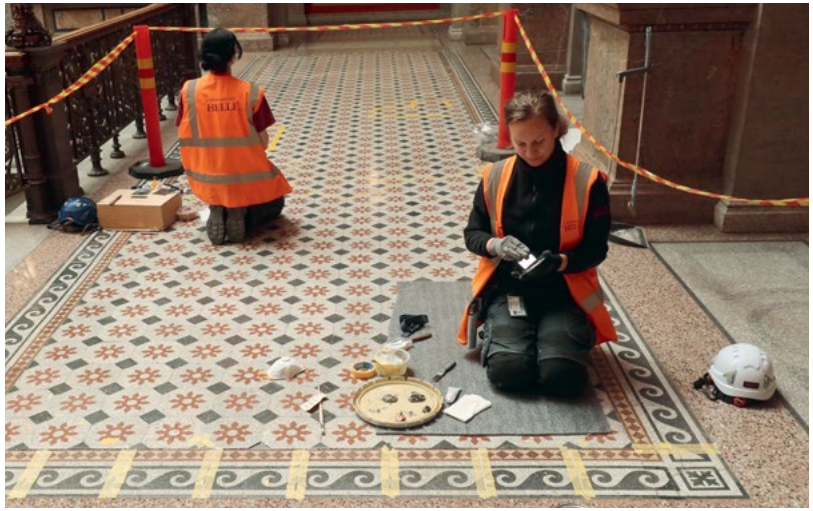

Keltaiseksi marmoroitujen kolossaalipylväiden maalipintojen kiinnitys oli yksi suurista konservointiurakoista.

Kolossaalipylväiden kapiteelien ensimmäinen väriasu 1891 oli hyvin vaalea, lähes valkoinen, 1904 kapiteelit saivat pronssauksen.

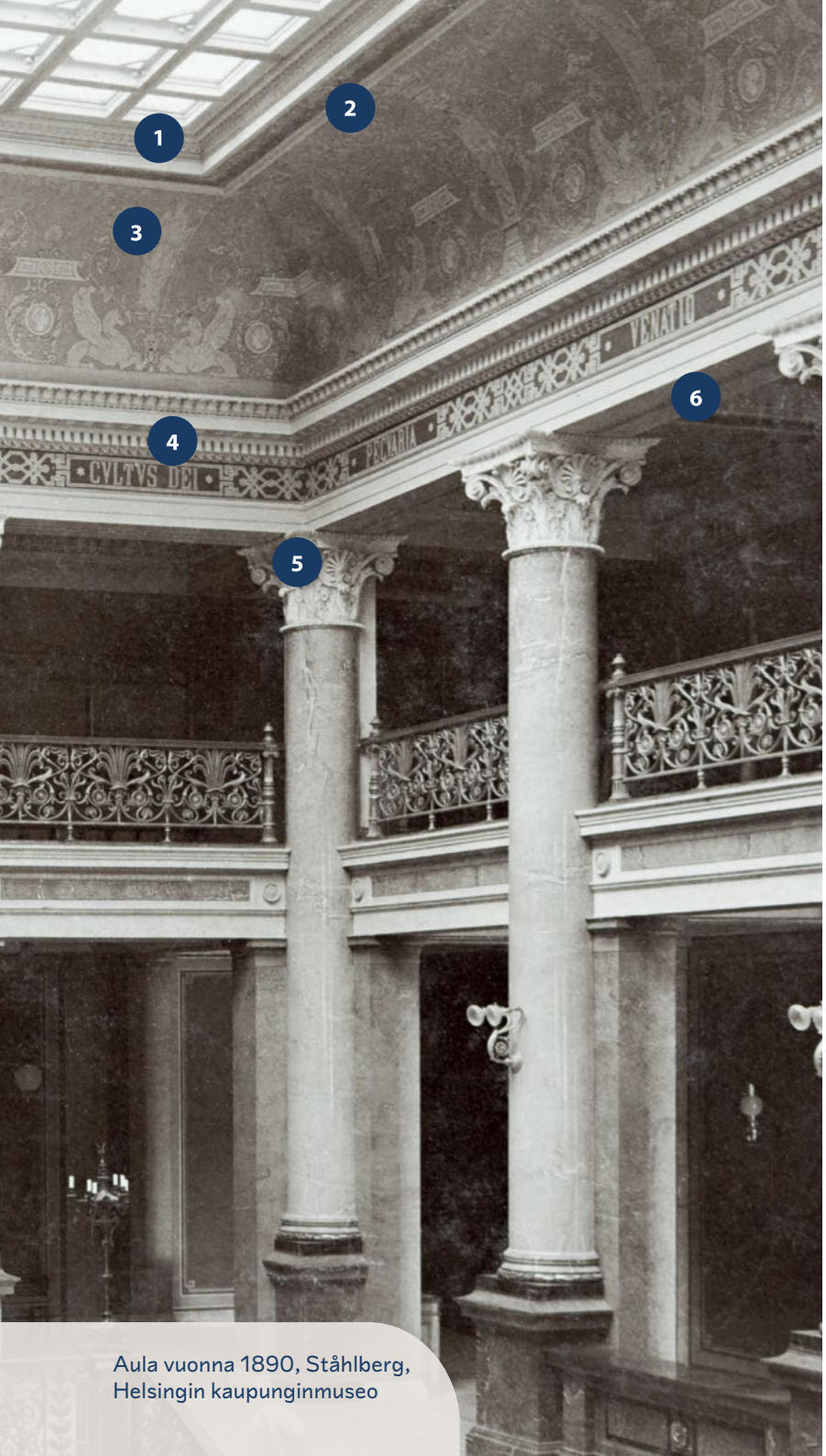

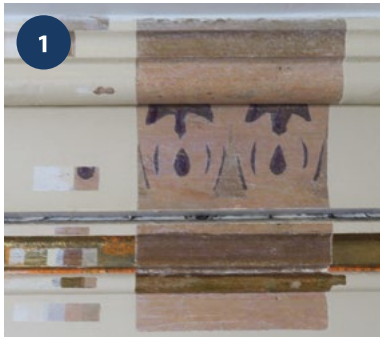
Mosaiikkibetonilattiat ovat kestäneet 135 vuoden kulutuksen, mutta saumoisssa esiintyi jonkin verran puutteita. Tenax kivikitin vakiosävyjä sekoitettiin sopivien sävyjen aikaansaamiseksi.

Tammiset käsijohteet ovat hyvin kauniisti patinoituneet, mutta paikoin puuleikkaukseen oli tullut puutteita, jotka nyt täydennettiin.

Aula vuonna 1890, Ståhlberg, Helsingin kaupunginmuseo

Säätytalon värihistoria tunnettiin kohtalaisen hyvin jo ennen tätä perus-korjausta, mutta erityisesti porrasaulan ensimmäisestä, vuoden 1891 väriasusta saatiin myös paljon uutta tietoa. Holkka-alueen sävystö on ollut sinivoittoinen, palkistossa taas tulee monin paikoin esiin pehmeää lämminta vaaleanpunaista. Arkkitraavin tekstikentän tausta on ollut tumma tiilen-punainen. Valokattoa kehystäneen palkin alapinnasta löytyi fragmentti intensiivistä sinivihreää kangastuksen päältä. Käytäväseinien nykyisten auringonkeltaisten pintojen alta näkyy niin ikään tumma tiilenpunainen.

Lasimaalauksen uloimmat, punasävyiset ruudut ovat puupuitteissa ja ne on nostettavissa helposti huollettaviksi. Keskialueen ruudut ovat kiinteitä lasiumpioita, joissa alapuolella on 1–3 lasista koostuva värilasi ja yläpuolella, kittipedin päällä valoa hajottava himmennetty lasi. Katon alapuolelle pingotettu pressu on turvatoimenpide, jotta työvälineet tai lasinpalaset eivät putoa portaseen.

Lasimaalauksen rautarakenne näkyy alapuolelta.

Lasimaalauksen kittausten täydennys ja huoltomaalaus edesauttavat kittauksen pysymistä tiiviinä ja joustavana.

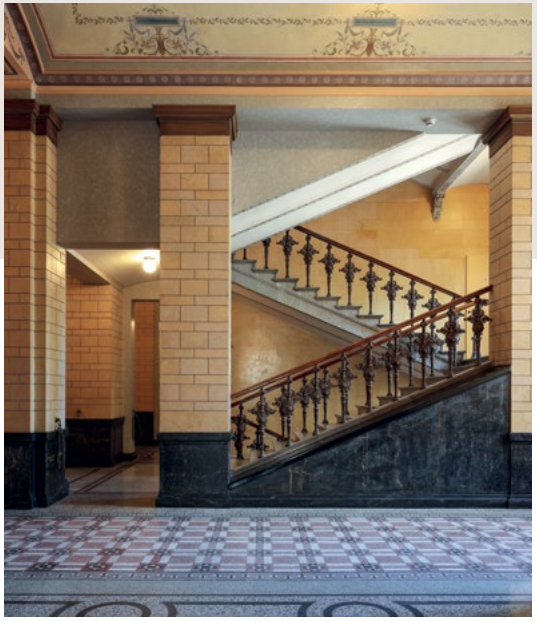

Lasiumpioiden avaaminen on tehtävä mekaanisesti ilman lämpöä, sillä rautarakenne laajenee kuumetessaan ja aiheuttaa laseille rikkoutumisvaaran.

Lasimaalauksen kunto todettiin peruskorjausta edeltävissä selvityksissä kohtalaisen hyväksi, mutta muutamissa laseissa oli huolestuttavia halkeamia. Katon alle rakennettiin porrashuoneen korkuisten telineiden varaan työtaso sekä lasimaalauksen että ympäröivien pintojen tutkimiseksi, puhdistamiseksi ja huoltamiseksi. Lasimaalauksen kentät ovat kitillä tiivistettyjä umpioita. Koviksi kivettyneiden kittien ja hyvin ohuiden lasien yhdistelmä on hankala huoltaa. Lopulta vain muutamia umipioita avattiin: kolmeen vaihdettiin rikkoutunut suojalasi. Miekkakäden ruudun halkeamat analysoitiin ja todettiin, että lasipaloilla ei ole putoamisvaaraa.

Takaportaat

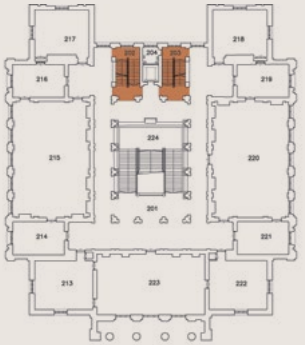
1891 Lehteriportaat

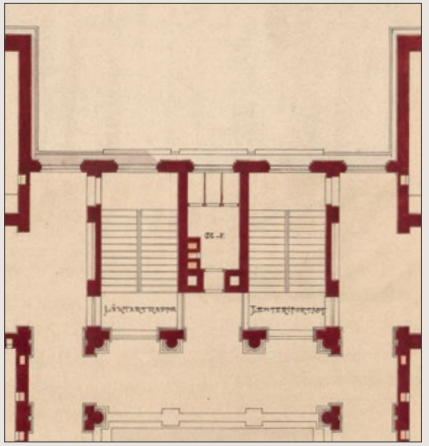

Eteläinen porrashuone 1. krs. ADLC

Säätytalon pitkäaikainen talonmies Gustaf Backman on piilottanut signeerauksensa porrashuoneen marmoroinnin joukkoon.

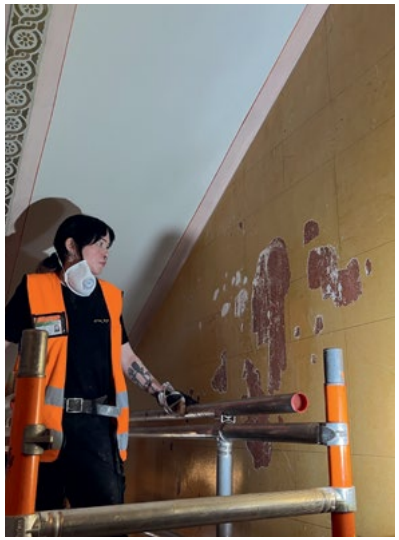
1888, 2. krs, Nyström, Rakh, KA.

Säätyjen kokoontuessa talossa kansalaiset pääsivät kuulemaan istuntoja salien parville. Käynti kolmannen kerroksen parville oli rakennuksen itäisiltä ovilta, Säätytalon puiston puolelta, kaksia portaita myöten. Portaat olivatkin ahkerassa käytössä ja aikalaislehdistä saattaa lukea kuvauksia siitä, kuinka lehtereillä tapasi monen ikäistä väkeä, kuhisevista koululaisista varttuneeseen väkeen.

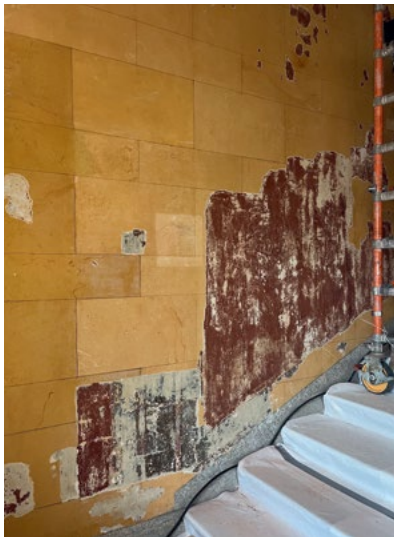
Myös näiden portaiden ensimmäinen väriasu on ollut käytävien taustaseinien tapaan syvä tiilenpunainen. Kun nykyinen keltainen marmorointi toteutettiin vuonna 1904, tehtiin seinille ylitasoitus punaisen liimamaalin päälle. Tartunta pohjaan on jäänyt heikoksi ja porrashuoneiden seinissä on lukuisia eri-ikäisiä paikkakorjauksia ja lisäksi uudempia konservointikiinnityksiä. Säätytalon autenttisia vanhoja pintoja on hoidettu tärkeänä osana rakennuksen ainutkertaista tunnelmaa ja pintojen patinoituminen on hyväksytty. Takaportaiden marmoroiduissa pinnoissa on kuitenkin alueita, joiden kiinittämiseen ei ole löytynyt hyvin toimivaa materiaalin ja työtavan yhdistelmää, vaan kiinnitystä on jouduttu tekemään samoihin kohtiin jo muutamaan kertaan.

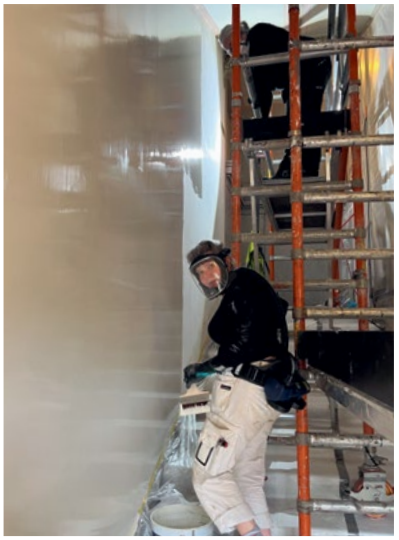
Pohjoinen porrashuone 2. krs. ADLC

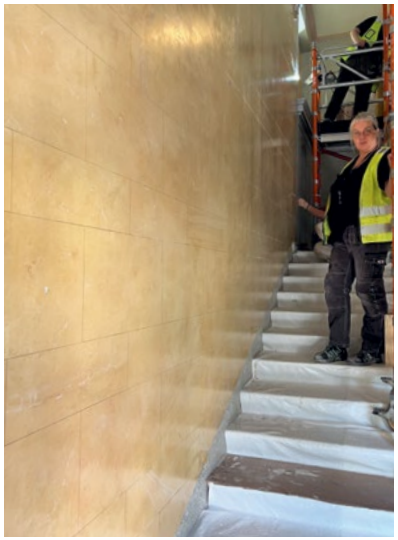
1904 tehdyn keltaisen marmoroinnin alta pilkistää vuoden 1891 tumma tiilenpunainen liimamaali.

Pudotuksen yhteydessä saatiin esiin myös seinän alkuperäinen jäsentely: hyvin tummat, lähes mustat kehykset rajasivat kenttiä. Nousun kohdalla on ollut yksi pitkä kenttä ilman välijakoja.

Uusi pinta rakennettiin modernien materiaalien päälle: liuotinpohjainen pohjamaali, polymeerivahvistettu tasoite ja kangastus, jonka päälle jälleen pohjamaali.

Pinta toteutettiin öljymaalilla ja päälle tehtiin suojalakkaus. Uuden pinnan esikuvana käytettiin vanhimmaksi tulkittua, vaaleahkoa marmorointia.

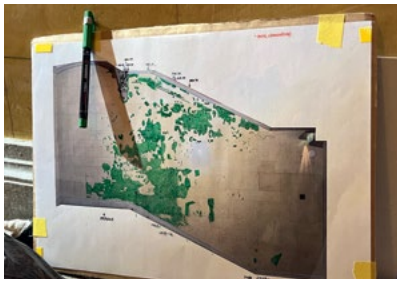
Huonosti kiinnittyvä pinta menettää vähitellen uskottavuutensa ja eheytensä. Takaportaiden seinäpintojen kohdalla todettiin, että nyt on aika tutkia myös uusimisen vaihtoehto. Pohjoisen portaan alueelta valittiin huonokuntoisin seinäalue, josta vanha hilseilevä maalipinta kaavittiin irti. Samalla päästiin tutkimaan porrashuoneen alkuperäinen asu. Laajoja huonon tartunnan alueita oli koko seinän korkeudella, mutta myös alueita, joissa vanhan kerrostuman pudottaminen edellytti raskasta kättä. Vanhan pinnan pudottaminen on Säätytalossa viimeinen vaihtoehto ja sitä pohdittiin pitkään. Ensin tehtiin muutaman harkon kokoinen koealue, jotta voitiin varmistua siitä, että uusi alue saadaan istumaan vanhaan pintaan. Kuustie&sorri oy:n taitavien tekijöiden käsistä syntyi lopulta hyvin kaunis, uusi tulkinta vuoden 1904 marmoroinnista.

Konservointialueet oli erotettu työmaasta erillisalueiksi, joissa kypärän käyttäminen ei ollut pakollista.

Pahimmillaan kiinnitettävät pinnat ovat jo muutamaan kertaan käsiteltyjä, pinnaltaan kuluneita ja haalistuneita.

Kiinnitystyön johdonmukainen kartoitus on auttanut ymmärtämään vaurioitumisen etenemisen tavan ja ohjannut työtapojen valintoja.

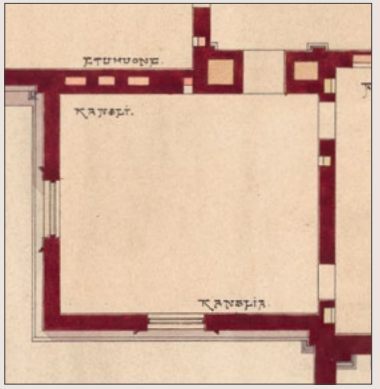

Eteläisen porrashuoneen konservointityöt olivat yksi hankkeen viimeisistä työsuorituksista ja porrashuoneessa oli parhaimmillaan kuusi henkeä kiinnitys- ja retusointityössä.

Neuvotteluhuone 213

1891 Papiston kanslia

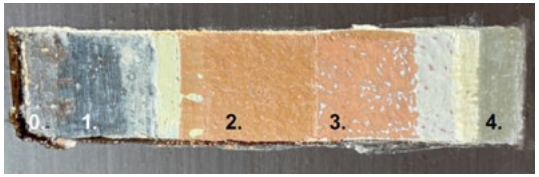

1888, 2. krs, Nyström, Rakh, KA.

Vuonna 1979 tila 213 peruskorjausta edeltävässä asussaan. V. Laine, Museovirasto

Seinäpinnan sävyjen esiinotto 2023, kuustie&sorri oy.

Vuonna 1891 tila on ollut pappissäädyn tummasävyinen kansliahuone, sen jälkeen tila on toiminut toimisto- ja kokoushuoneena. 1900-luvun alussa tilan koristelua uudistettiin ja tunnelmaa vaalennettiin. Kattoa kehystäviin peilikenttiin kiinnitettiin ruusukkeet ja puupaneelia imitoiva katto ylimaalattiin. Seinien perussävyksi valittiin intensiivinen oranssi, joka toteutettiin puolikiiltävällä hakkuriöljymaalilla. Pohjamaalin sävy on ollut selvästi pintamaalia vaaleampi, joten sävyyn on saatu eloisuutta ja hehkua. 1900-luvun myötä seinäpinnat on maalattu muutamaan kertaan lateksilla (kerrokset 3. ja 4.).

1990-luvun peruskorjauksessa tila päätettiin palauttaa alkuperäiseen uusrenessanssia henkivään väriasuunsa. 1900-luvun alun kattoruusukkeet poistettin ja katon panelointimaalaus otettiin esiin, osin jouduttiin tekemään rekonstruktiota. Esiinottojen perusteella seinien alaosiin toteutettiin kapeat peilikentät ja yläosiin yksinkertaiset sapluunakoristeet vanhojen maalipintojen päälle.

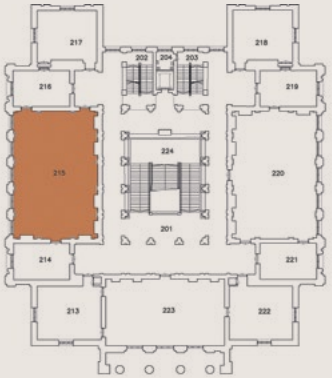
Peruskorjauksessa 2025 huonetila restauroitiin 1990 periaatteiden mukaisesti. Kattopinnassa oli runsaasti kiinnitettävää irtoamaa. Edellisen peruskorjauksen rekonstruktioalueiden paksuhkot silotekerrokset olivat erityisen hankalia kiinnitettäviä. Näiden irtoavien rekonstruktioiden pudotusta harkittiin, mutta ne todettiin esteettisesti laadukkaiksi ja uusiminen olisi ollut selvästi työläämpää. Seinien metylaaniliimamaali (1990) oli menettänyt sitomiskykyään ja se pestiin pois ja toteutettiin uudestaan eläinliimasta tehdyllä liimamaalilla.

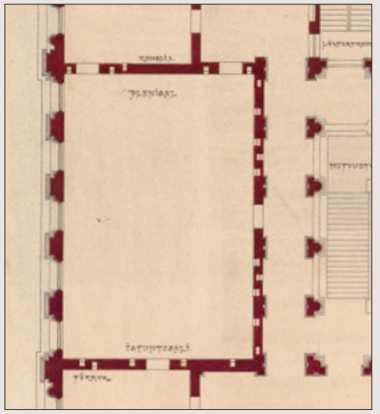

Tilan tummat perussävyt on tulkittu jälleen uudestaan. ADLC

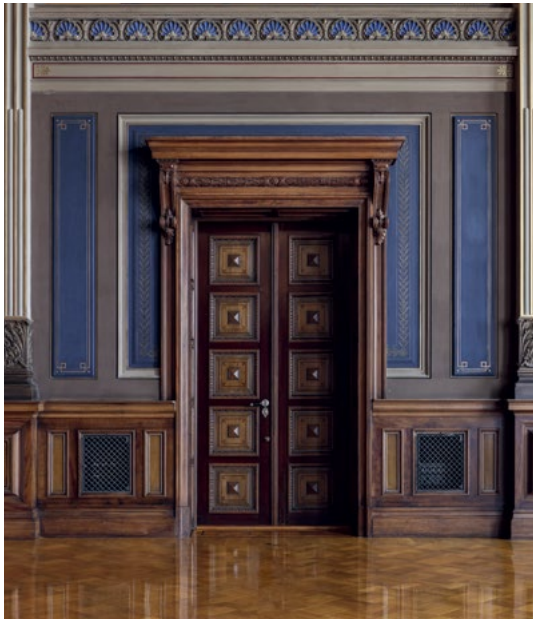
Talonpoikien sali 215

1891 Talonpoikien istuntosali

1888, 2. krs, Nyström, Rakh, KA.

Kaikki aukeaman kuvat ADLC.

Säätyjen istuntosalit ovat olleet talon tärkeimmät tilat. Talonpoikien sali rakennuksen pohjoisella sivulla ja Porvariston sali etelän puolella ovat keskenään jokseenkin identtiset. Erot ovat yksityiskohdissa ja väreissä sekä luonnonvalon sävyssä. Talonpoikain salin siniset ja harmaat sävyt loistavat pohjoisen viileässä valossa, porvarien salin tumma burgundinpunainen taas saa lämpimän hehkun etelän vahvemmassa valossa.

Salien koristeellisuus on omaa luokkaansa, niin plastisten laastista ja kipsistä tehtyjen klassististen koristeiden kuin myös maalattujen sablonikoristeiden osalta. Näiden lisäksi saleissa on kussakin viisi taideteoksiksi luokiteltavaa, elinkeinoja kuvaavaa, kultamosaiikkia jäljittelevälle pohjalle tehtyä harmaasävy- eli *grisaille*-maalausta. Talonpoikain salin teokset kuvaavat maanviljelystä, karjanhoitoa, metsästystä ja kalastusta. Viiden teoksen keskimmäisen kuva-aiheen on tulkittu kuvaavan kansanvalistusta ja teollistumista, siis edistystä. Salin toisella puolella, ikkunoiden yläpuolella on viisi pientä grisaille-kenttää, joiden aiheet heijastavat mainittuja elinkeinoja. Myös nämä ruotsalaistaustaisen taiteilijan C. G. Wetterstrandin toteuttamat työt kuuluivat Salomo Wuorion maalausliikkeen toteuttamaan alkuperäiseen maalausurakkaan.

Konservointitöiden näkökulmasta salin kattomaalausten konservointi on ollut kaikkein työläin kokonaisuus ja sitä on tehty vuodesta 1998 alkaen. Talonpoikain salissa tutkimusta tai kiinnitystä on sen jälkeen tehty vuosina 2003, 2005, 2006, 2010, 2012 ja 2018 tarpeen mukaan sekä nyt peruskorjauksen aikana kattavasti. Maalausten rakenteen ongelmat kumpuavat toisaalta alkuperäisestä työtavasta, toisaalta materiaalien ikääntymisestä ja olosuhteiden vaihtelevuudesta.

Maanviljelys, karjanhoito, edistys, metsästys ja kalastus on esitetty ikkunoiden yläpuolisissa koristemaalauksissa erilaisin tunnusmerkein.

Katon rappauspinta kiinnittyy kattorakenteen aluslaudoitukseen nk. tikutuksella, eli ristiin naulatuilla puuliisteillä. Rappauksen alapinta on pohjustettu ajan tapaan jollain ruskeasävyisellä imeytyvällä seoksella, sitten pinta on silotettu liitua sisältävällä tasoitteella, pohjamaalattu sinkkipitoisella pohjamaalilla ja vasta tämän päälle on koristemaalari tehnyt ensin taivastaustan ja sitten eloisat puttopojat. Tätä peruskorjausta pohjustavissa tutkimuksissa havaittiin, että rakenteen heikoin lenkki on hauras tai haurastuva tasoitekerros. Onnistunut kiinnitys edellyttää, että koko tasoitekerros kyllästyy liimalla. Tämä taas edellyttää tarkkaan säädettyä liimaa, jonka imeytyvyys ja kiinnitysvoima ovat riittävät.

Nyt tehty kattomaalauskenttien kattava konservointi poikkeaa aiemmista, kesätaukojen aikana tehdyistä, kiireisistä pahimpien vaurioalueiden hoitamisesta. Kenttiin on voitu käyttää aikaa tarpeen mukaan ja liiman valinta perustuu kokeisiin. Keskeisenä parannuksena, ja maalausten kannalta toivottavasti ratkaisevana sellaisena, on peruskorjauksessa toteutettu, kokonaan uudistettu ilmanvaihto ja olosuhteiden hallinta. Lämpötilan ja ilmankosteuden heilahtelu rasittaa erilaisista kerroksista koostuvan maalauksen kerrosten välistä tartuntaa, kun kerrokset reagoivat olosuhteisiin eri tavoin. Maalausten materiaalien vähittäistä ikääntymistä ei voi estää, mutta nyt tehty ilmanvaihdon hallittavuutta parantava suuri työ voi merkittävästi hidastaa vaurioitumista.

Pääkerroksen salien lattiat ovat alkuperäisiä vuoden 1891 tammiparketteja, nk. taulupar-ketteja. Lattian alusrakenne on toteutettu mäntypuisista, neliömäisistä kehikoista, joiden päälle tammipalat on liimattu diagonaalisti ja kehikoiden saumojen yli. Lattiat oli hiottu ja lakattu vuonna 1991 valmistuneessa peruskorjauksessa ja pääsääntöisesti ne olivat hyväkuntoisia. Salin 215 lattia todettiin muita kuluneemmaksi, ja sille päätettiin tehdä ylihionta ja uudelleenlakkaus. Lähes kaikissa tiloissa tehtiin huoneita kiertävät tekniikka-kanaalit. Tammiparkettilattioissa tämä johti reuna-alueiden parketin avaamiseen ja parketin uusimiseen muutaman parkettiruudun leveydeltä.

Keskikaton kujeileva putto kannattelee laakeriseppelettä ja tarkkailee konservaattori Heli Oikarisen pohdintoja. Puttohahmojen paksummalla öljymaalilla alunperin toteutetut pinnat ovat keskimäärin paremmassa kunnossa kuin ohuempina kerroksina toteutetut taivastaustat.

Kattomaalausten konservoinnin oikeiden menetelmien löytämiseksi kokeiltiin useita eri liimoja. Konservaattori Arja Sorri on toiminut tämän peruskorjauksen pääkonservaattorina ohjaten kaikkiaan lähes 30 konservoijaa ja restauroijaa, mutta myös työskennellen itse telineillä.

Keskeinen osa konservointia on tehdyn työn dokumentointi. Liimakarttoihin merkittiin huolellisesti liimatut alueet ja käytetty konservointiliimat.

Tammiparketin alusrakenteen taulut on kiinnitetty toisiinsa tapein ja pitkin leikatuin nauloin. Rakenneavauksessa näkyy välipohjatäyte, joka koostui paitsi rakennusvaiheen materiaalista myös vanhemmasta, kierrätetystä materiaalista.

Boordin uusi tammi esiintyy ennen lakkausta hiukan vaaleampana kuin vanha tammi.

Salin 215 lattian ylihionta tehtiin mahdollisimman ohuesti, ja Witickin asiantuntija vakuutti, että lattioissa on edelleen materiaalivahvuutta useampaan hiontaan. Vanhan lattian hoidossa käytetty, saumoihin imeytynyt vaha reagoi lakan kanssa ja aiheutti himmentymää, jonka kehittymistä on seurattava.

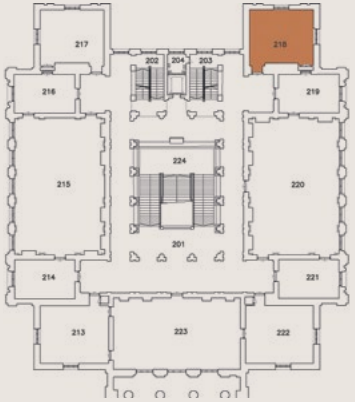
Helo 90 -lakkaa sävytettiin hiukan. Suuren lattian lakkaus edellytti kahden hengen saumatonta yhteistyötä. →

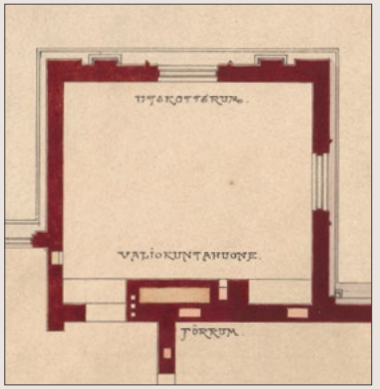

Neuvotteluhuone 218

1891 Valitusvaliokunnan huone

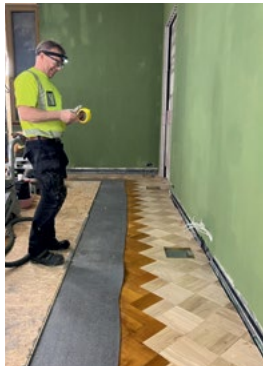

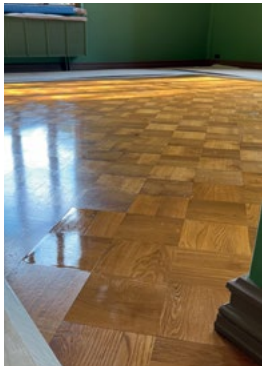

1888, 2. krs, Nyström, Rakh, KA.

Tila ennen kalustusta 2025. ADLC

Tekniikkakanaalien rakentaminen tiloissa, joissa on vinoruutuparketti, edellytti 2–3 parkettipalan irrottamista huoneen kaikilta laidoilta. Lakkaus tehtiin limittäen niin, että vanhasta parketista lakattiin yksi ruutu. uusi lakkaus on vanhaa lakkaa kiiltävämpi, mutta kiilto sammuu jonkin verran aikaa myöten.

Pääkerroksen kaakkoisnurkan kokoushuone on varhaisessa vaiheessa nimetty yleisen valitusvaliokunnan, eli anomusvaliokunnan huoneeksi. Valiokunta valmisteli keisarille esiteltäviä anomuksia säätyvaltiopäivien aikana. Erityinen valitusvaliokunta vuosien 1904–05 valtiopäivillä keskittyi purkamaan venäläistämissäädösten laittomuuksia. Yksikamarisessa eduskunnassa vuodesta 1906 sen nimistä valiokuntaa ei enää ollut.

Tilan nykyinen väriasu ja koristefriisi on suunniteltu edelleen arkkitehti Nyströmin toimistossa ja ne on toteutettu vuonna 1904. Koristefriisiin on sovitettu 40 kaupunkivaakunaa tyyliteltyjen havupuiden oksien ja käpyjen katveeseen. Nyt päättyneen peruskorjaukseen aikana tilan kaikki pinnat käytiin läpi: katto puhdistettiin, friisin maali-irtoamia kiinnitettiin ja seinät huoltomaalattiin.

Vanhassa kuvassa näkyvät kalusteet ovat pääsääntöisesti Gustaf Nyströmin taloon suunnittelemia, mutta hoikat, tummaksi petsatut, taivutetusta puusta tehdyt tuolit ovat oman aikansa massatuotantoa, saksalaisen Thonet'n tehtaan innovaatio. Seinille on aseteltu kuvakollaaseja aikaisempien huoneessa istuneiden valiokuntien kokoonpanosta. Päätyseinällä on yksi vuonna 1894 ratkenneen veistoskilpailun toteutumattomista ehdotuksista. Sen tekijää ei tunneta, mutta toinen vastaavanlainen pienoismalli, kuvanveistäjä Ville Vallgrenin tekemä ehdotus, löytyi peruskorjauksen aikana ullakolta.

Tätä tilaa on sittemmin käytetty erityisesti lounastapaamisiin, sillä se sijaitsee aivan tarjoilukeittiön vieressä

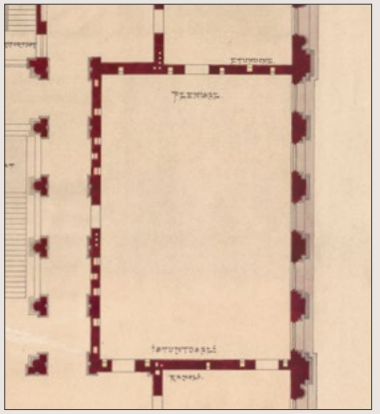

Tila 218 kuvattuna 1910-luvulla, kokousta pitää jokin yksikamarisen eduskunnan tunnistamaton valiokunta tai työryhmä. Ateljee Rembrandt, Eduskunnan arkisto

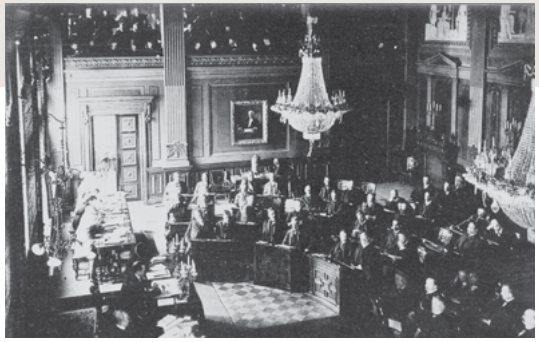
Porvariston sali 220

1891 Porvariston istuntosali

1888, 2. krs, Nyström, Rakh, KA.

Porvariston sali noin vuonna 1900. Edustajien pulpetit on asemoitu kaareen puheenjohtajan pöydän ympärille. Sihteerit ja pikakirjoittajat istuvat ikkunan edessä. Kansalaiset ovat täyttäneet porvariston salin lehterin. Launis Oy, Museovirasto.

Kuva vuodelta 1937, kun rakennus oli Tieteellisten seurain valtuuskunnan käytössä ja hyvin moninaisten kokousten ja seminaarien tapahtumapaikkana. Tässä on käynnissä Suomen kulttuurirahaston kannatusyhdistyksen neuvottelupäivät. Parvi on täyttynyt kirjahyllyistä. Ikkunoissa on keveät, valoa kauniisti taittavat verhot. Pietinen, Museovirasto.

Porvariston sali on yksi kolmesta porrasaulan ympärille asettuvasta istuntosalista ja jokseenkin identtinen talonpoikain salin kanssa. Aula ja istuntosalit ovat olleet suomalaisen demokratian kohtu, sillä yhteinen tila on mahdollistanut kohtaamisen ja yhteistyön. Säätytalon tärkeimmät huonetilat on suunniteltu siten, että jokainen seinä muodostaa symmetrisen sommitelman. Vaikka ihminen liikkuu tiloissa vinosti ja näkymät ovat tuskin koskaan symmetrisiä, rakentuu mieleen helposti hahmotettavissa oleva tila. Tämä klassiselle arkkitehtuurille ominainen piirre toteutuu myös Suomen eduskuntatalossa ja monessa muussa vallan talossa - niin demokratian, monarkian kuin diktatuurinkin luomassa talossa. Säätytalo on nyt palautunut vallan ja demokratian käyttöön, vaikka kansalaisilla ei olekaan lehtereille vapaata pääsyä.

Säätytalon lämmitys- ja ilmanvaihtoratkaisu vuonna 1891 oli parhaiden suunnittelijoiden uusimpia sovelluksia. Pohjakerroksen suuret pannut lämmittivät vesihöyryä sekä patterikiertoon että lämpökammioon, jonka kautta kokoussaleihin johdettiin esilämmitettyä ilmaa. Poistoilma kerättiin pohjakerroksen kautta neljään suureen poistopiippuun. Järjestely tarkoitti suurta määrää seinämuureihin alun perin muurattuja pystyhormeja. 1930-luvulla järjestelmä korvattiin yksinkertaisemmalla patterijärjestelmällä. Sekä 1991 että 2025 valmistuneessa peruskorjauksessa vanhat hormit tutkittiin ja puhdistettiin ilmanvaihdon käyttöön. Lähes kaikki pääkerrosten ilma kuljetetaan edelleen näissä alkuperäisissä hormeissa.

Porvariston sali ehjänä ja puhtaana ennen verhoja, mattoja ja kalusteita. ADLC

Puurakenteiset suojakaapit odottavat konservointia, oikealla alkuperäinen radiaattori.

Salin itäseinän toinen lämpökaappi kätkee taakseen vain seinämuuria. Tällä kohdalla ei näy jälkiä ilmanvaihdosta eikä radiaattorista, vaan kaappi on täydentänyt salin symmetrian. Maalaamatta jäänyt kohta on kiinnostava rappauksen kannalta - paljastunut vanha pinta on erittäin terävää ja täsmällistä rappaustyötä.

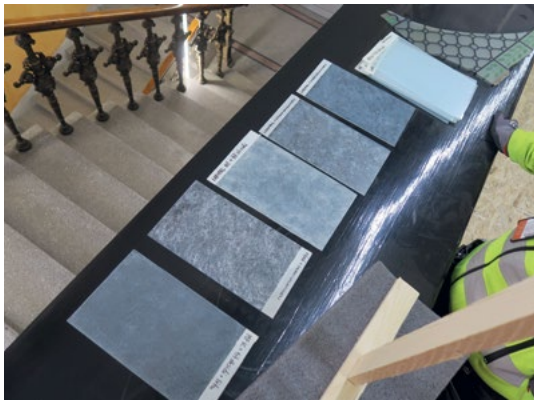

Vasemmalla ilmanhajottajat mallia 1991, oikealla mallia 2025.

Istuntosaleissa esilämmitetyn ilman kanavapäätteet oli alun perin peitetty manttelitakkaa muistuttavilla puukaapeilla. Pitkillä sisäseinillä näitä oli neljä kussakin salissa. Lisäksi on ollut muutamia kaappeja jotka ovatkin kätkeneet taakseen höyrykiertoisen valurautaisen radiaattorin, värmekropp. Porvariston salin itäseinällä yksi tällainen on säilynyt fragmenttina ja todisteena alkuperäisistä ratkaisuista.

Kaikissa istuntosaleissa lasipinnat ovat jo alun perin olleet maalaamalla himmennettyjä valon pehmentämiseksi. Maalaus koostuu öljymaalilla tehdystä ristikosta, yksinkertaisesta vihreästä lehtiornamentista sekä maitomaisesta himmennyksestä. Erityisesti poravariston salin etelään antavat ikkunat antavatkin vahvan valon. Kesäaikaan sitä pehmentää myös lehmusrivi sekä nyt uudistetut markiisit. Papiston salissa himmennys on peräisin vuodelta 1991, talonpoikain salissa on säilynyt jokin vanhempi tulkinta käsittelystä. Näitä täydennettiin varovaisesti. Porvariston salissa himmennys oli suurelta osin varissut tai pesty pois, joten se päätettiin uusia kattavasti. Oikean työtavan ja materiaaliyhdistelmän löytäminen edellytti lukuisia kokeita. Ullakolla säilyneiden fragmenttien ja 1991 tehtyjen ratkaisujen perusteella käsittelyn lähtökohtana pidettiin töpötystä tai ströpläystä, vaikutelman tavoitteena lasimainen, nk. katedraalilasin kaltainen vaihteleva struktuuri. Toteutus tehtiin lopulta Etasol-liuottimeen tehdyllä seoksella, jossa oli Laropal A 81-sideainetta, liitua ja hiukan keltaista okraa. Töpötys tehtiin luonnonsienellä, suuntautuneisuutta vaihdellen.

Himmennysainemalleja ja läpikuultavan lehtivihreän malleja.

Porvariston salin työmaatunnelmaa julkisivutelineiltä katsottuna. Telineiden takia himmennyksen kokonaisvaikutelmaa ei päässyt tarkastelemaan luonnonvalossa.

Vihreiden osien tarratulostettuja sabloonamalli-neita aukileikattuina.

Papiston sali 223

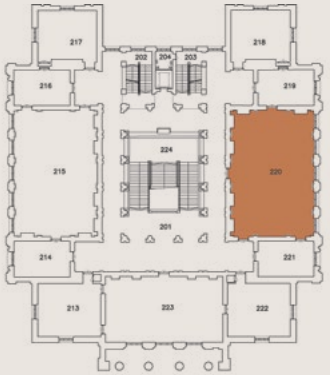
1891 Papiston istuntosali

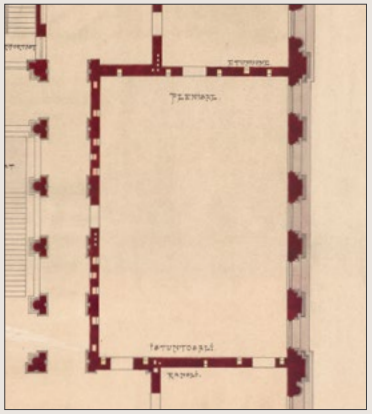

Kuva vuodelta 1979, kuvaajan takana on kirjahyllyin erotettu neuvottelutila. Kateederina toimii vanha istuntosalin puheenjohtajan pöytä. Tammiparketti on käyttöpintana ja kauniin himmeäksi kulunut. Hakli, Helsingin kaupunginmuseo

Seinien puhdistusraja vuonna 1989.
Rista, Helander-Leiviskä.

1888, 2. krs, Nyström, Rakh, KA.

Papiston sali sijaitsee rakennuksen arvokkaimmalla paikalla ja on tunnelmaltaan arvokas ja hillitty, kun kahdessa muussa istuntosalissa tunnelma on pikemminkin juhlava. Tieteellisten seurain aikana (noin 1930–1987) salia käytettiin kirjaston asiakastilana ja monitoimitilana, myöhemmin seminaaritilana. 1991 peruskorjauksen aikana tilaan palautettiin alkuperäiset istuntosalin kalusteet kunnostettuina, mutta ne korvattiin videoneuvotteluja varten suunnitellulla, suurella ovaalin muotoisella neuvottelupöydällä vuonna 2014. Pandemian aikana sali oli hallituksen kokoustilana.

Papiston salin kokous- ja kuvauskäytön johdosta salin parville oli 2010-luvulla asennettu raskaat ja kirkkaat valonheittäjät. Tilan tummat pinnat imevät valoa, toisaalta kirkkaat valot aiheuttivat häikäisyä, jonka seurauksena tila tuntui hyvin hämärältä. Kattoon suunnattiin nyt pehmeää valoa ja alaspäin, kokouspöydän pintaan saatiin aiempaa enemmän valoa vanhojen kruunujen pienillä ledispoteilla. Tasaisemmin valaistuna salissa voidaan pitää pehmeämpi valaistus tummista peruspinnoista huolimatta

Peruskorjauksen 1991 aikana tehty tilan yläosan pintojen puhdistus kirkasti sävyjä merkittävästi, mutta okrapohjaisen yläkentän sävyyn on jäänyt vahva patina. Nyt 2025 valmistuneen peruskorjauksen aikana pahimpien tahrojen keventämistä koetettiin, mutta merkittävää puhdistumista ei tapahtunut. Salin seinien yläosat ja kattopinta ovatkin lähes kokonaan edelleen autenttista vuoden 1891 pintaa, samoin puinen alapaneeli. Seinien yksiväriset kentät ylimaalattiin 1991.

Säätytalon pääkerroksen istuntosalien laajat tammiparketit ovat vaikuttavia, sekä vanhoissa kuvissa että tuoreesti lakattuina.

ADLC

Kattokentän pahville tehty koristemaalaus otettiin alas ja asetettiin suoristumaan kostutettuun laatikkoon.

Vanhimmissa historiallisissa kuvissa kulkualueilla on käytävämatot, mutta viimeistään 1930-luvulta alkaen talonpoikain ja porvariston seminaarikäytössä oleviin saleihin laitettiin lattioita suojaavat, peittävät matot. Vuoden 1991 peruskorjauksessa pääkerroksen tammilattiat ylihiottiin ja lakattiin. Lattioita on sittemmin suojattu huonetiloissa tarpeen mukaan, erityisesti neuvottelupöytien alla ja raskaalla käytöllä olevissa tiloissa. Vuoden 2025 peruskorjauksen yhteydessä tiloihin on valittu aiempaa paksumpia mattoja.

Papiston salin vaurioista laajimpia olivat kattopinnan maali-irtoamat. Katto on muista saleista poiketen keskialueeltaan puupaneloitu ja sitä kehystää vihreäsävyisten, pingotetulle pahville maalattujen kenttien rivi. Näistä yksi oli kiinnityksestään irronnut. Uudelleen kiinnittäminen edellytti sen irrottamisen ja kovettuneen ja kipristyneen pahvin hitaan pehmittämisen kostuttamalla. Palkiston risteyskohtien rosettimaiset koristeet, ”pylpyrät”, ovat kipsiä ja niiden pintakäsittely hilseili laajasti.

Läheltä katsottuna papiston salin katto on hyvin moni-muotoinen ja koristeellinen.

Palkiston liitoskohtien koristeiden maalipinta kiinnitettiin ja tarpeen mukaan retusoitiin. Kipsivalosten kiinnitys perustui kahteen ristiin lyötyyn kookkaseen naulaan, jotka on valettu kiinnityskipsin sisään.

Papiston katon luoteisnurkan ja lehterin päällä olevan vesi- ja lahovaurion korjaaminen edellytti tekijöiltä sitkeyttä, notkeutta ja näppäryyttä. Ullakolla herkän katon päällä tehtiin puurakenteiden paikkakorjausta. Rapattu katto tuettiin työnaikaisesti alapuolelta ja kiinnitettiin sitten ruuveilla uusiin rakenteisiin.

Papiston salin luoteisnurkka on vesikaton sisätaitteen eli jiirin kohdalla. Vuosien saatossa, olosuhteiden ollessa otollisia, vesikaton jiiri on valuttanut vesilastia papiston lehterin katon alueelle, mutta toisinaan myös seinää pitkin lattiatasolle asti. Viimeisiin ylivuoto tapahtui kevättalvella 2024, minkä seurauksena alueen rakenteet tutkittiin. Vesikaton ja yläpohjan rakenteissa olikin pitkälle edennyttä lahoa ja alueella jouduttiin tekemään jiirihirren ja katonkannattajien korjauksia. Työstä vastasi Restart Oy ja erityinen kiitos kuuluu taitaville tekijöille siitä, että lahonneiden rakenteiden kannattelema tikkurappaus säilyi vaurioitumatta ja sen kannattelu siirrettiin uusille rakenteille.

Papiston salin valaistus on herkka tehtävä, jotta salin levollinen tunnelma ei hajoa liian kirkkaisiin valonlähteisiin. Vanhoihin valaisimiin lisättiin pieniä LED-spotteja, joista osa osoittaa alas ja osa kattoon. ADLC

SR

Ihmisten työmaa

Peruskorjaushanke alkoi hankesuunnitteluvaiheella jo vuonna 2021. Edellisestä peruskorjauksesta oli kulunut 30 vuotta ja kaikki rakennusosat ja tilat tarvitsivat jo päivitystä. Talotekniikka ei enää toiminut, julkisivu oli kulunut ja sisäpinnatkin kaipasivat konservointia. Samalla parannettiin henkilökunnan tilojen toimivuutta.

Hankesuunnittelun jälkeen hankkeen sisällössä tapahtui kuitenkin merkittäviä muutoksia ja työmaan alkaessa syksyllä 2023 olivat suunnitelmat edellä mainitusta johtuen vielä keskeneräisiä. Myös rakennus tarjosi purkuvaiheessa normaaleja yllätyksiään. Eloisaa alkuvaihetta ei kuitenkaan hätkähdetty, vaan haasteita ryhdyttiin ratkaisemaan yksi kerrallaan ja yhdessä pohtien.

Isot työmaat ovat tiiviitä työyhteisöjä, joissa ollaan tekemisissä toistensa kanssa joka päivä, koko ajan. Ihmisillä on erilaisia tavoitteita ja näkemyksiä. Kiire on yleensä kova, mikä saattaa lisätä kommunikaatioon turhaa ärhäkkyyttä. Tällä kertaa päätettiin työyhteisöön ja yhteistoimintaan panostaa erityisesti ja mukaan otettiin työyhteisökehittäjä Riikka Wirpi.

Työmaalle perustettiin omat sosiaalisen median tilit, joissa kerrottiin pääasiassa konservoinnista ja restauroinnista. Peruskorjaus sai myös mukavasti muuta julkisuutta. Rakennuttajapäällikkö esitteli ylpeänä työmaataan kahden vuoden aikana todella monelle vierailijaryhmälle.

Matti Kruus, Selja Flink, Oskari Peurakoski:

Yhteistoiminnalla ratkaisuja

Säätytalon peruskorjaus on tyypillinen vaativa korjaushanke. Osapuolia on paljon: suunnittelijoita ja konsultteja kymmeniä, työnjohtajia samoin ja työntekijöitäkin tässä hankkeessa yhteensä yli 1500 henkeä. Työmaa-aikana päivittäiseen toimintaan osallistui 150–200 ihmistä.

Hyvään lopputulokseen pääsemiseksi on siirrettävä valtavasti tietoa eri osapuolten välillä. Tiedonsiirto ei tapahdu yksisuuntaisena, ei vain tietyssä vaiheessa rakennushanketta, eikä sujuvaan tiedonvaihtoon pysty ihmisiä pakottamaan. Haastavissa korjaustöissä varsinaisilla tekijöillä on usein parhaiten tietoa tarkoituksenmukaisista työtavoista ja tämä viisaus täytyisi saada käyttöön. Lisäksi purkutöiden yhteydessä paljastuu koko ajan ns. yllätyksiä, jotka ovat tämän tyyppisissä kohteissa oikeastaan kohteen ominaispiirteitä.

> ”Suurempi yllätys olisi se, ettei yllätyksiä löytyisi”
> (Oskari Peurakoski)

Lähes jokaisessa rakennushankkeessa on tarpeen rakentaa eri osapuolten välistä yhteistyötä, mutta erityisesti Säätytalon tapaisessa korjaushankkeessa. Osapuolten väliseen yhteistyöhön ei ole käytössä mitään taikatyökalua. Säätytalon hankkeessa yhteistyötä edistettiin usealla eri menetelmällä, joita on kehitetty yhteistyössä tilaajan, tilaajan konsulttien, päätoteuttajan ja erikoisurakoitsijoiden kesken.

Mallitöitä ja koekorjauksia

Aikaisella integraatiolla pyritään sitouttamaan osapuolia hankkeeseen ja hyödyntämään heidän panostaan ajoissa. Säätytalossa useat eri erikoisurakoitsijat tekivät malli- ja testikorjauksia sekä osan työsuorituksista jopa ennen varsinaista toteutussuunnittelua. Joissain korjauskohteissa on myös tehty vaativia konservointitöitä ennen varsinaisen rakennustyön aloitusta. Tästä on hyviä kokemuksia, kun monesti näiden konservointitöiden tekeminen ei häiritse rakennuksen käyttöä ja etukäteen tehdyt konservoinnit voidaan suojata rakennustöiden ajaksi.

Säätytalolla on tehty konservointia aikaisemmin joka kesä noin kuuden viikon kesätauon ajan. Kaikki tämä kokemus oli käytössä, kun sama konservointiryhmä jatkoi peruskorjauksen ajan, täydennettynä usealla uudella konservaattorilla. Lisäksi etukäteen tehtiin konservointiaineiden ja -menetelmien tutkimusta, jotta vaikeimmat kohteet eli pääsalien kattomaalaukset saatiin haltuun.

Julkisivukorjauksista tehtiin koekorjaus jo pari vuotta etukäteen. Näin saatiin julkisivun kuntoa paremmin selville, mietittiin korjausmenetelmät ja harjoiteltiin väritystä. Julkisivumaalauksen erikoinen hiekkakivi-imitaatio vaati useamman kuukauden harjoittelujakson tekijöiltään, jotta haluttu ilme saatiin vakioitua. Mallitöiden ja koekorjausten avulla pystytään myös arvioimaan näiden erikoistöiden kustannuksia paljon tarkemmin kuin kaavamaisilla laskelmilla.

Oikeat ihmiset kyytiin

Suomalainen tapa hankkia suunnittelijoita on varsin pirstoutunut. Kansainvälisesti suunnittelijavalinnoissa arkkitehdilla on huomattavasti suurempi rooli toimivaa suunnittelutiimiä koottaessa. Säätytalossa arkkitehti- ja rakennesuunnittelu hankittiin ns. ”yhdessä paketissa”, jolla varmistettiin ko. suunnittelutahojen välinen yhteistyö. LVIA- ja sähkösuunnittelun sekä arkkitehti-rakennesuunnittelun hankinnoissa kaikissa

käytettiin haastattelua yhtenä valintamenettelynä sujuvan yhteistyön varmistamiseksi.

Päätoteuttaja kohteeseen valittiin hyvissä ajoin ennen rakennustöiden aloitusta. Päätoteuttajan valinnassa käytettiin referenssien lisäksi työpajaa ja haastattelua, joilla testattiin urakoitsijan ratkaisu- ja yhteistoimintakykyä merkittävänä osana valintakriteereissä. Työpajan aihe oli valittu kohteen oikeasta haasteesta ja siinä testattiin päätoteuttajan kykyä suunnitella rakennustöitä yhdessä hankkeen muiden osapuolien kanssa.

Urakoitsija osallistui ennen rakennustöiden aloitusta suunnitelmien ohjaamiseen, jotta saavutettaisiin riittävä valmius sujuvaan rakennustöiden etenemiseen. Talotekniikan urakoitsijat valittiin myös ajoissa vastaavilla menettelyillä kuin päätoteuttaja, kuitenkin siten, että nämä toimivat päätoteuttajan alihankkijoina. Sekä pääurakoitsijan että talotekniikan urakoitsijan toimintaa tukemaan luotiin myös kannustinjärjestelmä, jota arvioitiin rakennustöiden aikana.

Laatu edellä

Kaikissa hankinnoissa painotettiin laatua. Kun valtio korjaa itselleen historiallista kohdetta, joka on tarkoitus säilyttää pysyvästi omistuksessa, on järkevää panostaa laatuun. Se maksaa itsensä takaisin kunnossapidon kustannuksissa ja seuraavassa peruskorjauksessa. Säätytalon tapaisessa hankkeessa pelkällä hinnalla kilpailuttaminen ei edes tuo halvinta hintaa, koska korjaustöiden yllätykset vievät pohjan hankintavaiheen tiukalta hintakilpailulta.

Laatukriteerinä käytettiin pääasiassa tarjottavan henkilöstön aikaisempaa kokemusta vastaavista hankkeista. Restaurointi on sen verran erityinen ala, että on helpompi ymmärtää sen luonnetta ja osata toimia työmaalla, jos on tehnyt vastaavia hankkeita aikaisemminkin.

Laatuajattelu siirtyi myös aliurakoihin, joiden kilpailuttamisessa projektinjohtourakoitsija vaati samaa osaamista kuin heiltä oli vaadittu painottuen kuitenkin ko. erikoisurakoitsijan toimialueeseen. Restaurointi- ja konservointiurakoitsijat valikoituivat hankkeeseen pitkälti aiempien referenssiensä tai erityisosaamisten pohjalta.

Työhyvinvointiin panostettiin

Pääurakoitsijan ja tilaajan edustajat yhdessä päättivät, että varsin haastavan korjaustyön rakennusvaiheen yhteistyötä tukemaan kytketään ns. työhyvinvointikonsultti. Jälkikäteen ajateltuna tuntuisi jopa pelottavalta lähteä näin isoon ja tiivistahtiseen hankkeeseen ilman työyhteisöön panostamista.

Yhteinen ratkaisun haku vaatii luottamusta, joka usein saavutetaan yhteisen tekemisen kautta. Yhteinen tekeminen on useimmiten sujuvampaa, kun se tapahtuu aidon kohtaamisen kautta eikä digitaalisesti ja hankkeen kokoukset olivatkin pääosin läsnäolokokouksia, mikä oli suurelle osalle osallistujia miellyttävä ratkaisu. Samalla hankeosapuolet oppivat tuntemaan toisensa paremmin. Eri osapuolten yhdessä tehtyjen työmaakierrosten kautta myös asiat ratkeavat sujuvammin kuin ratkaisun hakeminen digitaalisesti.

Työmaatoimiston keskipisteenä oli ns. Änäriluola, jossa tällä kertaa lepäilevät työnjohtajat Tommi Kostamo, Tuuli Mäkinen ja Iiro Salomäki. SR

Ydinporukka eli rakennuttajat, valvojat ja urakoitsijan toimihenkilöt tapasivat kerran kuussa aamukahvin merkeissä päivittämään tilannetietoa ja suunnittelemaan tulevaa. Mikään ohjelma tai tietojärjestelmä ei korvaa aitoja kohtaamisia. SR

Big brains eli suunnittelijoiden työmaatoimiston ovi. Harjannostajaiskutsun tunnelmallisen valokuvan oli ottanut nosturikuski Marjut Kiiskilä. SR

Suunnittelu
Big brains

Matti Kruus Indepro Oy:stä toimi hankkeessa rakennuttajakonsultin projektipäällikkönä tuoden mukanaan pitkän kokemuksensa arvokohteiden rakennuttamisesta. SR.

Rakennuttajakonsultti Oskari Peurakoski Indepro Oy:stä toimi rakennuttajapäällikkö Selja Flinkin vasempana ja oikeana kätenä huolehtien mm. tilauksista ja pöytäkirjoista. SR

Rakennustöiden valvoja Harri Jansalon tehtävänä oli valvoa, että rakennustyöt tehtiin suunnitelmien ja määräysten mukaan. Lisäksi hankkeessa oli Indepro Oy:stä sähkövalvoja Mikko Tuomisto ja LVI-valvoja Tomi Laakso. SR

Säätytalossa aitoa kohtaamista tukemaan hankittiin tilat, joissa oli sujuvat yhteydet suunnittelijoiden, urakoitsijoiden ja tilaajan edustajien välillä.

Oleellinen asia sujuvan kommunikoinnin kannalta on suunnittelijoiden runsas läsnäolo työmaalla. Niinpä työmaalle perustettiinkin suunnittelijoiden omat työtilat, joissa työskenteli esimerkiksi arkkitehteja koko ajan useampi. Turusta matkustavalle rakennesuunnittelijalle luotiin työmaapäiville oma kalenteri, josta työnjohtajat varasivat tarvitsemansa ajat.

Rakennusvaiheessa oli myös paljon erilaisia muita keinoja tukea yhteistoimintaa. Näitä olivat mm. päätoteuttajan, pääsuunnittelijan ja tilaajan edustajien säännölliset aamukahvit, urakoitsijoiden ja suunnittelijoiden työkuormituksen seuranta, erilaiset viestintäryhmät, harrastekerhot sekä tietovisat. Juhliakin järjestettiin, harjannostajaisiin osallistui yli 200 työntekijää.

Ratkaisuja hakien

Rakennusliikkeiden pitkälti ulkoistettua rakennustyö ja siirtyminen kilpailutukseen kiinteillä hinnoilla ja ylikorostuneeseen sopimusjohtamiseen on ollut tuhoisaa vaativille korjaushankkeille. Usein tästä on seurannut päätoteuttajan työnjohtajien kyvyttömyys suunnitella työvaiheita kokonaisuutena. Keskittymällä hankkeessa sanoihin ”kenen syy?”, johtaa vaativat korjaustyöt kaaokseen. Säätytalossa keskityttiin sanoihin ”miten tämän ratkaisemme?” Säätytalon kaikki työnjohtajat olivat myös sisäistäneet, että heidän aktiivinen työnsuunnittelunsa yhdessä erikoisurakoitsijoiden, tilaajan ja suunnittelijoiden kanssa on avain töiden sujuvoittamiseen.

Säätytalon toteutukseen osallistuneet tahot voivat viedä ja kehittää menetelmiä seuraaviin hankkeisiin. Olemme jatkuvan parantamisen tiellä ja koitamme välttää harharetkiä ”jatkuvan syyttelyn harhapolulle”.

Vaikka työmaalla ei varsinaisesti puhuttu lean-ajattelusta, sitä tehtiin koko ajan usealla eri leanin periaatteella. Suunnittelunohjausmenetelmiä kehitettiin koko työmaa-ajan, niin että alun exceleistä päädyttiin lopulta tietomallin kautta kommunikointiin. Kaikkien tehokkaimmaksi menetelmäksi havaittiin kuitenkin kohtaamiset todellisuudessa ja varsinaisen asian äärellä eli työmaalla.

Tommi Nick:

Hyväntahtoista viestintää työmaalta

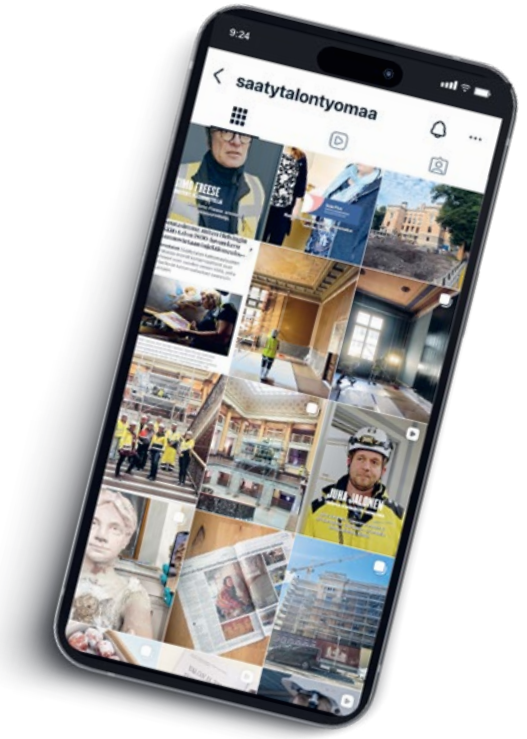
Rakennushankkeen viestintä on muuttunut yhä avoimemmaksi ja vuorovaikutteisemmaksi sosiaalisen median aikakaudella. Viestintä ei ole enää vain medialle, viranomaisille ja naapurikiinteistöille suunnattua tiedottamista, vaan sometilien kautta jaetut henkilökuvat, tietoiskut ja ajankohtaiset päivitykset avaavat työmaan arkea kaikille aiheesta kiinnostuneille, sattui tämä sitten selaamaan somea metrossa tai työpöydän äärellä Oulun korkeuksilla.

Tällekin hankkeelle Senaatti oli laatinut viestintäsuunnitelman, joka otti kantaa niin työmaan viestintään, kuin laajemminkin koko hankkeen viestintään. Säätytalolla arjen viestintä oli Rakennus Aholan viestintäkoordinaattori Marjut Söderlundin harteilla, sillä viestinnän ollessa osa työmaan arkea moni asia helpottuu. Työmaa kätkee sisäänsä monenlaisia eri työvaiheita ja persoonia. Sopivan sisällön löytäminen ja jalostaminen ulkoiseen viestintään vaatii aikaa ja läsnäoloa.

Työmaan viestinnän osalta sidosryhmiksi tunnistettiin ensisijaisesti Kruununhaan naapurit sekä hankkeesta ja restauroinnista kiinnostuneet kansalaiset. Naapurissa on erityisesti taloyhtiöitä, seurakuntia ja päiväkoteja, joiden asukkaisiin ja käyttäjiin työmaa vaikutti tuottamalla melua ja häiriötä liikenteelle. Melua aiheuttavia työvaiheita olivat paalutus ja imuauton käyttö. Näistä toimitettiin naapureille melutyöilmoituksen mukaiset tiedotteet, mutta naapureiden kanssa käytiin paljon neuvotteluita kasvokkain, jotta osattiin esimerkiksi rauhoittaa päiväkotien päiväuniaika. Presidentti Martti Ahtisaaren hautajaiset ajoittuivat työmaan kiivaaseen perustusvaiheeseen ja surutapahtuman rauhoittamisesta sovittiin Helsingin Tuomiokirkon pääsuntion kanssa.

"Miten kysyt asioita ihmiseltä, miten kuuntelet vastauksen ja miten reagoit siihen ovat edellytyksiä hyväntahtoiselle viestinnälle. Hyväntahtoinen viestintä luo ympärilleen hyvää ilmapiiriä. Tämä koskee kaikkia viestinnän muotoja sanallisesta viestinnästä sanattomaan ja suullisesta kirjalliseen", kuvailee Marjut viestinnän merkitystä.

Konservoinnista ja Säätytalon peruskorjaushankkeesta kiinnostunutta yleisöä ilahdutettiin Instagramissa viikoittain julkaistuilla tarinoilla ja kuvilla Säätytalon työvaiheista ja kädentaitajien työstä. Vajaan kahden vuoden työmaan aikana tuotetiin 111 Instagram-julkaisua, eli keskimäärin hankkeesta viestittiin sosiaalisessa mediassa kerran viikossa. @saatytalontyomaa -tililtä löytyy työmaan arjesta kertovia kuvia ja videoita, jotka vain kasvavat korkoa vuosien myötä.

Työmaan somekanavilla kerrottiin konservoinnista ja restauroinnista kuvin ja videoin. Videotuotannosta vastasi Juha Ilmari Laine. Videot ovat edelleen löydettävissä Säätytalon työmaan tileillä. SF

Tärkeä osa viestintää olivat lukuisat työmaavierailut, joissa hanketta esiteltiin niin rakennusalan, restauroinnin ja arkkitehtuurin ystäville kuin osapuolten sidosryhmille. Rakennuttajapäällikkö laskee kierrättäneensä työmaalla yli 1000 vierailijaa. Kuvassa Museoviraston väkeä tutustumassa mm. Lex-patsaan konservointiin. SF

Myös työmaa-aidat hyödynnettiin viestinnässä. Niihin koottiin tietoa paitsi Säätytalon peruskorjauksesta myös talon historiasta ja arkkitehtuurista. Tekstit käännettiin ruotsiksi ja englanniksi. Kaikkiin kieliversioihin voi tutustua Senaatin verkkosivuilla. SF

Riikka Wirpi:

Hyvinvointia hankkeeseen

Riikka Wirpi toimi Säätytalon työmaalla työyhteisövalmentaja, tässä on tavattu vastaava työnjohtaja Tommi Nick joulukadulla. TN

Rakennuslehden vuoden työmaakilpailun palkintojenjako. Marjut Söderlund

”Kuvitellaan, että olemme vuoden päästä voittaneet Rakennuslehden Vuoden työmaa -palkinnon. Mitä teimme oikein? Miten johdimme ihmisiä ja ratkoimme haastavia tilanteita?”

Näissä tunnelmissa aloitimme yhteistyön Säätytalon projektiorganisaation kanssa jo hankkeen suunnitteluvaiheessa. Keskustelujen pohjalta laadittiin ”Yhteistyön kultaiset säännöt”, jotka kehystettiin työmaatoimiston seinälle ohjaamaan yhteistä tekemistä.

Nuo keskustelut palautuivat mieleeni, kun katselin työmaan edustajia lavalla vastaanottamassa Vuoden työmaa 2024 -palkintoa. Tuntui hyvältä, että hyvään yhteistyöhön ja johtamiseen satsaaminen huomattiin myös Säätytalon työmaa-aidan ulkopuolella: tämä projektiorganisaatio todella ansaitsi tunnustuksen.

On ollut etuoikeus saada olla hankkeessa mukana työyhteisövalmentajan roolissa koko hankkeen ajan: Kohde on upea ja teknisesti vaativa – ja sen restauroinnista on vastannut joukko alan huippuammattilaisia. On hienoa, että kohdetta on restauroitu sen ansaitsemallaan tavalla: kunnioittavalla ja hyvällä yhteistyöllä.

Työyhteisövalmennukselle on Säätytalon kaltaisessa suuressa rakennushankkeessa erityinen tarve: mukana on paljon toisilleen entuudestaan tuntemattomia ihmisiä kymmenistä eri organisaatioista. Yhteisenä tavoitteena on saada vaativa hanke valmiiksi tietyssä ajassa, tietyllä budjetilla ja tietyin laatukriteerein. Tavoitteen saavuttamisen kannalta on merkittävää, että joukko hitsautuu yhteen jo varhaisessa vaiheessa, ja haluaa palvella osaamisellaan toinen toisiaan. Tämän eteen Säätytalon työmaalla on tehty määrätietoisesti töitä.

Työmaan arki on usein hektistä ja vaatii jatkuvaa ongelmanratkaisua. Säännölliset valmennukset ovat luoneet tilan pysähtymiselle ja aidoille kohtaamisille: ihmiset ovat oppineet tuntemaan toisensa titteleidensä takaa, mikä on osallistujien mukaan lisännyt avoimuutta, ongelmanratkaisukyvykkyyttä ja työn sujuvuutta merkittävästi.

Yhteisenä tavoitteena psykologisesti turvallinen työympäristö

Työyhteisövalmennuksen avulla on tietoisesti rakennettu psykologisesti turvallista työympäristöä. Tutkimusten mukaan juuri psykologinen turvallisuus erottaa huipputiimit keskinkertaisista: kun ihminen kokee olevansa hyväksytty ja arvostettu, hän voi olla aito ja avoin ja kykenee

suuntamaan energiansa työn kannalta oleellisiin asioihin. Säätytalo-hankkeessa on huomattu, että myös tunteista voi ja kannattaa puhua. Nämä opit siirtyvät varmasti ihmisten mukana seuraaviinkin hankkeisiin.

Terveelliseen ja psyykkisesti turvalliseen työilmapiiriin panostaminen on kannattanut: säännöllisten fiiliskyselyjen tulokset ovat olleet kiitettävät koko hankkeen ajan. Moni on kertonut Säätytalon olleen uransa paras työympäristö. Kiitosta ovat saaneet esimerkiksi kuunteleva ja oikeudenmukainen johto, hyvä yhteishenki ja yksilöllinen kohtaaminen. Työmaalle on ollut mukava tulla.

Vaativissa rakennushankkeissa hyvän yhteistyön johtamiseen kannattaa panostaa siinä missä kustannusten, aikataulun ja laadun johtamiseen. Toimiva yhteistyö edesauttaa myös muiden tavoitteiden saavuttamista. On ollut hienoa saada olla virittämässä huippuammattilaisten orkesteria, jonka soittoa on haluttu tulla kauempaakin kuuntelemaan.

Alla Säätytalon projektihenkilöstön kokemuksia yhteistyön ja hyvän hengen hankkeesta:

- ”Raksa-alalla kaikkien pitää helposti olla ’kovia jätkiä’ tai ’kovia mimmejä’, eikä tunteista juuri puhuta. On ollut todella hyödyllistä, että olemme saaneet apua ja tukea vaikeiden tilanteiden käsittelyyn.”
- ”On hienoa, että tällä työmaalla on annettu paljon painoarvoa ihmissuhteille. Se on vaikuttanut valtavasti työmaan sujuvuuteen ja yhteishenkeen.”
- ”On kai meillä ollut stressiä ja kuormitusta, mutta se ei ole tuntunut raskaalta, koska meillä on ollut niin hyvä yhteishenki.”
- ”Toisten tuntemisen ja turvallisen ilmapiiriin myötä ihmiset ovat voineet tuoda asioita avoimesti esiin. Se on parantanut projektin tuottavuutta ja tehnyt työstä merkityksellisempää.”

SR

Suomen paras raksa

Näin vaalimme hankkeen yhteistyötä ja hyvää henkeä

Psykologinen turvallisuus

- Tunnemme toisemme hyvin, myös työroolin ulkopuolelta
- Olemme kiinnostuneita toisistamme ja osoitamme sen esittämällä kysymyksiä
- Huolehdimme omasta ja toistemme jaksamisesta
- Autamme toisiamme onnistumaan ja rohkaisemme toisiamme kysymään
- Käytämme aikaa vuorovaikutukselle ja luottamuksellisille keskusteluille
- Teemme asioita yhdessä vahvistaaksemme keskinäistä luottamusta
- Työpaikallamme on puitteet jonne on kiva tulla
- Projektissamme on mukana henkilöitä, joille voimme puhua luottamuksellisesti

Yhdessä toimiminen

- Teemme töitä ihmisinä - meillä on matalat hierarkiat
- Kunnioitamme kaikkia tekijöitä ja otamme kaikki mukaan vuorovaikutukseen
- Viestintämme on avointa, ajantasaista ja toisia kunnioittavaa
- Osaamme pitää töissäkin hauskaa
- Tekemisessä on hyvä tasapaino ennakoinnin ja improvisoinnin välillä
- Yhteinen tavoite yhdistää meitä - koemme olevamme samassa veneessä
- Prosessimme toimii ja meillä on hyvät palaverikäytännöt sekä rutiinitapaamiset
- Meillä on riittävät resurssit ja työssämme on kiireettömyyden tuntu

Haastavat tilanteet

- Tuomme avoimesti esiin haasteet ja omat puutteet – ratkomme niitä yhdessä
- Kitkatilanteissa kinnitämme erityistä huomiota asiallisuuteen ja joustavuuteen
- "Puskurihenkilöt" auttavat meitä neuvottelemaan asioista
- Tuemme toisiamme vaikeissa tilanteissa
- Olemme armollisia toisillemme ja uskomme "toisiin mahdollisuuksiin"
- Käsittelemme haasteita yhdessä, ratkaisukeskeisesti ja luottamuksellisia välejä vaalien
- Ajattelemme "me vastaan asiat", ei "minä vastaan sinä"

Säätytalo-hanke 2023–2025

Työmaan pelisäännöt kehitettiin heti hankkeen alussa. Niistä tehtiin huoneentaulu työmaatoimiston seinälle. Riikka Wirpi

Tuuli Mäkinen:

Suunnittelunohjauksen monet vaiheet

Ajatuksen siemen diplomityön tekemisestä hankkeelle oli istutettu mieleeni jo aiemmassa projektissa rakennuttajapäällikkö Selja Flinkin toimesta. Olikin onnekas sattuma, että satuimme olemaan samassa projektissa, kun diplomityön kirjoittaminen tuli ajankohtaiseksi. Aiheita pyöriteltiin kesän 2024 ajan eri projektiorganisaation jäsenten kesken ja pikkuhiljaa teema alkoi rakentua suunnittelun johtamisen ja ohjauksen ympärille.

Hankkeessa oli törmätty ongelmaan, jossa pitkän aikavälin suunnittelu jäi reaktiivisemman lyhyen aikavälin suunnittelun jalkoihin. Tämä aiheutti lumipalloefektin: suunnitelmat valmistuivat myöhässä ja suunnittelijoiden keskuudessa vallitsi tarpeeton kiire. Suuret sisältömuutokset hankesuunnittelun jälkeen olivat johtaneet siihen, että suunnittelu ei ollut tarpeeksi pitkällä, kun rakentaminen alkoi.

Hankkeen alkuvaiheessa vastuualueet ja roolit eivät olleet kaikille selvät ja Säätytalon kokoisessa hankkeessa suunnittelun johtamisen ja ohjauksen vastuut pirstoutuivat väistämättä eri tahoille. Pääurakoitsijalla oli tehtäväluettelon mukainen vastuu ohjata ja pääsuunnittelijalla sekä tilaajataholla johtaa, mutta monimuotoisessa ja erityisen vaativassa korjausrakennuskohteessa tehtäväkenttä ei ollut niin selkeä. Tehtävät sekoittuivat, limittyivät ja jakaantuivat parhaiten ehtivälle ja osaavalle. Kuka ohjaa suunnittelua? Kuka johtaa? Kysymyksiin saatiin erilaisia vastauksia riippuen siitä, keneltä kysyttiin.

Yhteisöllisyys ratkaisun ytimessä

Hankkeessa oli panostettu merkittävästi aikaisemmissa projekteissa tunnistettuihin ongelmiin, kuten suunnitteluresurssien riittävyyteen, työskentelyolosuhteiden huomioimiseen ja yhteishenkeen. Suunnittelijoille järjestettiin työpisteet suoraan työmaalle, mikä mahdollisti päivittäisen vuorovaikutuksen muun projektiorganisaation kanssa. Ratkaiseviksi hetkiksi muodostuivat usein spontaanit käytäväkeskustelut, jotka muuttuivat yhtäkkiä suunnittelupalavereiksi. LVI-suunnittelija ja urakoitsija kehittivät ratkaisuja yhdessä, tai arkkitehti luonnosteli suunnitelman suoraan työmaalla nähdessään konkreettisen ongelman.

Projektin erityispiirre oli vahva panostus työhyvinvointiin ja yhteistyöhön. Työhyvinvointivalmentaja järjesti säännöllisiä tapaamisia, jotka rakensivat luottamusta eri organisaatioiden

Ratkaisuiden hakeminen paikan päällä työmaalla oli antoisinta. Suunnittelupalaverissa kuopan reunalla arkkitehdit Simo Freese ja Iiro Ristikankare, työmaainsinööri Samuli Siivo ja rakennuttajakonsultti Oskari Peurakoski. TN

Perinteinen suunnittelukokous työmaatoimistossa. Kaikki suunnittelualat työskentelivät tietomallin avulla. SF

välille. Vähitellen syntyi poikkeuksellisen vahva yhteishenki. Projektiorganisaation jäsenten sitoutuminen oli erinomaisella tasolla ja kaikilla oli palava halu ratkoa ongelmia ja päästä eteenpäin. Lähes kaikki kokivat kuuluvansa ensisijaisesti Säätytalon hankkeeseen, eivätkä olleet vain oman organisaationsa edustajia. Kaikkien työmaan jäsenten keskinäinen arvostus timpurista rakennuttajapäällikköön sekä luottamus toisten ammattitaitoon ja haluun tehdä parhaansa loivat pohjan tehokkaalle yhteistyölle.

Metodista toiseen

Teknologian hyödyntämisessä oltiin rohkeita, vaikka matka ei ollut mutkatonta. Projektin alussa kokeiltiin Microsoftin planner-alustaa tehtävien jakamiseen. Samalla mukana kulki perinteisempi Excel-taulukko suunnitelmatarpeista. Taulukon paisuessa jo ensimmäisten kuukausien aikana yli sadan rivin mittaiseksi, todettiin nopeasti sen toimimattomuus. Tämän jälkeen käytössä olivat pdf-muistiot, Last Planner -aikataulut niin fyysisesti post it -lapuilla kuin virtuaalisesti Excelissä sekä tietomalliin integroidut BCF-ilmoitukset, joiden avulla voitiin esittää suunnitelmatarpeita, ongelmia ja ristiriitoja suunnittelualojen välillä visuaalisesti. Tietomallin BCF-ilmoitukset mahdollistivat tehtävien kohdentamisen, päätösten dokumentoinnin ja visuaalisen ongelmanratkaisun. WhatsApp-ryhmät nopeuttivat akuuttien kysymysten käsittelyä.

Teknologia toi kuitenkin myös haasteita: kaikilla ei ollut samanlaista osaamista, ja tieto hajautui useisiin kanaviin. Kompastuskiviksi nousivat heikosti toimiva nettiyhteys työmaatoimistossa, hankkeen erityiset turvallisuusvaatimukset, vaihteleva teknologiavalmius projektiorganisaation kesken, tiedonhallinnan sekavuus sekä tietomallin epäluotettava tarkkuustaso. Viestintä monessa eri kanavassa johti holtittomaan tiedonhallintaan.

Oppeja matkalta

Hankkeen loppupuolella kävi selväksi, että suunnittelun johtaminen on ennen kaikkea ihmisten johtamista, ei vain prosessien hallintaa. Vaikka roolit olivat paikoin epäselvät ja viestintäkäytännöt hajanaisia, vahva yhteishenki ja keskinäinen luottamus kantoivat projektin läpi haasteiden. Toisaalta vahva sitoutuminen ja yhteishenkisyys aiheuttivat herkästi toisten tontille astumista ja roolien hämärtymistä. Tilannetta ei helpottanut, että positiivinen dynamiikka peitti osittain näkyvistä rakenteellisia puutteita.

Tärkeimmät opit tiivistyivät yksinkertaisiin tekijöihin: riittävä resursointi mahdollistaa suunnittelijoiden läsnäolon, selkeät roolit tukevat koordinointia, fyysinen läheisyys nopeuttaa päätöksentekoa ja luottamus luo pohjan sujuvalle yhteistyölle. Kun nämä elementit ovat kunnossa, myös viestintä ja suunnittelun ohjaus alkavat toimia. Selkeästi toimivimmat asiat Säätytalon suunnittelun johtamisessa ja ohjauksessa nivoutuivatkin hyvään yhteishenkeen, matalaan hierarkiaan projektiorganisaation välillä, suunnittelijoiden aktiiviseen läsnäoloon työmaalla sekä luottamukseen.

Säätytalon suunnittelun johtamisen ja ohjauksen kanssa samassa lauseessa ei voitu puhua laiskuudesta, välinpitämättömyydestä tai yrityksen puutteesta, vaan päinvastoin, kehittämiseen panostettiin huomattavasti. Mikään yksittäinen järjestelmä tai työkalu itsessään ei kuitenkaan olisi yltänyt siihen, mitä saatiin aikaan, kun kaikki kokivat olevansa ”säätytalolaisia”. Säätytalon hanke osoittikin, että vaativassa korjausrakentamisessa ei riitä, että on käytössä oikeat työkalut ja menetelmät. Tarvitaan myös aitoa halua tehdä yhdessä, arvostaa toisten osaamista ja ratkaista ongelmat yhteistyössä. Matka ei ollut aina helppo, mutta se oli varmasti opettavainen.

Artikkeli perustuu **Tuuli Mäkisen** *diplomityöhön Vaativan korjaushankkeen suunnittelun johtaminen ja ohjaus - Tapaustutkimus Säätytalon hankkeesta. Diplomityö. Aalto-yliopisto, Insinööritieteiden korkeakoulu. Espoo 2025. Saatavissa: https://urn.fi/URN:NBN:fi:aalto-202508186241.*

Työmaainsinööri Tuuli Mäkinen

Työskentelin opintojeni ohella Säätytalon pääurakoitsijalla Rakennus Oy Antti J. Aholalla. Vastuualueeni vaihtelivat paljon riippuen työmaan vaiheesta ja sen hetkistä tarpeista. Välillä avustin työmaainsinööriä, toisinaan tuurasin työmaa-assistenttia, ja lomakausina toimin työnjohtajana sijaisuuksissa. Hankkeen loppuvaiheessa minulla oli myös oma työnjohdollinen vastuualue. Siihen sisältyivät IV-konehuoneiden viimeistelyt, takaportaan wc-tilat sekä hissi.

Säätytalon hanke toi mukanaan monia itselleni uusia ulottuvuuksia rakentamisessa. Kokonaisuuksien hallinta ja eri työvaiheiden keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen osoittautuivat haastaviksi, sillä huomioon otettavia asioita oli runsaasti. Erityisen kiehtovaa oli totta kai työskennellä historiallisessa, suojellussa rakennuksessa, jossa jokainen ratkaisu piti sovittaa vanhan rakenteen ehdoilla.

Parasta hankkeessa oli kuitenkin se, kuinka paljon opin sen aikana. Sain työskennellä kokeneiden ammattilaisten ympäröimänä, joilla oli valtavasti tietotaitoa vaativien kohteiden korjausrakentamisesta. Se tuntui todella arvokkaalta mahdollisuudelta. Mieleeni on jäänyt myös Säätytalon poikkeuksellisen hyvä yhteishenki ja kaikkien yhteinen tahtotila tehdä hankkeesta paras mahdollinen. Positiivinen, eteenpäin vievä yhdessä tekemisen kulttuuri oli yksi hankkeen suurimmista vahvuuksista. Se on asia, jota muistelen lämmöllä vielä pitkään.

Tuuli Mäkinen työskenteli Säätytalon peruskorjauksessa työmaainsinöörinä. SR

Marja-Leena Lehtimäki:

Projektiarkkitehti Eva Knifin päivä Säätytalolla

Eva Knif toimi Säätytalon peruskorjauksessa projektiarkkitehtina Arkkitehtitoimisto Freesellä. SR

Projektiarkkitehti Eva Knif muistelee Säätytalon peruskorjausta poikkeuksellisena hankkeena, jossa arkkitehdeillä oli oma huone työmaalla ja yhteistyö eri osapuolten välillä oli poikkeuksellisen sujuvaa. Knifin tehtävänä oli pitää työmaalla langat käsissä, kun suojeltua rakennusta modernisoitiin taloteknisesti nykyvaatimuksia vastaavaksi. Kahta samanlaista työpäivää ei ollut.

Pääsuunnittelija ja -arkkitehti Simo Freese vastasi arkkitehtisuunnittelun päälinjauksista. Projektiarkkitehti Eva Knif toimi pääsuunnittelijan ja työmaan välimaastossa. Hänen oli pidettävä kokonaisuus hallussa ja varmistettava, että suunnittelu ja toteutus kulkevat samaan suuntaan yksityiskohtia myöten.

Työmaalla arkkitehtien päivärytmi limittyi sopivasti työmaan kanssa. Rakentajat tulivat paikalle aikaisin aamulla, arkkitehdit hieman myöhemmin ja jatkoivat usein iltaan. “Kun työmaa hiljeni neljän aikaan, alkoi meillä rauhallinen työhetki piirustusten päivitysten parissa.”

Aamupäivä – ongelmanratkaisua työmaalla

Arkkitehdeille järjestetyt työpisteet työmaatoimistossa olivat harvinainen järjestely. ”Se muistutti vastaanottohuonetta. Päivän aikana tuli jatkuvasti kysymyksiä”, Knif kertoo. “Vastaanotollamme pyrimme arkkitehtikollegojeni Iiro Ristikankareen ja Karoliina Mäenpään kanssa parhaamme mukaan palvelemaan työmaata.” Vaikka ovi kävi koko ajan, järjestely toimi hyvin. Se edisti yhteistyötä ja nopeutti tiedonkulkua. Se mahdollisti myös sen, että Knif pääsi nopeasti katsomaan paikan päälle kohdetta, jossa piti ratkaista esimerkiksi asennukseen liittyvä haaste.

Esimerkiksi kolmannessa kerroksessa piti asentaa ilmaa kierrättäviä pattereita peiterakenteen alle. Laitteisiin tulee paljon putkia ja johtoja, joiden reititys oli haastavaa. Rakennus Aholan Saku Sarena arveli, että ratkaisusta on vaikeaa saada talon henkeen sopivaa. ”Hän ehdotti, että

johdot tulisivat seinästä teräsputkissa ja hitsasi malliksi kolme putkea yhteen. Esitellessään mallinsa minulle hän totesi, että tästähän tulee ihan hirveä. Minä taas innostuin, että tätä juuri haettiin: vanhassa talossa voidaan harkitusti jättää putkia näkyviin. Saku teki intuitiivisen ratkaisun ja ymmärsi arkkitehdin tavoitteen paremmin kuin osasin sanoittaa", Knif nauraa.

Julkisivuille piti asentaa muun muassa antureita, jotka ohjaavat talon automaatiota. "Rakennus Aholan Tommi Kostamon kanssa katsoimme yhden pienen laitteen paikkaa varmaan viisi kertaa. Hän halusi varmistaa, että kun hienoon, vasta kunnostettuun julkisivuun porataan reikä, sijoitus on varmasti tarkkaan harkittu", Knif kiittää valveutunutta urakoitsijaa.

Erityisen rakentavaksi Knif mainitsee yhteistyön Rakennus Aholan Miko Eräng̈on kanssa. "Hän ymmärsi arkkitehdin tavoitteet ja osallistui aktiivisesti ratkaisujen jalostamiseen."

Iltapäivä – suunnittelun aika

Suunnitelmia piti hankkeen edetessä muokata ja tarkentaa monesta syystä, sillä vanhassa rakennuksessa ei tiedetä, mitä rakenteiden alta paljastuu, ennen kuin purkutyöt on tehty. Lisäksi hankkeen aikana tuli muutostarpeita esimerkiksi käyttäjän suunnalta, joita ei aina osattu ennakoida.

Viikkoon mahtui useita palavereita mutta tärkeä osa suunnittelua oli viikoittainen Big Room -työskentely. Siinä eri osapuolet kokoontuivat samaan tilaan ratkaisemaan asioita yhdessä. "Se auttoi muodostamaan yhteisen käsityksen koko hankkeesta ja ymmärtämään, miten oma työ liittyy muiden tekemiseen", Knif kertoo. Pitkien yhteisten päivien aikana syntyi myös hyvä yhteishenki, kun ihmiset oppi tuntemaan paremmin.

Kun päivän katselmukset ja palaverit oli hoidettu, oli aika päivittää piirustuksia ja käydä läpi sähköposteja. Hankkeen aikana tuli vastaan lukuisia suunniteltavia yksityiskohtia. Lisäksi Knif vastasi muun muassa pohja-, leikkaus- ja julkisivupiirustusten ylläpidosta sekä lattia- ja alakattopiirustuksista. Yksi iso kokonaisuus oli talotekniikan asentaminen lattioiden alle. Näin saatiin säilytettyä hienoja holvikattoisia tiloja ilman uusien alakattojen asentamista. Myös tilojen muuntojoustavuus saatiin samalla huomioitua. Ratkaisu vaati kuitenkin tarkkaa yhteensovittamista.

Yksityiskohdat tekevät kokonaisuuden

Hankkeen loppuvaiheessa keskityttiin yksityiskohtien varmistamiseen. "Ne vaikuttavat siihen, miltä kokonaisuus lopulta näyttää", Knif sanoo. Paljon työtä menee rakenteisiin ja tekniikkaan, jotka jäävät pintojen alle piiloon. "Tehdään suuria kalliita toimenpiteitä, jotka eivät lopputuloksessa näy ulospäin. Yleisölle se saattaa vaikuttaa ajan ja rahan haaskaukselta, mutta ne on tehtävä, jotta talo pysyy kunnossa."

Miko ja Eva ongelman äärellä, vessan putket yllättivät mutkikkuudellaan. SF

Vaikka suurin huomio kohdistuu juhlavimpiin julkisiin tiloihin, Knifin mielestä myös takatilat ansaitsevat yhtä hyvää huolenpitoa. "Kaikkiin tiloihin, joissa työskennellään, on tärkeää panostaa. Se ei ole vain esteettistä, vaan kyse on myös siitä, että esimerkiksi talotekniikka on tilan käytön kannalta järkevästi sijoitettu."

Eva Knifin mielestä arkkitehdin työ onkin Säätytalon kaltaisissa kohteissa pohjimmiltaan sitä, että tiloista tehdään käyttäjää palvelevia samalla arvokasta arkkitehtuuria suojellen. "On palkitsevaa nähdä, miten kaikkien meidän työmme konkretisoituu ja talo alkaa elää uudelleen."

SR

Paras raksa

Ison työmaan organisointi on vaativa tehtävä, jossa ajoituksella on suuri merkitys niin aikataulullisesti kuin rahallisesti. Kaikki työntekijät pitää saada tekemään oikeita asioita oikeaan aikaan. Tarvittava osaaminen pitää pystyä hankkimaan hyvissä ajoin ja järkevään hintaan. Tavaraa tulee ja menee, telineet ja työmaakopit kilpailevat ahtaasta tontista keskenään.

Restauroinnityömaalla yllättävän suuri merkitys on suojauksilla, siisteydellä ja olosuhteiden hallinnalla. Kaikki pölyävä työ Säätytalolla tehtiin suojakopeissa, joita rakennettiin ja purettiin jatkuvasti. Olosuhteiden hallintaan kehitettiin uusia konsteja. Esimerkiksi salien olosuhteita hallittiin ilmalämpöpumpuilla, joiden ulkoyksiköt sijaitsivat julkisivutelineillä.

Rakennus Aholalla oli tällä työmaalla vastaavan työnjohtajan lisäksi kymmenkunta työnjohtajaa ja jokaisella oli oma vastuualue. Kaikki työnjohtajat olivat aivan erinomaisia ja tavoittelivat hyvää työnjälkeä. Työnjohtajat esitellään tarkemmin kukin oman alueensa yhteydessä. Työnjohtajien lisäksi Aholan organisaatioon kuului tietenkin myös muita oleellisia toimihenkilöitä. Tässä osiossa he kertovat kokemuksiaan työmaalta.

Alussa asetettu tavoite olla paras raksa saavutettiin, kun Säätytalon työmaa valittiin Rakennuslehden Vuoden työmaaksi 2024.

Marja-Leena Lehtimäki:

Vastaava vastaa kaikesta

Tommi Nick toimi Säätytalon perus-korjauksessa vastaavana työnjohtajana. SR

Vastaavan työnjohtajan vastuulista on hengästyttävän pitkä. Lain mukaan hän vastaa siitä, että rakennustyö tehdään luvan ja hyväksyttyjen suunnitelmien mukaisesti, että rakentamisessa noudatetaan lakeja ja määräyksiä ja että työmaalla on turvallista työskennellä. Ja jos jokin menee pieleen, kääntyvät niin tekijät, tilaajat kuin viranomaisetkin ensimmäisenä vastaavan työnjohtajan puoleen.

Säätytalon mittavassa peruskorjauksessa vastaavan vastuuta harteillaan kantoi Tommi Nick Rakennus Aholalta.

”Vastaavan työnjohtajan tehtävä on määritelty laissa, mutta käytännössä se pitää sisällään paljon muutakin. Oma roolini oli pitää kokonaisuus hallinnassa ja huolehtia siitä, että työmaalla oli mahdollisimman hyvät olosuhteet työn tekemiseen”, Tommi Nick sanoo.

Oikeat tekijät oikeaan paikkaan – ja aikaan

Säätytalon työmaa oli erityinen jo lähtökohdiltaan. Rakennuksen kulttuurihistoriallinen arvo teki siitä houkuttelevan paikan myös tekijöille. ”Rakennusalalla oli hankkeen alkaessa hiljaista, joten meidän oli mahdollista saada juuri ne ihmiset, jotka halusimme. Se on rakennusalalla harvinaista”, Nick kertoo.

Nickin työtä Säätytalon peruskorjauksen vastaavana työnjohtajana voisi kuvailla onnistumisen mahdollistajana. Aina välillä tulee kokeneellekin korjaajalle eteen hankkeita, joissa korjattava kiinteistö tai siinä tapahtuva toiminta on sellaista, että sitä ei voi pelkällä yleissivistyksellä hahmottaa. Tässä hankkeessa piti pystyä pohtimaan yhtä lailla niin LVI-ratkaisuja kuin vaikkapa julkisivujen koristeiden kultauksia. “Jos rakentaisin sairaalaa, en minä voisi kirurgia neuvoa leikkauksessa. Sama pätee Säätytaloon. Minun piti ymmärtää niin tilaajan tarpeet kuin muiden ammattilaisten roolit, ja rakentaa yhteistyötä niin, että kokonaisuus toimii.”

Käytännössä tämä tarkoitti työolosuhteiden järjestämistä ja eri töiden yhteensovittamista. Konservointityötä saatettiin tehdä katonrajassa, samalla kun lattiatasossa piilotettiin esitystekniikan lattiakaivoja olemassa olevaan rakenteeseen.

Tommi Nick ja Miro Luodes pohtivat keittiön kuopan täyttämistä. Jussi Helttunen/ Rakennuslehti

Konservointia ei voi kiirehtiä

Erityisesti sisätilojen ja julkisivun konservointityöt tekivät hankkeesta tavallisesta poikkeavan. Nick oli vastannut aikaisemminkin hankkeista, joissa on suojeltuja pintoja, mutta yleensä konservointia tekee pari ihmistä. Nyt konservaattoreita oli useita kymmeniä. Työmäärä oli aivan eri luokkaa kuin koskaan aiemmin, ja sen lopullista laajuutta oli vaikea arvioida etukäteen.

Konservointityön todellinen laajuus paljastui vasta, kun pintoja päästiin tutkimaan läheltä. ”Kun huoneessa seisoo lattiatasolla ja katsoo ylös, näyttää siltä, että pinnat ovat hyvässä kunnossa. Mutta vasta kun telineet on pystytetty ja pintaa pääsee käsin tunnustelemaan, alkaa näkyä, mitä kaikkea se vaatii.”

Ennakkoon tehdyt arviot saattoivat heittää paljon. Työmäärä saattoi olla viisinkertainen tai viidesosa alkuperäisestä. ”Tavallisissa työlajeissa pystyy aika hyvin ennakoimaan, kuinka paljon työ etenee viikossa. Konservointityössä talo määrittää itse tahdin.”

Paras aika hallita aikataulua on alussa

Kysyttäessä, mitä Säätytalon peruskorjaus opetti, Nick pohtii hetken. Aikataulua on helpompi hallita hankkeen alkupuolella kuin lopussa. ”Aika usein yritetään ottaa kirivaihde vasta loppuvaiheessa, mutta se on vaikeaa ja kallista. Me päätimme nopeuttaa tahtia jo aiemmin, kun purku- ja runkotyöt olivat vielä käynnissä.”

Työmaalla tehtiin pidempiä päiviä ja usein myös viikonloppuisin. Nopeuttaminen kannatti: aikataulu tiivistyi noin kolmella kuukaudella, ja samalla kustannukset laskivat, kun sääsuojien, telineiden ja nosturien vuokria voitiin lopettaa aiemmin.

Tulevaisuuden peruskorjaajille Tommi Nickillä on aikaa säästävä vinkki: hyödynnä

aikaisemmat dokumentit heti alussa. Säätytalosta on tehty kattava rakennushistoriaselvitys ja tämä peruskorjaus on perusteellisesti dokumentoitu. ”Tästä hankkeesta on valtava määrä dokumentaatiota ja valokuvia. Niistä näkee, miten asioita on tehty aiemmin, ja mitä kannattaa ehkä tehdä toisin. On turha keksiä pyörää joka kerta uudelleen.”

Suomen paras työmaa

Tommi Nickin luotsaama Säätytalon työmaa palkittiin Suomen parhaana työmaana vuonna 2024. Tunnustukseen vaikutti oman alansa huippuosaajat ja panostus työhyvinvointiin myös työyhteisövalmentajan avulla.

“Tässä hankkeessa oli paljon erilaisia intressejä. Rakennussuojeluun liittyy intohimoja, ja sitten on julkisen hankkeen taloudelliset realiteetit. Haluttiin panostaa siihen, että ihmiset käsittelevät eroja ammattimaisesti. Siksi mukana oli työyhteisövalmentaja, ja se toimi yli odotusten.”

Nick kertoo, että työmaalle oli kiva tulla. ”Kun ihmiset kokevat olonsa tervetulleiksi ja heitä kohdellaan arvokkaasti, he antavat itsestään enemmän.”

Hyvä ilmapiiri vaikutti myös siihen, miten asiantuntijat jakoivat aikaansa eri hankkeiden välillä. Rakennusalalla kilpaillaan osaajista, ja Nick kertoo, että suunnittelijat ja asiantuntijat tulivat mielellään juuri Säätytalolle. Vaikka vastaava vastaa kaikesta, hän ei ole kaiken asiantuntija. Siksi on tärkeää luottaa ammattilaisten taitoon ja tahtoon ratkaista ongelmat. Juuri siinä hän näkee oman työnsä ytimen: ”Vastaava työnjohtaja ei voi olla kaikkialla. Mutta hän voi huolehtia siitä, että kaikilla on parhaat mahdolliset edellytykset onnistua.”

Voittajafiilis kun Rakennuslehden Vuoden työmaapalkinto on saatu. Jussi Helttunen/Rakennuslehti

Tommi Nick:

Työnjohtoa sisällä ja ulkona

Hankkeen työnjohtotehtävät olivat ylätasolla jakautuneet projektinjohtourakan työnjohtoon ja erikoisurakoiden työnjohtoon. Projektinjohtourakoitsijana ja päätoteuttajana hankkeessa toimi Rakennus Oy Antti J. Ahola. Yritys on hyvinkääläinen ja keskittynyt korjausrakentamiseen.

Sopimussuhteessa päätoteuttajaan toimi kaksi muuta projektinjohtourakoitsijaa; LVI-projektinjohtourakoitsija Boctok Oy ja sähkö-projektinjohtourakoitsija Kaunisto-Yhtiöt Oy. Eri urakoitsijoiden palveluksessa toimii kymmeniä henkilöitä, joilla on työnjohdollinen vastuu hankkeessa. Tässä artikkelissa paneudumme päätoteuttajan työnjohdon tehtäväkenttään.

Projektinjohtourakoitsijan työnjohto oli organisoitu tässä hankkeessa alueperiaatteella. Toinen tavanomainen tapa rakennushankkeiden työnjohdon organisointiin on työvaiheperiaate. Organisointiperiaatteen valinnan voidaan ajatella perustuvan hankkeen tavoitteisiin. Kun hankkeessa korostetaan kustannustehokkuutta, päädytään usein työvaiheperusteiseen organisointiin. Alueperusteinen organisointi puolestaan edesauttaa aikataulu- ja laatu-ulottuvuuksien parempaa hallintaa. Poikkeuksellisen vaativassa korjaushankkeessa ei ole todennäköistä saavuttaa kustannussäästöjä, mikäli laatu- ja aikataulu-ulottuvuuksia ei saada pidettyä optimaalisesti hallinnassa.

Aluejakomme pääperiaate oli kaksitasoinen. Ylätasolla alueet oli jaettu sisä- ja ulkoalueeseen, joita kumpaakin orkestroi aluevastaava. Näiden alueiden sisällä on työnjohtajien tehtävät jaettu vielä tarkempiin alueisiin. Ulkona aluevastaavana toimi Juha Jalonen ja sisällä Miko Eränkö.

Tässä kirjassa esiteltyjen toimihenkilöiden lisäksi Rakennus Aholalta hankkeeseen osallistuivat hankintainsinööri Markus Madsen sekä työnjohtajat Hanna Kyöstilä, Miro Eränkö, Saku Sarena ja Viola Koivuniemi.

Ulkotöiden aluevastaava Juha Jalonen: Kaikelle kansalle näkyviä töitä

Juha Jalonen toimi Säätytalon peruskorjauksessa ulkotöiden aluevastaavana, vastaten julkisivu- ja ulkoalueiden töiden koordinoinnista. SR

Ulkomestarit vasemmalta oikealle: Iiro Salomäki, Juha Jalonen ja Tommi Kostamo. SR

”Työnjohdon tulisi jatkuvasti pyrkiä tekemään itsestään tarpeeton, totesi kollegani Iiro Salomäki. Mistä lienee tämä Iirolle tarttunut, sitä ei tarina kerro. Ajatus kuvaa mielestäni osuvasti toimenkuvaamme tässä hankkeessa. Tämä on tietenkin Sisyfoksen työtä, pysyvää on vain jatkuva muutos. Työnjohtajat, jos eivät aivan jumalista ja kuolemasta piittaamattomat, mutta periksiantamattomat ja sopeutuvat, mahdollistavat hankkeen lukuisten toimijoiden ja kädentaitajien onnistua tehtävissään.

Mahdollisuus työskennellä hankkeessa, jossa perinpohjaisesti kunnostetaan, restauroidaan ja konservoidaan yksi suomalaisen historian merkittävimmistä rakennuksista, on etuoikeus ja kunnia. Se antoi erityistä motivaatiota tehtävään.

Ulkopuoliset työt, julkisivujen, vesikaton ja puistikon kunnostaminen ovat kaikelle kansalle näkyvimmät työt. Valmiissa lopputuloksessa ei enää näy Suomen suurin yksijänteinen sääsuoja, telineille rakennetut entisöintiverstaat, työmaasähköt, työmaavedet, hissit, suojaukset tai lämmitysosastot, jotka toteutettiin mahdollistamaan töiden tekeminen. Pois on valmiista työstä myös työmaata suojaavat aidat, torninosturi, toimistorakennukset neuvottelutiloineen, sosiaalitilat ja sähköiset portit kulunvalvontoineen.

Ulkopuolen töiden suurin anti hankkeelle lienee kuitenkin logistiikka, kaikkine osa-alueineen. Ulos saapuu kaikki työmaalle tarvittava materiaali ja ulkokautta lähtee työmaalta pois, mitä pois on saatava. Tässä ollaan tietenkin yhtä sisäpuolen työnjohtajien kanssa, ja vastaavan työnjohtajan järjestämät viikoittaiset mestaripalaverit ovat olleet olennainen osa, kun pihankäyttöä ja logistiikkaa ollaan tuleville viikoille suunniteltu.

Säätytalon työmaan osalta voisi leikkisästi ajatella, että työnjohdon tehtävät jakautuvat ulkopuolisiin nauloihin ja sisäpuolisiin hienoksi kiillotettuihin ohuisiin messinkiruuveihin. Ajatusta jatkamalla tulee ulkopuolen työnjohdosta työmaan vasara. Toki vasara hoitaa myös sen hienoksi kiillotetun messinkiruuvin pohjaan, muttei ole siihen työhön tarkoituksenmukaisin instrumentti. Kolmen hengen tiimillä, minä, Iiro Salomäki ja Tommi Kostamo on työmaan ulkopuolisia tehtäviä hoidettu, eikä ole tarvittu näin montaa vasaraa. Luontevasti on Iiron osana ollut toimia lekana, sillä turha niitä suurmuotteja

on vasaralla hieroa. Lekaa on tarvittu myös, kun kirjaimellisesti on pitänyt mennä läpi harmaan kiven. Tommi taas nuoruuden innolla on tiimimme akkuporavasara, jonka mykistävän hommiin tarttumisen tahdin edellä ei ehdi kissaa edes ajatella, saati sanoa.

Sopeuduttu on ulkopuolellakin ainutlaatuisen kohteen erityisvaatimuksiin, eikä suinkaan kaikkea ole vasaroitu pohjaan. Ennen kaikkea on pyritty monessa huomioimaan kohteen, tilaajan, suunnittelun ja kädentaitajien tarpeet ennen kuin leka on heilahtanut.

Kohteen keskeinen sijainti on yksi koko työmaa-ajan kestävistä haasteista. Jatkuvaa erityistä huomiota on kiinnitetty omien työntekijöiden ja ulkopuolisten turvallisuuteen. Pitkään kestävällä työmaalla on vaarana, että syntyy vääränlaista rutinoitumista esimerkiksi liikenteenohjauksessa, kun mitään ei ole aiemminkaan tapahtunut. Logistiikkapalavereissa voidaan tuoda asioita esille, mutta pelkät palaverit eivät riitä. Kiitos logistiikkaryhmälle, joka on liikenteenohjauksen hoitanut tunnollisesti, satoi tai paistoi. Tunnollisuus ja sisukkuus korostuvat ulkopuolella talvisin turvallisuudesta huolehdittaessa. Ei auta itku markkinoilla, jos on eilen kolattu ja hiekoitettu, niin sama tehdään tänään, jos tilanne sen vaatii.

Hieman kevyempää, välillä jopa hauskaa, mutta niin ärsyttävää, on henkien taisto graffitimaalareiden kanssa työmaa-aidan visuaalisen ilmeen suhteen. Toistaiseksi meille on tässä taistossa aina jäänyt viimeinen sana, eikä ole näkyvissä, että meiltä maali tai pensselit loppuisivat.

Työnjohtajan työ ulkotyömaalla on jatkuvaa tasapainoilua aikataulujen, resurssien ja olosuhteiden välillä. Onnistuminen vaatii paitsi teknistä osaamista myös kykyä ennakoida ja reagoida muuttuviin tilanteisiin. Kahden vuoden mittainen projekti, jossa julkisivu korjataan ja peltikatto uusitaan, on esimerkki siitä, kuinka työnjohtaja voi omalla panoksellaan varmistaa, että työ etenee suunnitelmien mukaisesti – säästä ja vuodenajasta riippumatta.

Logistiikka on isolla työmaalla oleellisessa roolissa, että tavara päätyy oikeaan osoitteeseen oikeaan aikaan. Elton Papa ja Abdi Abdullahi hoitivat tehtävää aina yhtä iloisena, satoi tai paistoi. SF

Sisätöiden aluevastaava Miko Eränkö – historiallista ja huippumodernia

Miko Eränkö toimi sisätöiden aluevastaavana. SR

Sisätöiden aluevastaavana luotsasin vakituista kolmen työnjohtajan porukkaa Säätytalon vaativissa sisätöissä. Aluevastaavat yhteensovittavat eri alueiden tapahtumia ja ohjastavat aliurakoitsijoita toimimaan oikeassa järjestyksessä eri alueiden välillä. Lisäksi on työvaiheita, joissa tulee koordinoida tapahtumia tarkkaan sisä- ja ulkopuolen välillä.

Tämän tyyppisessä kohteessa kullekin työnjohtajalle on hyvä taata työrauha omalla alueellaan niin, että tämä voi keskittyä talon tarjoamaan runsaaseen detaljiikkaan ja kaikkeen yksityiskohtaiseen työnsuunnitteluun.

Kun osapuolia on tällaisessa hankkeessa poikkeuksellisen paljon niin haalareissa, kuin kauluspaidoissakin, syntyy eri roolien vastuunjaossa väkisinkin epäselvyyksiä ja väärinymmärryksiä. Vastuiden selkeyttäminen vaati aikaa ja panostusta, mutta se kyllä kannattaa.

Teknisellä puolella kenties isoin haaste oli varmistaa talotekniikkareittien toteutuskelpoisuus, sillä todellisuus paljastui vasta purkutöiden jälkeen. LVI- ja sähkösuunnitelmista kannatti ottaa annettuna lähinnä putken, kanavan tai kaapelin lähtö- ja päätepisteet. Kaikki, mitä näiden välillä tapahtui, vaati luovuutta jokaiselta osapuolelta asentajista työnjohtoon ja suunnittelijoista konservaattoreihin.

Kokonaisuuden ja tilannekuvan ymmärtäminen ensin itse ja sen jälkeen vielä ymmärrettäväksi teettäminen kaikille työhön osallistuville osapuolille ei tapahtunut aina kivuttomasti. Monenlaiset eri esitystavat aikataulujen ja aluejakojen suhteen varmasti aiheuttivat turhautumista peruskorjaukseen osallistujissa, mutta erilaisia malleja oli aikansa kokeiltava, kunnes löydettiin sopivat tavat viestiä niin pienistä yksityiskohdista, kuin laajemmista kokonaisuuksistakin.

Säätytalolla tuli vastaan paljon uutta ja erilaista, jotka väräyttivät paatuneemmankin rakennusmestarin sielun sisintä ripseä. Hankkeen alussa Mordorin täytöistä paljastui esiin vuosisatojen takaisia katukiveyksiä, eläinten

luita ja talojen kivijalkoja. Oli kiehtovaa eläytyä melkeinpä keskiaikaiseen Helsinkiin, joka sellaisenaan tuli täyttöjen alta esiin. Vaikka arkeologiset kaivaukset olivat hankekontekstissa riski ja aikatauluhaitta, työmaan arjessa niihin suhtauduttiin lähinnä uteliaisuudella ja vilpittömällä mielenkiinnolla.

Sen lisäksi, että Säätytalolla pääsee kokemaan rautaisannoksen Helsingin ja Suomen suurruhtinaskunnan historiaa, Valtioneuvoston kanslian toiminta edellyttää huomattavan määrän moderneja teknisiä ratkaisuja. Rakennushistoriallisten tilojen ja edistyneen digitaalisen teknologian yhdistelyyn ei ole oikein olemassa valmista sapluunaa. Lopulta oli yllättävän jännittävää selvittää ja ratkaista turva-asioihin liittyviä vaatimuksia. Tykkään selvittää yhdessä eri alojen ammattilaisten ja asiantuntijoiden kanssa erikoispaikkoja ja tuottaa ratkaisuja, joita ei ole välttämättä ollut entuudestaan olemassakaan.

Parasta ja antoisinta hankkeessa oli ehdottomasti yhteistyö, kun pääsin työskentelemään mielettömän ammattitaitoisen ja motivoituneen porukan kanssa. Tämä koskee yhtä lailla sekä sisäistä, kuin koko hankkeenkin organisaatiota. Lisäksi kohtalaisen pitkän hankkeen ja työhyvinvointivalmennusten myötä tuli opittua varmasti tavanomaista hanketta enemmän työtovereista. Ei ole yhteistyön kannalta merkityksetöntä tunnistaa ihmistä ulkokuoren sisältä. Kun pääsemme selville toistemme vahvuuksista, heikkouksista sekä mielenkiinnon kohteista ja luonteenpiirteistä saamme yhteistyöstä paljon enemmän irti. Se oli todella mukava ja mieleenpainuva asia ja olen kyllä todella kiitollinen, että sain olla mukana kyseisessä hankkeessa.

Haastattelijana Tommi Nick

Sisäpuolen työnjohtajat portaikossa. SR

Työpäällikkö Juha Jalava – kaikki kimpassa

Työpäällikkö Juha Jalava toimi työmaan Aholan työntekijöiden esihenkilönä.

Työpäällikkö Juha Jalavan tehtävänä on huolehtia, että hänen työmaillaan on osaava ja riittävä henkilöstö sekä muut toiminnan edellytykset. Jalava toimii myös työmaidensa työtekijöiden esihenkilönä.

Tässä hankkeessa alun suurin haaste oli löytää oikeat ihmiset, jotka myös toimivat yhteen." Yksi merkittävä tähtihetki oli, kun projektipäällikkö Raimo Moilanen saatiin kiinnitettyä mukaan. Projektipäällikkö-pestejä ei Rakennus Aholalla aiemmin ollut, vaan työpäällikkö on hoitanut kyseisen toimen muiden töiden ohella. Suunnittelijoiden suuri joukko ja määrä ei ollut aivan tavanomaista Aholan hankkeille, ja projektinjohtourakoitsijan otteen löytyminen vei hetken aikaa.

Työmaaporukka löysi nopeasti yhteisen huumorin, ja moni suunnittelija löysi työmaalta itselleen sopivan vastinparin, jonka kanssa pääsi luottamuksellisiin väleihin. Työeläkeyhtiö ELO:n kyselyissäkin nousi esiin ilmiö, että työpaikalle kotiuduttiin hyvin. Kotiutumisilmiö oli tunnistettavissa myös tilaajan edustajien ja suunnittelijoiden keskuudessa.

Erityistä Säätytalon peruskorjauksessa oli suunnittelijoiden vahva läsnäolo työmaalla. Suunnittelijoille oli varattu oma kerros työmaatoimistosta, jotta he voisivat suunnitella mahdollisimman lähellä työmaata. Tämä mahdollisti tiiviin yhteistyön ja nopean reagoinnin työmaan tarpeisiin. Ei kauhean usein tapahdu, että kaikki ovat kimpassa. Viimeksi vastaavanlainen hanke on osunut Jalavan kohdalle vuonna 1993.

Haastattelijana Tommi Nick

Projektipäällikkö Raimo Moilanen – yksityiskohdat ratkaisevat

Säätytalon peruskorjaus tarjosi Raimo Moilaselle uran haastavimpia hetkiä. Suunnittelun monimuotoisuus ja eri osa-alueiden yhteensovittaminen olivat jatkuvasti läsnä: kellarissa pohdittiin tekniikan reittejä, yläkerroksissa ei voinut tehdä uusia kuiluja ja rakennussuojelun vaikutus ulottui kaikkeen laajemmin kuin Raimo oli aiemmin kokenut. Vakioratkaisut eivät kelvanneet arkkitehdille, vaan jokainen tuote räätälöitiin ulkonäön ehdoilla. Poistumistiet, turvajärjestelmät ja tekniset laitteet piti sovittaa vanhaan ympäristöön niin, ettei nykyaikainen tekniikka saanut näkyä arvokkaiden pintojen lomasta.

Suunnitteluorganisaation työ poikkesi Raimon aiemmista kokemuksista: arkkitehdin visio ulkonäöstä oli aina lähtökohta, ja pienimmätkin detaljit aiheuttivat muille suunnittelualoille paljon työtä. Jokaisesta seinästä tehtiin projektiot ja esimerkiksi jokaisen pistorasian paikka mietittiin poikkeuksellisella tarkkuudella. Kaikki kamerat ja säätimet, jotka sai maalata, maalattiin ja värisävy vaihteli tilasta toiseen. Tekniikan piilottaminen ympäristöön ei ollut mutkatonta.

Valtakunnan ykköskeittiötä rakennettiin mallitöiden kautta, eikä vakiotuotteilla tai -ratkaisuilla päästy puusta pitkälle. Jokainen nurkka eteni vain mallityön kautta, ja jopa tiskihuoneessa ulkonäkö ratkaisi.

Raimo nostaa esiin viikoittaiset tietokilpailut, jotka kokosivat suunnittelijat ja työmaaporukan yhteen. Rakennuttajapäällikön ymmärrys suunnittelun vaikeudesta ja riittävät resurssit mahdollistivat ratkaisukeskeisen työskentelyn. Yhteinen tavoite ja jatkuva vuorovaikutus veivät projektia eteenpäin, vaikka toisinaan ratkaisuja jouduttiin hakemaan työn edetessä yhä uudelleen.

Säätytalon peruskorjaus oli Raimolle ennen kaikkea oppimisen ja sopeutumisen paikka. Työmäärä ja yksityiskohtien määrä olivat poikkeuksellisia. Lopputulos kuitenkin palkitsi: jokainen ratkaisu oli harkittu ja sovitettu ainutlaatuiseen ympäristöön.

Haastattelijana Tommi Nick

Raimo Moilanen toimi hankkeessa projektipäällikkönä vastaten erityisesti taloteknisten järjestelmien suunnittelunohjauksesta. SR

Työmaa-assistentti Jenni Heino – yhteisöllisyyttä ja oppimisen iloa

Työmaa-assistentti Jenni Heinon vastuulla olivat työmaatoimiston hallinnolliset tehtävät. SR

Työmaa-assistentin tehtäviin kuuluu mm. uusien työntekijöiden perehdyttämistä, laskutusta, tarvikkeiden tilaamista. Tässä hankkeessa vastuuseen kuului myös työntekijöiden turvaselvitysten hakeminen.

Vaikka työmaa-assistentin tehtävä ei varsinaisesti pelottanut, toi rooli mukanaan omat pienet haasteensa, etenkin kun kaikki alkoi aivan nollasta. Säätytalon työmaalla turvallisuusselvitykset poikkesivat tavanomaisesta työmaa-arjesta ja aiheuttivat ajoittain hidasteita, mutta niidenkin ratkominen oli Jennille mieluisaa ja opettavaista.

Työmaatoimiston arjessa tärkeintä oli ehdottomasti työporukka. Jenni Heino kuvaa, kuinka asiat hoidettiin huolellisesti ja kunnolla, mutta ilmapiiri pysyi silti rentona ja kannustavana. Ammattitaitoiset kollegat loivat ympäristön, jossa apua sai aina tarvittaessa, eikä koskaan jäänyt yksin haasteiden kanssa. Jennin mukaan tämä välittyi myös muille. Yhteisöllisyys ja hyvä henki olivat koko työmaan vahvuus.

Jennin uteliaisuus ja kiinnostus työmaan tapahtumiin näkyivät arjessa: oman työn ohessa hän seurasi aktiivisesti, mitä työmaalla tapahtui ja mitä muut tekivät. Vaikka työmaa-assistentin tehtävät olivatkin erillään muusta toiminnasta, työmaan elämä innosti Jenniä niin paljon, että hän päätti työmaan aikana aloittaa rakennusinsinöörin opinnot.

Haastattelijana Tommi Nick

Työmaainsinööri Samuli Siivo – kustannusten kaitsija

Työmaainsinöörin tehtävät isolla työmaalla vaihtelevat aliurakoitten kilpailuttamisesta laskutuksen seurantaan. Vaikka kukin työnjohtaja vastaa oman alueensa kustannusseurannasta, Samulin työnä oli seurata ja ennustaa kustannusten kokonaisuutta. Hän laati kuukausittaiset kustannusraportit tilaajataholle.

Erikoisinta hankkeessa oli totta kai kohderakennuksen varsin erikoislaatuinen luonne. Kustannustenhallinnan näkökulmasta konservointi- ja restaurointitöiden suuri määrä määritti työnkuvaa vahvasti. Mitään valmista rakennushankkeen toimintamallia tai roolijakoa ei voinut sellaisenaan soveltaa. Tämä aiheutti haastetta kustannusten hallinnassa, koska jouduttiin tukeutumaan oman parhaan näkemyksemme sijasta paljon tilaajan asiantuntijoiden näkemykseen jäljellä olevasta työmäärästä. Tällainen roolien ja vastuiden jakaminen ja limittyminen ei ole aina pulmatonta.

Yleisesti jännittävintä oli noin arvokkaassa ympäristössä toimiminen, vaikka se ei eniten omaa työnkuvaa määrittänytkään. Piti pystyä toimimaan talossa kaksi vuotta rikkomatta paikkoja, jotka näkyisivät sitten telkkarissa tulevaisuudessa.

Parasta oli projektin ainutlaatuinen yhteishenki sekä oman ison organisaation sisällä että kaikkien sidosryhmien kesken. Ei ole ollut ennen tällaista hanketta, missä kaikki puhaltaisivat yhteen hiileen. Lopussa työn lopputuloksen näkeminen on ollut antoisaa, vaikka en ollutkaan suoraan kytköksissä suorittavaan portaaseen. Kun suojat poistettiin, niiden alta paljastui todella hieno lopputulos.

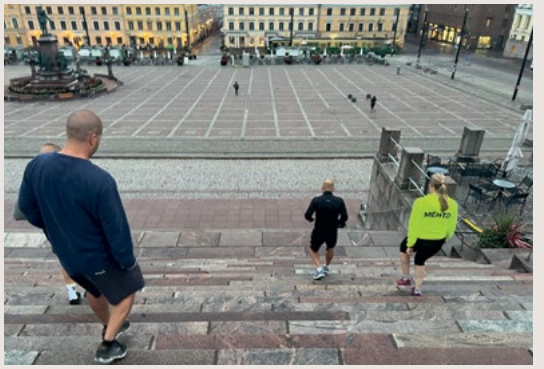
Työmaalla on tapahtunut kaikenlaisia hauskoja sattumuksia, mitä on kiva muistella porukalla. Kustannuspuolen jännittäviä käänteitä ei uskalla samalla tavalla avata.

Hauska muisto näin jälkikäteen on työmaan yhteinen tietovisa. Marjut keksi jossain vaiheessa pitää työmaalla pubivisan. Tämä kasvoi vähitellen koko hankeorganisaation yhteiseksi tapahtumaksi. Ei ollut odotettavissa, että tällainen yhteinen hetki saavuttaa niin suuren suosion. Kun hankeosapuolet vuorollaan laativat kysymyksiä, nämä avasivat yllättävällä ja mielenkiintoisella tavalla persoonaa työroolin takana.

Haastattelijana Tommi Nick

Samuli Siivo työskenteli työmaainsinöörinä vastaten mm. hankkeen kustannusraportoinnista. SR

Aamujumppa pystyttiin pitämään hienossa ympäristössä Tuomiokirkon portailla. Rakennesuunnittelija Tuuli Ranki ajoi aamuvarhain Turusta asti osallistumaan. TN

ADLC

Rakenteita kellarista kattoon

Vaikka Säätytalo on alun perin hyvin rakennettu ja vahva rakennus, jouduttiin moniin sen rakenteisiin kajoamaan tässäkin peruskorjauksessa.
Pohjakerroksen betonilattiat olivat painuneet, vaikka ne oli uusittu edellisellä kerralla. Syyksi paljastui se, että Säätytalon rakentamisen aikana oli kaikki muurauksesta ylijääneet tiilet heitetty kuopan täytteeksi eikä irtotiilitäyte tiivisty ikinä. Samalla kun alapohjat jouduttiin jälleen uusimaan, tehtiin lattian alle selkeä tila talotekniikkaa varten.
Pääkerroksissakin jouduttiin seiniä avaamaan, että saatiin ilmanvaihtokanavat asennettua kuiluihin. Sen sijaan lattioita ei tarvinnut avata kuin reunoilta, sillä välipohjan rakenteet ja täytteet todettiin hyväkuntoisiksi.
Snellmaninkadun puoleisen ulkoportaan korjaaminen on hyvä esimerkki restauroinnin dilemmasta. Perusteellinen rakenteellinen korjaus maksoi lähes miljoona euroa, mutta hyvin toteutettuna ei kukaan huomaa mitään tehdyn. Kuitenkin tällä korjauksella turvattiin portaiden käyttö taas pitkäksi aikaa.
Katolla kului aikaa paitsi itse vesikaton uusimisessa, myös puisten kattorakenteiden korjauksissa. Kaikki työt tehtiin ison sääsuojan eli Mammutin alla. Samaan aikaan rakennettiin ullakolle peräti neljä uutta konehuonetta. Myös valoullakon rakenteiden lämmöneristystä parannettiin.

Tuuli Ranki:

Rakennesuunnittelun tiukimmat paikat

– talotekniikkaa kätkemässä historialliseen rakennukseen

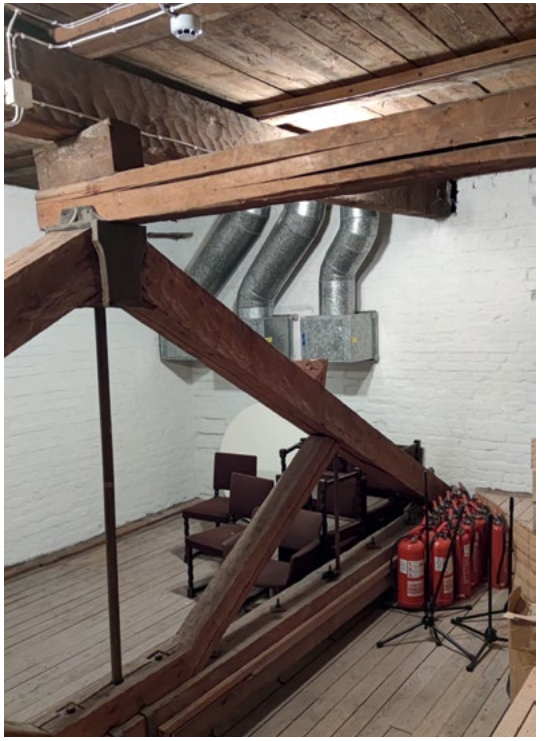
Säätytalo on ollut rakentamisaikanaan rakenteiltaan yhtä aikaa sekä perinteinen että edistyksellinen rakennus. Sen suunnittelussa on pyritty hyödyntämään monia aikansa uusimpia teknisiä innovaatioita, ja siksi rakennus koostuu monentyyppisistä rakenteista ja rakenneratkaisuista.

Säätytalo on pääosin perustettu kallion varaan. Pystyrunko muodostuu massiivisista tiilimuureista sekä osin myös kiviladonnoista ja valurautapilareista. Alkuperäiset kantavat vaakarakenteet ovat vaihdelleet alempien kerroksien tiiliholvirakenteista (kappaholvit, tynnyriholvit, ristiholvit) aina 1. ja 2. kerroksen puu- ja rautarakenteisiin täyttövälipohjiin. Suurin osa 2. kerroksen tilojen kattorakenteista on ripustettu yläpuolisista ullakolla näkyvistä ristikkorakenteista. Ripustuksissa käytetyt erilaiset puu-rautayhdistelmäiset ristikkorakenteet sekä rakennuksen keskialueen lasikattoa kannattelevat hyvin hoikat, niitatut rautaristikot edustavat aikansa insinööritaidon huipputaidonnäytteitä.

Tutkimuksia, tutkimuksia, tutkimuksia

Rakenteiden tutkimuksia tehtiin laajasti rakennekerrosten, rakennedetaljeiden, materiaalien, kunnon ja korjaustarpeen määrittämiseksi. Kantavien rakenteiden, vesikaton, julkisivujen, pääportaan tiiliholvien ja täyttövälipohjien kunto sekä pääsisäänkäynnin yläpuolisen veistoksen kannatusrakenteet tutkittiin. Lisäksi laadittiin rakennetekninen kuntoarvio. Rakennuksen ollessa tutkimuksien aikaan jatkuvassa käytössä jouduttiin niitä tekemään rajoitetusti, ja jotkut rakennetutkimuksista – kuten kosteusteknisen toiminnan ja alapohjien rakenteiden selvitykset – jatkuivat vielä työmaan aikana.

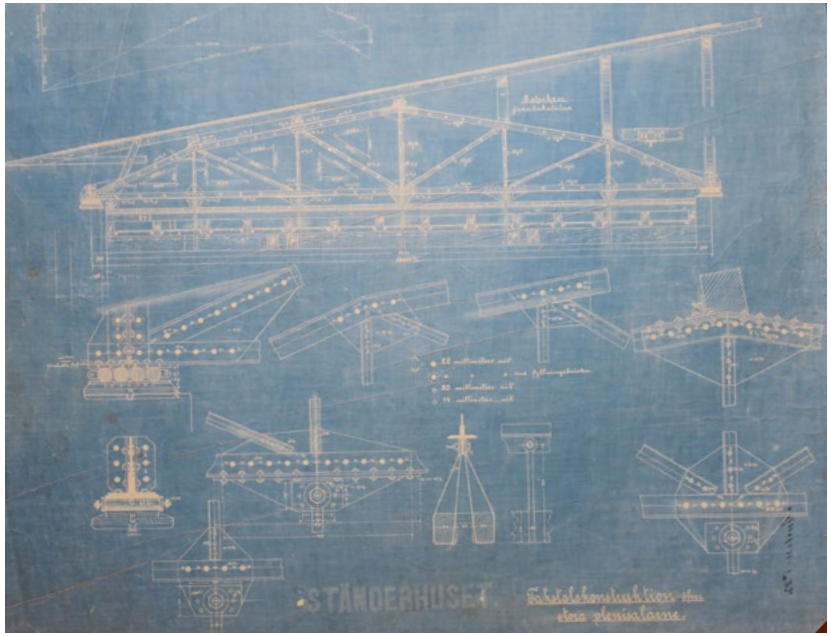
Tutkimusten perusteella rakennusrungossa ei havaittu laaja-alaisia vaurioita, mutta erityisesti vesikaton ja julkisivujen osalta havaittiin useita korjaustarpeita. Vesikaton kunto oli heikko: siinä esiintyi vuotokohtia ja niiden seurauksena puurakenteissa havaittiin paikoin laajalle edenneitä lahovaurioita. Julkisivuissa oli paikallisia kopoja ja rapautuneita rappauksen alueita sekä paikallisesti, erityisesti rasitetuimmilla julkisivuilla, koristeosien kiinnitykset ja/tai koristeosat olivat vaurioituneet.

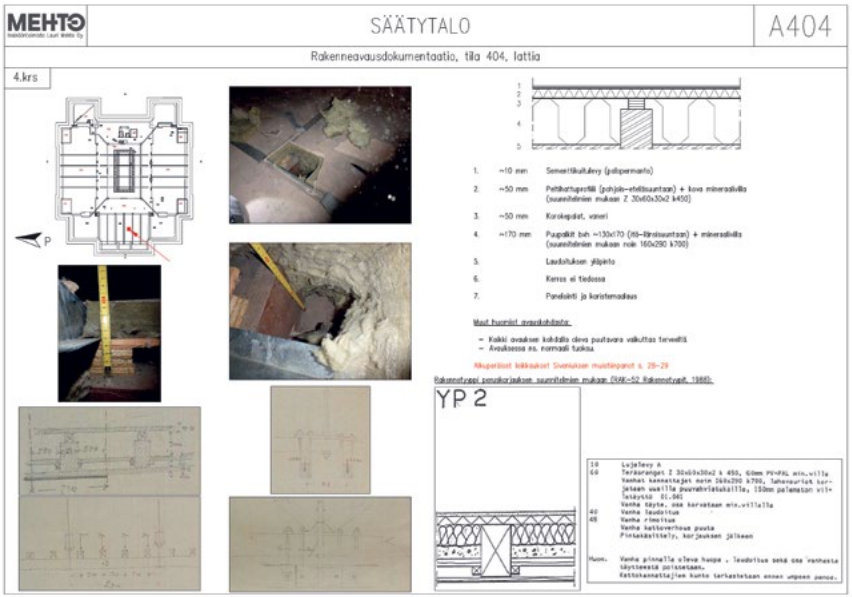
Kolmannen kerroksen nurkkahuoneissa on puuta ja metallia yhdistävät ansasrakenteet. Näiden väliin rakennettiin uudet konehuoneet. Tuuli Ranki

Ullakon alkuperäisiä puu- ja rautarakenteisia ristikkorakenteita, joista 2. kerroksen katot on ripustettu. Edellisessä peruskorjauksessa yksi rautaristikko on maalattu palosuojamaalilla, jotta hienoa rakennetta voi ihailla. Muut ristikot on palosuojattu levytyksellä. ADLC

Alkuperäisiä ristikkorakenteiden suunnitelmia. KW

Osakopio Insinööritoimisto Lauri Mehto Oy:n laatimasta rakenneavaus-dokumentaatiosta. Insinööritoimisto Lauri Mehto Oy.

Edellisessä peruskorjauksessa valetut maanvaraiset alapohjalaatat olivat paikoin painuneet. Lisäksi pääportaan vedeneristys oli menettänyt tiiviytensä liitoskohdista, aiheuttaen paikallisia vuotoja ja kosteusvaurioita portaan alapuolisiin tiiliholveihin.

Kehittyvät suunnitelmat

Hankesuunnitteluvaiheessa määriteltiin korjaushankkeen laajuus, tavoitteet ja tekniset periaatteet. Tässä vaiheessa pyrittiin yhteensovittamaan suojelumääräykset, nykyiset esteettömyysvaatimukset sekä talotekniikan tilantarpeet. Rakennesuunnittelun kannalta hankesuunnitteluvaiheen vaikeimpia asioita olivat ilmanvaihtokonehuoneiden sekä talotekniikan sijoitukset niiden tilantarpeen kasvaessa sekä uusi esteetön sisäänkäynti ja sen vaatimat rakenteelliset muutokset.

Urakoitsijavalinnan jälkeen alkaneessa suunnitelmien kehitysvaiheessa rakenteellisia ja taloteknisiä ratkaisuja tarkennettiin tiiviissä yhteistyössä urakoitsijan ja eri suunnittelualojen välillä. Aikataulu oli poikkeuksellisen tiukka, sillä tässä vaiheessa suunnittelulaajuuteen tuli merkittäviä muutoksia (mm. kertaalleen suunniteltu esteetön sisäänkäynti jäi pois). Kehitysvaiheessa syntyi useita innovatiivisia ideoita, kuten pohjakerroksen lattian alla olevat laajat talotekniikan asennustilat (ns. kaksoislaatat), joilla korvattiin aiemmin suunnitellut erilliset talotekniset asennuskanavat.

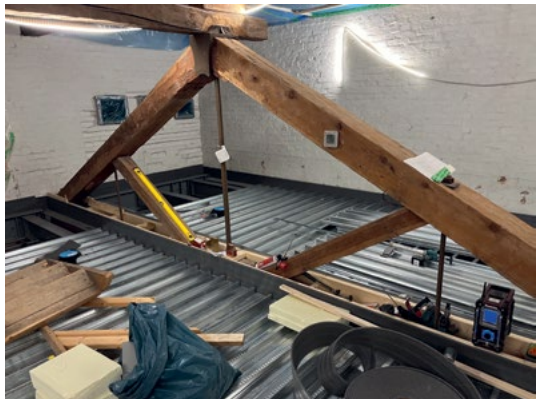
Työmaan käynnistyessä suunnitelmat olivat edelleen osin keskeneräisiä, ja suunnittelu jatkui rinnakkain toteutuksen kanssa.

Keittiön alapuoliset maatäytöt kaivettuna pois ennen uuden taloteknisen asennustilan lattian tekoa keittiön alapuolelle. Reino Huuskonen

Pohjakerroksen taloteknisen asennustilan pohjalaatta (kaksoislaatan alempi laatta) valettuna ja liittolaatan (kaksoislaatan ylemmän laatan) välitukina toimivat muuraukset tehtynä. Syntyneeseen välitilaan asennettiin talotekniikkaa. SF

Ullakon uuden ilmanvaihtokonehuoneen lattiarakenteen rakennustyöt käynnissä. Liittolaatta sovitettiin alkuperäisten ansaiden keskelle. Reino Huuskonen

Uudet ilmanvaihtokanavien asennukset ja asennuksiin liittyvien rakenteellisten tuentojen teko käynnissä. Tuuli Ranki

Uudet rakenteet

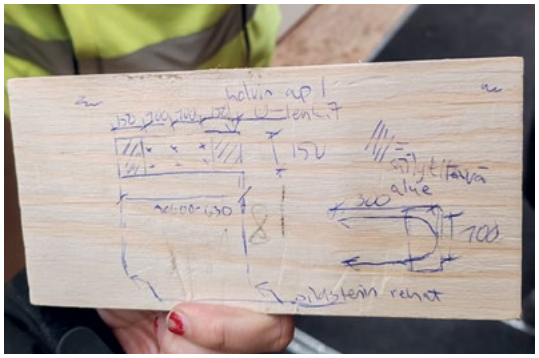
Peruskorjauksessa toteutetut uudet kantavat rakenteet ovat pääosin teräsbetonia, mutta paikallisesti käytettiin myös teräs-teräsbetoni-liittorakenteita. Uusien ilmanvaihtokonehuoneiden rakentaminen ullakkotilojen nurkkahuoneisiin vaati erityisen ohuet mutta kantavat lattiarakenteet, joissa lattian liittolaatta ja sitä kannattelevat uudet teräspalkit toimivat liittorakenteena. Tavoitteena oli saavuttaa riittävä vapaa korkeus ilmavaihtokoneille siten, että alapuolisten huoneiden maalatut tikkurappauskatot kantavine puupalkkirakenteineen säilyivät ehjinä, eikä uusien lattiarakenteiden kuormia tuotu vanhoille tikkurappauksia kannatteleville hirsipalkeille.

Uudet maanalaiset rakenteet on toteutettu vesitiiviinä, paikallavalettuina teräsbetonirakenteina. Uudelle maanalaiselle ilmanvaihtokonehuoneelle puhkaistiin kulkureitti rakennuksen paikoin jopa yli 2 metriä paksun kiviladelmaperustuksen läpi. Kulkuaukon tekoa varten kiviladelmaperustus mantteloitiin eli vahvistettiin valamalla sen molemmille puolille itsetiivistyvää, vesitiivistä betonia. Lisäksi kulkuaukon yläpuolelle asennettiin laajoja teräspalkkituentoja.

Rasvakanava ja muut haasteet

Haasteita rakennesuunnitteluun toi kohteen erittäin monipuolinen ja monimuotoinen runko, jonka takia jokaiseen tilaan ja rakenteeseen piti suunnitella omat, juuri ko. kohtaan soveltuvat ratkaisunsa. Kohteen asiakirjojen

Erilaisia työmaalla laadittuja suunnitelmia. Suunnitelmat piirrettiin lähimpään sopivaan alustaan ja dokumentointiin piirustukseksi vasta toteutuksen jälkeen. Tuuli Ranki

turvaluokitukseen liittyvät vaatimukset toivat myös omat haasteensa, kun kaikkia asiakirjoja, suunnitelmia ja valokuvia ei voinut jakaa normaalisti sähköpostilla, tekstiviesteillä tai pikaviestisovelluksilla.

Suurin yksittäinen haaste oli uuden talotekniikan sijoittaminen historiallisiin tiloihin ilman näkyviä tai rakenteiden kantavuutta heikentäviä muutoksia. Uudet sähkö- ja LVI-reittien vaatimat upotukset tehtiin välipohja- ja seinärakenteisiin, joiden kantavuus tarkistettiin tapauskohtaisesti.

Pääkerroksissa käytettiin hyväksi nykyisiä, ulkoseinälinjoilla lattioiden alla kulkevia sähköreittejä. Monin paikoin näitä reittejä laajennettiin ja lisättiin myös sisäseinien vierustoille. Näin toteutettuihin lattian alla kulkeviin lattiakanaaleihin mahdutettiin suuri määrä talotekniikkaa, erityisesti sähköä. Lattiakanaalien toteutuksen yhteydessä saatiin myös välipohjien puurakenteiden kunto tarkastettua lattioiden reuna-alueilla. Koska lattiarakenteet vaihtelivat lähes jokaisen tilan välillä esimerkiksi puukoolauksien suunnan ja lattian tuentatavan suhteen, suunniteltiin jokaisen tilan lattiakanaalien rakenneratkaisut erikseen työmaalla.

Erityisen vaativa oli uuden paloeristetyn rasvakanavan sijoittaminen vanhaan hormiin. Uusi kanava oli alkuperäistä hormia suurempi, mikä teki tavanomaisen, kanavan ympärille toteutettavan paloeristyksen mahdottomaksi. Lisäksi rakenteen kantavuus ja pystykuormien siirtyminen piti mitoittaa ja tarkastella erikseen. Ratkaisuksi kehitettiin rakenteiden sisään upotettavat, palonsuojatut teräs- ja teräsbetonituennat, joilla hormin pystyrakenteet (jotka toimivat myös hormin paloeristyksenä) saatiin kannateltua. Löydetty ratkaisu on useiden iterointikierrosten, työmaakatselmusten ja eri työnjohtajien ja suunnittelijoiden välisten palaverien sekä tiiviin yhteistyön tulos.

Työmaa ja suunnittelu käsikädessä

Työmaavaiheessa rakennesuunnittelijan jatkuva viikoittainen läsnäolo työmaalla oli välttämätöntä. Suunnitelmien tarkennuksia tehtiin paikan päällä, ja lähes kaikki detaljit ja lopulliset ratkaisut syntyivät yhteistyössä työnjohdon, arkkitehtien ja muiden erikoissuunnittelijoiden kanssa. Esimerkiksi salien lattioiden sähkökanaalien ja vesikaton pellitysdetaljien lopulliset ratkaisut hahmoteltiin työmaalla, jossa olosuhteet ja rakenteiden todelliset mitat saatiin varmistettua vasta purkutöiden jälkeen. Joustava toimintatapa mahdollisti reaaliaikaiset muutokset ja vähensi virheriskiä, mutta vaati jatkuvaa yhteydenpitoa eri osapuolten välillä.

Työskentely perustui matalaan hierarkiaan ja luottamukselliseen vuoropuheluun, mikä mahdollisti ratkaisujen nopean kehittämisen myös poikkeustilanteissa. Moni rakenteellinen innovaatio syntyi juuri tämän avoimen yhteistyön tuloksena – erityisesti tilanteissa, joissa perinteiset menetelmät eivät riittäneet.

Työnaikaista suunnittelua työmaalla. Jouni Allonen osoittaa mittanauhalla tulevan teräspalkin sijaintia. Kattoon on mustalla tussilla merkitty rakennes-kannauksen perusteella havaitut olemassa olevan rakenteen raudoitusten sijainnit. Kuva Tuuli Ranki.

Työnaikaista suunnittelua työmaalla. Tilan kattoon hahmoteltu eri väreillä eri taloteknisten asennusten reitit. Tuuli Ranki

Tuuli Ranki toimi Säätytalon työmaan rakennesuunnittelun projektipäällikkönä. Kuvassa hän tarkastaa kipsikapiteelien kiinnityksiä. Jussi Helttunen/Rakennuslehti

Työnjohtaja Miro Luodes – syvyyksien mies

Miro Luodes hoiti Säätytalon pohjakerroksen ja kellarin poikkeuksellisen vaativia työnjohtotehtäviä. SR

Miro Luodes päätyi Rakennus Oy Antti J. Aholan palvelukseen juuri Säätytalon peruskorjauksen käynnistymisen hetkellä, kun hänen entinen työnantajansa meni konkurssiin vuonna 2023. Toisen epäonni on joskus toisen onni, eikä vähiten tässä tapauksessa, kun saatiin kaiken niin kuivalla maalla, kuin merten syvyyksissäkin* nähnyt Miro vahvistamaan Aholan työnjohtoporukkaa.

”Siinä missä Säätytalon pääkerroksissa tapahtunut työ oli monin paikoin sofistikoitunutta ja pikkutarkkaa, mentäessä maan alle toiminta oli aika paljon krouvimpaa. Lopputulokselta odotettu laatutaso ei silti jäänyt juuri jälkeen esimerkiksi talon porrassaulasta tai säätyjen saleista. Konservoinnissa käytettyen kirurginveitsien sijasta meillä oli käytössämme kaivinkoneita, purkurobotteja ja imuauton letkuja. Niillä saatiin nopeasti jälkeä aikaan, ja piti saadakin, koska työtä oli jo alussa paljon ja sitä keksittiin vielä matkan varrella todella paljon lisää. Vastaan tuli myös odottamattomia pulmia, joita piti käytännössä päivittäin käydä ratkomassa suunnittelijoiden ja erityisalojen urakoitsijoiden kanssa.”

Rakennesuunnittelija Tuuli Ranki ja työnjohtaja Miro Luodes viittilöivät kilpaa pohjakerroksen kuopassa. SF

”Purkuvaiheessa perjantai oli vielä se viikonpäivä, kun kaikki suunnittelijat olivat samaan aikaan työmaalla. He kokoustivat ensin aamupäivän ja sitten iltapäivän. Joskus iltapäiväkahvin jälkeen he ilmestyivät talon alla olleisiin monttuihin jokseenkin loppuun ajettuina ja puhki pumpattuina. Kun olin koko viikon kerännyt ongelmia ja kysymyksiä käsiteltäväksi, piti edetä nopeasti ja käyttää viestinnässä niin suuta, kuin käsiä

ja jalkojakin. Muuten olisimme olleet kuopassa vielä lauantainakin. Kun kokoukset olivat vieneet jo parhaat mehut ihmisistä, oli joskus vastassa vain hiljaisuutta ja tyhjiä katseita. Kun katsottiin paikan päällä, miltä mikäkin oikeasti näyttää suunnitelmien lähtötietojen sijasta, toisinaan tuntui, että puhuin ja heiluttelin käsiäni haamuille. Ennen pitkää ymmärsimme hankkeen palaverikuormituksen kasaantuvan turhan tiiviisti, ja kun katselmuksia jaettiin tasaisemmin pitkin viikkoa, alkoi ratkaisujakin tippua kuin apteekin hyllyltä."

Miron käsien heilutuksesta ja energiasta tuli jopa esihenkilö Miko Erängölle jonkinlainen päähänpinttymä. "Katsoimme eräänä perjantai-iltana tyttäreni kanssa Pirates of the Caribbean -elokuvasaagaa. Tipahdin suoriltaan, kun tajusin, että Jack Sparrow ja Miro Luodes ovat kuin samasta puusta veistettyjä eksentrisiä toimijoita. Heitä yhdistää jäljittelemätön, joskus esivaltaakin kauhistuttava toimintatapa, jolla kuitenkin pääsee aina ylivoimaisten esteiden läpi ja lopulta perille kuin ihmeen kaupalla. Kaikenlaista hullua se merivesi teettääkin ihmisessä."

Haastattelija Tommi Nick

Mordor tulee uniin. Kuvasovitus TN.

*Miro on varusmiespalveluksensa sukeltajakoulussa suorittanut raivaajasukeltaja.

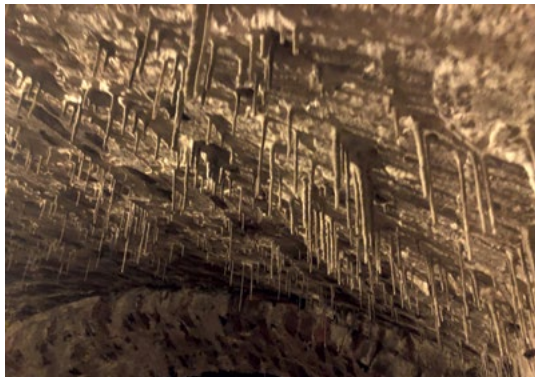
Selja Flink:

Tippukiviluolan kuivatus

Säätytalon ulkoportaat ovat esiintyneet monissa uutislähetyksissä. Katsojat eivät ole osanneet aavistakaan, että portaiden alla on sijainnut Helsingissä harvinainen tippukiviluola. Portaita kannattelevat tiiliholvit olivat litimärät, koska vedeneristettä ei aikaisemmassa peruskorjauksessa viety ylätasanteelle asti. Pisimmät tippukivet olivat jopa puolimetrisiä.

Tässä peruskorjauksessa portaikon graniittiset askel- ja tasokivet jälleen irrotettiin. Tiiliholvien päälle tehtiin laastitasaus ja uusi siveltävä vedeneriste, tällä kertaa myös ylätasanteelle, vaikka työ osoittautuikin todella vaikeaksi. Porras myös mallinnettiin ja 3D-mallin avulla sen vedenohjausta parannettiin kallistamalla kiviä sopivasti. Tähän IKJ Rakennus Oy:n taidonnäytteeseen kuului myös kahden valaisinpylvään kunnostus.

Porrastasanteilla on jo alun perin ollut betoniset balusterikaiteet, jotka oli viimeksi uusittu 1990-luvun peruskorjauksessa. Nyt ne valettiin jälleen osittain uudelleen. Kaiteet maalattiin näyttämään graniitilta. Ulkoportaaseen lisättiin käsijohteet kulkemista helpottamaan, vaikka varsinainen esteetön sisäänkäynti onkin pihan puolelta.

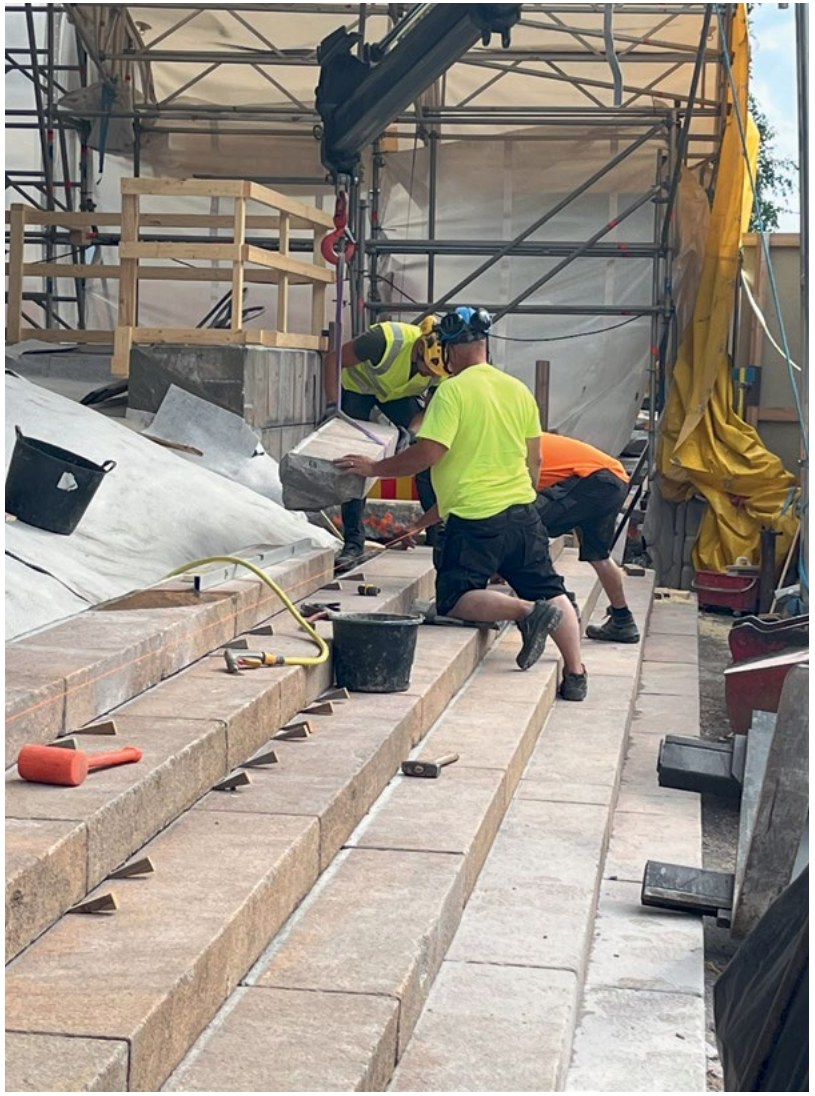
Säätytalon ulkoportaiden alla piili yllättävä näkymä: kosteuden kastelemien tiiliholvien suojiin oli muodostunut Helsingissä harvinainen tippukiviluola. SF

Tiiliholvit tasattiin ja muotoiltiin ohjaamaan vesi pois ennen uretaanielastomeerin asennusta vedeneristeeksi. SF

Isojen graniittikivien käsittelyssä konevoimasta on apua. Kivet asennettiin maakostean betonin päälle. Vedeneriste nostettiin myös pylväiden ja seinien juureen. Jussi Helttunen/Rakennuslehti

Graniittiaskelmat ladottiin takaisin alhaalta ylöspäin. SF

Pääportaaseen tutkittiin myös mahdollisuutta asentaa nostin alla olevaan holvitilaan ja siitä ylätasanteelle, mutta mitoitusta ei saatu riittämään. Käsijohteet parantavat kulkemista, mutta varsinainen esteetön sisäänkäynti on takasisäänkäynnin kautta suoraan hissille. Käsijohteita patinoimassa Raija Musakka ja Anni Hassi. SR

Kuvassa vasemmalla graniitin näköiseksi maalattua betonia kaiteessa, valaisimen jalusta ja tasanne ovat aitoa graniittia. SF

Ennen kunnostusta Säätytalon katon nurkkakoristeet eli akroterionit katselivat surullisena vuotavaa kattoa. SF

Selja Flink:

Monimuotoinen kattokorjaus

Säätytalon peltikatto oli viimeksi uusittu 1960-luvulla. Ullakolla oli vesiämpäreitä vuotopaikkoja turvaamassa, koska odoteltiin peruskorjausta. Kukaan ei kuitenkaan osannut täysin arvata, miten paljon puukorjauksia kattorakenteissa lopulta jouduttiin tekemään. Restart Oy:n timpurit tulivat työmaalle muutamaksi kuukaudeksi, mutta viipyivät lopulta lähes vuoden.

Peltikaton vuotoja on hankala paikallistaa, koska vesi usein valuu kattotuolien selkäputia pitkin piilossa. Säätytalon katto on lisäksi todella monimuotoinen, koska erilaisia piippuja ja nurkkapömpeleitä on lukuisia. Vasta kun peltikatto purettiin, pääsi kaikki kohdat näkemään.

Erityisen hankala paikka olivat jiirit eli sisätaitteet. Snellmaninkadun puolelle oli Gustaf Nyström vielä halunnut erilliset attikat eli levymäiset rakenteet, joiden taakse vesi tahtoi kertyä. Niinpä tässä kohdassa oli ollutkin vesivuotoja varmaan koko rakennuksen historian ajan.

Kaikki kattotyöt tehtiin jättikokoisen sääsuojan alla. Tämä Mammutiksi kutsuttu sääsuoja koostui teräsristikoista, jotka nostettiin torninosturilla ylös ja liu´utettiin kiskoja pitkin paikoilleen. Sen jälkeen ristikoiden väliin kiinnitettiin varsinaiset sääsuojapressut. Katon kautta saatiin myös haalattua tavaraa ylempiin kerroksiin ja ilmanvaihtokoneet ullakolle.

Kattotyössä suuri haaste oli jälleen töiden yhteensovittamisessa, kun yhtä aikaa piti edistää niin purkutöitä, puukorjauksia, alusrakenteiden tekemistä, peltitöitä, piippujen avauksia ja Lvi-asennuksia, piippujen muurauksia, rappauksia, koristeita ja maalauksia.

Peltiurakoitsijana toimi Pellista Oy. Työtä peltidetaljeissa riitti, etenkin piippujen ylösnostoja mietittiin hartaasti ja monen ihmisen voimin. Tärkeä periaateratkaisu oli se, että aluskatteeseen ei tehty ylimääräistä tuuletusrakoa, koska kattopinta olisi silloin noussut niin paljon, että kaikki yksityiskohdat olisivat muutteet. Nyt aluskatteeksi tuli ruodelautojen päälle kiinnitetty vaneri ja kermi.

Vesikaton purkutyöt aloitettiin vasta kun sääsuoja Mammutti oli paikallaan. SF

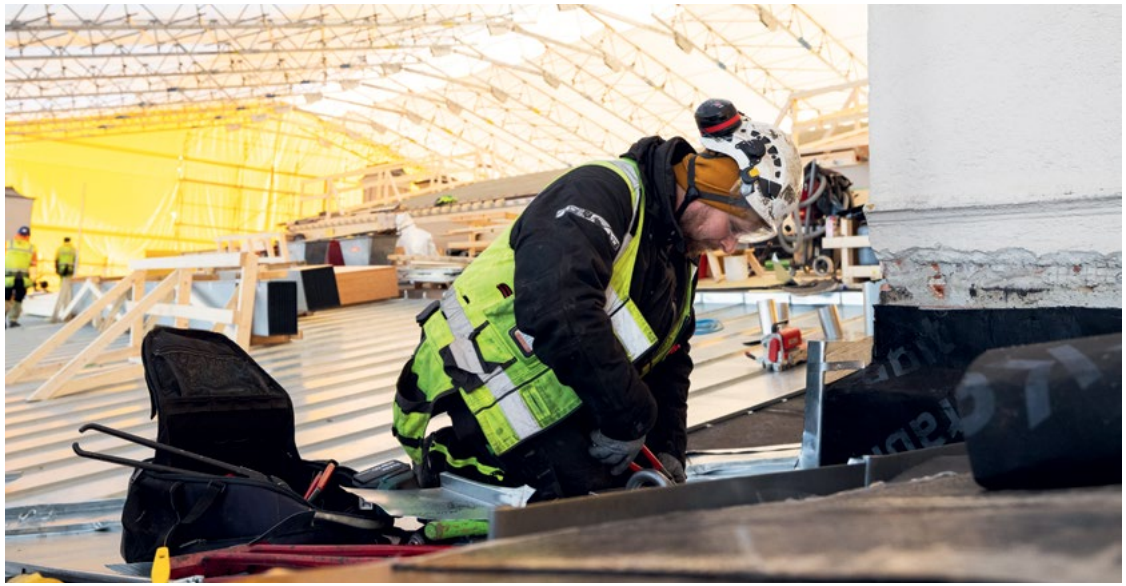
Kattokierroksella ennen työmaan alkua: Vastaava työnjohtaja Tommi Nick, pääsuunnittelija Simo Freese, peltitöiden valvoja Mikko Poikkilinja, vastaava rakennesuunnittelija Simo-Pekka Valtonen ja arkkitehti Iiro Ristikankare. SF

Perinteinen vuotokohta on ollut Snellmaninkadun puoleisessa jiirissä, jossa attikat ovat keränneet taakseen lunta ja jäätä. Aukkoa suurennettiin ja sen taakse lisättiin lumiesteet. Attikaan palautettiin harkkomaalaus. SF

Rakennusentisöinti Ukri vastasi piippujen rappauskorjauksista ja koristeista, harkkomaalauksista ja akroterioiden kunnostamisesta. Oranssit ukrilaiset viimeistelytöissä katolla. SF

Pellista Oy toteutti vaativan peltikatteen ja kattoturvatuotteiden asentamisen. Sanna Nuutinen

Ilpo Heikkinen:

Vesikattorakenteiden puukorjaukset

Restart Oy toteutti Säätytalon yläpohja- ja kattorakenteiden hirsikorjaukset huhtikuun 2024 - helmikuun 2025 välisenä aikana. Korjaustyöt kohdistuivat vesikaton vuotokohtien aiheuttamiin vaurioihin, jotka olivat paikoin vakavia niin katon tukirakenteissa kuin myös yläpohjan kantavissa osissa. Vauriot olivat onneksi suurimmilta osin paikallisia, ja rakenteiden yleinen kunto osoittautui kohtuullisen hyväksi.

Korjattavia puurakenteita löytyi kuitenkin käytännössä rakennuksen jokaiselta sivulta. Laskentatavasta riippuen erillisiä korjausalueita oli noin 30–50. Työn pääpaino oli vanhojen rakenteiden lahovaurioiden korjauksessa, mutta sisälsi paikoin myös eri asteisia rakenteellisia muutoksia vesikaton kantaviin rakenteisiin. Pelkästään hirsikorjauksia tehtiin lähes 200 juoksumetriä, minkä lisäksi uusittiin kokonaan nurkkatornien räystäiden puurakenteet ja tehtiin päivityksiä valoullakon kattorakenteisiin.

Rakenteiden korjaamisessa noudatettiin yleisesti restauroinnin periaatteita. Kuten aina, periaatteiden soveltamisesta käytiin tapauskohtaisesti paljonkin keskusteluja. Korjaamisen ytimessä oli kuitenkin aina kunnioitus vanhaa rakennusta ja sen erityispiirteitä, materiaaleja sekä työtapoja kohtaan. Vanhaa rakennetta pyrittiin säilyttämään mahdollisimman paljon, ja tekemään välttämättömät korjaukset vanhan hengen mukaisesti. Näkyvät pinnat työstettiin käsityökaluilla (piilukirves, vuolurauta, taltat, käsisahat), samaan tapaan kuten olevissakin rakenteissa. Näin rakenteisiin piirtyi myös uusia käsialanäytteitä, erityisesti piilutettujen puupintojen muodossa.

Samalla oli kuitenkin tärkeää ymmärtää, että rakennuksen korjaustavat kerrostuvat ajallisesti, ja työllämme otamme osaa tähän historian jatkumoon. Emme halunneet, että uusi korjaus peittää vanhan työtavan, vaan korjausalueet tulisi erottaa toisistaan myös tulevaisuudessa. Tässä yhteydessä esimerkkinä voinemme pitää vaikkapa korjaamiamme hirsiliitoksia: vaikka liitokset ja piilukirveen jälki ovat yhteneväisiä vanhan työnjäljen kanssa, käytettiin liitosten vahvistamiseen puutappien ja vanhojen leikattujen naulojen sijaan kaikissa korjaamissamme paikoissa nykyaikaisia

Restaurointikirvesmies Ilpo Heikkinen veistää piilukirveellä kattorakenteen hirttä. Jussi Helttunen/Rakennuslehti

Jiirihirren lahovauriota oli mahdotonta nähdä alapuolelta. Vesi on valunut hirren yläpintaa pitkin. Reino Huuskonen

rakenneruuveja. Näin toimittiin osin lujemman rakenteellisen kestävyyden saavuttamiseksi, mutta osin myös jättääksemme yhtenäisen merkin rakenteiden korjausajankohdasta.

Isolla työmaalla restauroinnin periaatteisiin vaikuttaa vääjäämättä aina myös työmaan tahti, yleinen korjaustaikataulu ja kustannukset. Oma työ vaikuttaa aina myös muiden urakoitsijoiden työhön, joten tekemämme korjaukset ja niiden aikatauluttaminen pyrittiin sovittamaan aina myös isompaan kuvaan, ja tekemään välttämättömät työt aina tavalla, joka katsottiin kokonaisuuden kannalta järkevimmäksi.

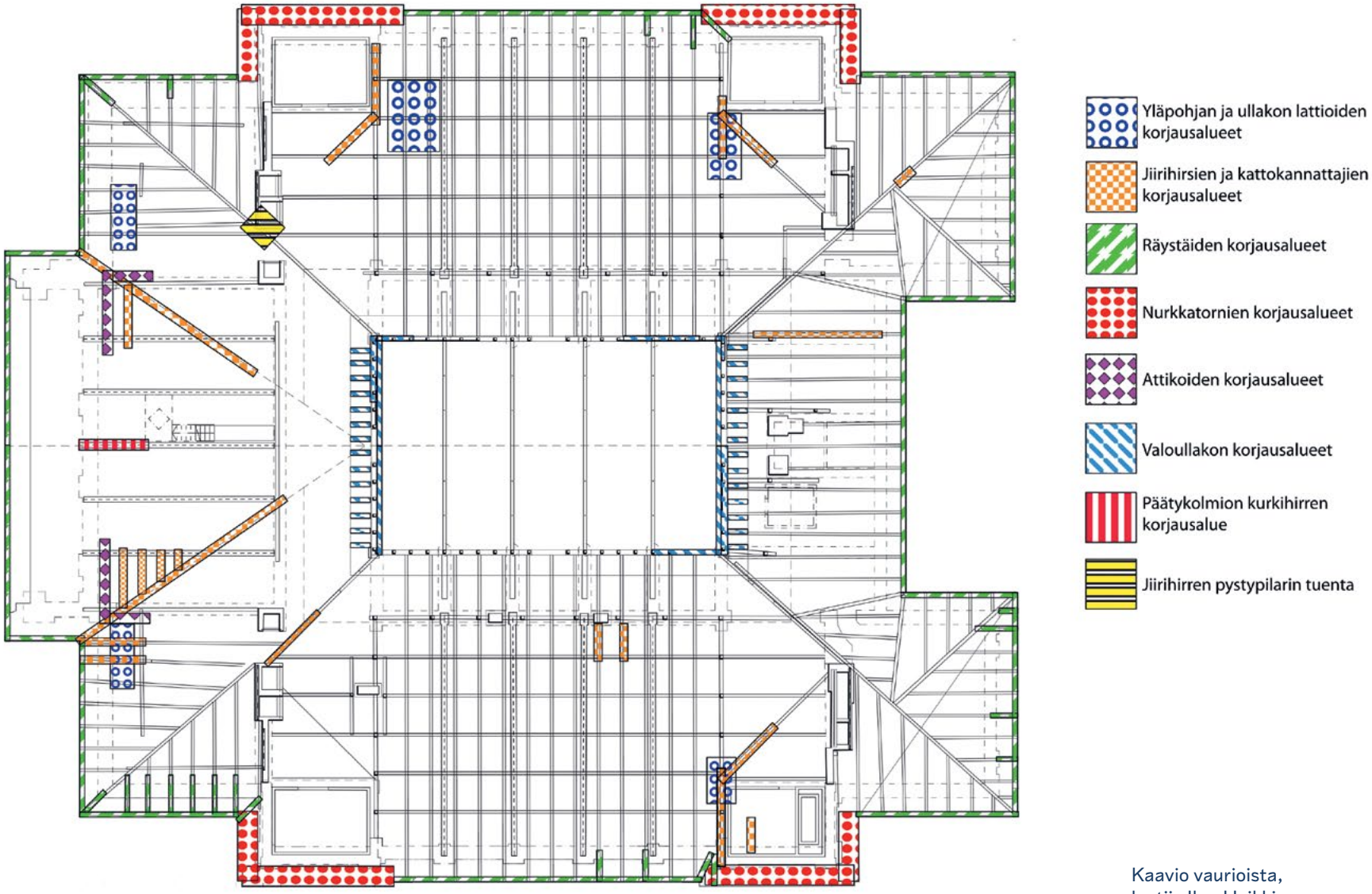
Säätytalo oli vaativa, mutta samalla erittäin kiitollinen kohde hirsitöille. Työn aikana hikoiltiin paljon ja hoidettiin paikoin fyysisesti erittäin vaativan työn kipeyttämiä kehonosia. Samalla käytiin kuitenkin laaja-alaista keskustelua ja tehtiin yhteistyötä niin arkkitehtuurin, rakennesuunnittelun, ryhmätyön kuin projektinjohtamisenkin näkökulmista.

Työmaan poikkeuksellisen hyvä ja keskusteleva ilmapiiri oli merkittävä osa onnistumisen tunteesta. Omasta näkökulmastani tämä hanke loi uudenlaista kestävän korjausrakentamisen kulttuuria, ja antoi esimerkkiä muille alan työkohteille. Työ yhdisti vaativan käsityötaidon, rakenteellisen herkkyyden ja muutosalttiuden arvostamisen, mutta ennen kaikkea se korosti ihmisyyden ja laaja-alaisen yhteistyön merkitystä onnistuneessa restaurointiprosessissa.

Teksti on lainaus Restart Oy;n työmaadokumentoinnista.

Hirsikorjaukset erottuvat uusina, mutta veistotyö noudattaa alkuperäistä tekniikkaa. Ilpo Heikkinen

Kaavio vaurioista,
laatija Ilpo Heikkinen.

Höyrysulatus kiviperustuksen ulkopuolella tunkeutui myös Mordoriin, jossa arkeologit kaivautuivat yhä syvemmälle. Tuija Väisänen

Konehuoneita Mordoriin ja ullakolle

Säätytalo on siitä harvinainen rakennus, että siinä on jo alun perin ollut koneellinen ilmanvaihto. Ilma otettiin sisään suihkulähteen alla olevan holvin kautta, mistä taloon tuli kaksi jättikokoista kanaalia. Ilma imettiin sisään höyrykoneilla, lämmitettiin ja kostutettiin sekä puhallettiin tiilikanavia pitkin yläkerran huoneisiin ja höyrypattereihin. 1930-luvulla tämä järjestelmä korvattiin vesikiertoisilla pattereilla.

Edellisessä peruskorjauksessa tehty ilmanvaihtojärjestelmä oli periaatteessa ihan riittävä nykymääräyksiinkin nähden, mutta nykyiset koneet ovat paljon isompia kuin 30 vuotta sitten. Tämä johtuu pääasiassa energiamääräyksistä, koneissa on lämmöntalteenotto ja paremmat eristeet. Siksi nyt jouduttiin rakentamaan viisi uutta konehuonetta. Neljälle löytyi hyvät paikat kolmannesta kerroksesta ja yksi päätettiin tehdä pihalle maan alle.

Pihalla oli varauduttu arkeologisiin kaivauksiin, koska alue on Helsingin vanhaa keskustaa ja viimeisiä kaivamattomia alueita. Maan alta löytyikin ihan ehjä pihakiveys, sillä tontilla oli puutalokortteli ennen Säätytaloa. Kiveyksen alta löytyivät kaikki kerrokset aina 1600-luvulle asti. Yllätys sen sijaan oli, että sama pihakiveys löytyi myös talon sisältä. Nurkkahuoneen alla kaivettava tila sai nimen Mordor, sillä se alkoi tuntua päättymättömältä vaellukselta.

Tuija Väisänen:

Matkalla Mordoriin

Säätytalon kaakkoiskulman sisätilan tyhjentäminen osoittautui työlääksi. Lattian alla oli valtava määrä tiiliä, laastia ja muuta purkujätettä. Kun nämä oli saatu poistettua, löytyi vastoin odotuksia vielä 1800-luvun lopun pihakiveys ja rakennuksen kivijalkaa. Päättymätön kuoppa oli saanut työmaalla nimen ”Mordor”, ja tällä nimellä se kulki myös tästä alkaneissa arkeologisissa tutkimuksissa.

Kortteli ja kärrytie

Ennen kuin Mordorin portit avautuivat arkeologeille, oli kaivauksia tehty jo Säätytalon pihan puolella syksyllä. Ulkoalueella oli paksujen Säätytalon rakentamisaikaisten täyttömaakerrosten alle hautautuneena pihakiveys, joka kuului Säätytaloa edeltäneeseen, 1830-luvulla rakennetun korttelialueen vaiheeseen. Kun päästiin kivetyksen alle, odotuksissa oli löytää melko pian aiempien talojen jäänteitä tai muita jäänteitä edellisen asemakaavan ajalta. Alla kuitenkin odottivat yhä paksut täyttökerrokset. Paikoin maakerrosten välistä valui vettä ja kosteutta olikin eristetty muun muassa paksuin tuohikerroksin. Kun kaivaminen jatkui, kävi selväksi, miksi tämä kaupunginosa oli ennen 1820-luvun uutta asemakaavaa tunnettu Suon kaupunginosana. Maa oli turvetta ja varsin kosteaa. Osittain turpeeseen painuneena löydettiin todennäköisimmin 1700-luvulle ajoittuvan rakennuksen perustuskiviä, jotka oli tuettu arinapuin ja arinapuut taas pienin pystypaaluin, jotta ne pysyisivät paikoillaan. Pihan tutkimusalue osui 1700-luvun alun jälkeisiin asuinkortteleihin. 1600-luvun lopulla ja 1700-luvun alussa lähes koko alue oli ollut osa kauppias ja raatimies Hans Burghmanin omistamaa puutarhatonttia.

Kaivaminen ei kuitenkaan päättynyt siihen vaan keskellä talvea päädyimme syvälle Mordorin uumeniin ja jatkamaan Helsingin menneisyyden tutkimista. Ylimpänä arkeologisena kerrostumana löytyivät jo ulkoa havaittu pihakiveys ja paikalla olleen puisen rakennuksen kiviperustus. Näiden tarkka rakennusajankohta ei ole tiedossa, mutta ne ovat olleet käytössä 1800-luvun lopulla. 1800-luvun rakennuksen sisäosa oli täytetty maalla ja purkujätteellä ja seassa oli myös joitakin 1800-luvun loppupuolen esineitä, kuten seltteripullon eli kivisavisen kivennäisvesipullon paloja ja hevosenkenkiä. Tähän toiseksi nuorimpaan rakennusvaiheeseen liittyi myös puinen salaoja. Se löytyi pihakiveyksen alta ja oli tehty kolmelta sivulta lankuista ja päältä peitetty tuohella. Pihakiveys oli rakennuksen alla hieman eri tavoin ladottu ja osin rikkoutunut, mutta tästä jäätiin jo pohtimaan, olisiko vanhaa tiekiveystä myöhemmin hyödynnetty pihakiveyksenä.

Kun ylin kiveys poistettiin kaivauksissa, tuli alta esiin täyttömaata ja pian uusi mukulakiveys, joka oli reunustettu hiukan suuremmilla kivillä. Tämä kiveys oli selvästi vanhaa katukiveystä, mahdollisesti 1700-luvulta. Kun tämäkin kivetys dokumentoinnin jälkeen poistettiin, löydettiin sen alta vielä kolmas kivikerros. Nämä mukulakivet muodostivat osittain rikkoutuneen todennäköisesti 1700-luvulle ajoittuvan kourun, jonka ympärillä ollut kivetty tie on ilmeisesti purettu, ehkä kivien uusiokäyttöä varten. Näiden alla oli parinkymmenen senttimetrin paksuudelta multaa, havuja, lastuja ja muita puun kappaleita, joita on käytetty tasaamaan ja mahdollisesti myös kuivattamaan maata. Alueella erottui myös musta hiilinen ja nokinen palokerros, joka saattaa liittyä isoavihaa edeltävään kaupungin polttamiseen vuonna 1713. Aivan pohjalla erottuivat vielä pohjamaahan painuneet saman suuntaiset urat, jotka ovat syntyneet varhaisemman, kiveämättömän tien käytöstä.

Säätytaloa edeltäneeseen 1800-luvun kortteli-vaiheeseen kuulunut pihakiveys, joka on osittain rikkoutunut myöhempien putkitöiden vuoksi.

Tuohikerros ja hirsiä täyttömaassa.
Kuvassa näkyy myös vanhan viemäriputken osa.

Puinen salaoja tai viemäri, joka oli peitetty tuohella.

Arinapuita tuli esiin perustuksen kivien alta.
Kivet olivat painaneet koloja puihin.

Piha- tai tiekiveys 1800-luvun rakennuksen alla.

Kuvat: Tuija Väisänen.

Kookkaammilla kivillä reunustettu tiekiveys Mordorissa. Tuija Väisänen

Mordorin alimpia kulttuurikerroksia, joissa erottuvat ajourat. Tuija Väisänen

Tämä lienee ollut käytössä jo kaupungin varhaisessa vaiheessa 1600-luvun puolivälistä saakka.

Paikalla on kulkenut korttelien välinen kapea tielinja, Kuja. Kuja kulki kahden korttelin välissä vanhassa Suon kaupunginosassa. Kaupunginosassa asui paljon käsityöläisiä ja läheisillä tonteilta tiedetäänkin asuneen ainakin suutari, räätäli ja sorvari. Osa tonteista kuului myös kauppiaille ja Kujan itäpuolella sijaitsi 1600-luvun lopulla jo mainittu puutarhatontti.

Löytöjä Mordorin uumenista

Tutkimusten yhteydessä kaikki havaitut maakerrokset ja rakenteet kuvailtiin muistiinpanoihin, valokuvattiin ja mitattiin karttojen piirtämistä varten. Myös kaikki esinelöydöt kerättiin talteen myöhempää puhdistamista ja luettelointia varten. Kun katualuetta on ennen kivetysten tekoa tasattu, on maata katukerroksiin päätynyt todennäköisesti lähialueen tonteilta. Maakerroksista löytyneet leikatut nahan kappaleet ja useat kenkien osat ovatkin varsin todennäköisesti peräisin lähialueella toimineiden suutarien verstailta. Maassa oli sopivissa olosuhteissa säilynyt myös lähes kokonainen kenkä. Kengän osien lisäksi Mordorista löydettiin muun muassa tuoheen käärityn verkonpaino eli verkon kives sekä sakset. Näiden lisäksi löytyi muun muassa käyttöesineisiin kuuluneiden fajanssi- ja punasaviastioiden, lasipullojen ja valkosavisten tupakkapiippujen eli liitupiippujen katkelmia. Joukossa oli myös pari palaa Batavian posliinia, jota valmistettiin Kiinassa 1700-luvulla. Sen ulkopinnalla on maitokahvin värinen lasite, josta sen toinen nimi cafe au lait -posliini tulee. Varsin yleinen löytöryhmä olivat myös eläinten luut. Erilaisia kotieläinten luita löytyy historiallisen ajan tutkimuksissa usein runsaasti. Suurin osa luista on päätynyt maahan keittiöjätteen mukana. Mordorin luista suurin osa oli naudan, sian ja lampaan sekä vuohen luita, mutta joukossa oli myös yksittäinen kissan luu.

Kun Säätytalon kaivaustutkimukset alkoivat syksyllä, emme tienneet pääsevämme jatkamaan tutkimuksia vielä sydäntalvella, onneksi sentään sisätiloissa. Mordorissa näkyivät niin 1800-luvun alkupuolen korttelivaiheen jäänteitä kuin sitä edeltäneiden asemakaavojen aikakausille kuuluneita tiekerroksia. Varhaisimman kärrytien urat muuttuvat kivetyksi tieksi, joka päällystetään uudelleen ja uudelleen, kunnes katualueesta tulee osa uutta korttelialuetta ja lopulta 1800-luvun lopussa nämäkin saavat väistyä ja tilalle rakennetaan uusi Säätytalo. Vanha Helsinki hautautuu paksujen täyttökerrosten alle.

Tuija Väisänen on Museoviraston arkeologi, joka johti Säätytalon kaivauksia.

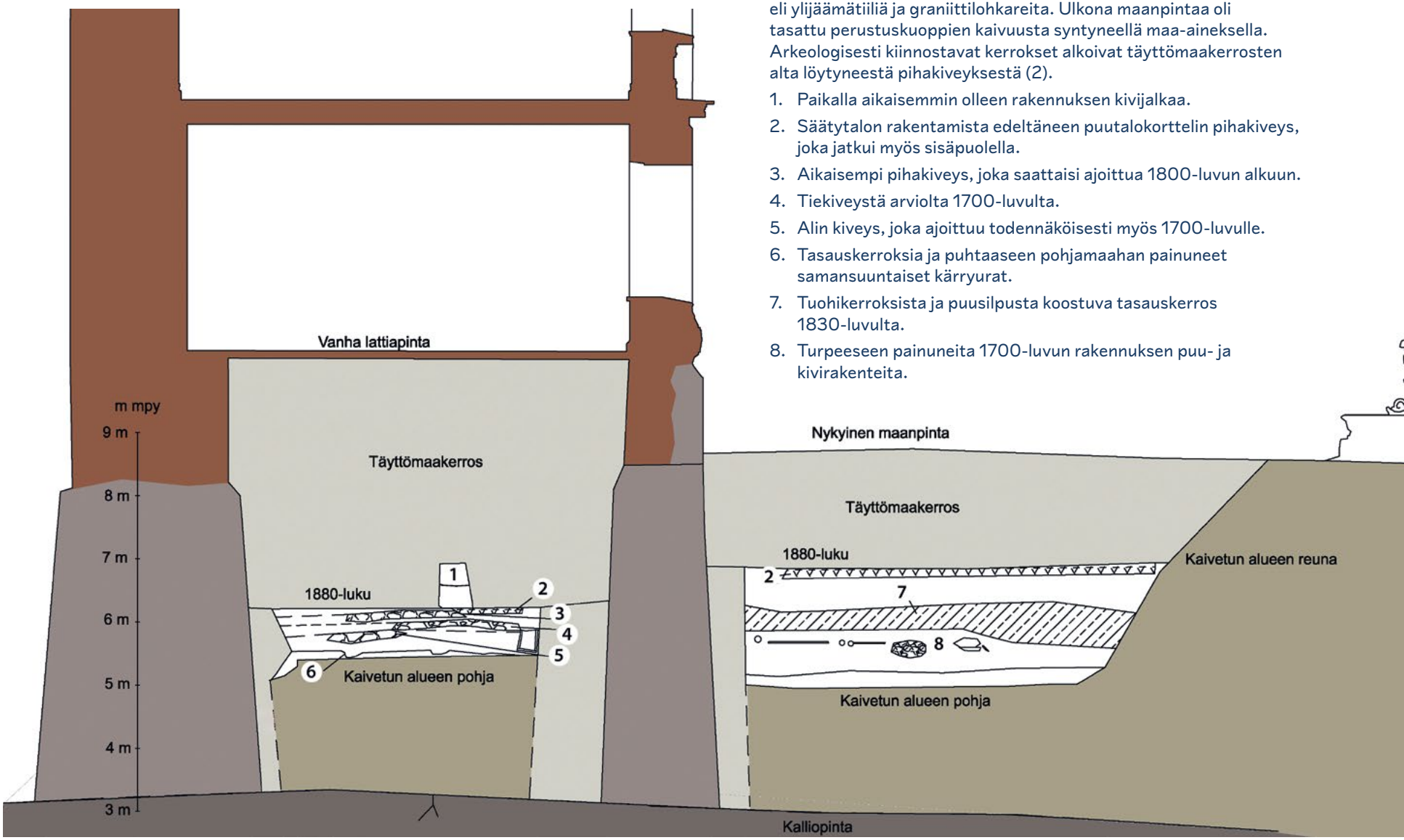
Verkonpaino Mordorista. Tuija Väisänen

Nahkainen kenkä Mordorista.
Elisabeth Ahola

Löytöjä Mordorista.
Tuija Väisänen

Kuvassa on esitetty laajemman ulkoalueen ja Mordorin havaittuja aikatasoja yksinkertaistettuna. Molemmin puolin päällimmäisenä sekä sisällä että ulkona oli paksu täyttömaakerros. Sisäpuolella lattian alla oli paksu kerros Säätytalon rakentamisaikaista rakennusjätettä eli ylijäämätiiliä ja graniittilohkareita. Ulkona maanpintaa oli tasattu perustuskuoppien kaivuusta syntyneellä maa-aineksella. Arkeologisesti kiinnostavat kerrokset alkoivat täyttömaakerrosten alta löytyneestä pihakiveyksestä (2).

1. Paikalla aikaisemmin olleen rakennuksen kivijalkaa.
2. Säätytalon rakentamista edeltäneen puutalokorttelin pihakiveys, joka jatkui myös sisäpuolella.
3. Aikaisempi pihakiveys, joka saattaisi ajoittua 1800-luvun alkuun.
4. Tiekiveystä arviolta 1700-luvulta.
5. Alin kiveys, joka ajoittuu todennäköisesti myös 1700-luvulle.
6. Tasauskerroksia ja puhtaaseen pohjamaahan painuneet samansuuntaiset kärryurat.
7. Tuohikerroksista ja puusilpusta koostuva tasauskerros 1830-luvulta.
8. Turpeeseen painuneita 1700-luvun rakennuksen puu- ja kivirakenteita.

Historiallisena pohjakarttana on geometrinen piirustus tapulikaupunki Helsingistä, piirtänyt Lars Forsell, 1696, täydennetty 1701. Riksarkivet. Sen päällä on ote Helsingin kantakartasta. Säätytalo on merkitty punaisella. Asemointi ei ole täydellisen tarkka, mutta on kiinnostavaa, että suihkulähde on asemoitu Kujan linjaan, siis myös laskuojan kohdalle - alun perin vesi laski suihkulähteestä suoraan viemäriin. Kuvasovitus KW

Työnjohtaja Iiro Salomäki – miesluolan vanki

Kaksi leijonaa, Iiro ja akroterion. Työnjohtaja Iiro Salomäki ohjasi uusien konehuoneiden vaativaa betonirakentamista ja peltikaton tekoa. SR

Työnjohtaja Iiro Salomäki on kokenut betonirakentaja, jonka vastuulle oli annettu maanalaisen konehuoneen rakennustyöt. Konehuonetta alettiinkin työmaalla kutsua Iiron miesluolaksi.

”Älyttömän vaikea betonityö ja arkeologiset kaivaukset on yhdistelmä, jota en osannut aiemmin kuvitellakaan olevaksi. Betonista minulla kyllä oli kokemusta, mutta ensimmäistä kertaa sain seurata arkeologien työtä.

Vaikeuskertoimet nousivat vielä entisestään kun pääsimme koestamaan vanhaa myyttiä sokerin vaikutuksesta hydrataatioreaktioon. Monet rakennusalan insinöörit ja mestarit ovat varmasti lukeneet betonitekniikan kursseilla suolan ja sokerin vaikutuksesta Portland-sementin sitoutumisreaktioon, eli hydrataatioon. Suola vaikuttaa reaktioon kiihdyttävästi ja sokeri hidastavasti, ellei jopa pysäyttävästi. Harvemmin näitä kuriositeetteja on kuitenkaan tarvinnut soveltaa käytännön elämässä.

Tällä kertaa tilanne oli toinen, kun Mordorin kiviladontaperustusta mantteloitiin varsin juoksevalla itsetiivistyvällä betonilla. IT-betoni toimi suunnitellusti ja täytti kiviladonnan väliset tyhjät tilat. Vähemmän yllättäen betonin viskositeetti oli niin alhainen, että se ei täyttänyt vain kiviladonnan tyhjiä tiloja, vaan myös uusien salaojien sisältämän tyhjän tilan, jota oli alun perin kaavailtu vedelle, eikä betonille. Siitäpä mentiin puoliloikkaa Kruununhaan Alepaan ja ostettiin leivontahyllystä pussitolkulla hienoa sokeria, joka sotkettiin salaojakaivoista käsin betonin sekaan. Näin betoni pysyi nestemäisenä ja oli imuroitavissa pois putkista, ja päivä oli pelastettu. Rakentamisen ohella sokerointi on ollut muutenkin harvinaista herkkua, kuten kuvasta näkyy.

” Älyttömän vaikea betonityö ja arkeologiset kaivaukset on yhdistelmä, jota en osannut aiemmin kuvitellakaan olevaksi.”

Peltikaton hieman enemmän holhousta vaatineen aikataulun ohella haastavinta tällä työmaalla oli ulkotöiden olosuhteiden hallinta. Betonointi ja vesikaton eri työvaiheet vaativat jatkuvaa lämpötilan varmistamista viikko-kausiksi. Yksikin tunti pakkasta välissä riittää pilaamaan monen viikon työn.

Muuten ei sinällään voi sanoa haastavaksi montaakaan asiaa, minkä kanssa hankkeessa pääsi tekemisiin. Kaikkeen oli riittävä resurssi käytettävissä. Kun on porukkaa ja tukea, niin sitten se on vain työtä. Oli annettu kaikki mahdollisuudet onnistua. Vielä tosin herään joskus öisin niihin hetkiin, kun katolla erilaisten piippujen ja attikoiden katveessa ratkottiin ulkonäkö edellä detaljeja, joiden pääasiallinen tarkoitus rakennuksissa on yleensä pitää vesi katon yläpuolella. Lopputuloksena kuitenkin taidettiin saada haluttu ulkonäkö ja tekninen toiminta, vaikka se ottikin paljon ylimääräistä aikaa ja hermoa.”

Haastattelija Tommi Nick

Vähemmän hellävaraista restaurointia eli konehässäkkää pihamaalla, kun samaan aikaan kaivettiin kuoppaa talon vieressä ja paalutettiin torninosturin perustuksia. SF

Erno Pennanen:

Suojellun talon LVI-tekniikka – kompromissien taidetta

Ilmanvaihtokanavia holvikaarien päällä. Välitilassa on kulkenut ilmaa alun perinkin höyrykoneilta huoneisiin. SF

Suojelukohteiden peruskorjaushankkeet ovat LVI-suunnittelun näkökulmasta aina eräänlaista kompromissien taidetta. Niissä rakennushistoriallisesti tai arkkitehtuurisesti arvokkaaseen rakennukseen pyritään sijoittamaan tekniikkaa, jota rakennuksessa ei ole – ainakaan samassa laajuudessa – aikaisemmin ollut. Vastaavasti voi argumentoida, että vanhat rakennukset ovat elinkaarensa aikana kokeneet monenlaisia muutoksia, esimerkiksi edellisvuosisataa vanhemman rakennuskannan tapauksessa juoksevan veden ja viemäröinnin tuomisen rakennukseen. Suunnittelijan tulee perehtyä olemassa olevaan tekniikkaan ja sen kapasiteettiin, mutta myös kohteen rakennushistoriaan.

Vanhaa rakennusta muutettaessa muutokselle on olemassa tekninen tai toiminnallinen motivaattori ja LVI-suunnittelijan tulee parhaansa mukaisesti pyrkiä kohti lopputulosta, joka palvelee esiin noussutta muutostarvetta, kuitenkin turmellen mahdollisimman vähän olemassa olevaa rakennusta. Muutostarve syntyy tyypillisesti rakennuksen käyttötarkoituksen muutoksesta tai halusta parantaa sisäilman laatua. Käytännössä tämä tarkoittaa enemmän ilmanvaihtokanavistoa, suurempia ilmanvaihtokoneita, kookkaampia raitisilmapiippuja, lisää teknisiä tiloja ja kaiken kruunuksi hikoilevia jäähdytysputkistoja.

Paradoksin lailla mikään edellä mainituista ei saisi näkyä rakennuksessa, mutta loppukäyttäjälle tulisi tarjota nykyaikainen sisäilmaolosuhde. Tässä kohtaamme ensimmäisen kompromissin. Kaikkiin tiloihin ei tulla saamaan halutun käyttötarkoituksen tai halutun tilatehokkuuden tarpeen mukaisia ilmanvaihdon virtaamia tai huonejäähdytyslaitteita. LVI-suunnittelijan tulee hakea vaihtoehtoja ja puolustaa näkemystään, mutta myös ymmärtää tekniikan sijoitusmahdollisuuksien rajallisuudet ja viestittää selkeäsanaisesti tilaajalle, silloin kun riittävää sisäilman laatutasoa – riittävää ulkoilmavirtaamaa per henkilö, vedotonta ilmanvaihtoa tai kesäaikaan viilennettyjä huonetiloja – ei tulla saavuttamaan.

Säätytalon ratkaisut

Säätytalon tapauksessa suuri osa edellä kuvatusta työstä oli tehty

edellisessä peruskorjauksessa, jonka pääsuunnittelijana toimi professori Vilhelm Helander ja LVI-suunnittelijoina esisuunnitteluvaiheessa Insinööritoimisto Matti Niemi Ky:n diplomi-insinöörit Matti Niemi, Markku Salminen sekä luonnos-, työpiirustus- ja toteutussuunnitteluvaiheessa saman toimiston diplomi-insinööri Eero Ikonen. Kiitin heitä mielessäni usein suunnittelutyön aikana. Säätytaloon oli jo edellisen peruskorjauksen aikana rakennettu laaja maanalainen tekninen tila ja rakennuksen alkuperäisen kaloriferi-järjestelmän hyödyntäminen koneellisen ilmanvaihdon reitteinä oli kartoitettu kattavasti. Rakennuksen pääkerroksissa ei ollut taloteknisiä koteloita eikä alaslaskettuja kattoja vaan ilmanvaihto oli kätketty vanhoihin rakenteisiin. Tämä pidettiin myös nyt suunnittelun periaatteena.

Paremmin hallitut olosuhteet

Säätytalon päätilojen ilmanvaihdon virtaamat olivat jo ennestään raskaan kokouskäytön edellyttämällä tasolla, joskin ilmanvaihdon jäähdytys- ja kuivatuskapasiteetti ei vastannut nykyaikaista tasoa. Keskeinen LVI-järjestelmien uudistamisen tavoite oli pystyä hallitsemaan sisäilman lämpötilan ja kosteussisällön vaihtelua aiempaa paremmin, rakennuksen interiöörin pintojen suojelemiseksi. Tämän ja pohjakerroksen tilamuutosten vuoksi ilmanvaihtojärjestelmä uudistettiin lopulta lähes kokonaisuudessaan. Rakennuksen kolmannen kerroksen entisiin varastohuoneisiin rakennettiin huolella sovittaen uudet ilmanvaihtokonehuoneet ja kellarikerroksen teknisiä tiloja laajennettiin. Ilmanvaihdon pääperiaatteet raitisilmakanaaleineen ja ulospuhalluspiippuineen noudattavat kuitenkin edelleen 135 vuotta vanhan kaloriferi-järjestelmän ratkaisuita.

Pääkerroksissa ilmanvaihto jaetaan huoneisiin entiseen tapaan seinäsäleiköistä sekä kalusteisiin naamioiduista päätelaitteista. Ratkaisu ei ole vedon tunteen kannalta optimaalinen, mutta se todettiin eri vaihtoehtojen läpikäymisen jälkeen interiöörin suojelun kannalta ainoaksi vaihtoehdoksi. Lämmitys- ja jäähdytysjärjestelmän putket jäivät vastaavasti entiseen tapaansa näkyville huoneiden seinille.

Kirosanana rasvakanava

Siellä missä muutoksia tehtiin, muutokset eivät olleet helppoja. Keittiön nykyaikaistaminen johti keittiön ilmanvaihdon virtaamien kasvattamiseen. Rasvanpoistokanavan kuljettaminen rakennuksen läpi oli taidonnäyte ennen kaikkea rakennusurakoitsijalta ja rakennesuunnittelijalta.

Pohjakerroksen alkuperäiset holvikaaret haluttiin säilyttää näkyvillä, minkä seurauksena ilmanvaihtokanavia ja putkireittejä sijoitettiin ahtaisiin välitiloihin sekä lattian alapuolisiin asennustiloihin ja -kanaaleihin. Reittivalintojen onnistuminen kertoo ilmanvaihto- ja putkiurakoitsijoiden osaamisesta sekä motivaatiosta hanketta kohtaan. Vaikeista reiteistä ja ahtaista teknisistä tiloista huolimatta ilmanvaihdon äänitasot laskivat peruskorjausta edeltäneestä tilanteesta, mikä osaltaan kertoo asennustyön korkeasta laadusta.

Uusia ilmanvaihtokanavia pohjakerroksessa. SF

Kiitos ennakkoluulottomasti ratkaisuja hakeneen suunnittelu- ja urakoitsijaryhmän, peruskorjattu Säätytalo tulee LVI-tekniikan osalta palvelemaan käyttäjiään entistä paremmin, vaikka suurin osa taloon palaavista henkilöistä ei toivottavasti muutoksia edes havaitse.

Erno Pennanen Granlund Oy:stä toimi Säätytalon peruskorjauksessa LVI-suunnittelun projektipäällikkönä.

Ilma jaetaan suuriin saleihin koristeellisten suojakoteloiden eli ns. tuloilmatakkojen kautta. Ritilän takana on ilmaa jakava päätelaite. ADLC

IV-projektipäällikkö Jari Pussinen – Reittivalintoja

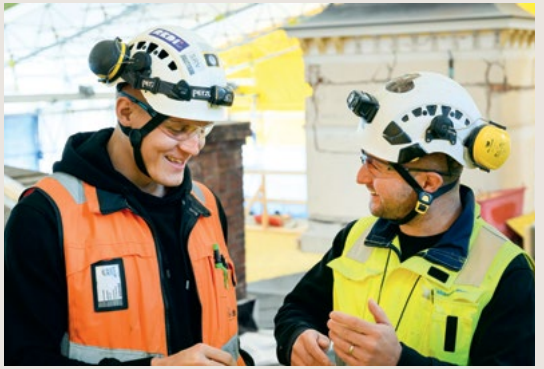
Säätytalon talotekniikka oli saavuttanut käyttöikänsä loppuvaiheen. Vaikka sitä oli jo aiemmin ehostettu, se ei enää vastannut nykyaikaisia vaatimuksia. Hankkeen tarkoituksena oli tehdä perusparannus, joka varmistaisi rakennuksen käyttöiän jatkumisen. Samalla keittiö uusittiin nykyaikaiseksi, ja tämä muutti sen ilmettä merkittävästi. Muutoin pyrittiin arkkitehdin sanoin toimimaan ”kuin ette olisi ollutkaan täällä”.

Erityisen haastavaksi tehtäväksi muodostui teknisten reittien toteuttaminen, sillä käytettävissä olevat tilat olivat erittäin rajalliset. Ratkaisujen löytämiseksi oli tehtävä tiivistä yhteistyötä suunnittelijoiden ja pääurakoitsijan kanssa. Tällöin jouduttiin tekemään useita tilaratkaisuja, kuten konehuoneen syventämistä ja teknisten kuilujen / kanaalien laajentamista. Tilat olivat niin rajallisia, että urakoitsijan oli pakko kertoa, mikä on mahdollista ja mikä ei. Yleisesti ottaen suunnittelu menikin urakoitsijajohtoiseksi. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että suunnittelijassa olisi vikaa, vaan että suunnitteluohjelmat eivät ’taivu’ tällaisen hankkeen haasteisiin.

On upeaa työskennellä ammattilaisten kanssa, jotka jakavat yhteisen tavoitteen. Kun kaikki osapuolet puhaltavat yhteen hiileen, luottamus toisten asiantuntemukseen kantaa koko hankkeen ajan. Yhteinen tavoite ja avoin kommunikaatio tekevät työstä erityisen palkitsevaa. Se, että tämä kuulostaa pelkältä ruusuilla tanssimiselta, ei ole todellakaan totuus. Päivät venyivät, ja epäselvyydet turhauttivat monesti. Kuitenkin haasteista selvittiin yhdessä. Matkan varrella tehtiin useita optimointeja, joilla pyrittiin parantamaan niin henkistä kuin fyysistä jaksamista. Kiitokset tästä erityisesti vastaavalle mestarille ja rakennuttajapäällikölle.

Oppia muille

Tunnistakaa hankkeen tarpeet jo etukäteen ja auditoikaa oma suorituksenne loppuun saakka. Jos huomaatte, että suunnitelmat eivät vastaa toivottuja tavoitteita, jakakaa ajatuksenne heti, sillä ennen työn aloittamista voidaan vielä muokata suunniteltua lopputulemaa. Tällaisiin projekteihin ei voi lähteä sokkona; ne vaativat yhteistyötä, avoimuutta ja virheidenkin tunnistamista. Piilottaminen ei auta – virheistä oppii ja ne tulee tuoda esiin ajoissa. Rikkokaa omaa näkemystänne, ja tunnistakaa muiden tuomat innovaatiot, ottakaa niistä tarpeellinen irti ja hyödyntäkää oppeja omaan tekemiseen.

LVI-työnjohtaja Jari Pussinen Boctok Oy:stä ja Rakennus Aholan Miko Eränkö neuvottelevat. Jussi Helttunen / Rakennuslehti

Työnjohtaja Jouni Allonen – ikkunoista ullakolle

Jouni Allonen toimi työnjohtajana ullakon ja pohjakerroksen muutostöissä. SR

Rakkaalla lapsella on monta nimeä. Useimpien Jano-Jounina tuntema pitkän linjan rakennusinsinööri Jouni Allonen aloitti tehtävät Säätytalolla sivutoimisena vuokramestarina ja päätoimisena ikkunafirman omistajana. Kuinka ollakaan, hanke vei tämän ohkolalaisen metsien miehen sydämen ja ikkunafirma vaihtui palkkatyöhön Aholan työnjohtajana.

”Ollaan tunnettu vastaavan työnjohtajan Tommi Nickin kanssa ala-asteen lopulta lähtien. Aina välillä häneltä on tullut työaiheisia yhteydenottoja, yleensä hankkeisiin, joissa ollaan jo pahoissa vaikeuksissa siinä vaiheessa, kun puhelin soi. Tällä kertaa Tommi soittikin jo ennen, kuin työmaa oli edes alkamassa.

Koska en ole mikään älyttömän pitkä kaveri, oli luontevaa, että otin hoitaakseni Säätytalon matalien ullakkotilojen muutostyöt. Ullakolle ja kolmannen kerroksen kylmiin varastoihin oli määrä tehdä ilmanvaihtokonehuoneita ja järjestää ullakolta tekniikkareitit pystykuiluja pitkin talon pohjakerrokseen ja kellariin. Ymmärrettävästi tuossa työssä sai olla paljon tekemisissä ilmanvaihtourakoitsijan kanssa.

Näitä ilmanvaihtourakoitsijoita on minullakin sattunut uran varrella kohdalle varsin kirjava joukko. Säätytalolla oli kuitenkin aivan poikkeuksellisen kyvykäs LVI-urakoitsija, jonka IV-projektipäällikkönä toimi armoitettu Jari Pussinen. Jos itse yritin olla kaksi askelta työvaihetta edellä, niin Pussinen olikin jo kolme. Ullakon kissamaiset konehuonetilat ja kanavareitit oli helppo ratkoa yhdessä hänen kanssaan. Jari huomioi käytännössä kaiken ympärillään, puhuttiin sitten uusista ja vanhoista rakenteista tai sähköistä. Mies hanskasi tietomallin todella hyvin, mistä oli minulle paljon iloa, koska ikkunat olivat käyneet kaupaksi ihan hyvin ilman tietomalliakin.

Boctokilla ja Pussisella oli varsin poikkeuksellista ennakointi- ja yhteistyökykyä, mikä johti siihen, että LVI-töiden teettämisestä projektinjohtourakkana saatiin irti juuri niitä hyötyjä, mitä kyseisen urakkamuodon keksijä on luultavasti tavoitellutkin. Kuitenkin olisimme jopa Pussisen kanssa olleet ullakon tekniikoiden ja reittien kanssa aivan pulassa ilman sähkökeulaa Matti Kaatajaa. Kun LVI-urakoitsija on vauhdissa, niin yleensä vauhti tyrehtyy aika pian, jos sähkäri ei pysy vauhdissa. Matti oli kuitenkin sekä sitoutunut että taitava, jolloin aika mahdottoman oloinen työmäärä toteutui mahdottoman lyhyessä ajassa hieman alustavammillakin suunnitelmilla.

Jännittävintä oli vanha vuotava vesikatto. Kun aloitimme työt, oli ullakko täynnä saaveja ja ämpäreitä, joihin katon läpi tuleva vesi oli kerätty. Kun työmaan alussa oli sähköpurkujen myötä kadonnut virta myös vesikaton vanhoista sulanapitokaapeleista, katon läpi tulevan veden määrä lisääntyi vielä dramaattisesti vaikka katolle oli laitettu suojapressut ennen kuin sääsuoja saatiin paikalleen. Tästä oppineena työmaa-aikaisten monien

Jouni pääsi (tai joutui) myös villasukkamalliksi. SR

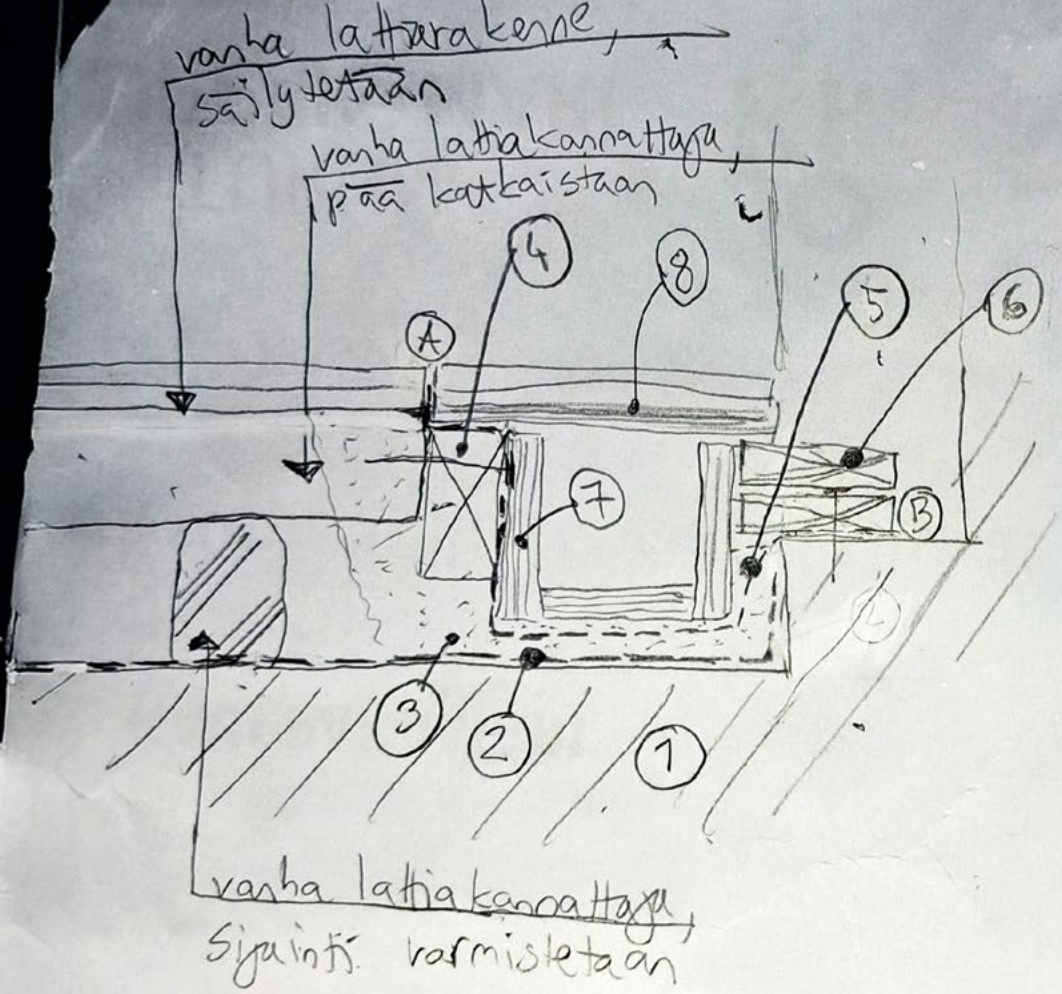
järjestelmien joukkoon onkin lanseerattava jatkossa työmaa-aikainen sulanapito, jos katto on päässyt jossain muualla vastaavaan kuntoon.

Parasta oli työyhteisö. Aiemmissa työpaikoissa ei olla käyty aamulenkillä, mutta Säätytalolla tästä tuli hyvä virkistävä rutiini eri työnjohtajien ja joskus jopa suunnittelijoiden kesken. Aamuauringossa juostiin Kaivopuiston rantaan ja käytiin meressä uimassa. Seitsemältä oli mieli virkeä ja oli kiva ottaa päivän haasteet vastaan. Rakennesuunnittelu yllätti positiivisesti ketteryydellään.

Haastattelijana Tommi Nick

Ennen varsinaisen sääsuojan tuloa oli vuotavaa kattoa suojattu pressuilla. Jussi Helttunen/Rakennuslehti

(1) vanha tiilirakenne

(2) vanha bitumisively/-mönjäys, tämän kerroksen läpi ei mitään kiinnityksiä

(3) savi-hiekkatäyttö

(4) katkaistun lattiakannattajan päähän kiinnitetään uusi kannatuspuu ~ 50×150

(5) c-Trap, asennetaan uuden lattiakanaalin alle, pään
(A) kiinnitys joko uuden kannatus-puun (4) pintaan tai vaihtoehtoi-sesti vanhan, säilytettävän lattia-rakenteen päähän, pään (B) kiinnitys puhtaaseen tiilimuurin, jossa ei ole vanhaa bitumisivelyä

(6) uudet kannatuspuut, kiinnitys c-Trapin läpi puhtaaseen tiilimuurin ylapintaan puiden kohdalla c-trapin alle keramikaista

(7) vanerinen kanaalirakenne, kansi tuettu reunoilta uusiin koolauksiin

(8) uudet kanaalin kannen pinta-kerrokset ARK-sta mukaan

Työmaalla laadittu käsivarainen luonnos lattiakanaalin rakenteista. Tuuli Ranki

Lattiakanaalista toiseen

Se mikä on muuttunut radikaalisti edellisen peruskorjauksen jälkeen eli 1990-luvusta, on sähkön tarve. Silloin jalkalistojen taakse tehtiin pienet sähkökourut. Nyt pääkerroksissa avattiin kaikkien lattioiden reunat ja sinne rakennettiin sähkökanaalit. Koska lattian rakenteet vaihtelivat, tämä vaatii kaikkien suunnittelualojen ja rakentajien yhteistyötä. Siksi aiheesta onkin tässä monta artikkelia.

Lattiakanaali on siis rakennuksen lattiarakenteisiin upotettu kotelo tai reititys, jonka sisään voidaan sijoittaa sähkö- ja tietoliikennekaapeleita sekä muita teknisiä järjestelmiä. Lattiakanaalien avulla kaapelointi saadaan kulkemaan turvallisesti ja siististi tilasta toiseen ilman näkyviä johtoja, mikä helpottaa sekä rakennuksen käytettävyyttä että mahdollisia tulevia muutostöitä. Erityisesti historiallisissa rakennuksissa, kuten Säätytalossa, lattiakanaalit mahdollistavat nykyaikaisten järjestelmien asentamisen rakennuksen arkkitehtuuria ja suojelumääräyksiä kunnioittaen.

Lattioiden alta löytyi myös aarteita ja neulesukka, josta lähti liikkeelle Säätytalon sukkakilpailu. Rakennuslöydöistä on tehty erillinen julkaisu ”Aarteita lattian alta”, joka löytyy Senaatin verkkosivuilta.

Simo-Pekka Valtonen:

Suunnittelussa pitää olla klappia

Korjausrakentaminen on kaaoksen hallintaa. Merkittävä osa suunnitteluratkaisuista tarkentuu vasta rakentamisen aikana. Korjaussuunnittelun pitää olla oikea-aikaista. Ei liian aikaisin, koska silloin ei vielä tietoa ole riittävästi, eikä liian myöhään, koska silloin työmaa seisoo.

Korjausrakentamisen suunnitteluratkaisuissa on aina tietoisesti oltava sovitusvaraa. Kun aloittelin nuorena insinöörinä rakennesuunnittelua, RI Harry Rehn opasti minua, että suunnitelmissa pitää olla aina sen verran ”klappia”, että lopputulos on sitten ”jämpti”. Oivalsin melko nopeasti, mitä hän tarkoitti. Toimistoon tullessani professori Lauri Mehto kertoi luottamuksellisesti kahden kesken: “Harry on firman paras suunnittelija – ota siitä oppia.”

Alkuluonnoksista toteutukseen on pitkä matka

Säätytalossa kaaoksen hallinnasta on hyvä esimerkki talotekniikan sovittaminen vanhoihin säilytettäviin välipohjiin. Alkuvaiheessa ensimmäiset suunnittelukokouksessa piirtämäni luonnokset tekniikkakanaaleista eivät herättäneet kovin suurta kiinnostusta. Ja kun urakoitsija tuli sitten mukaan kehitysvaiheeseen, vaikutti joidenkin mielestä siltä, että rakennesuunnittelija tahallaan jarruttelee suunnitteluratkaisua. Jatkoin saman idean piirtämistä uudelleen ja uudelleen kerraten, mitä kaikkea tässä ratkaisussa on otettava huomioon, ja mitä kaikkea emme vielä tiedä.

Kuntotutkimuksissa ja rakenneavauksissa oli todettu, että Säätytalossa välipohjien täyttöjä ei tarvitse kokonaan poistaa. Rakenteiden kannalta on kantavien puupalkkien kunto kuitenkin tarkastettava julkisivuliittymissä. Onneksi merkittäviä lahovaurioita ei toteutuksen aikana havaittu, joten huonetilojen reunoille lattian sisälle rakennettavat tekniikkakanaalit pystyttiin toteuttamaan ilman välipohjapalkkien tuentoja. Näin säätyjen kokoussalien ja muiden huonetilojen hienot parkettilattiat pystyttiin säilyttämään.

Lattioiden reunoja kiertävien kanaalien pitää olla avattavat ja huollettavat. Sähkö- ja tietoliikennekaapelien pitää olla vaihdettavissa tulevaisuudessa. Vanhat lämmitysputket on liitettävä ratkaisuun mukaan. Kanaalien pitää olla ilmatiiviit, jotta välipohjan ja ulkoseinän liittymien ilma ei pääse huonetilaan ja toisaalta huonetilan lämmin ja kostea ilma ei saa päästä kylmään ulkoseinäliittymään. Palo- ja ääniasiat pitää tietenkin ottaa huomioon. Ja toteutus, sen pitää onnistua jokaiseen välipohjaratkaisuun, joita Säätytalossa on kymmeniä. Suunnittelun edetessä tuli rakennesuunnittelijalle myös ehdotuksia esivalmistettavista peltikanaaleista tai putkitusvaihtoehdoista. Paikalla tehtävä ratkaisu on liian hankala ja kallis. Jatkoin alkuperäisen kahden vanerikourudetaljin piirtämistä ja selittämistä.

Kun toteutuksen aikana lattioiden reunat avattiin ja rakenteet tulivat näkyviin, ratkaisuni alkoi vähitellen ja vaiheittain saada muulta suunnitteluryhmältä ja pääurakoitsijalta sekä talotekniikan toteuttajilta hyväksyntää. Sama periaateratkaisu oli sittenkin sovitettavissa kaikkiin välipohjiin.

Lopulliset ratkaisut kanaalien toteutukseen viimeisteltiin varsinaisen rakentamistyön tekevien timpurien kanssa polvillaan parketilla irtonaisilla vanerilevyillä mallia hakien. Viimeiset käsivarapiirrokset piirrettiin tussilla avauskohtien suojarakennelmien seinän ilmansulkumuovin pintaan ja siitä sähköiseen muotoon talteen ja jakeluun puhelimen kameralla.

Kaaos oli hetkellisesti hallinnassa. Lopullisessa dokumentoinnissa puhtaaksi piirretyistä

Jokainen välipohja oli omanlaisensa ja palkkien suunnat paljastuivat vasta lattian avaamisen jälkeen. SF

Suurissa saleissa parkettia kiertää erillinen reunaboordi, joiden kohdalle kanaali rakennettin. Parketin täydentämisen jälkeen muutoksia ei enää huomaa. ADLC

Vanerista rakentamalla saatiin lopulta kaikki tarvittavat kanaalit tehtyä. SF

detaljeista tuli valtava nippu piirustuksia, mutta ilmatiivis paikalla tehty vanerikaukalo pysyi perusratkaisuna. Vanerikannen päälle saatiin hienosti palautettua parkettikaistaleet, joita ei kukaan pysty erottamaan muusta hienosta lattiapinnasta. Lopputulos on korjausrakentamisen kannalta paras mahdollinen, eli lattiassa ei huomaa mitään muutoksia.

Simo-Pekka Valtonen Insinööritoimisto Lauri Mehdolta oli Säätytalon peruskorjauksessa vastaavana rakennesuunnittelijana.

Simo Raassina:

Jatkojohdoista eroon

Lattiakanaaleista puhuttaessa on suunnittelijan näkökulmasta mielenkiintoista aloittaa aivan hankkeen alkuvaiheista. Sähkösuunnittelun ensimmäinen kohdekierros tehtiin kesäkuussa 2021 ja korjaustarvetta arvioitaessa todettiin taloteknisten järjestelmien osalta merkittävää päivitystarvetta. Kohdekäynnillä saleissa oli mm. sähkölämmittimiä, ylimääräisiä jatkojohtoja ja työmaakeskuksia varmistamassa, etteivät sulakkeet ”pala”.

Salien sähkönjakelu oli edellisessä peruskorjauksessa toteutettu seinien jalkalistojen taakse roilotuilla johtokanavilla. Vaikka kaapeleille näennäisesti oli tilaa jalkalistojen takana, eivät vanhat johtotiet täyttäneet nykymääräyksiä mm. tele- ja vahvavirtakaapelointien erottamisesta – puhumattakaan muuntojoustavuudesta. Selvää oli, että laadukkaan lopputuloksen saavuttamiseksi tuli suunnitella ratkaisu, joka mahdollistaa kaapeleiden lisäämisen jälkikäteen muuntojoustavuuden varmistamiseksi sekä hankkeen aikana että ennen kaikkea sen jälkeen.

Suunnittelijana joutui perustelemaan kanaalien tarvetta johtuen niiden selvästä ja merkittävästä kustannusvaikutuksesta. Ennen lopullista rakentamispäätöstä suunnittelua ja yhteensovitusta sekä urakkalaskenta-aineistoa edistettiin ilman täyttä varmuutta lattiakanaalien toteutuskelpoisuudesta. Sähkötekniikan kannalta lattiakanaalit olivat kuitenkin perustavanlaatuinen osa suunnitellusta järjestelmästä.

Mitä lattian alta paljastuu?

Suurimpana kysymysmerkkinä oli, mitä lattian alta paljastuu purkujen jälkeen. Vanhojen LVI-putkien reiteistä ei ollut täyttä varmuutta ja niiden mahtuminen rinnakkain uusien sähkökanaalien kanssa lattian alle oli epävarmaa. Vaikka rakenneavauksia olikin tehty paikoitellen, ei myöskään rakenteellisesti ollut täyttä varmuutta siitä, mitä lattian alta paljastuu. Kanaalien toteutettavuus suunnitellusti oli siis merkittävä riski vielä työmaan alkaessa.

Toteutusvaiheessa aikataulullinen realiteetti ajoi siihen, että salien kanaaleja tultaisiin purkamaan ja toteuttamaan vaiheittain tila ja alue kerrallaan. Tämä lisäsi myös suunnittelun osalta haastekerrointa, kun lattiajakelua ja kaapelointeja ei voitu kerralla suunnitella loppuun. Purkujen myötä havaittiin, että jokainen tila oli lisäksi uniikki ja lattiakanaalien rakenteet tuli rakennesuunnittelijan ja pääurakoitsijan toimesta räätälöidä huone kerrallaan.

Ensimmäisten tilojen lattioiden avausten jälkeen suunnittelija joutui todelliseen grilliin perustelemaan projektiryhmälle rakenteellisten lattiakanaalien tarvetta. Muun muassa putkitukset pyörivät vaihtoehtona lattiakanaaleille, mutta mm. tiivistyksen toteuttamisen kannalta ne todettiin haastaviksi, puhumattakaan sähköteknisestä muuntojoustavuudesta. Projektiryhmän korkean ammattitaidon, hyvän yhteishengen ja rakentavan asenteen kautta löydettiin toteutusratkaisuja kanaali ja tila kerrallaan. Kanaalien lopulliset dimensiot olivat jopa pyydettyä suuremmat, koska se ei urakoitsijan kannalta aiheuttanut enää lisää haasteita.

Kaikkien alojen yhteistyö

Yhteensovitus arkkitehdin kanssa keskittyi lattian visuaaliseen puoleen ja lattiakanavien luukkukokoja ja sijainteja säädettiin moneen kertaan parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi.

Lattiakanaaleihin pääsee lisäämään johtoja luukkujen kautta. Luukuissa on myös lisäpistorasioita esimerkiksi jalkalampuille. Parketin paikkaus näkymättömästi oli todellinen taidonnäyte. SF

Rakennesuunnittelun kanssa yhteensovitettiin kanaalien rakenteiden lisäksi kanaaleihin liittyvien putkien tiivistyksiä sekä seinäläpivientejä. Tilakohtaiset kanaalit ovat yhteydessä toisiinsa seinäläpivientien kautta, joiden suunnittelu ja toteutus ei ollut mitenkään yksinkertainen prosessi. Jokaiseen läpivientiin on optimoitu maksimimäärä reikiä kuitenkin niin, ettei seinien lisävahvistuksia tarvinnut toteuttaa työmaavaiheessa. Reikien toteutusprosessi vaati urakoitsijoilta ja rakennesuunnittelijalta saumatonta yhteistyötä.

LVI-tekniikan osalta lattiakanaalien yhteensovitus painottui lopulta puhallinkonvektorikoteloiden ympäristöön, jossa suunnittelijoiden ja pääurakoitsijan lisäksi myös LVI- ja SÄH-urakoitsijoilla antoivat ideansa lopputulokseen. Lisäksi rakennusautomaation tarpeet tuli huomioida konvektorikoteloissa.

Yhteenvetona lattiakanaaleita voisi kuvata suunnittelun ja rakentamisen moniammatilliseksi taidonnäytteeksi varsinkin, kun huomioidaan hankkeen mm. aikataululliset realiteetit.

Kanaaliratkaisun muuntojoustavuusperiaatteeksi muodostui, että kanaalien koko mahdollistaa kaapelointien lisäämisen sekä tilan sisällä että sähkökuiluilta saakka. Lattialuukkujen sijainnit on mitoitettu niin, että niiden kautta voidaan toteuttaa tilakohtaisia liitosjohtoja esim. AV-tekniikan tarpeisiin tilaisuuksista riippuen. Kaikkiin lattialuukkuihin toteutettiin kaapelin läpivientikolo liitosjohtoja varten. Salien seinille asennettavia pistorasioita ei haluttu ylimitoittaa suojelunäkökulmasta, siksi kanaalin pohjalle voidaan neliön muotoisten luukkujen kohdalle asentaa lisärasioita.

Kiitokset koko projektiryhmälle hienosta hankkeesta, lopputulos on upea!

Simo Raassina Granlund Oy:stä toimi Säätytalon peruskorjauksessa sähkösuunnittelun projektipäällikkönä.

Työnjohtaja Marjut Söderlund – viestinnästä kanaalien kautta konservointiin

Marjut Söderlund toimi Säätytalon peruskorjauksessa työmaaviestinnän tehtävissä sekä työnjohtajana koordinoiden lattiakanaalien ja konservointitöiden yhteensovittamista. SR

Säätytalon peruskorjauksessa rakennettiin vanhoihin arvokkaisiin tiloihin lattiakanaalit mahdollistamaan sähkö- ja tietoliikennekaapelien sekä muiden järjestelmien turvallinen ja muuntojoustava kulku vanhan rakennuksen tiloissa. Lattiakanaalien suunnittelu ja toteutus vaativat monialaista yhteistyötä, tarkkaa aikataulutusta ja erityistä huomiota rakennussuojeluun sekä rakennuksen yksilöllisiin rakenteisiin. Työvaihe oli ratkaiseva monille seuraaville tehtäville, ja onnistunut lopputulos parantaa Säätytalon käytettävyyttä pitkälle tulevaisuuteen.

Yllättävä työnjohtajavaihdos

Hanke alkoi 2023 Marjutin kannalta jännittävissä merkeissä. Rakennus Aholan viestintäkoordinaattori Marjut Söderlund oli kiinnitetty hankkeelle alun perin tuottamaan hankkeen viestintäsuunnitelman mukaista sisältöä osittaisella työajalla muiden hankkeiden vastaavanlaisten tehtävien lomassa. Kuin salama kirkkaalta taivaalta, Aholan armoitettu sisämestari Hanna Kyöstilä ilmoitti jäävänsä vanhempainvapaalle vuodenvaihteen jälkeen. Vaativan konservointityömaan erilaisissa pintarakennetöissä käytettiin materiaaleja, joita ei käyttöturvallisuustiedotteiden perusteella voinut pitää kansi auki samassa huoneessa siunatussa tilassa olevien henkilöiden kanssa. Niin Kyöstilä siirrettiin välittömästi muihin tehtäviin ja seuraajalla oli aikaa valmistautua uuteen tehtäväänsä viisi minuuttia.

Marjut oli seurannut viestintäkoordinaattorin roolissa jo useampaa vaativaa Helsingin ydinkeskustan peruskorjaushanketta Sokos Hotel Vaakunasta Kiasmaan ja Ateneumista Forumiin. Vaikka suoranaista työnjohtokokemusta ei ollut, muuta elämänkokemusta oli senkin edestä. Eipä moni tiennyt, että Marjut oli pitkän hotellipäällikkökokemuksensa lisäksi kerryttänyt tietotaitoaan opiskellen salaa rakennusmestariksi jo useita opintopisteitä Savonia Ammattikorkeakoulussa.

Uusi rooli, uudet haasteet

Ensimmäiset viikot työnjohtotehtävässä toivat tullessaan uusia rutiineja kuin paloletkusta juotettuna. Alkajaisiksi piti omaksua valtavasti tietoa ja tuntemusta erilaisista asioista, kuten työssä käytettävistä materiaaleista, työmenetelmistä, erilaisten tekijöiden erilaisista vahvuuksista ja eri suunnittelijoiden ja urakoitsijoiden keskinäisestä työnjaosta. Kokeneemmankin työnjohtajan huulet pyöristyvät, kun aletaan istuttamaan lattiakanaalin kaltaisia vakiomallisia tyyppirakenteita vanhaan taloon, jonka jokainen nurkka ja huone on omanlaisensa rakenne ja

jonka kunto voi vaihdella yhdenkin huonetilan alueella paljon.

Marjut kokee, että suurena apuna alkuvaiheen haasteiden selättämiseen ja tehtävän haltuunottoon toimi Insinööritoimisto Lauri Mehdon rakennesuunnittelu, joka oli aina paikalla ja osasi seikkaperäisesti perustella ratkaisunsa ja punnita erilaisten vaihtoehtojen hyviä ja huonoja puolia.

"Osapuolilla oli näkemyksiä monelta eri kantilta. Kanavien rakentamisessa oli yhteensovitettava vähintään 10 erilaista ulottuvuutta, joiden painoarvo vaihteli paljon osapuolittain. Vain aktiivisella vuoropuhelulla oli mahdollista saattaa erilaiset tavoitteet kaikkien työvaiheen suunnitteluun ja toteutukseen osallistuneiden ammattilaisten tietoon. Uutena tehtävässäni en voi kylliksi kiittää Mehdon Tuuli Rankia ja Reino Huuskosta osaavasta, mutta avoimesta ja ystävällisestä suhtautumisestaan yhteiseen tehtäväämme."

Monialaista yhteistyötä ja tahtituotantoa

Lattiakanaalien suunnittelu työllisti niin arkkitehteja, rakennesuunnittelijoita, sähkösuunnittelijaa kuin LVI-suunnittelijoitakin. Sisäilma-asiantuntijat tekivät lattioiden suhteen laajoja selvityksiä. Akustikon tuli huolehtia siitä, että läpi talon kulkevat kanaalit eivät kuljeta sähkön lisäksi mukanaan eri kokoushuoneissa kuiskittavia salaisuuksia.

Jos kanaalien suunnittelu oli ison joukkueen peliä, myös varsinainen rakentaminen vaati isoa joukkoa osaavia tekijöitä. Kanaalien valmistuminen oli kriittinen työvaihe monelle seuraavalle tehtävälle, kuten kaapeloinneille, parkettitöille ja huonetilojen konservoinnille. Tästä johtuen Marjut aikataulutti töitä käytännössä tahtituotantomenetelmiä noudattaen.

"Tahtituotanto on tutumpi malli uudisrakentamisessa, mutta myös kanaalien rakentamisessa työvaiheita pystyttiin pilkkomaan tahteihin työn edetessä. Välivaiheita ja tarkastuksia oli paljon, eikä seuraavaa tekijää voitu päästää irti ennen kuin edellinen vaihe oli kunnossa", Marjut kertoo. Jos yksi tekijä tai suunnittelija ei pysynyt aikataulussa, saattoi jo päivän viive aiheuttaa viikoksi turbulenssia, jolloin koko työmaatekniikka suojauksista ja alipaineistuksista telineisiin ja logistiikkaan jouduttiin järjestämään uudelleen.

Konservoinnin työnjohtajaksi

Kanaalien rakentamisen jälkeen päästiin jokaisessa tilassa vihdoin aloittamaan konservointityöt. Tämä vaati jälleen uudenlaiset suojaukset ja loputtoman tuntuisen telinerallin. Marjutista tulikin konservaattoreiden paras kaveri, koska näin he saivat keskittyä omaan työhönsä. Yhdessä luottomies Anssi Peltosen kanssa Marjut jäi vielä työmaalle muiden jo poistuttua, kun hankkeelta löytyi rahoitusta jatkaa kolmannen kerroksen ja takaportaiden konservointiin valmiiksi.

Haastattelija Tommi Nick

Papiston salin suojauksia. Lattioiden reunojen avaukset tehtiin suojakopeissa, ettei pöly leviäisi tiloihin. TN

Lautalattioiden luukuissakin jatkettiin reunalankutuksen jakoa. SF

Sähköasentaja Matti Kaataja – tuhannen piuhan mies

Sähköasentaja Matti Kaataja Kaunisto-yhtiöistä laatii sähkön ns. punakynäkuvia eli dokumentoi valmiit asennukset. SF

”Erikoisin soitto tällä työmaalla oli, kun restauroija Virva soitti minulle, että lattiakanaaliin tarvitaan reikiä, että saadaan ”luut takaisin”. Meillä Pohjanmaalla lestadiolaiset ovat häätäneet kaikki pakanat ja poppamiehet, joten en tunne voodoo-oppien kaikkia yksityiskohtia. Teimme kuitenkin reiät pitkin hampain, koska oli olemassa vaara, että jos emme tottele, niin ennen pitkää pahat henget valtaavat talon. Tosin en tiedä, että vaikuttaako tuohon enemmän luut vai äänestystulos.” –Tuntematon kanaalioperaattori

Matti Kaataja on pitkän linjan sähkökeula eli työryhmän vetäjä Kaunisto-Yhtiöillä. Matilla on pitkä kokemus erilaisista monimutkaisista peruskorjauksista, mutta vielä toistaiseksi mitään aivan Säätytalon kaltaista ei ole tullut uralla vastaan. Sähköasennuksen näkökulmasta suurimman erityispiirteen arkeen on tuonut rakennussuojelun ja arkkitehtuurin asettamat tiukat reunaehdot sille, että mistä kaapelit voi kulkea ja mistä ei. Hyvin suuri osa talon sisäpinnoista on suojeltuja, jolloin johtoreittien aikaansaamiseksi on nähty hyvin paljon vaivaa. Henkinen taistelu oli kovaa, mutta porukka oli hyvää. Yhteistyö eri urakoitsijoiden välillä oli poikkeuksellisen toimivaa ja kaikilla oli intoa saada mökki valmiiksi.

1990-luvun alun edellisessä peruskorjauksessa kohtalainen osa talon kaapeloinneista ja salien rasioista oli uusittu, mutta sen ajan tarpeiden mukaiseksi. Kolmessa kymmenessä vuodessa rakennusten käyttäjien tarpeet ovat hyvin toisenlaisia, ja sähköurakassa tämä näkyy siinä, että kaapeleita on vedettäväksi ei vain kaksinkertainen, vaan moninkertainen määrä verrattuna lankapuhelinaikoihin.

Pisimmät kaapelivedot lattiakanaaleissa olivat satametrisiä. Kaikkia järjestelmiä ei voinut kaapeloida huone huoneelta sillä hankkeen sisältömuutosten vuoksi järjestelmien suunnitelmat valmistuivat yksi kerrallaan. Työn alussa ei ollut tarkkaa tietoa, että kuinka täyteen kanaalit tulevat ja paljonko huoneiden

välillä pitää olla läpivientejä. Läpivientipaikat olivat kortilla ja näiden sijoittelu oli aina rakenneteknisen, sähkötekninen ja asennustekninen kompromissi.

Sähkökalustaminen oli poikkeuksellisen pikkutarkkaa tekemistä. Vanhat, sinänsä toimivat rasiat oli mitattu 90-luvulla paikalleen hieman tylsemmällä timpurikynällä, jolloin niiden korkeussijainti suhteessa jalkalistoihin ja boordeihin vaihteli. Tämä kauneusvirhe johti siihen, että suuri osa vanhoista rasioista uusittiin ja putkitettiin lattiakanaaleihin. Mittaus tehtiin tällä kertaa terävämmällä kynällä.

Joustavalla yhteistyöllä saavutettiin muuntojoustava lopputulos

Kaataja ei koe isoa eroa siinä, että asentaako kaapeleita lattiakanaaliin vai katon rajassa kulkevalle johtotielle. Kanaalista kaapeleita on kuitenkin jonkin verran mukavampi aina repiä pois suunnitelmapäivitysten yhteydessä, kuin katon rajasta. Sen enempää kanaalien rakenteita, kuin sähköjäkään ei voitu kovin pitkälle suunnitella etukäteen, vaan suunnittelu eteni vuoroaskelin toteutuksen kanssa. Tämä johti väistämättä lukuisiin suunnitelmarevisioihin. Suunnitelmat elivät niin isossa kuin pienessäkin kuvassa jatkuvasti, ja tämä edellytti eri suunnittelutoimistoilta ja urakoitsijoilta poikkeuksellisen nopeaa reagointikykyä.

”Minulla kyllä hermot piti ja melko pian oli selvää, että yhteistyökumppaneihin pystyi luottamaan asiassa kuin asiassa. Joustavuus olikin ehkä avainsana koko tekemisessä.”
Saleihin saatiin mielestäni tiukoista reunaehdoista huolimatta varsin toimiva ja muuntojoustava lopputulos, kun erilaiset tietoliikennettä ja audiovisuaalista tekniikkaa palvelevat pisteet ovat hyvin saavutettavissa lattialuukkujen alta eri puolilla huoneita, Kaataja toteaa.

Haastattelija Tommi Nick

Selja Flink:

Löytöjä lattian alta

Lattioiden alta löytyi monenlaisia löytöjä. Paperilapuista osa oli tullut välipohjatäytteiden mukana, osa laitettu myöhemmin.
Jussi Helttunen/Rakennuslehti

Samalla kun lattian reunat avattiin sähkökanaalien rakentamista varten, tarkistettiin puisten palkkien kunto eikä koko talosta löytynyt kuin muutama vanha ja kuivunut lahovaurio.

Aikaisemmista hankkeista tiedettiin, että välipohjista saattaa löytyä myös esineitä. Naapurikorttelin Arppeanumista esimerkiksi löytyi kuivunut silakka, ilmeisesti jonkun työmiehen eväs ja juoksevaa elohopeaa mukinpohjallinen, koska se on entinen laboratoriorakennus. Tieteiden talosta löytyi kenkä ja hattu ja kahvipurkki. Niinpä restauroija Virva Pohjasta pyydettiin penkomaan välipohjien täytteet ennen kuin ne imuroitiin pois.

Esineitä löytyi yhteensä 550 kpl. Lattian alla oli rakentamisaikaisia työkaluja, pigmenttipusseja ja sapluunoita. Tosi paljon oli tupakka-askeja ja tupakan tumppeja. Lattiat laitettiin umpeen rakennustyömaalla aina ihan viimeiseksi ja työmiehiltä putoili sinne kaikenlaista.

Lisäksi löytyi selvästi vanhempia papereita kuin Säätytalo. Gustaf Nyström oli halunnut, että välipohjien täytteenä käytetään kiviainesta paloturvallisuussyistä. Sitä sai helpoiten purkutaloista, tiilimurskaa ja rappausta. Purkuaineksen mukana oli tullut koululaisten kirjoituksia ja tapetinriekaleita. Muutamasta tapetista teetettiin pohjakerrokseen nyt kopiotapettia, koska siellä on ollut tapetoituja huoneita. Tapetit eivät siis ole olleet Säätytalolla seinässä, mutta löytyivät kuitenkin täältä.

Lattioiden alla oli myös myöhemmin sinne laitettuja tavaroita, mm. ammus ja Tiedonantaja-lehti. Työnjohtajat selvittivät, että ammus oli valmistettu Ukrainan Luhanskissa 1916. Säätytalohan oli punaisten valtaamana muutaman kuukauden keväällä 1918.

Ihmetystä herätti se, että jokaisen huoneen nurkissa vaikutti olevan eläimen luu, ihan tarkoituksella sinne laitettu, ilmeisesti tuomaan onnea. Nytkään ei uskallettu onnea vaarantaa ja luut laitettiin kiireen vilkkaa takaisin.

Lattian alta löytyi myös sinivalkoinen kulunut neulesukka. Siitä lähti liikkeelle Säätytalon neulesukkakilpailu, joka järjestettiin yhdessä Taitoliiton

Sukkakilpailun kuvaukset. Sukkamalleina portaikossa Nikita Jelisejeff, Vilma Suuraho ja Kati Winterhalter. SR.

kanssa. Sukkien inspiraationa toimivat Säätytalon koristeaiheet. Kilpailuun osallistui 149 sukkaparia ja palkintojenjako pidettiin Säätytalolla marraskuussa 2025.

Sekä Säätytalon rakennuslöydöistä että neulesukkakilpailusta on tehty julkaisut, jotka löytyvät Senaatin verkkosivuilta. Siellä on myös kaksi rakennushistoriaselvitystä ja puistikon maisemahistoriaselvitys sekä arkeologinen selvitys.

SUOMEN KANSANV

TIEDON

No 52 Perjantaina 5 pn

Konttori Mariankatu 8 A. Puhelin 22 27.

Tilaushinta Helsingissä sekä maaseudulla Yhdeltä kuukaudelta 1: —. Yksityisten numeroiden hinta 10 penniä.

Määräys.

Kaikki työt Helsingin kaupungissa lakkautetaan tästä päiwästä lähtien kaikilla muilla työmailla paitsi ranta- ja raitioteillä sekä niiden yhteydessä olewissa tehtaissa ja työpaikoissa, kaupungin walaistus- ja wesijohtolaitoksissa, sairaaloissa ja Punaisen Kaartin työmailla.

Helsingin Päämajassa, huhtik. 4 p. 1918.

Helsingin Paikallinen Punaisen Kaartin Esikunta.

Määräys.

Esikunta on katsonut olewan wälttämätöntä, että Suomen Kansanwaltuuskunta siirtyy Helsingistä Wiipuriin ja käskee Esikunta kaikkia laitoksiaan ja toimitsijoitaan antamaan kaikkea mahdollista apua, tämän siirron helpottamiseksi.

Työwäen joukkoryhmi

Ratkaisun läheltä.

Kolmatta kuukautta on Suomen walkeutunut köyhälistö jo taistellut wihollistaan wastaan. Se muodosti heti lujan puolustusrintaman hyökkäämien mannerheimiläisten torjumiseksi. Köyhälistön punainen armeija ja sitsanti walkokaartien [illegible] Etelä-Suomen [illegible] joukkoihin [illegible] ymmärtäwäisyyden awulla [illegible] rienssiwät tuhannet luokkatietoiset työläiset punaisen armeijan riweihin taistelemaan urhoollisesti työwäenluokan yhteisen suuren asian woittoon wiemiseksi.

Wihollinen kokosi kaikki woimansa taantumuksen palwelukseen. Jokainen yläluokkalainen awusti jollain tawalla walkoisen armeijan luomista. Warsinaista taisteluwäkeä, eläwää woimaa, on yläluokalla suhteellisesti wähän, köyhälistöön werrattuna. Mutta sitä enemmän on sillä

Lattioiden alla oli myös myöhemmin sinne laitettuja tavaroita, mm. ammus ja Tiedonantaja-lehti vuodelta 1918. Työnjohtajat selvittivät, että ammus oli valmistettu Ukrainan Luhanskissa 1916.

Konservaattoreiden kulkue

Säätytalon konservointityömaa alkoi kaksi vuotta sitten sillä, että pääportaaseen rakennettiin jättikorkea teline, josta yllettiin puhdistamaan ja konservoimaan katossa oleva lasimaalaus. Lasimaalauksen yläpuolella olevan valoullakon lämmöneristystä parannettiin, koska siellä oli ollut talvella kylmä ja kesällä kuuma. Olosuhteita haluttiin parantaa, että lasimaalaus säilyisi paremmin.

Tällä työmaalla kiinnitettiin muutenkin paljon huomiota siihen, että olosuhteet pysyivät tasaisina, koska se suojelee arvokkaita pintoja. Kaikki pinnat suojattiin huolellisesti, samoin kaikki pölyävät työt tehtiin suojakopeissa.

Kun lasimaalaus oli konservoitu, ryhtyivät konservaattorit etenemään ylhäältä alas ja siirtyivät sitten saleihin ja huoneisiin. Kaikissa tiloissa konservoitiin vähintään katto, kattolista ja seinän yläosan friisi. Erityisen työläitä olivat suurten salien kattomaalaukset, joissa pikku enkelit eli putot lentelevät. Ihan viimeiseksi konservoitiin vielä kipsinen Lex-patsas ja paikattiin mosaiikkibetonilattioiden kolhuja.

Aluksi työmaan katto- ja seinäpintojen parissa työskenteli kymmenkunta konservaattoria ja restauroijaa. Pian huomattiin kuitenkin, että työtä on valtavasti. Muutamalla puhelinsoitolla saatiin mukaan houkuteltua lisää innokasta väkeä ja parhaimmillaan seinien ja kattojen kimpussa työskentelikin lähes 30 alan ammattilaista.

Restaurointi = *erilaisia toimenpiteitä yhdistävä toiminta, jonka ensisijaisena tavoitteena on kohteen ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden ominaispiirteiden säilyttäminen ja esiintuominen. Korjaustaito 31.12.2025. https://www.korjaustaito.fi/fi/periaatteet-ja-kasitteet/sanasto/restaurointi*

Konservointi = *kohteen nykytilan havainnointiin, tutkimiseen ja selvityksiin perustuva toiminta, jolla pyritään hidastamaan tai pysäyttämään kohteen vaurioituminen. Konservointiin sisältyviä toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi kohteen dokumentointi, materiaalianalyysit, puhdistus, rakenteen ja materiaalin vahvistaminen tai lujittaminen sekä kohteen olosuhteiden hallinta. Konservoinnin toimenpiteet dokumentoidaan. Korjaustaito 31.12.2025, https://www.korjaustaito.fi/fi/periaatteet-ja-kasitteet/sanasto/konservointi*

Kati Winterhalter:

Säilömisen taide

Arkkitehti Kati Winterhalter Okulus Oy:stä on Säätytalon kohdearkkitehti ja vastasi peruskorjauksessa julkisivujen värisuunnittelusta sekä konservoinnin ohjauksesta. SR

Konservointi tarkoittaa säilömistä tai säilyttämistä. Rakennusrestauroinnissa konservoinnilla tarkoitetaan toimenpiteitä, jotka tehdään, jotta menneisyyden todistusvoimainen ja vaalittava materia säilyy paikallaan. Konkreettisesti konservointi on olosuhteista huolehtimista, puhdistamista ja kiinnittämistä, mutta työprosessiin liittyy monenlaista tutkimusta, arvottamista ja dokumentointia. Käytännössä konservoitavat pinnat lähes aina tarvitsevat myös muita, täydentäviä toimenpiteitä. Jos pintaa täydennetään tai sävyjä kirkastetaan, tehdään retusointia, tai jos vaurio on laajempaa, ja alueita tehdään uudelleen, puhutaan rekonstruktiosta.

Säätytalon pintojen kerrokset

Säätytalo on restauroinnin runsaudensarvi, jossa esiintyy suuri variaatio kaikkia yllä mainittuja työtapoja – ja vielä useammassa kerrostuneessa vaiheessa. Jotta voi kuvailla Säätytalon konservoinnin toimenpiteitä, täytyy ensin tehdä selkoa talon pintojen keskeisistä kerrostumista. Säätytalo valmistui 1891 edustusrakennukseksi, mutta niukalla budjetilla arvokkaat materiaalit toteutettiin maalausjäljitelmin. Ensimmäinen, runsaan koristeellinen maalauskerros tehtiin vaikuttavalla ammattitaidolla ja hyvin tiukalla aikataululla.

Maalityyppinä oli ensisijaisesti liimamaali – nopeasti kuivuva, pinnaltaan kaunis, himmeäpintainen, mutta heikko, vesiliukoinen maali. Öljymaalia, pohjustuksia ja tasoitteita käytettiin hyvin maltillisesti, sillä muurauksessa oli vielä runsaasti kosteutta, jonka tuli saada poistua esteettä.

Toinen maalausasu toteutettiin vaiheittain vuosien 1899–1904 aikana. Koristeaiheita päivitettiin arkkitehti Nyströmin ohjauksessa ja esimerkiksi valiokuntahuoneisiin piirrettiin ajanmukaiset koristefriisit, jotka peittivät alleen alkuperäiset, uusrenessanssin tummanpuhuvat peilikenttäjaot. Uudet heleänvahvat seinäsävyt maalattiin öljymaalein, pohjat tasoitettiin kohtalaisen paksuin silottein ja maalipinta viimeisteltiin ”hakkaamalla”, jotta yksivärisestä pinnasta saatiin eloisan tasainen. Tästä nimitys hakkuriöljymaali. Tilojen uudistus jäi kesken, sillä vuoden 1907 eduskuntavaalien jälkeen

Säätytalon huoltoon ei enää varattu rahaa. Yksikamarinen eduskunta ei Säätytaloon mahtunut ja resurssit suuntautuivat kohti uutta eduskuntataloa. Säätytalo jäi sivurooliin.

Vuodesta 1930 alkaen Säätytalo oli Tieteellisten seurojen käytössä, ja tilojen huoltomaalaukset olivat satunnaisia ja niukkoja. Vuosien 1904 ja 1987 välillä pienemmissä tiloissa on tyypillisesti tehty yksi tai korkeintaan kaksi huoltomaalausta, suuremmissa tiloissa ei sitäkään. Komeiden salien alkuperäinen arkkitehtuuri säilyi koskemattomana.

Edellisen peruskorjauksen 1988–1991 aikana kaikki pääkerrosten tilat käytiin kattavasti läpi. Professori Vilhelm Helanderin johdolla arvioitiin kunkin tilan pintojen arvo ja kiinnostavuus. Tällöin tehtiin merkitsevä linjanveto. Tilat jaettiin kahteen kategoriaan ja sen mukaisesti kukin ”kunnostettiin ja palautettiin joko alkuperäiseen uusrenessanssiasuun tai vuosisadan vaihteen jugend-asuun”. Konservaattori Pentti Pietarilan ohjauksessa tutkittiin tilojen kerrostumat ja värit. Maalit sävytettiin työmaalla perinteisin pigmentein. Osa tiloista konservoitiin kattavasti, osassa tehtiin vanhempien pintojen esiinottoja ja retusoivia lisäyksiä, osassa tiloista tehtiin laajamittaisia rekonstruktiomaalauksia.

Peruskorjauksen periaatteet

2023–2025 peruskorjauksen aikana edellisen peruskorjauksen periaatetta noudatettiin edelleen. Hankkeen käynnistyessä ajatus oli ensisijaisesti konservoida olemassa olevia pintoja. Kattojen osalta tämä olikin mahdollista, mutta seinissä ilmeni kahdenlaista perustavanlaatuista ongelmaa. Edellisen peruskorjauksen liimamaalipintojen metylaanisideaine oli 30 vuodessa heikentynyt joissain väreissä niin, että pinta oli puuterimaisesti pölyyntyvää pigmenttiä. Toisen haasteen muodostivat eri ikäiset tasoite- ja silotekerrokset, joiden tartunta alla olevaan pintaan oli puutteellinen. Ongelmia oli kaikissa ikäkerrostumissa. Etenkin ensimmäisen kerroksen seinäpintojen viattoman näköiset vähäiset hiushalkeamat osoittautuivat hyvässä valossa kattavaksi verkostoksi, joka paljasti laajan korjaustarpeen. Tästä kertoo lisää Riitta Karjalainen Mimos Oy:stä haastattelussaan sivulla 181.

Kattopintojen, autenttisina säilyneiden pylväspintojen ja koristealueiden osalta konservointi oli lähtökohta. Aiemmin korjattujen tai vaurioituneiden pintojen konservoinnissa ratkaisupaletti on laaja. Keveimmillään ehjä, vanha pinta kuivapuhdistetaan siveltimellä, mutta vaurioitunut, korjattu kohta saattaa edellyttää monta työvaihetta: kerrosten tunnistaminen, ajoittaminen ja arvottaminen, dokumentointi, parhaiten toimivan liiman valinta kokeineen, alustava kiinnitys, esteettisesti tai teknisesti huonolaatuisten korjausten poistaminen, paljastuvan autenttisen pinnan dokumentointi, kiinnitys, puhdistaminen, mahdollisen retusoinnin työtapojen selvitys ja toteutus ja tietysti aina dokumentointi. (Nämä dokumentoinnit ovat tarjolla Senaatti-kiinteistöjen sivuilla, haulla ”Senaatti raportit Säätytalo”.)

Alkuperäisyyden vaalimisen tavoitetta voi lähestyä eri suunnista.

Konservointityön kysymyksiä pohdittiin viikoittaisissa kierroissa. Mukana kierroksella olivat mahdollisuuksien mukaan Senaatti-kiinteistöjen, konservointiurakoitsijan, päätoteuttaja Rakennus Aholan ja Museoviraston edustajat sekä muistiot tehnyt kohdearkkitehti. Kuvassa työnjohtaja Hanna Kyöstilä (Ahola) sekä konservaattorit Arja Sorri (kuustie&sorri), Anna-Maria Kymäläinen (Museovirasto) ja Heli Oikarinen (kuustie&sorri).

Ehjänä historiallisena kokonaisuutena Säätytalo tarjoaa aivan poikkeuksellisen tilojen sarjan, jossa näkyvät juuri sen rakentaneen yhteiskunnan käytössä olleet materiaalit ja työtavat. ADLC

Alkuperäisen materian vaaliminen niin laajasti kuin mahdollista on todistusvoimaisuuden edellytys ja käytännössä kaiken konservoinnin lähtökohta, näin myös Säätytalossa. Vaalittavien pintojen kohdalla aikaperspektiivi on pitkä. Konservoinnissa on pyrittävä siihen, että tehdyt toimenpiteet eivät heikennä pintojen kertovuutta. Kun sadan vuoden kuluttua käynnistyy jälleen yksi korjauskierros, pinnoista tulee edelleen voida lukea alkuperäisyys ja myöhemmät ratkaisut. Dokumentoivat asiakirjat ovat tässä välttämättömänä apuna, mutta myös tilojen kokijalle on suotavaa jättää mahdollisimman selkeät vihjeet: pienet esiinotot ja väriportaat sekä mahdollisimman vähäisin retusoinnein toteutetut autenttiset pinnat auttavat ymmärtämään pintojen historiaa.

Toisinaan alkuperäisen pinnan esiin jättäminen ei ole mahdollista ja päädytään pintojen uusimiseen alkuperäisen kaltaiseksi, tutkimukseen perustuen. Jos tietoa, resursseja ja tahtoa on tarpeeksi, voidaan päästä lähelle alkuperäistä kokonaisvaikutelmaa. Uuden pinnan teknisesti kestävä toteuttaminen saattaa edellyttää vahvaa kiinnittämistä tai vanhan materian pudottamista – siis käytännössä todistusvoimaisuuden vähentämistä. Autenttinen patinoitunut tai vaurioitunut ja moneen kertaan korjattu pinta on aina kiinnostavampi ja kertovampi kuin uusi, vaikka sen estetiikka ei olisikaan ehjää.

Säätytalon pääkerrosten interiööreissä toteutettiin seuraavia periaatteita:

- autenttiset 1891 ja 1899/1904 seinäpinnat ja kaikki kattopinnat lähtökohtaisesti konservoitiin, muutamin vähäisin poikkeamin
- vaurioalueilla käytettiin ensisijaisesti kiinnitystä ja puhdistusta, vain erityisin perustein tehtiin retusointia tai rekonstruktiota
- edellisessä peruskorjauksessa tehtyjä yksivärisiä pintoja uusittiin erikoismaalaustyönä, jos toimenpiteelle oli tekninen tarve
- värimaailma säilytettiin ennallaan, mutta sävyjä tarkennettiin väritutkimusten perusteella.
- kaikki työ dokumentoitiin yksityiskohtaisesti; myös kaikki esiin tuleva tieto aiemmista peittyneistä koristeaiheista, sävyistä ja materiaaleista dokumentoitiin; esiin jääviä väriportaita ja esiinottoja tehtiin harkitusti

Maalatun arkkitehtuurin ylläpitäminen alkuperäisen kaltaisena ei ole yksinkertaista tai suoraviivaista. Lähes jokaisen tilan ja jokaisen pinnan kohdalla on käyty keskustelu mahdollisista ja oikeasta vaihtoehdosta. Konservoinnin kysymykset liikkuvat monessa mittakaavassa. Ne liittävät toisiinsa molekyylitason kemian ja fysiikan, suurien pintojen estetiikan ja koko rakennuksen fysikaaliset ja tyylihistorialliset piirteet.

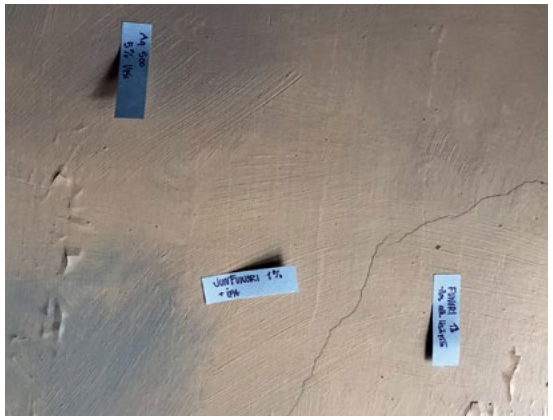
Konservoinnin arkisiin haasteisiin liittyvät asiat ovat mikroskooppisen pieniä, kuten maalikerrosten välinen tartunta, vesivaurion aiheuttama likajälki, hiushalkeamiin kiinnittyvä pöly tai liiman imeytyvyys. Säätytalossa pelkästään porrasaulan marmoroitujen pylväiden konservointi tarkoitti kymmenien neliömetrien työkenttää, jota kiinnitettiin muutama neliömillimetri kerrallaan. Konservoinnin tarve taas syntyy usein maalikerrosten rakennusfysikaalisista ominaisuuksista tai muuttuvien aikakausien muutoshaluista – kaikki tulee tiedostaa, jotta ratkaisut ovat pitkäikäisiä. Vanha, haurastunut ja hilseilevä maalipinta katoaa kovin helposti – vaatimattoman materian mukana katoaa tieto. Konservointi on tiedon säilömistä materian kautta.

Onko parempi jättää huonokuntoinen alkuperäinen pinta uuden poistettavissa olevan ja suojaavan rekonstruktiokerroksen alle vai tehdä raskas retusointi alkuperäisen pinnan päälle? Milloin voi jättää esiin alkuperäisen pinnan sellaisenaan, kuluneena ja patinoituneena? Matilda Rajamäki

Säätytalo on suomalaiseksi kohteeksi varsin harvinainen siinä mielessä, että suuressa osassa huoneita on kaksi kiinnostavaa ja erityistä käsittelykertaa, joiden keskinäinen arvo on täytynyt arvioida. Kuvassa vestibyylin (116) vaakunakenttä. Näkyvä pinta on edellisen peruskorjauksen rekonstruktio 1891 asusta, alta pilkistää korjausvaihe. Rakennuskantamme on siinä määrin nuorta ja maalaushistoria köyhää, että useimmiten on selkeästi yksi muita kiinnostavampi vaihe, usein rakennuksen alkuperäinen käsittely. Eurooppalaisessa kontekstissa on pikemminkin tyypillistä, että arvokohteissa joudutaan valitsemaan esimerkiksi 1500-luvun keskiaikaisen kalkkimaalin, 1600-luvun barokkiasun ja 1700-luvun öljymaalatun uusklassismin välillä. KW

Talonpoikain ja porvariston suurien salien kattomaalaukset ovat vaatineet kiinnitystä jo 20 vuoden ajan ja molemmille saleille on kesätauoilla tehty kolme kattavaa kierrosta ennen tätä peruskorjausta. Pinnan haaste on hyvin samankaltainen kuin porrasaulan keltaisissa pylväissä: rappauksen päällä olevan öljykitin tartunta pohjaan on huono ja rakenne hauras. Kattopinnassa lisähaasteena on painovoima – sekä konservointityön liiman imeyttämisessä että jatkuvana lisärasitteena. Nyt ensimmäistä kertaa työlle voitiin antaa riittävästi aikaa – sekä liimatutkimuksille että työn tekemiselle. KW

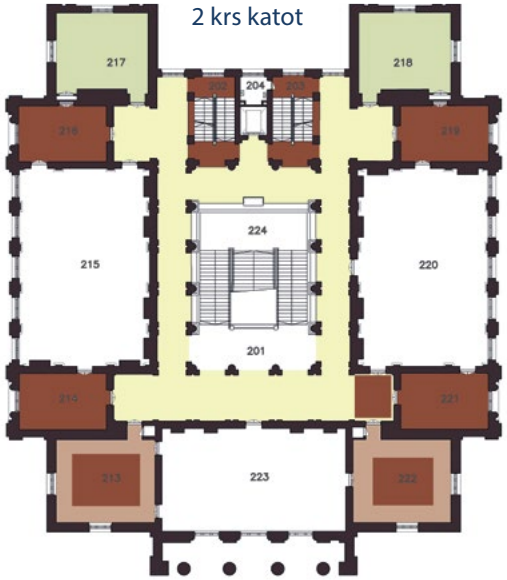

Kaaviot antavat käsityksen Säätytalon pintojen iästä ja tyylistä: punainen skaala viittaa 1891 asuun, vihreä skaala taas vuosisadan vaihteen asuun; mitä vaaleampi sävy on, sen nuorempi pinta. Säätytalossa suuret salit ovat säilyneet uusrenessanssin asussa suurelta osin autenttisena pintana, nurkissa sijaitsevat valiokuntahuoneet ovat jugendia, mutta vain koristeiden osalta autenttisena pintana, ja suuren porrasaulan kokonaisuus muodostuu näiden kahden sopuisasta liitosta. KW →

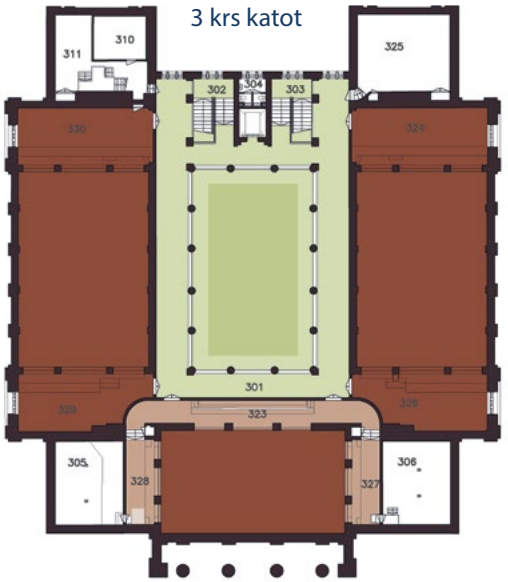
1 krs katot

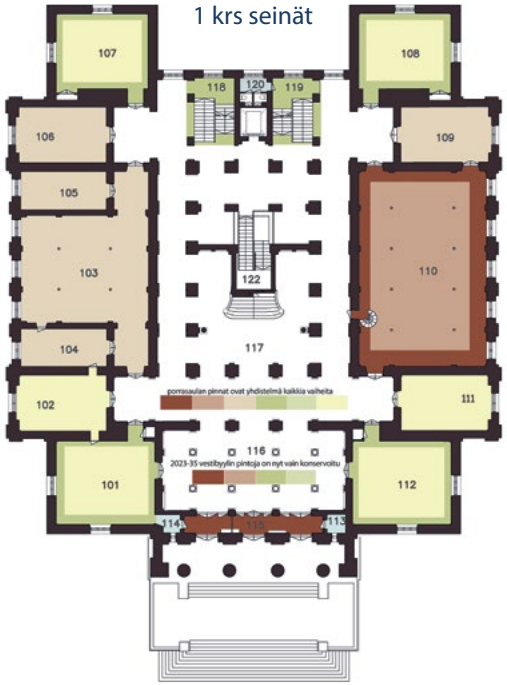
2 krs katot

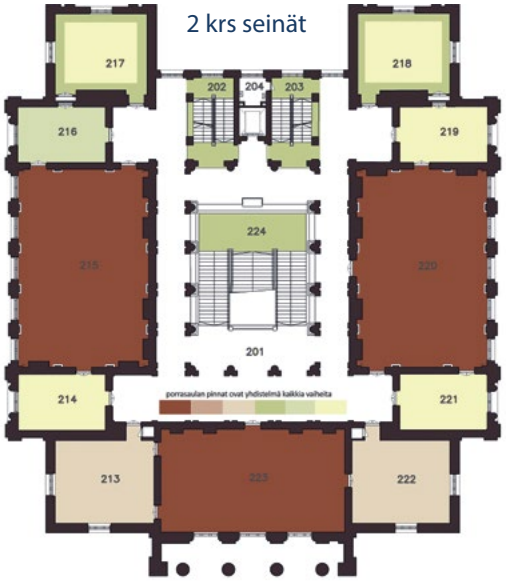
3 krs katot

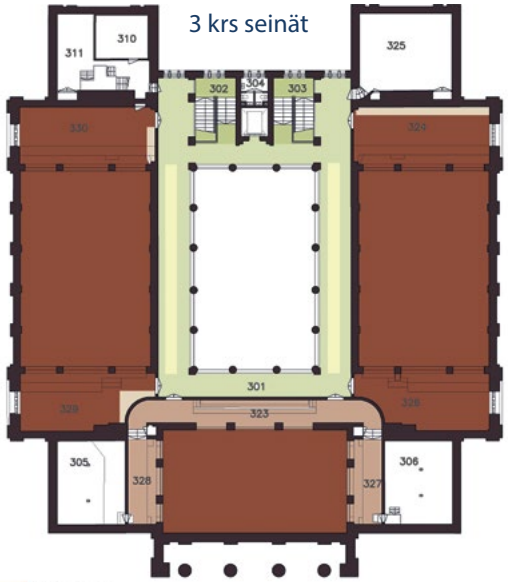
1 krs seinät

2 krs seinät

3 krs seinät

Nina Lehos:

Koristelasikaton konservointi – ristiriitaisia tunteita

Selja Flink ja Nina Lehos heijastuvat valoullakon laseista. Nina Lehos vastasi Säätytalon peruskorjauksessa koristelasikaton konservoinnista. SR

Säätytalon koristelasikaton nykyiset rakenteet ja etsatut koristelasit ovat peräisin korjauksesta, joka suoritettiin todennäköisesti vuonna 1900. Alun perin katossa on ollut lasikoristelu, joka oli tehty näyttämään aukon yli pingotetulta lipulta. Siinäkin hallitseva väri oli himmeän keltainen, lisäksi oli käytetty sinistä. Koristeaihe on ollut lähinnä dekoratiivinen, eikä nykyistä vaakuna-aihetta vielä ollut.

Molemmilla kerroilla koristelasien valmistuksesta on vastannut Salomo Wuorion liike. Wuorion maalaamon toteuttama lasikatto on lasinsyövytyksen taidonnäyte; jokaisen koristeruudun monivaiheinen valmistaminen on vaatinut äärimmäistä tarkkuutta paitsi koristeiden luomisessa myös vaarallisen fluorivetyhapon kanssa työskennellessä. Moniväriseltä näyttävä lasikenttä koostuu oikeasti useammasta päällekkäisestä lasista, jossa kukin väri on omassa kerroksessaan.

Katon rakenne puolestaan on raivostuttava! Koristelasien päälle on asennettu himmennetty suojalasi, joka on kiinnitetty kittaamalla. Suojalasit estävät lasien ja rakenteen tarkastelun. Suojalasien irrotus täytyy tehdä kapeasta työtasosta alaspäin kurottaen. Tarkkaavaisuuden hetkellinenkin herpaantuminen voi johtaa korvaamattoman koristelasin rikkoontumiseen.

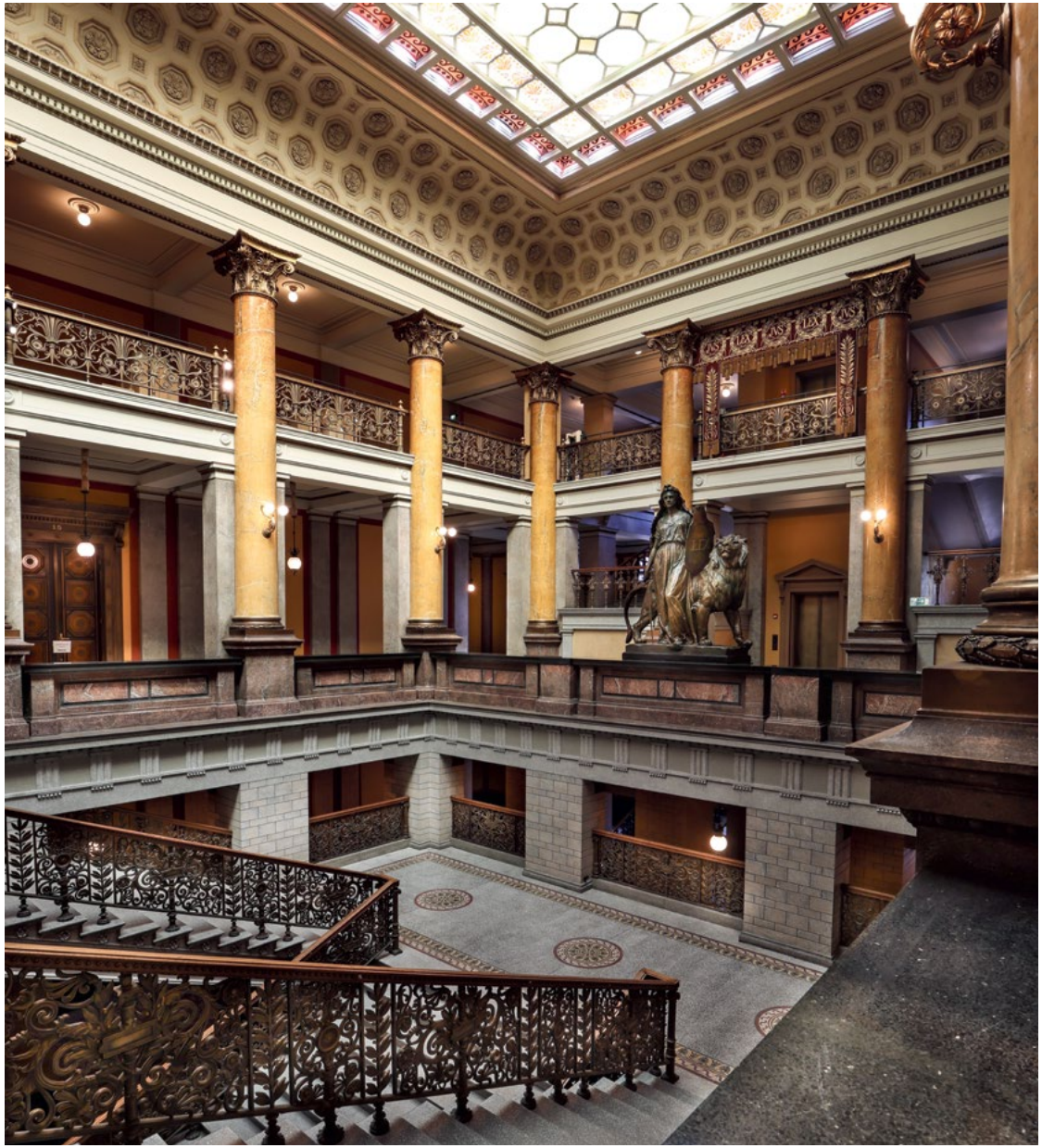
Kelkasta epämukavasti roikkuessa päässä ehtii pyöriä kysymyksiä - miten on ajauduttu niin monimutkaiseen kattorakenteeseen. Kenen idea oli asentaa suojalasit kiinteästi? Miksi ihmeessä ohuen ohuet lasit on päädytty kiinnittämään senttien vahvuisilla kittireunoilla, jotka ovat kovettuessaan mahdoton poistaa?

Säilyttävä konservointi

Edellisessä peruskorjauksessa lasikatto puhdistettiin laseihin kertyneestä valtavasta määrästä mustaa likaa. Rikkoutuneita keltaisia tähtikuviolaseja vaihdettiin ja muutamaan laitettiin uusi tukilasi alapuolelle. Uudet keltaiset lasit erottuvat hieman vihreämpinä alkuperäisistä.

Tällä kertaa kaikki lasit pyrittiin säilyttämään ja vain varmistamaan, että haljenneetkin lasit pysyvät paikoillaan. Nykyisellään yhteenkään halkeamaan ei liity lasin putoamisvaaraa. Vanha, kovettunut reunakitti sitoo edelleen lasipalat tehokkaasti metallikehykseen. On äärimmäisen

Lasimaalaus antaa lämmintä valoa porrashalliin. ADLC

tärkeää, että reunakitin säilyminen varmistetaan suojalasien kittien säännöllisellä ylläpitomaalauksella. Valoullakon olosuhteita parannettiin peruskorjauksessa, niin että lämpötilan vaihtelu porrashallin ja valoullakon välillä vähenisi.

Dokumentointi muodosti erityisen tärkeän osan korjausprosessia, sillä lasikaton tutkiminen ilman portaikkoon rakennettua välikattoa on hyvin vaikeaa. Alapuolelta sitä joudutaan tarkastelemaan yli kymmenen metrin etäisyydeltä ja yläpuolelta koristelaseja peittävät suojalasit. Erillisenä työnä selvitettiin jatkoa varten, kuinka kittauksia saadaan pehmennettyä ja poistettua ilman että lasit rikkoutuvat.

Taivaallista rauhaa

Tauolla ullakolla istuskellaan hiljaisuudessa, kaiken kaupunkitohinan yläpuolella. Taivaan valo syleilee. Harmoninen, eleetön tila huokuu ihmeellistä rauhaa. En halua vaihtaa täältä mitään.

*Teksti on lainaus **Nina Lehoksen** dokumentointiraportista.*

Marja-Leena Lehtimäki:

Kahden vuosisadan käsityötaidot kohtaavat –

Säätytalon maalausaarteiden konservointi

Helsingin Kruununhaassa vuonna 1891 valmistuneen Säätytalon peruskorjaustyömaa on täydessä käynnissä. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden sisätilojen pintoja on suojattu suurin vanerilevyin, ja pölysuojamuovit kahisevat rakentajien kulkiessa niiden takana. Siellä täällä on näkyvissä rakennuksen runsasta maalauskoristelua. Työkalujen jyrinän ja paukkeen keskellä tehdään myös hiljaista, tarkkuutta vaativaa työtä: kun konservaattori Arja Sorri Kuustie & Sorri Oy:stä nousee telineille kuuden metrin korkeuteen, maailma ympärillä hiljenee. Vuosikymmenten kokemus tiivistyy yhdeksi hetkeksi, kun lämpölusikka koskettaa irtoavaa maalipintaa.

Alkuperäisten pintojen perässä

Säätytalon rikas visuaalinen ilme marmori- ja jalopuuimititaatioineen ja koristemaalauksineen edustaa aikansa ihanteita. Alkuperäisen maalausurakoitsijan Salomo Wuorion työryhmän kädenjälki on poikkeuksellisen taidokasta.

Konservaattori Arja Sorri kiinnittää hilseilevää maalipintaa lämpölusikalla. Sanna Nuutinen

”Jokainen alkuperäinen siveltimen veto on ainutlaatuinen todiste menneen ajan osaamisesta.”

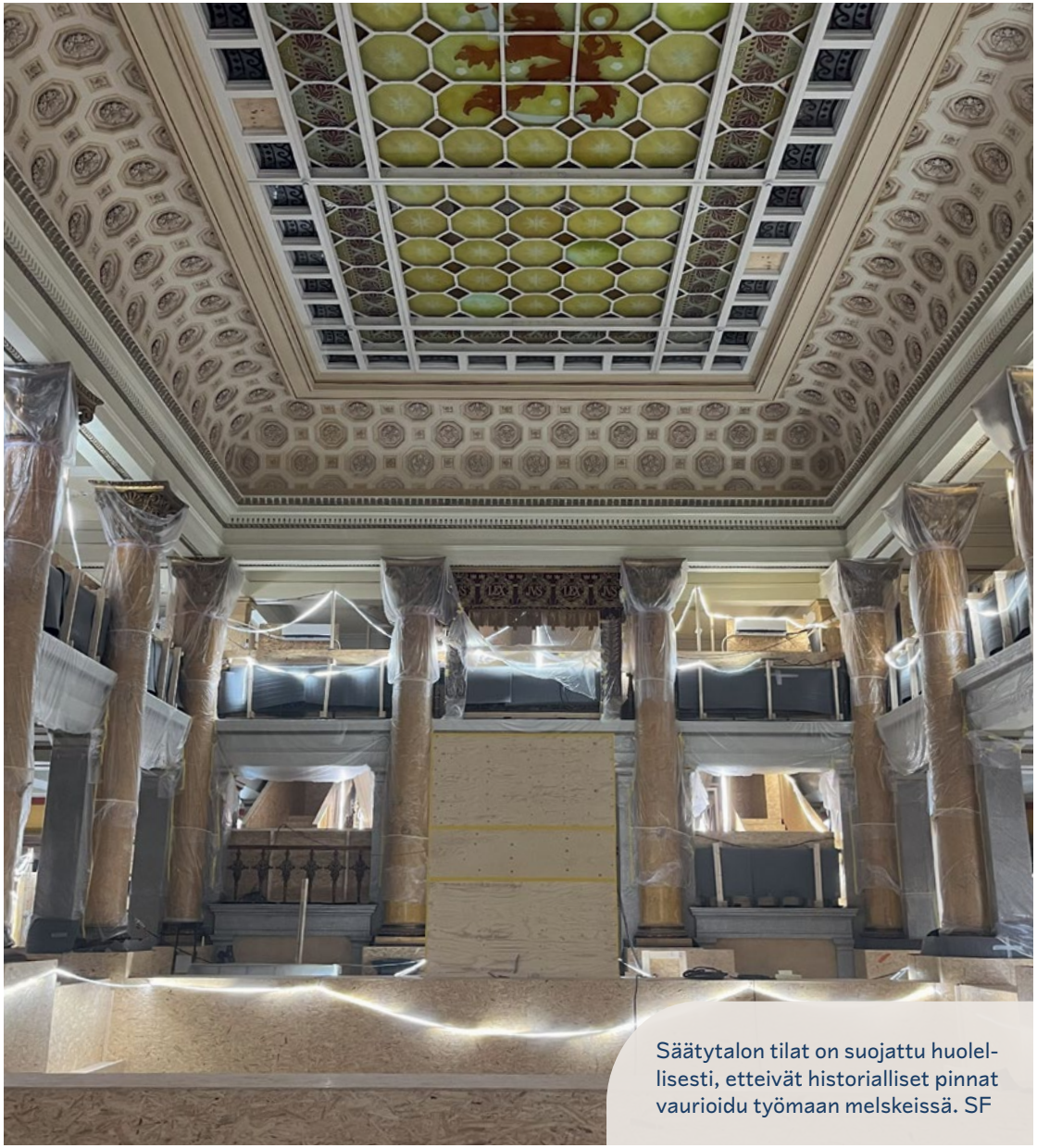
”Alkuperäisten pintojen säilyttämisessä ei ole kyse vain teknisestä suorituksesta, vaan se on keskeinen osa kulttuuriperinnön vaalimista”, kohteen konservoinnista vastaava kohdearkkitehti Kati Winterhalter arkkitehtitoimisto Okulus Oy:stä toteaa. ”Säätytalon koristemaalausten ja pintakäsittelyjen kautta voimme ymmärtää ja kokea 1800-luvun lopun rakennustaiteen ihanteita ja käsityöperinteitä aidoimmillaan. Näissä pinnoissa kiteytyvät niin ajan taiteelliset pyrkimykset, rakentamisen ja pintakäsittelyjen menetelmät kuin käsityöläisten ammattitaito. Jokainen alkuperäinen siveltimen veto on ainutlaatuinen todiste menneen ajan osaamisesta.”

Arja Sorrin johtamalla yhdeksän hengen konservointitiimillä on käsissään vaativa tehtävä: säilyttää Säätytalon sisäpintojen loistelias ilme ja menneiden mestareiden kädenjälki tuleville sukupolville.

”Konservaattorilla pitää olla tutkijan mieli”, Sorri hymyilee. ”Pitää osata lukea jokaista maali- ja kittikerrosta, jotta ymmärtää mitä näkee.”

”Ennen kuin aloitamme varsinaisen työn, tutustumme rakennuksen historiaan, materiaalitutkimuksiin ja värianalyyseihin. Testaamme erilaisia liimoja ja kiinnitysmateriaaleja pienille alueille. Seuraamme niiden käyttäytymistä: miten ne imeytyvät, miten reagoivat kosteuden ja lämmön kanssa, miten ne vaikuttavat alkuperäiseen pintaan”, Arja Sorri kertoo.

”Materiaalitutkimus vaatii laajan asiantuntijajoukon yhteistyötä”, Winterhalter kertoo.

Säätytalon tilat on suojattu huolellisesti, etteivät historialliset pinnat vaurioidu työmaan melskeissä. SF

Porvariston ja talonpoikien salien kattomaalaukset hilseilevät pahasti, mikä johtuu maalipinnan alla olevan kittikerroksen haurastumisesta. KW

Vestibyylin pylväästä on poistettu kellertävää lakkaa, alta paljastuu sinertävä kivijäljitelmä. SF

”Myös alkuperäiset työselostukset ovat meille korvaamattomia – niistä näemme, miten eri pinnat on käsitelty ja mitä materiaaleja on käytetty. Arkkitehti Gustaf Nyströmin tarkka valvonta takasi aikanaan korkean laadun, ja meidän tehtävämme on vaalia paitsi autenttista materiaalia myös aikakauden esteettistä näkemystä, niin pitkälle kuin mahdollista.”

”Tällainen projekti vaatii myös valveutuneita tilaajia ja valvojia”, Sorri painottaa. ”Pintojen säilymisen kannalta on ratkaisevan tärkeää, että kaikki ymmärtävät työn vaatimukset. Onneksi peruskorjauksesta vastaava Senaatti-kiinteistöt on kokenut arvorakennusten kunnostaja ja sitoutunut kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttämiseen.”

”Säätytalon pinnoissa näkyy kiehtovalla tavalla rakennuksen historia”, Winterhalter jatkaa. ”Täällä on tiloja sekä rakennuksen valmistumisvuoden 1891 että 1900-luvun alun asussa. Nämä kerrostumat kertovat tarinaa rakennuksen eri vaiheista, ja me kunnioitamme niitä molempia. Vuosien 1899–1904 huoltomaalaukset toivat rakennukseen vaaleamman väriskaalan, ja tämäkin kerrostuma on osa rakennuksen arvoa.”

Liimaa, lämpöä ja käsityötaitoa

Alakerran vestibyylin pylväät ovat yksi esimerkki konservointityön haasteista. Vaikka Wuorion maalareiden tekemä marmorointi on säilynyt poikkeuksellisen hyvin, on maalipintaa suojannut alkuperäinen sellakkapinta saanut vuosien saatossa päälleen uusia kerroksia, jotka ovat alkaneet rapistua. ”Poistimme myöhemmät sellakkakerrokset, mutta säilytimme ja kiinnitimme alkuperäisen maalipinnan takaisin”, Sorri kertoo. ”Yhden pylvään käsittelyyn kului yli 40 tuntia, mutta työ oli välttämätön pinnan säilymisen kannalta.”

Perinteinen kalan uimarakosta valmistettu sampiliima osoittautui toimivaksi valinnaksi pylväiden konservoinnissa. ”Sillä on erityisen hyvä tunkeutuvuus ja se on puhtaampaa kuin tavallinen kalaliima.” Kattomaalauksiin se ei kuitenkaan soveltunut. ”Kattojen koristemaalauksissa on käytetty sekä liima- että öljymaaleja, ja niissä on kultauksia ja lasuureja. Myös ajan saatossa haurastunut öljykitti katossa vaati oman lähestymistapansa. Niinpä päädyimme käyttämään nykyaikaista liimaa sampiliiman sijaan, sillä se ei yksinkertaisesti kiinnittänyt maalihippuja enää takaisin kattoon”, Sorri selittää.

Nyt Sorri työskentelee telineillä katon rajassa, missä hulmuava-asuinen ja voitonseppelettä käsissään pitelevästä naishahmosta irtoava maalipinta vaatii kiinnitystä. ”Tässä näkyy hyvin konservoinnin konkreettisuus”, Sorri naurahtaa ja ottaa esiin pienen ruiskun. ”Ensin injektoimme liiman varovasti irtoavan pinnan alle. Sen jälkeen leikkaamme lämpöä kestävästä kalvosta sopivan palan, joka toimii suojakalvona. Painamme kalvon läpi lämpölusikalla, kunnes liima on tarttunut.” Työ on tarkkaa ja hidasta. Jokainen irtoamaisillaan oleva maalihippu kiinnitetään takaisin alkuperäiselle paikalleen. Se vaatii kärsivällisyyttä ja tarkkaa silmää yksityiskohdille.

”Meidän tehtävämme on säilyttää, ei uudistaa”, Sorri painottaa. ”Jokainen pinta kantaa mukanaan omaa historiaansa. Esimerkiksi iso porrashalli

on osittain punakeltainen – tämä väritys on peräisin vuosisadan vaihteen muutostöistä, ja se edustaa ajan kansallisromanttisia ihanteita. Se on tärkeä osa rakennuksen kerrostumaa, ja sellaisena se myös säilytetään. Konservoinnissa keskeistä on ymmärtää, mikä on kunkin pinnan alkuperäinen luonne ja miten voimme parhaiten tukea sen säilymistä."

Menneiden mestareiden perintö

Sorri tietää, mistä puhuu – hän on työskennellyt alalla lähes neljä vuosikymmentä. "Valmistuin Vantaan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksesta vuonna 1987, ja pääsin melkein suoraan mukaan Säätytalon aiempiin korjauksiin 80–90-luvuilla", hän muistelee. "Silloin telineille kiivettiin ulkokautta ämpäri kädessä. Nyt meillä on sisäpuoliset tikkaat ja asianmukaiset turvavarusteet. Työmenetelmät ja työturvallisuus ovat kehittyneet valtavasti, mutta itse käsityön ydin on pysynyt samana."

"Rakennuksen alkuperäiset pintakäsittelyt ovat poikkeuksellisen korkeatasoisia", Sorri kertoo katsellessaan ympärilleen. "Esimerkiksi nämä marmoroinnit ja ootraukset ovat niin taidokkaita, että nykyään vastaavaa osaamista on vaikea löytää. Wuorion maalarit olivat opiskelleet tekniikoita ulkomailla asti, ja se näkyy työn laadussa."

Konservaattorin työssä käsityön ydin on pysynyt samana, vaikka menetelmät ovat kehittyneet. Entisajan koristemaalarit työskentelivät kuusi päivää viikossa, kaksitoista tuntia päivässä. Nykyään harvalla – jos kenelläkään – on mahdollisuutta harjoittaa koristemaalauksen taitoa niin intensiivisesti.

"Kun katson näitä pintoja, mietin usein niitä ihmisiä, jotka tekivät alkuperäiset maalaukset", Sorri pohtii. "Heillä ei ollut nykyaikaisia telineitä tai suojavarusteita. He työskentelivät huonommissa valo-olosuhteissa. Silti jälki on älyttömän kaunista ja tehty huolella."

Jos olivat Salomo Wuorion maalarimestarit sitoutuneet työhönsä, niin sitä on myös Arja Sorrin luotsaama konservointitiimi.

"Me emme ole täällä vain töissä", Sorri painottaa. "Täytyy olla intohimoa, kunnioitusta ja kunnianhimoa. Kun näen jonkun vanhan koristemaalauksen tai puupinnan mukailun, ihailen sen tekemiseen tarvittua käsityötaitoa ja sitoutumista."

Konservoinnin sydämessä on alkuperäisen pinnan säilyttäminen. Läheltä katsoen näkyvät maalin murtumien rajat, patina ja konservoinnin kevyet jäljet kertovat omalta osaltaan suomalaisen käsityötaidon historiasta.

Entä miten Arja Sorri toivoo Säätytalon seuraavan peruskorjauksen konservaattoreiden arvioivan nykyistä restaurointia ja tehtyjä ratkaisuja?

"Seuraava sukupolvi on aina viisaampi", Sorri hymyilee. "Mutta me teemme parhaamme tässä hetkessä, näillä tiedoilla ja taidoilla. Tärkeintä on säilyttää se, mikä on arvokasta, ja siirtää se eteenpäin."

Konservaattoritiimi kiinnittämässä keskushallin pylväiden kapiteelien maalipintoja. Työ vaatii tarkkuutta ja joskus hankalia työasentoja. Työmaalla on tiukat määräykset kypäröiden ja suojalasien käytöstä, mutta konservaattorit saavat työskennellä rajatulla alueella AVI:n erityisluvalla ilman näitä, koska tarkkuutta vaativassa työssä suojavarusteet vaikeuttavat työtä. SF

Teksti on julkaistu alun perin Taito-lehden blogisarjassa keväällä 2025. Teksti oli tausta-aineistoa Taitoliiton ja Senaatti-kiinteistöjen Säätytalon sukka 2025 -neulesuunnittelukilpailuun.

Arja Sorri:

Paluu Säätytalolle

Säätytalon ensimmäinen peruskorjaus oli vuosina 1988–1993. Nuoremman poikani syntymän jälkeen palasin työelämään ja pääsin Säätytalolle konservointi- ja restaurointimaalaustöihin vuosiksi 1990–93.

Paluu Säätytalolle, toiseen peruskorjaukseen, tapahtui keväällä 2023. Aluksi teimme konservaattori Heli Oikarisen kanssa pintojen kuntokartoituksia, väritystutkimuksia ja liimaustestejä arvokkaille pinnoille, joissa alkuperäinen maali oli irtoamaisillaan. Varsinaiset konservointityöt aloitimme tässä hankkeessa lokakuussa 2023.

Toki olemme olleet Säätytalolla vuodesta 2012 kesätaukoina tekemässä konservointitöitä Senaatin kanssa solmittuun konservointitöiden puitesopimukseen liittyen, joten talo on tullut tutuksi ja hyvin läheiseksi.

Koulutettuja konservaattoreita

Peruskorjausten välillä on noin 30 vuotta, joiden välisenä aikana asiat ovat mielestäni muuttuneet paljon. Oman ammatin tunnettavuus ja arvostus ovat kasvaneet. Suomessa vuonna 1984 alkaneen konservointikoulutuksen jälkeen tavoitteena on ollut, että konservointitöitä suorittaa konservaattorin koulutuksen saanut henkilö, myös rakennuspinnoilla. Ennen koulutuksen alkamista konservointityöt ohjautuivat luontevasti maalausliikkeille. Edelleenkin törmää siihen, että kaikilla tilaajilla tai urakoitsijoilla ei ole ymmärrystä konservaattorin ja maalarin töiden eroista, vaan konservointityöt menevät toimijoille, joilla ei ole konservointitöihin ammattitaitoista henkilökuntaa. Suomessa on tällä hetkellä useita yrityksiä ja osuuskuntia, joissa on konservaattorin koulutuksen saanut, ammattitaitoinen henkilökunta.

Tarve suorittaa konservointitoimenpiteitä rakennuksissa on pääasiassa havaittu ja ymmärretty aikaisempaa laajemmin. Erilaiset materiaalitutkimukset, jotka vaativat onnistuakseen ja hanketta hyödyttääkseen useita asiantuntijoita, oli tässä hankkeessa mahdollista tehdä ennen peruskorjauksen alkamista. On kaikkien etu, että selvitystöiden tarpeellisuus ja hyöty ymmärretään myös pienemmissä työkohteissa.

Ranskanleivästä luonnonsieniin

Konservointitoimenpiteissä tai -tavoissa on tapahtunut kehitystä. Pintojen puhdistustöitä ei tehdä enää ranskanleivällä, vaan luonnonkumisienellä. Vaikeissa puhdistustöissä konservaattorit osaavat käyttää erilaisia hauteita, ellei mekaaninen puhdistus riitä.

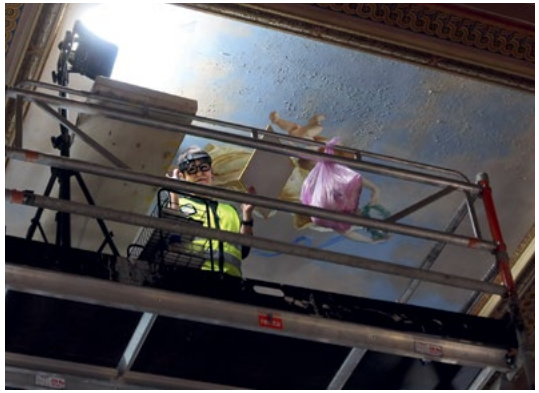
Säätytalon aikaisemman peruskorjauksen alkaessa pinnat olivat tosi mustat ja likaiset. Kaikki pinnat puhdistettiin ajalle tyypillisesti ranskanleivällä. Ranskanleivällä puhdistaminen ei ole enää suotavaa, koska se saattaa jättää hyvän alustan mikrobikasvustolle.

Esiinottotöissä on tapahtunut konservaattoreiden myötä huomattavaa muutosta. Konservaattorin tavoitteena on ottaa alkuperäinen pinta ehjänä esille, ei vain poistaa kaikkia sen päällä olevia kerroksia nopeasti ja ”retusoida” (ylimaalata) esille otettu maalaus kuntoon. Vaikka konservaattorin suorittamana työ on hitaampaa, alkuperäinen pinta säilyy ehjänä.

Irtoavan maalin kiinnitys on haastava ja vaativa konservointitoimenpide.

Kattomaalauksia on ”hätäkonservoitu” joka kesä jo yli kymmenen vuoden ajan. Nyt ne pystyttiin käymään kaikki läpi. Yhden salin kattomaalausten konservointiin meni 10 000 työtuntia. Sanna Nuutinen

Arja Sorri telineillä mielityössään kiinnittämässä maalauspintoja. Arja toimi Säätytalon peruskorjauksen pääkonservaattorina ja veti oman yrityksensä kuustie&sorri Oy:n kymmenhenkistä konservaattoriryhmää. KW

Sitä suunnitellessa on todella tärkeää tuntea kiinnitettävä pinta sekä siihen sopiva liima, ja on hyvä omata kyky ottaa näistä asioista selvää. Käytettävät liimat ja menetelmät täytyy huolella testata ennen varsinaisen kiinnitystyön alkamista. Meillä on onneksemme ollut kaksi suurta kohdetta, Säätytalo ja Arppeanum, joissa molemmissa on ollut paljon irtoavaa maalia erilaisilla pinnoilla, kiinnitettävät pinta-alat ovat satoja neliöitä. Näissä kohteissa tutkimukset ja testit on voitu tehdä huolellisesti.

Dokumentoinnin tärkeys

Nykyään myös dokumentointi on aivan eri tasolla kuin 30 vuotta sitten. Enää ei kuvata kameralla, kiikuteta filmiä valokuvaamoon ja odoteta kuvia. Ei tarvitse leikata ja liimata värilappuja ja valokuvia paperille eikä piirtää erilaisia rakennusosia paperille.

Valokuvaus ja raporttien tekeminen on digitalisaation myötä helpottunut huomattavasti. Nykyään dokumentoinnin ja raporttien sisältöön, ulkoasuun ja saavutettavuuteen kiinnitetään paljon huomiota, kaikki tehdyt konservointitoimenpiteet dokumentoidaan tarkasti ja huolellisesti, jotta vaurioiden mahdollista etenemistä on helpompi seurata, ja työtä jatkaa. Asiat ovat muuttuneet parempaan suuntaan, mutta dokumentointiin tarvittava aika on kasvanut oleellisesti vaatimusten myötä.

Työnteosta turvallisempaa

Työturvallisuus on noussut työmailla keskeiseksi asiaksi, mikä on hyvä asia. Käyttöön on tullut muun muassa työturvallisuuskurssit ja työmaalle tunnistautuminen. Työvaatetus on kehittynyt paljon, 30 vuotta sitten työvaatteissa ei ollut naisten mallistoa tai ylipäätään naisille sopivia työvaatteita. Ostimme tai saimme pienimmät miesten haalarit, ja niitä muokkaamalla teimme suurin piirtein sopivat työvaatteet. Kenkinä oli vanhat lenkkarit tai sandaalit, joita ei voinut enää vapaa-ajalla käyttää. Ei ollut kypäriä eikä suojalaseja. Myöskään telineiden kohdalla työturvallisuus ei ollut samalla tasolla kuin nykyään.

Kiehtova kokonaisuus

Paljon on pysynyt myös ennallaan. On aina mielenkiintoista seurata eri ammattikuntien innostusta omaan työhönsä sekä töiden edistymistä rakennuksessa. 1990-luvun peruskorjauksen konservointitöiden ohjauksessa ja valvonnassa oli ammattitaitoiset, vaativat ja innostuneet henkilöt ja niin on ollut myös tässä peruskorjauksessa, niin tilaajan kuin rakennusliikkeenkin puolesta. Tämä on taannut konservointitöiden suorittajille vankan tuen.

Konservointityö on hidasta, tarkkaa ja keskittymistä vaativaa työtä, joka tunti ja joka päivä, kuukaudesta toiseen. Työasennot ovat usein haastavia, välillä olemme solmussa lattianrajassa, välillä työskentelemme kädet ylöspäin kattopintoja konservoimassa viikkokausia. Työssä jaksamiseen vaikuttaa vahvasti oma motivaatio.

Työssä kiehtoo edelleen rakennusten kauniit pinnat ja muodot, niiden tekijöiden miettiminen. Taidokasta kattomaalausta konservoidessa ajattelee usein, millainen ihminen sen on maalannut,

Porvariston ja Talonpoikien salien taidokkaat kattomaalaukset ovat taidemaalauksiin verrattavia, mutta konservointi joudutaan tekemään hankalassa asennossa kädet ylöspäin. ADLC

kuka hän on ollut ja millainen elämä hänellä on ollut. On tärkeää muistaa, että säilytämme menneiden sukupolvien rakentajien, maalareiden ja koristemaalareiden työtä ja arvostamme sitä. Emme uudista, vaan säilytämme. He ovat tehneet työtään aivan erilaisissa olosuhteissa kuin me nyt, muun muassa telineiden, valaistuksen ja työhyvinvoinnin osalta.

Omassa työssäni kiehtoo edelleen materiaalien ja tutkimusten lisäksi käsillä tekeminen. Työskentely on hyvin itsenäistä, mutta kuitenkin osana laajempaa työryhmää.

Vastuu oman työryhmän hyvinvoinnista, töiden suunnittelusta, aikataulutuksesta sekä aikataulussa pysymisessä on mielenkiintoista ja antoisaa, mutta myös työlästä. Konservointitoimenpiteiden ja materiaalien valinta on itsenäinen ja vastuullinen prosessi.

Mielestäni konservaattorin ammatissa täytyy olla intohimoa sekä kunnianhimoa työtä kohtaan. 40 vuotta konservaattorina työskennelleenä ja 15 vuotta omaa yritystä pyörittäneenä mainitut asiat ovat säilyneet. Silti ajattelen, että kun tämä hanke on saatu valmiiksi ja laaja, perusteellinen dokumentointi kaikista tehdyistä konservointitöistä tehtyä, on aika päästää irti, siirtyä eläkeläisen arkeen – toivottavasti ilman kiirettä – ja antaa nuorempien jatkaa. Kiitos kaikille projektiin osallistuneille, on ollut aivan mahtavaa aikaa.

Anna Lehtinen:

Lex-veistoksen konservointi

Anna ja leijona. Anna Lehtinen Konservointi Löydöstä vastasi yhdessä Sari Poudan kanssa Lex-patsaan konservoinnista. ADLC

Laki-veistos on pystytetty nykyiselle paikalleen Säätytalon portaikkoon vuonna 1893. Veistoksen suunnitteli kuvanveistäjä Walter Runeberg, ja sen alkuperä liittyy Senaatintorilla sijaitsevaan Aleksanteri II:n patsaskokonaisuuteen, josta Laki- (Lex) -allegoria on yksi osa. Vakiintuneen tulkinnan mukaan veistoksessa karhuntaljaviittaan pukeutuneen Suomi-neidon turvana on Suomen leijona, miekka ja perustuslain kilpi.

Aleksanteri II:n pronssinen veistoskokonaisuus paljastettiin vuonna 1894, jolloin Laki-veistos oli jo paikallaan Säätytalolla. On mahdollista, että Säätytalon veistos on osa Senaatintorin patsashankkeen valmistusvaiheita: oikeassa koossa oleva kipsimalli. Yleisen käsityksen mukaan veistoksesta tehtiin toinen, kullattu kipsikopio siinä vaiheessa, kun yksikamarinen eduskunta alkoi kokoontua VPK:n talolla. Tätä eduskuntaa varten tehtyä kullattua kopiota ei kuitenkaan haluttu uuteen eduskuntataloon, joten se sijoitettiin 1930-luvulla Presidentinlinnan Valtiosaliin, missä se edelleen on.

Röntgenkuvauksella lisätietoa

Veistoksen vauriokartoituksessa havaittiin, että veistoksen osien liitokset olivat huolestuttavan epätarkat ja esimerkiksi kilpi oli jännittyneessä asennossa. Lisäksi pinnan pronssauksessa oli monia eri vaiheita ja myöhempiä restaurointeja.

Veistoksen rakenteellisia ongelmia haluttiin selvittää tarkemmin ja siksi teoksen osien liitokset röntgenkuvattiin. Näin pystyttiin päättämään, mitkä liitokset vaativat vahvistamista. Uusia vahvistuksia ja täydennyksiä tehtiinkin mm. kilven yläosan halkeamaan, taljan siivekkeeseen, olkavarteen sekä miekan ja käden liitoskohtaan.

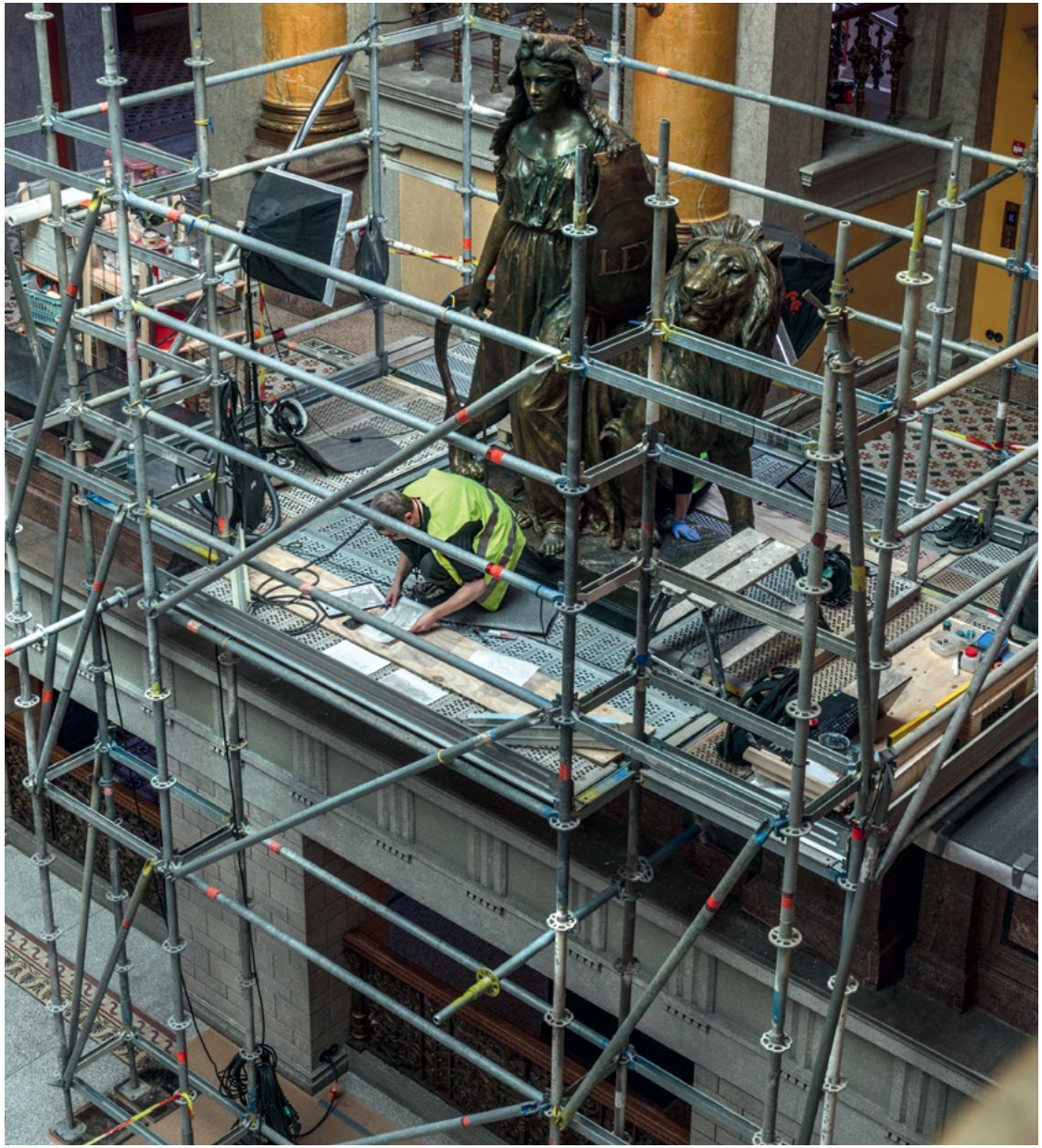
Leijonan häntä on mennyt poikki useita kertoja, sillä se ulottuu reilusti jalustan ulkopuolelle. Hännän sisällä oleva tukirauta on kuitenkin riittävä, joten häntää pyritään jatkossa suojelemaan

kiinnittämällä sen eteen lattiaan opastaulu, jossa pyydetään, ettei veistokseen kosketa.

Rakenteellisten korjausten kanssa yhtä aikaa aloitettiin pintakonservointi. Pinta puhdistettiin kauttaaltaan ja irtoavia pintakäsittelyitä kiinnitettiin konservointiliimoilla. Vanhoista restauroinneista, paikkauksista ja ylimaalauksista poistettiin tai häivytettiin vain häiritsevimmät.

Jäimme jälkikäteen pohtimaan, olisiko tämä kipsikopio sittenkin ollut eduskunnan mukana tilapäisissä kokoontumistiloissa. Ainakin jossain vaiheessa se on ollut ilmeisesti osina ja koottu uudelleen hieman huolimattomasti. Toivottavasti tulevaisuudessa näiden eri kopioiden vaiheet saadaan selville.

Tiivistelmän laati Selja Flink ja se perustuu Konservointi Löydön konservointiraporttiin.

Veistokset konservointi vaati telineet, joilta yltää jokaiseen kohtaan. ADLC

Restauroinnin käsityöläisiä

Konservoinnin lisäksi pääkerroksissa tarvittiin monia muitakin osaajia. Restaurointiurakoitsijoita valittaessa tavoitteena oli löytää mahdollisimman monitaitoisia tekijöitä, koska tällaisella työmaalla joudutaan viikkosuunnitelmia muuttamaan jatkuvasti. Kun seiniä ei vaikka vielä päässytkään maalamaan, ryhtyivätkin tekijät kunnostamaan ulko-ovia – tai päinvastoin.

Ikkunoiden kunnostus aloitettiin jo etukäteen, koska ikkunoita on satoja. Puukorjauksia oli melko vähän, mutta kaikki ulkopuitteet pohjamaalattiin ja laseerattiin muistuttamaan jalopuuta. Puitteiden lisäksi kunnostettiin ja maalattiin ikkunapenkit ja ikkunanpielet eli smyygit. Lopuksi piti vielä täydentää ikkunoiden lasimaalaukset.

Vaikka koristeellisia seiniä ja kattoja riitti konservoitavaksi, löytyy talosta joitain yksivärisiäkin pintoja. Nyströmin ns. uudemmat huoneet 1900-luvun vaihteesta oli käsitelty tuolloin yleisellä hakkuritekniikalla, jonka toteuttaminen nykyisillä tekniikoilla ja maaleilla vaati lukuisia kokeiluita.

Puusepän taitoa vaativia paikkauksia tehtiin ovissa, kaiteissa, jalkalistoissa ja paneloinneissa. Lukituksen uusiminen on yllättävän vaativa työ koska, uudet lukkorungot eivät vahingossakaan ole samankokoisia kuin vanhat.

Marja-Leena Lehtimäki:

Miten valo säilytetään – ikkunoiden restaurointi

Säätytalon mahtipontinen pääsisäänkäynti korkeine pylväineen ja leveine portaikkoineen kiinnittää ohikulkijan huomion välittömästi. Vasta lähempää tarkastellen paljastuu rakennuksen yksityiskohtien rikkaus. Suuret ikkunat koristeellisine ulkokarmeineen ovat oleellinen osa vuonna 1891 valmistuneen rakennuksen arkkitehtonista kokonaisuutta. Ne eivät vain kuljeta valoa sisään vaan säätelevät sen kulkua tarkoin harkitulla tavalla - himmennyksin, heijastuksin ja kuviomaalauksin. Säätytalon Porvariston salissa restauroija Anne-Mari Junnola Restaurointiosuuskunta Kymen Karmiinista nojautuu lähemmäs ikkunaruutua työstääkseen koristemaalauksia. Säätytalon peruskorjauksen aikana talon jokainen ikkuna restauroidaan alkuperäiseen asuunsa.

Sydämen asiana kulttuuriperinnön säilyttäminen

Taide ja käsityö ovat aina kiinnostaneet Anne-Mari Junnolaa. Lukion jälkeen Kymenlaakson Kouvolan ammattikorkeakoulun (nyk. XAMK) restauroinnin koulutusohjelma vaikutti hyvältä ratkaisulta jo työllistymismahdollisuuksien vuoksi. Myös työn yhteiskunnallinen ulottuvuus houkutti Junnolan alalle.

"En ole sillä tavalla luova ihminen, että pystyisin tuottamaan jatkuvasti uutta omasta päästäni", hän pohtii ja jatkaa: "Tässä työssä saan kuitenkin tehdä käsillä, ja toteuttaa menneiden aikojen taiteellisia ja esteettisiä ihanteita ja olla mukana säilyttämässä yhteistä kulttuuriperintöämme." Kahdentoista vuoden työuran aikana Junnola on kunnostanut niin tavallisten ihmisten tavallisia koteja kuin Sibeliuksen kotimuseo Ainolaa kuin kirkon ruusuikkunaakin. Vaikka Junnola omassa unelmatyössään onkin, ei hän romantisoi restauroijan työtä. "Kärsivällisyys on kaiken perusta. Välillä tehdään hyvin pikkutarkkaa työtä tai toistetaan jotain työvaihetta loputtomasti. Pitää siis kestää myös tylsyyttä." Työ on myös fyysisesti vaativaa – esimerkiksi raskaat ikkunapuitteet vaativat voimaa ja oikeaa nostotekniikkaa.

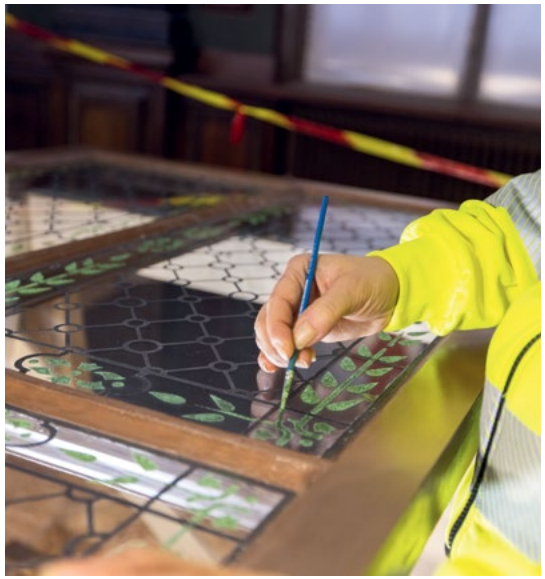
Jokainen ikkuna on yksilö

Säätytalon ikkunat näyttävät ensisilmäyksellä identtisiltä, mutta jokainen niistä on omanlaisensa. "Ikkunat ovat hieman vinkuroita, jokainen omaan suuntaansa.", Anne-Mari Junnola selittää. Jo alkuperäinen käsityönä tehty veistäminen ja sorvaaminen on tuonut ikkunoihin yksilöllisiä eroja. Lisäksi vuosien mittaan puuosat ovat eläneet ja muotoutuneet sopimaan juuri omiin koloihinsa.

"Merkitsemme jokaiseen puitteeseen ikkunan numeron ja sijainnin. Sama koskee heloja ja tappisaranoita – jokainen osa palaa takaisin alkuperäiselle paikalleen", Junnola kertoo. Satojen osien logistiikan hallinta on annettu yhden henkilön vastuulle Kymen Karmiinin tiimissä. Verstaalla kymmenissä säkeissä ja laatikoissa odottavat merkityt ja kunnostetut osat pääsyä takaisin paikoilleen. Laatu syntyy yhteistyöllä

Säätytalon ikkunaurakka on mittava: pelkästään ulkopuitteita on 381, ja sisäpuitteita lähes saman verran, vaikka kaikkia niistä ei ole tarvinnut irrottaa tämän urakan yhteydessä.

ADLC

Restauroija Anne-Mari Junnola kunnostaa Porvariston salin ikkunoiden koristemaalauksia. Restaurointiosuuskunta Kymen Karmiini vastasi Säätytalon alkuperäisten ikkunoiden kunnostamisesta. Sanna Nuutinen

Yhdessä ikkuna-aukossa voi olla kahdesta jopa kahteenkymmeneen erillistä ikkunapuitetta. ”Ikkunoiden siirtäminen vaatii erityistä suunnittelua ja varovaisuutta niiden suuren koon takia”, Anne-Mari Junnola kertoo. Yli kaksimetriset ikkunat ovat herkkiä vääntymään niitä siirrettäessä, jolloin vaarana on lasin rikkoutuminen tai puuosien vaurioituminen. Ikkunat kannettiin silti käsin työmaahissiin ja siitä pakettiautoon, vain kevyesti pehmustettuina.

Ikkunoiden restauroinnissa haastavinta on ollut töiden yhteensovittaminen. Ikkunat ovat kirjaimellisesti ulko- ja sisätöiden rajapinnassa, joten molemmilla puolilla käynnissä olevat työt tulee ottaa huomioon. Myös Kymen Karmiinin sisäinen työnjako vaatii tarkkaa suunnittelua: kolme tekijää työskentelee työmaalla ja kolme verstaalla. ”Prosessin täytyy sujua saumattomasti erityisesti pellavaöljykäsittelyn osalta. Verstaalla ja työmaalla maalattujen osien – puitteiden ja karmien – värisävyjen tulee olla täsmälleen samat, vaikka maalaustyötä tehdään hyvin erilaisissa valo-olosuhteissa”, Junnola selventää.

”Verstastyö on oikeastaan liukuhihnatyötä”, Junnola kuvailee. ”Maalinpoisto, hiontaa, lasien ja kittauksen irrotus, mikäli kittaus on ollut huonokuntoista tai lasi rikki. Pois ehjänä, siirretään sivuun, pohjustetaan, laitetaan lasi takaisin.”

Materiaalivalinnoissa ei tehdä kompromisseja ja ensisijaisesti suositaan pellavaöljymaalia. ”Pellavaöljymaalia on käytetty vuosisatoja. Se vanhenee arvokkaasti: maalipinta ei lähde irti suurina lämpäreinä vaan kuluu hitaasti. Pintaa voi huoltaa, mikä on restauroinnin kannalta keskeistä” Junnola painottaa.

Alkuperäisissä työselityksissä määrättiin käytettäväksi korkealaatuisia materiaaleja: kaksinkertaista, virheetöntä lasia, heloituksiin kiillotettua messinkiä. Ikkunoihin käytetyn puun tuli olla männyn ydinpuuta. ”Tällaista puumateriaalia ei ole enää saatavilla. Se on ihan eri tuote kuin nykyinen tehometsätalouden puu”, Junnola toteaa. ”Olemme joutuneet uusimaan lähinnä edellisessä peruskorjauksessa tehtyjä puukorjauksia. Vaikka korjauksissa on käytetty laadukasta puutavaraa, liimaukset heikkenevät väistämättä ajan saatossa. Sen sijaan alkuperäinen puumateriaali on säilynyt erinomaisesti.”

Kunnostustyön yhteydessä löytyi pieni aarre: yksi alkuperäinen pyöreä puunappi, joka oli säilynyt yhden ikkunankarmin koristeena olevassa joonialaisessa pylväässä. Löydön ansiosta vastaava yksityiskohta voidaan nyt palauttaa kaikkiin ikkunoiden pylväskoristeisiin. Tämä yksityiskohta kertonee Säätytalon suunnitelleen arkkitehti Gustaf Nyströmin pedantista luonteesta: kolmenkymmenen metrin korkeudessa olevat koristeosat on suunniteltu samalla pieteetillä kuin katutasoon näkyvät yksityiskohdat.

Valon, tilan ja ajan vuoropuhelu

Säätytalon suurten ikkunoiden valoa oli tarpeen pehmentää, jotta istuntosaleista saatiin miellyttäviä työskentelytiloja. Vaikka arkkitehti Nyström oli alun perin suunnitellut saleihin näyttävät lasimaalaukset tätä tarkoitusta varten, taloudelliset realiteetit ja kiireinen aikataulu pakottivat vuonna 1890 tyytymään edullisempaan ratkaisuun: harsomaisiin himmennyksiin ja koristemaalauksiin.

Restauroija Anne-Mari Junnola kunnostaa Porvariston salin ikkunoiden koristemaalauksia. Restaurointiosuuskunta Kymen Karmiini vastasi Säätytalon alkuperäisten ikkunoiden kunnostamisesta. Sanna Nuutinen

Pystyvälikarmien koristeosia puupaikkausten jälkeen. Iina Lautala

Karmin joonialaisen kapiteelin alla oleva pyöreä nappi on uusittu. Iina Lautala

Mustalla öljymaalilla toteutettu ristikkomainen kuviointi jäljittelee lyijylasi-ikkunoita, ja sen päällä lehväaiheet sinisellä ja vihreällä öljymaalilla luovat tilaan elävän tunnelman. Vielä 1900-luvun alussa Nyström esitti aitojen lasimaalausten toteuttamista, mutta suunnitelma jäi toteutumatta.

"Nyt työn alla on lasien maalauskäsittelyn restaurointi", Junnola kertoo. Talonpoikain ja porvariston salien alkuperäiset lasimaalaukset ovat säilyneet, joskin osittain kuluneina. Papiston salin lasit rikkoutuivat vuoden 1944 pommituksissa, ja ne on maalattu 1990-luvun peruskorjauksessa uudelleen säilyneiden mallien mukaan. Oikeanlaisen himmennysjäljen löytäminen vaati kokeiluja ja tarkkaa harkintaa.

"Kokeilimme useita erilaisia sieniä ja tekniikkaa: miten sientä pidetään kädessä, millaisella liikkeellä ja intensiteetillä väriä lasiin lisätään", Junnola kuvailee tekniikkaa. "Puhuimme töpötyksestä", hän naurahtaa. Päätöksenteossa oli mukana Museoviraston väkeä ja muita asiantuntijoita projektiorganisaatiosta. Keskustelemme yhdessä, mikä ratkaisu voisi toimia, ja yritämme sanallistaa ajatuksen ja esteettisen tavoitteen." Pitkien keskustelujen jälkeen tavoitteeksi muotoutui utuinen, elävä pinta, joka ei kuitenkaan olisi liian tasainen tai peittävä. Valon tuli yhä pilkahdella himmennysten läpi.

"Kyllä siinä oma merkityksensä on, että valo siivilöityy juuri oikealla, mahdollisimman hyvin alkuperäistä tavoittavalla tavalla näihin saleihin", Junnola pohtii.

Ikkunoiden koristemaalausten malleja katselmoitiin valoa vasten. Restauroija Virva Pohjanen esittelee malleja. SF

Valo muuttuu päivän mittaan auringon kierron mukaan, luoden jatkuvasti uusia kuvioita ja tunnelmia. Kun Säätytaloa suojaavat pressut ja rakennustelineet puretaan ja auringonvalo pääsee jälleen virtaamaan vapaasti rakennukseen, on talon nykyisillä käyttäjillä mahdollisuus aistia jotain ainutlaatuista ja aineetonta – vuosisadan takaisen kokemuksen valon ja tilan vuoropuhelusta.

Artikkeli on julkaistu alun perin Taito-lehdessä keväällä 2025. Teksti oli tausta-aineistoa Taitoliiton ja Senaatti-kiinteistöjen Säätytalon sukka 2025 -neulesuunnittelukilpailuun.

Jokaisessa yksivärisessäkin pinnassa oli löydettävä oikea maalityyppi ja sävy. Riitta Karjalainen ja Kati Winterhalter tekivät tiivistä yhteistyötä koko työmaan ajan. Sanna Nuutinen

Selja Flink:

Mimoksen hakkurihaasteita

Mimos Oy:n toimitusjohtaja ja maalarimestari Riitta Karjalainen on taitava käsityöläinen, joka työryhmineen vastasi Säätytalolla pääkerrosten erikoismaalaustöistä ja ulko-ovien kunnostamisesta. Neljän ammattilaisen ryhmä oli työmaalla koko sen keston ajan eli kaksi vuotta.

Riitta kuvailee itseään insinöörimäiseksi eli kekseliääksi ja sitkeäksi, kun pitää löytää ratkaisu johonkin pulmaan. Hankalienkin töiden onnistumisessa hän pitää oleellisena työryhmänsä vankkaa ammattitaitoa - heihin voi luottaa täysin, että hommat hoidetaan hyvin.

Edellisen peruskorjauksen jäljissä

Kaikissa käsiteltävissä pinnoissa olisi kaivattu enemmän tietoa edellisessä peruskorjauksessa käytetyistä menetelmistä ja aineista. Siksi Riitan mielestä nyt on erittäin tärkeää dokumentoida tehdyt työt tarkasti ja saada tieto talteen. Aikaisemmin käytettiin yleensä maalitehtaiden värikarttoja - eikä kukaan enää löydä niitä, kun tarvittaisiin. Nykyisin käytössä oleva NCS-järjestelmä toimii dokumentoinnissa paremmin, perustuuhan se tieteellisempään merkintätapaan eikä ole sidoksissa maalitehtaisiin.

Vielä edellistäkin peruskorjausta kauemmaksi saattaa johtaa rapattujen sisäseinien halkeiluongelma. Riitta korostaa, että on kahdenlaista halkeilua: isompia halkeamia, jotka täytyy avata ja paikata sekä ihan pientä hiushalkeilua, joka on pikemminkin seinien ominaisuus kuin korjattava asia. Se on kenties syntynyt jo ihan alussa, kun talo on kuivunut muuraamisen jälkeen.

Edellisessä peruskorjauksessa käytettiin tapettiliisteriin eli metyyliselluloosaan tehtyä liimamaalia. Sen sitomiskyky ei oikein ollut kestänyt ja siksi maalit pestiin nyt pois ja korvattiin eläinliimaan tehdyllä liimamaalilla.

Tummia liimamaaleja

Tummien liimamaalien ongelmana on maalatessa tuleva raidallisuus, koska maali kuivuu nopeasti eikä välttämättä levity tasaisesti. Tämän kanssa jouduttiin painimaan tälläkin kertaa.

Seinissä oli yllättävän paljon halkeamia, kun niitä päästiin tarkastelemaan lähempää. SF

Riitta Karjalainen ja värimallit. Riitta ja Mimoksen maalarit vastasivat mm. pääkerrosten yksiväristen seinien maalauksesta ja lautalattioiden pintakäsittelyistä. SF

Oleellista oli käyttää todella runsaasti pigmenttiä, jopa 1 kg viiteen litraan maalia. Pigmenteistä piti tietää, kannattaako ne liuottaa veteen vai alkoholiin. Liituakin lisättiin jonkin verran, koska se teki maalista helpommin käsiteltävää. Pigmenttejä liotettiin pitkään, suodatettiin kankaan läpi ja sekoitettiin. Sama toistettiin, kunnes pigmentit olivat kauttaaltaan kostuneet ja sekoittuneet tasaisesti. Etenkin preussinsininen pigmentti oli hankalaa saada tasaiseksi.

Työskentelymenetelmistä parhaaksi osoittautui se, että toinen levitti maalin seinään koko korkeudelta telalla ja toinen tuli perässä hyvin pehmeällä, leveällä tasoitussiveltimellä. Näin tummistakin seinistä tuli uskomattoman tasaiset. Liimamaali on maaleista kauneimpia ja onneksi sitä päädyttiin käyttämään.

Hakkurimaalausta kokeillen

Hakkurimaalaukseksi kutsutaan 1900-luvun alkuvuosikymmeninä käytettyä tapaa ”hakata” pellavaöljymaalipinta tasaiseksi leveällä harjalla. Riitta tutki saatavilla olevaa vanhaa ja uutta maalausalan kirjallisuutta ja haastatteli eri tekijöitä. Tuntui siltä, että kaikilla oli vähän oma käsityksensä, mitä hakkurimaalaus on ja miten se on tehty.

Edellisessä peruskorjauksessa Vilhelm Helander oli asettanut tavoitteeksi melko himmeän lopputuloksen. Silloin oli käytetty ilmeisesti ei-teollisesti valmistettua Vanha Viljami -nimistä pellavaöljymaalia, joka oli hyvin tahmeaa. Tavoitteena oli saada aikaiseksi samanlaista pintaa kuin silloin, koska kaikkia seiniä ei ollut tarkoitus maalata yli.

Nykyiset pellavaöljymaalit on kehitetty helpomman maalattavuuden vuoksi ”liian hyvin” tasoittaviksi eikä hakkuripintaa syntynyt, vaikka kokeiltiin monen merkkisiä öljymaaleja ja niihin lisättiin erilaisia lisäaineita. Lopulta Riitta keksi lisätä maaliin kaoliinia, mikä paksuntaa ja jäykistää maalin juuri sopivasti.

Säätytalolla tehtiin nyt pohjamaalaus eri sävyisellä maalilla kuin pintamaali. Hakkuripinnassa pohjamaali kuultaa kevyesti läpi ja antaa pintaan syvyysvaikutelmaa.

Lautalattiat viimeiseksi

Tälläkin työmaalla jouduttiin sovittamaan yhteen kovin monenlaisia rakennustöitä. Mimoksen työvaiheet eivät päässeet välttämättä etenemään yhtäjaksoisesti vaan joskus odoteltiin suojakoppien rakentamista tai purkamista, joskus sähkökanaalien rakentamista lattioihin tai konservaattoreiden töiden valmistumista. Niinpä lopuksi tuli kuitenkin kiire. Tämä on pintatöissä ilmeisen yleinen ilmiö. Eräänä viikonloppuna Riitta kävi yksikseen maalaamassa kaikki loput keskushallin keltaiset kentät, että aikataulussa pysyttiin.

Lautalattiat on yleensä pakko maalata vasta viimeiseksi. Maalina käytettiin modernia uretaanialkydimaali Ovikaa, joka tunnettiin aikaisemmin nimellä Poku. Riitta toteaa, että pellavaöljypohjaisia lattiamaaleja ei oikein voi suositella kuin kotioloihin, missä kulutus on julkisia tiloja vähäisempää.

Vanhimman väriasun huoneissa on tummat liima-maalilla maalatut seinät, jotka jouduttiin nyt kaikki maalaamaan uudelleen. Myös lautalattiat maalattiin kauttaaltaan. ADLC

Tehokas työskentely vaati kaksi maalaria, joista toinen levitti maalin ja toinen tasoitti sen. Kuvassa maalataan keskushallin seinien pohjamaalia. Riitta Karjalainen

Ovien ristikot ovat ohuella messinkilevyllä päällystettyä rautaa. Messinkipaikkaukset teki Ukri Oy:n peltiseppä. Messinkiset ruusukkeet kirkastettiin ja suojavahattin. Riitta Karjalainen

Jalkalistoissa täälläkin käytettiin Uulan lattiamaalia, joka on hartsivahvisteinen pellavaöljymaali.

Ulko-ovien rapsuttelua

Mimoksen työryhmälle kuului myös Säätytalon komeiden tammiovien kunnostus. Niihin oli kertynyt lukuisia karstoittuneita lakkakerroksia, jotka piti poistaa. Tämä vaati sekä hyvää lakanpoistoainetta että melkoista kärsivällisyyttä, sillä ovissa on runsas ja monikoloinen koristelu. Puupaikattujen ovien kirjavuutta saatiin häivytettyä sävytetyllä öljykäsittelyllä ennen varsinaista lakkausta, jossa käytettiin tällä kertaa kiinanpuuöljyä sisältävää LeTonkinois-lakkaa, samaa mitä ikkunoissa.

Ovien ilmeeseen vaikuttavat myös lasiaukkoja peittävät metalliristikot. Teräsristikot on päällystetty ohuella messinkilevyllä. Risteyksissä olevat messinkiruusukkeet kirkastettiin jälleen ja suojattiin mikrokristallivahalla.

Tulevat vuodet osoittavat, miten nyt tehdyt pinnat kestävät käyttöä. Tämä työmaa jäi mieleen hyvästä yhteishengestä, jossa monet ammattilaiset saattoivat yhdessä keskustellen edistää asioita.

Entisissä valiokuntahuoneissa on hakkuritekniikalla öljymaalatut seinät ja korkeat boordit. ADLC

Marja-Leena Lehtimäki:

Näkymättömissä töissä – Säätytalon puuseppien matkassa

Usein sanotaan, että työtyytyväisyyttä lisää, kun ihminen voi nähdä omien kättensä jäljen. Kun Säätytalon peruskorjauksessa puutöitä tekevät konservaattori Tony Lidman ja puuseppä Kuura Helanen onnistuvat työssään, heidän kädenjälkeään ei huomaa kukaan.

Vuonna 1890 valmistuneen arvorakennuksen kunnostaminen vaatii taitoa ja materiaalien tuntemusta – korjausten on kestettävä sekä vuosikymmeniä että lähempääkin tarkastelua.

Puun puhujat

Lapsuudessa Terijoelta siirretyssä huvilassa asunut Tony Lidman muistaa yhä, kuinka vanhan rakennuksen olemus puhutteli häntä. Kiinnostus vanhoihin rakennuksiin johti lopulta opintoihin Vantaan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa, ja nyt takana on kolmenkymmenen vuoden ura konservaattorina. Nykyisin hän työskentelee oman toiminimensä kautta. Matkan varrelle mahtuu töitä niin Kansalliskirjastossa kuin Halosenniemessäkin ja kirkoista kartanoihin.

Kuura Helasen tie puusepäksi alkoi soitinrakentajaisän töitä seuraamalla. ”Käsillä tekemisen mallin on saanut ihan pienestä pitäen”, Rakennusentisöintiliike Ukrissa työskentelevä Helanen kertoo. Ammattitaito kehittyi käytännön töissä perinteisen kisälli ja mestari -mallin mukaisesti eri yrityksissä.

Lidmania ja Helasta yhdistää sekä rakkaus materiaaliin että vanhoihin rakennuksiin ja nyt myös Säätytalon peruskorjaus. ”Jalkalistojen purkamisessa on oltava huolellinen. Niitä ei voi repiä irti hampaat irvessä, vaan tavoitteena on saada ne ehjänä talteen uudelleenkäyttöä varten”, Lidman kertoo projektin alkuvaiheista, jolloin he tekivät yhdessä rakenteiden avauksia ja purkutöitä.

Kun kysyy puusepän tärkeintä työkalua, vastaus ei tule helposti. ”Vaikea sanoa”, Helanen naurahtaa, mutta nostaa esiin mitan. ”Mittauksia tehdään paljon, se on hyvin tärkeää.” Millintarkassa työssä on olennaista käyttää samaa mittaa – eri välineissä voi olla pieniä heittoja, jotka vaikuttavat lopputulokseen. Oman mitan tarkkuuden oppii, ja sillä työskentely on varmempaa.

Lidmanille taltta on korvaamaton kumppani. ”Sillä pystyy tarkasti tekemään esimerkiksi kolouksia”, hän selittää. Erityisen tärkeä on myös monitoimityökalu, liki legendaarinen Fein, joka on tarkoitettu pieniin ja tarkkoihin töihin. ”Se on ihan korvaamaton näissä töissä.”

Työkaluihin syntyy henkilökohtainen suhde, vaikka ei ehkä aivan yhtä kiinteä kuin kokilla veitsiin, Helanen virnistää. Pitkään yhdessä työskennelleet Lidman ja Helanen luottavat toistensa tapaan käsitellä työkaluja, mutta vieraamman kollegan kanssa ollaan varovaisempia, he toteavat pilke silmäkulmassa. ”Tylsää talttaa lainaa helpommin kuin sitä kaikkein terävinä”, he nauravat.

Säätytalossa kummallakin on omat vastuualueensa. Lidman keskittyy tarkkoihin puukorjauksiin, kuten poistettujen lukkojen jättämien reikien ja kolojen paikkaamiseen. Työhön kuuluu myös paljon mallintamista: ensin piirretään ja tehdään tarkka mallikappale esimerkiksi lattialistan profiilista ja vasta sitten aloitetaan varsinaisen kohteen työstäminen.

Helanen puolestaan vastaa rakenteellisista muutoksista, kuten ovien aukeamissuuntien muuttamisesta: sekä karmien että ovien työstämisestä ja saranan paikkojen vaihtamisesta. Lisäksi hän on tehnyt satoja metrejä hyvin kapeita uria lattioihin, joiden sisään piilotetaan induktiosilmukoiden tarvitsemaa teknologiaa. ”Siinä sai jyrsin laulaa ihan tosissaan”, hän naurahtaa.

Kädenjäljen kadottamisen taito

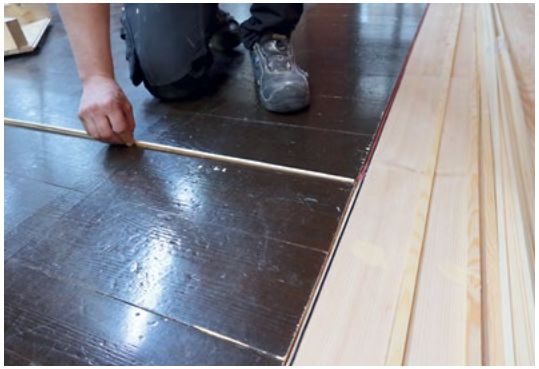
”Siinä vaiheessa, kun kukaan ei huomaa, että jotain on tehty, homma on tehty hyvin”, Helanen tiivistää työn ytimen. Tämä filosofia näkyy niin materiaalivalinnoissa kuin työn toteutuksessa.

”Jokainen korjaustyö on erilainen”, Lidman kertoo. ”Ei ole olemassa valmiita ratkaisuja, vaan aina täytyy miettiä tapauskohtaisesti, miten työ kannattaa tehdä. Korjaaminen on jatkuvaa ongelmanratkaisua.”

”Säätytalon puuosissa – ovissa, listoissa ja paneeleissa – on käytetty todella hyvälaatuista puuta”, Lidman toteaa katsellessaan ympärilleen. Suurin osa on tehty männystä, pääovissa on käytetty tammea. Erityisesti korkeat ovet vaativat ensiluokkaista materiaalia pysyäkseen suorina. Korjaustöissä on tärkeää löytää alkuperäistä vastaavaa materiaalia: tiivissyistä ja oksatonta puuta. Oksankohtia vältetään, sillä ne ovat hankalia työstää ja voivat näkyä pintakäsittelyn alta. Materiaalin on sovittava yhteen vanhojen rakenteiden kanssa ja kestettävä aikaa. Alkuperäistä laatua on varjeltu korjaustöissä: sen sijaan että esimerkiksi ovia olisi uusittu tilojen muutosten

Kuura Helanen (vas.) ja Tony Lidman (oik.) näyttävät esimerkin tyypillisistä pienistä upotuspaikkauksista. Tässä on korjattu seinäpaneelin vanhoja kiinnityskohtia ja vanhan vesijohdon läpiviennin kohta. KW

Kuura Helanen sovittaa induktiosilmukan uran päälle ohuesta rimasta tehtyä ”kantta”. KW

Ovesta poistetun lukon tilalle on laitettu puupaikka. KW

yhteydessä, vanhat ovet on säilytetty ja kunnostettu.

Julkisessa tilassa työn laatu punnitaan vuosien mittaan. ”Jos korjauskohtaa ei ole tehty huolella, se voi aluksi näyttää hyvältä pintakäsittelyn jälkeen. Mutta aikaa myöten huonosti tehty paikka alkaa erottua maalin alta”, Lidman huomauttaa. Vaikka kaikkia ajan ja olosuhteiden vaikutuksia ei voi ennakoida, puutyöt tehdään mahdollisimman huolellisesti. Se on tärkeää myös siksi, että pintakäsittelyn tekevät toiset ammattilaiset – heille luovutettavan työn laadun on oltava ensiluokkaista.

Paikkaukset ja työstöt pidetään mahdollisimman pieninä. Se vaatii sekä ammattitaitoa että kärsivällisyyttä – ja joskus myös rohkeutta tehdä asiat vaikeamman kautta.

Rakennettu kestämään

Säätytalo edustaa 1800-luvun lopun rakennustaidon huippua. ”Täällä on ollut taitavia tekijöitä. Työn jälki on tarkkaa ja hienoa”, Lidman pohtii katsellessaan Säätytalon alkuperäisiä rakenteita.

”Työmäärällisesti Säätytalon rakentaminen on aikoinaan ollut aivan massiivinen urakka”, Helanen toteaa. ”Pintakäsittelyistä rakenteisiin kaikki on tehty viimeisen päälle. Tänä päivänä kukaan ei laittaisi näin paljon rahaa rakennuksen viimeistelyyn. Silloin ei ajateltu 50 vuoden teknistä käyttöikää, vaan rakennettiin pysyvää. Sen takia resurssien sijoittaminen yksityiskohtiin ja laatuun on ollut itsestäänselvyys.”

Säätytalo oli valmistuessaan edistyksellinen: siihen rakennettiin keskitetty ilmanvaihto- ja lämmitysjärjestelmä, jonka kanavistot kulkevat muurattuina seinien sisällä. Lämmitys, sähkövalaistus ja puhelin tekivät vuonna 1890 valmistuneesta Säätytalosta modernin rakennuksen, jonka tekniset ratkaisut oli piilotettu koristeellisen ulkomuodon alle. Samaa työtä tehdään nyt, 135 vuotta myöhemmin: Lidman ja Helanen sovittavat uusinta tekniikkaa rakennukseen vaalien sen alkuperäisiä rakenteita ja ilmettä.

Kun Lidmanilta ja Helaselta kysyy, millainen persoona Säätytalo olisi ihmisenä, vastaukset kertovat rakennuksen kahdesta puolesta. ”Herrasmiesmäinen, tyylikäs ja koreasti pukeutunut”, kuvaa Lidman rakennusta, joka on jo yli 130 vuotta edustanut valtiollista arvokkuutta. Helasen näkemys ”huumorintajuisesta ja elämäniloisesta eläkeläisestä” kertoo siitä, miten rakennus yhä mukautuu uusiin tarpeisiin ja käyttäjiin.

Nyt tähän arvokkaaseen herrasmieheen puhalletaan uutta elämää muun muassa kahden puun puhujan käsissä – niin huomaamattomasti kuin mahdollista.

Teksti on julkaistu alun perin Taito-lehden blogisarjassa keväällä 2025. Teksti oli tausta-aineistoa Taitoliiton ja Senaatti-kiinteistöjen Säätytalon sukka 2025 -neulesuunnittelukilpailuun.

ADLC

SF

Imitaattorit julkisivuilla

Säätytalon julkisivussa on ollut monia värivaiheita. Edellisessä peruskorjauksessa siihen palautettiin taas punertava hiekkakivijäljitelmä. Se oli kuitenkin jo kulunut ja kun telineet saatiin pystyyn, nähtiin että kipsikoristeet olivat päässeet huonoon kuntoon.

Säätytalon julkisivu perustuu kolmen kivilajin jäljittelyyn: pohjakerros jäljittelee graniittia, punertava julkisivu hiekkakiveä, koristeet ja listat marmoria. Julkisivu on siis oikeasti rappausta, mutta imitoitu näyttämään aidolta luonnonkiveltä.

Tässä peruskorjauksessa kaikki julkisivutyöt teki Rakennusentisöintiliike Ukri Oy: rappauskorjaukset, pellitykset, kipsikoristeiden korjaukset ja uudet kipsit. Kaikkiaan Ukrilla oli töissä julkisivuilla lähes kaksikymmentä työntekijää.

Julkisivun väritystä on hieman säädetty, koska väritutkimuksista saatiin lisätietoja alkuperäisestä värityksestä. Säätytalo näyttää kuitenkin edelleen ihan tutulta Säätytalolta. Näkyvin muutos on se, että monumentaaliset pilarit on nyt palautettu hiekkakiven sävyiseksi. Ne oli 1950-luvulta lähtien olleet valkoiset. Värisuunnittelun tarkentamista varten tehtiin paljon malleja, koska vasta paikan päällä on mahdollista nähdä sävyt tarkemmin suhteessa toisiinsa.

Jännittävä erikoisuus oli päätykolmiossa sijaitsevan 13 metriä pitkän pronssiveistoksen konservointi.

Kati Winterhalter:

Hipuista hiekkakiveksi – kuinka Säätytalon uusi värikokonaisuus syntyi

Tutkimuksia, selvityksiä, pohdintoja

Vuonna 2016 rakennuttajapäällikkö, arkkitehti Selja Flink totesi minulle hiukan ohimennen, että Säätytalon julkisivupinnat kaipaavat huoltoa. Tästä käynnistyi hidas, haastava ja valtavan kiinnostava prosessi. Edellisen, professori Vilhelm Helanderin johdolla toteutetun peruskorjauksen (1993) okraan ja umbraan pigmenttiin perustuva, kalkkimaalilla toteutettu peruspintojen kivi-imitointi oli paljolti kadonnut ja rappauksen harmaus kuulsi läpi monin paikoin. Kesän 2019 kuntokartoitus[1] paljasti, että retusoiva, kevyt korjaus ei olisi riittävä, vaan erityisesti kipsikoristeissa oli laaja korjaustarve. Oikeiden työtapojen ja sävyjen tutkimiseksi päätettiin kesällä 2020 tehdä julkisivukunnostuksen koealue. Lähtökohtana oli olevan väriasun virkistäminen. Minulle Säätytalon väriasun uudelleen tulkinta on ollut unelmatehtävä. Innostavaa työtä on saanut tehdä poikkeuksellisen hyvähenkisellä työmaalla.

Kun koealuetta ryhdyttiin suunnittelemaan, tein samaan aikaan Säätytalon julkisivujen rakennushistoriaselvitystä. Arkistoaineistosta löytynyt Museoviraston lausunto vuodelta 1965 Säätytalon alkuperäisestä värityksestä muodostui merkitykselliseksi. Arkkitehti Heikki Havas oli kirjannut: ”Värisävyjen perusteella pidän mahdollisena, että tavoitteena on ollut vaikutelma sen tyyppisestä julkisivupinnasta kuin Wasabankenin talossa on toteutettuna aitoon materiaaliin (Gävlen hiekkakivi).”[2] Lausunnon sisältämä ajatus punertavasta värimaailmasta kävi yksiin vanhimpien valokuvien välittämän vaikutelman kanssa. Lähempi tarkastelu osoitti, että peruskorjauksen 1993 väriskaalan esikuvana ei ollut pelkästään alkuperäinen 1891 pintakäsittely, vaan siihen sekoittui vuoden 1903 ensimmäisen huoltomaalauksen selvästi vaaleampi asu.

Kaksi alkuperäistä väriasua 1891 ja 1903

Säätytalon suunnittelijan arkkitehti Gustaf Nyströmin johdolla toteutettiin aikoinaan kaksi varsin erilaista väriasua. Ensimmäinen asu oli olemukseltaan materiaalinen ja polykromaattinen ja vastasi Säätytalon interiöörien käsittelyjä. Laastista ja kipsistä rakennetut pinnat jäljittelivät aitoja materiaaleja ja olivat runsaasti koristeltuja. Julkisivuiltaan Säätytalo näytti luonnonkivirakennukselta.

Vuonna 1903 toteutettu toinen asu taas oli selvästi jugendin ja kansallisromanttisen estetiikan sävyttämä. Pääjulkisivun päätykolmioon suunniteltu, kilpailuvoittoon perustuva veistos[3] oli vihdoin valmistunut ja se nostettiin paikalleen. Emil Wikströmin valtava, pronssiin valettu kuvaelma Suomen kansan kehityksestä oli kansallisen itsetunnon ilmaus. Veistoksen keskuskuvassa Aleksanteri I:n vahvistaa Suomen lait vuoden 1809 valtiopäivillä. Julkisivupinnoille valittu, aiempaa vaaleampi yleisilme antoi voimaa ja tilaa päätykolmion pronssiin valetulle veistokselle. Keskirisaliitille annettiin poikkeava jäsentely. Pylväiden kapiteelit ja portiikin reliefikoristeet käsiteltiin tummalla pronssausmaalauksella, millä on visuaalisesti tuettu veistoksen tumman raskasta hahmoa. Kaikki muut

plastiset kipsikoristeet maalattiin hyvin vaaleiksi. Peruspinnan harkotettu rappaus oli niin ikään vaalea ja sen imitointimaalaus hyvin hillitty.

Säätytaloa kiertävä, puna-keltasävyinen friisimaalaus, Juhlakulkue, kertoo oman kiinnostavan tarinansa. Friisi ylimaalattiin osana vuoden 1903 muutoksia – julkisivun uusi veistos sai nyt pääosan ja antiikkiin viittaava friisi oli jo valmistuessaan koettu vieraaksi aiheeksi. Seuraavina vuosikymmeninä sää kuitenkin kulutti friisin uudestaan näkyviin ja huoltomaalauksissa friisi huomioitiin valitsemalla vallitsevaksi sävyksi pikemminkin punaruskean kuin kellanvaalean. 1970-luvulla friisi konservoitiin ja 1993 töiden yhteydessä se kunnostettiin jälleen.

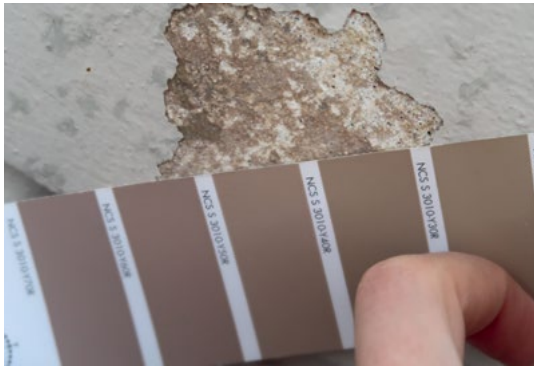
Friisi on siis alkuperäinen ja vakiintunut osa Säätytalon julkisivuja. Kun uutta värikokonaisuutta lähdettiin hakemaan, tuki friisin voimakas punainen myös punertavan perussävyn valintaa, vaikka 1993 olikin päädytty toisenlaiseen, kellertävän vaaleaan ratkaisuun. Periaatepäätöksiä tehtäessä katsottiin, että Säätytalon alkuperäinen arkkitehtuuri on italialaisesta renessanssista innoittunutta, klassisen arkkitehtuurin jatkumoa ja sen alkuperäinen, polykromaattinen värimaailma on oleellinen osa vaalittavaa kokonaisuutta. Uuden väriasun suunnittelussa ensimmäisen väriasun ratkaisut olivat siis johtavia.

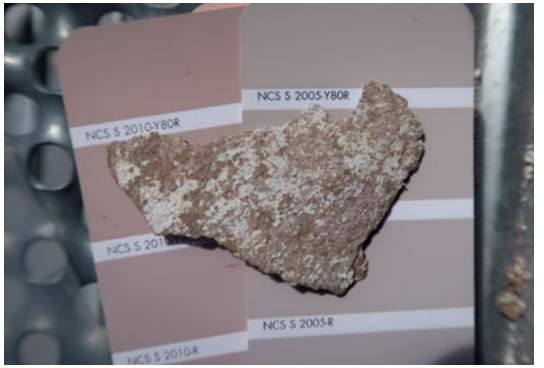
Sideainecocktail

Säätytalon peruspintojen 130-vuotinen maalaushistoria oli yksi suunnittelussa huomioitava asia. Rapattujen peruspintojen ensimmäisen kalkkauksen päälle oli vuosikymmenien saatossa kerrostunut silikaattimaali (1903), muutama kalkkaus, ulkolateksi (1962) ja sen maalinpoisto (noin 1975), ja jälleen muutama kalkkaus. Viimeisin 1993 kalkkaus oli ohueksi kulunut, mutta teknisesti se oli toiminut yllättävän hyvin. Näillä alueilla voitiin siis jälleen ottaa kalkkimaali lähtökohdaksi. Rapattujen profiloitujen listojen maalaus oli vuodesta 1903 tehty öljymaalilla, vuoden 1962 lateksia ei ollut 1970-luvulla poistettu, vaan listat oli ylimaalattu akrylaattia sisältävällä maalilla ja 1993 silikonihartsiemulsiomaalilla (Hydrosil). Maalityypin osalta jatkettiin valitulla tiellä – Hydrosil oli toiminut teknisesti hyvin näin moninaisella alustalla ja oli edelleen markkinoilla. Kipseistä suuri osa oli 1970-luvulla uusittu ja niissä oli kattavasti käytetty Linal-öljymaalia vuonna 1993. Myös näiden osalta jatkettiin aiempaa maalivalintaa. Uusi pinta tuli siis rakentaa kolmella maalityypillä: perinteinen kalkkimaali, Hydrosil ja Linal.

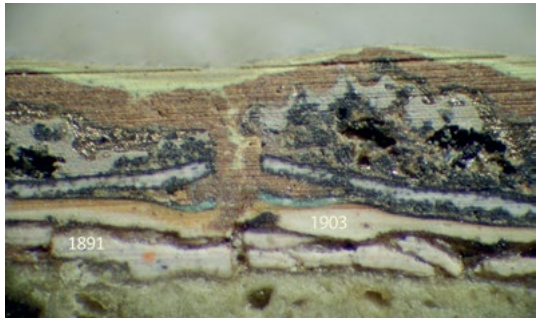
Mallialue 2020

Kun mallialueen telineet nousivat lounaisnurkalle, oli uteliaisuus suurta – saattaisiko pinnoista vielä löytyä viitteitä ensimmäisen väriasun sävyistä, lukuisista huoltomaalauskerroista huolimatta? Keväällä 2020 julkisivuilta oli otettu 10 laastinäytettä, joista selvitettiin paitsi rappausten koostumusta ja kuntoa myös maalikerrosten pigmenttejä ja sideaineita[4], mutta käsitys vanhimmista sävyistä oli hyvin hatara. Laastitutkimuksen analyysit antoivat osviittaa marmori-imitoitujen

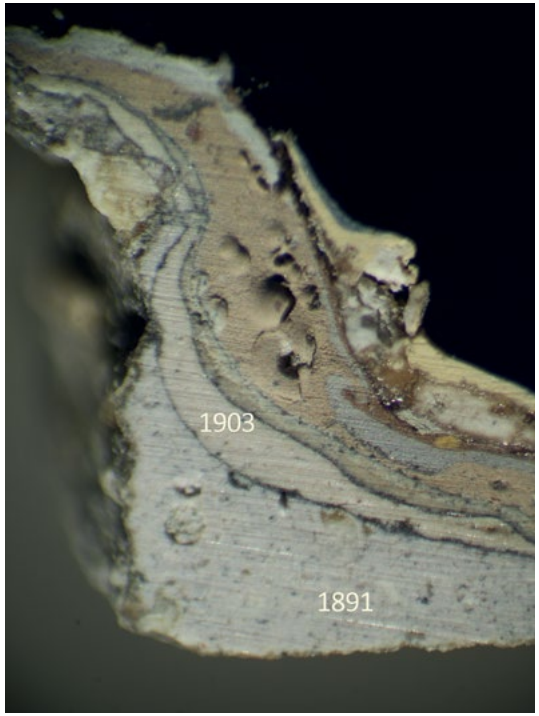

Kesän 2020 mallialueelta löytyi hyvin varhainen rusehtavanpunainen kalkkimaalikerros. Löytökohta on ikkunakehyksen sisään jäävä alue, joka vanhimpien valokuvien perusteella on valmiissa rakennuksessa kuitenkin ollut hyvin vaalea. Tämän tyyppisestä sävystä löytyi muualtakin pienen pieniä rippeitä, mutta ne voivat olla myös myöhempien vaiheiden jääneitä. Pinnat ovat olleet moneen kertaan työstettyjä ja paikkoja, joissa olisi säilynyt kertovia maalikerrostumia oli hyvin vähän. KW

Portiikin kapiteelin kipsi. Alinna löytyy harmaa, vaalea öljymaali, sen päällä valkoinen pohjamaali, keltainen pintamaali ja kuparinvihreä värin häive, joka kertoo pronssauksen käytöstä 1903. KW

Suuri osa kipseistä oli uusittu 1970-luvulla, mutta muutamin paikoin löytyi satunnaisia vanhoja kipsejä. Kuvassa leijonakenttien kipsisen taustan päällä ollut paksu maalikerrostuma, johon on tallentunut koko maalaushistoria. Paksu ruskea kerros, jossa on ilmakuplia, on vuoden 1962 lateksikerros. KW

listojen vaalean harmaasta skaalasta, mutta peruspintojen osalta ei saatu luotettavaa näytettä.

Rakennusentisöintiliike Ukri Oy:n konservaattori Anna-Maija Kuitunen sai muutaman viikon aikaikkunan paneutua pintojen vanhimpiin kerroksiin. Lounaisnurkan mallialue oli valittu erityisesti siksi, että uusia sävyjä pääsisi telinepurun jälkeen arvioimaan osana laajempaa ympäristöä kadun toiselta puolelta, mutta vallitsevien tuulten puolella rappauspinnat olivat hyvin kuluneita ja väritutkimuksen tulos jäi lopulta kovin laihaksi. Peruspintojen sävyyn ei siis päästy vieläkään kunnolla käsiksi, mutta vähäisiä viitteitä punertavan ruskeista perussävyistä kuitenkin löytyi.

Tutkin ja vertailin digitoituja historiallisia valokuvia uudestaan ja uudestaan, jotta sain pintojen väritutkimuslöydösten tulkinnat ymmärrettäviksi ja tulevan mallialueen värien perusteet kirkastumaan. Säätytalon alkuperäinen klassistinen jäsentely oli rakentunut kahdesta materiaalista: harkkorapattujen peruspintojen eloisa hiekkakivi ja listojen, kehysten ja basisten vaalea marmori. Sävyjen valinnassa hiekkakiven esikuvana käytettiin toisaalta Wasa Bankenin hiekkakiveä, mutta vähemmän punaisena, ja toisaalta 1890-luvun vanhojen valokuvien välittämää vaikutelmaa eloisasta imitoinnista. Marmoroitujen, vaaleiden osien sävyjä haettiin malleilla. Muiden sävyjen osalta päätettiin noudattaa vuoden 1993 ratkaisuja.

Hiekkakiveä ja marmoria

Mallialueella hiekkakiven imitoinnin tekijäksi saatiin kokenut restaurointimaalari Irmeli Vaartio. Työ käynnistettiin muutamilla yhdessä valituilla perussävyillä irtolevyille ja lopullinen mallityö toteutettiin kuudella kalkkisävyllä. Mallisävyjä sekoitettiin työmaalla, ja suuremmat kalkkimäärät tilattiin hyväksyttyjen mallien perusteella Kirjovärit Oy:ltä.

Imitoinnin luomisessa Vaartion ammattitaito oli korvaamaton. Hän totesi: *”Kalkkimaalin kanssa työskennellessä varsinaiset marmorointitekniikat eivät toimi. Pohjastruktuuria ei voi tehdä häivyttämällä, eikä pinnasta voi pyyhkiä mitään pois, koska maali imeytyy pintaan samalla sekunnilla, kun sivellin koskee pintaa. Ainoa mitä voi tehdä, on ikään kuin piirtää suonistus pintaan, jolloin marmorista tulee kaksiulotteinen. Syvyysvaikutelma jää siis puuttumaan. Itse käytin piirtämiseen pientä venesienen palaa.*

Suonistuksissa on käytetty samaa neljää sävyä, joilla harkot on maalattu ja niiden lisäksi kahta-kolmea tehosteväriä. Kun nämä 6–7 purkkia ovat avonaisina vierekkäin, ne näyttävät kaikki samanvärisiltä. Märkää kalkkia katsomalla ei voi päätellä mitään sen sävystä eli marmorin joutuu tekemään täysin sokkona. Suonien lopullinen sävy näkyy vasta monen tunnin päästä tai seuraavana

päivänä, ilmankosteudesta riippuen. Sama suoniväri saman harkkovärin päällä saattoi myös näyttää yhdellä seinällä hyvältä, toisella liian tummalta ja kolmannella se ei näkynyt ollenkaan. Tämäkin siis näkyy vasta seuraavana päivänä, kun kalkki on täysin kuiva."

Muutamilla julkisivuosilla jouduttiin aiemman maalaushistorian takia toteuttamaan hiekkakiven sävyjä myös Hydrosil-maalilla, jonka sävyt sekoitettiin kalkkimaalin sävyjen perusteella. Erityyppiset maaliaineet edellyttivät erilaisia marmoroinnin työtapoja ja myös sävyissä on maalien luonteen takia selvä ero. Imitoinnin eloisuuden ansiosta kokonaisvaikutelmat olivat kuitenkin riittävän toistensa kaltaisia.

Ensimmäiset Irmeli Vaartion tekemät mallilevyt, joissa sävyt olivat hiukan Wasa Bankenin talosta pehmennettyjä – vähemmän punaista, enemmän kellertävyyttä ja ruskeutta. Anni Hassin kanssa haetaan marmorilistojen elo- ja suonisävyjä. KW

Marmoroitujen listojen osalta sävyjen valinta oli suoraviivaisempaa – lämpimän vaalea pohja, pehmeän ruskeaa eloa, jotta listat eivät jäisi liian valkoisiksi, ja tumman harmaalla tehtyjä suonistuksia. Mallialueen marmorit syntyivät Ukrin Osmo Tikkasen kädenjäljellä. Maalauksen marmoriesikuvia pohdittiin yhdessä ja jälleen sukellettiin vanhojen valokuvien sisään. Daniel Nyblinin kuva vuodelta 1891 antoi hyvät lähtökohdat uuden marmoroinnin tekemiselle.

Vuonna 1993 lähes kaikkien kipsikoristeiden sävyksi oli valittu murrettu okra, hiukan kirkkaammin keltaisin huippukorostein ja näin oli tarkoitus edetä myös mallialueella. Ikkunakehyksen koristeissa okrankeltainen osoittautui kuitenkin irralliseksi ja historialliset kuvat viittasivat tätä vaaleampaan sävyyn, joten ikkunakehyksen konsoleille ja ruusukkeille valittiin marmorointiin istuva vaalea, punertavan ruskea sävy. Juhlakulkue-friisin retusoidut sävyt saivat voimaa punertavasta perussävystä, ja ikkunoiden puuosien laseerattu ja lakattu käsittely toimi tummempana kontrastina. Kun mallialueen telineet purettiin, nähtiin että suunta oli oikea, mutta sävyt eivät olleet kaikilta osin aivan valmiita.

Alkuperäisen vaikutelman perässä

Malliseinällä avoimeksi jääneitä kysymyksiä oli mahdollista tutkia vielä peruskorjaustyömaan käynnistyessä. Perusseinäpinnan ja kipsikoristeiden sävyjä haettiinkin vielä portiikin suojaisilta pinnoilta.[5] Aikalaiskuvausten väriluonnehdinnat

Vaartio teki itselleen värikartan, jossa on kaikki neljä harkkosävyä ja niiden päällä kaikki käytetyt sävyt. Kartan avulla saattoi nähdä kuinka sävyt toimivat yhteen. KW

Mallialueen sävyjen hahmottuessa edellisen peruskorjauksen suunnittelijat kutsuttiin tutustumaan ehdotukseen. Ratkaisuista keskusteltiin professori Vilhelm Helanderin ja konservaattori Pentti Pietarilan kanssa. Taaempana vasemmalta Ukri Oy:n vastaava Seppo Kokkonen, edellisen peruskorjauksen rakennuttajapäällikkö, arkkitehti Juha Lemström ja rakennesuunnittelija Tuuli Ranki. Edessä oikealla restaurointimaalari Irmeli Vaartio ja rakennuttajapäällikkö Selja Flink. KW

Konservaattorit Arja Sorri ja Mari Lehtinen mallialueen friisimaalausta retusoimassa. Lounaisnurkalla maalauksen pinnat olivat hyvin kuluneita ja värit lähes kadonneet. Hahmojen kontuuriviivat olivat kuitenkin varsin hyvin hahmotettavissa. KW

Säätytalosta ovat osin ristiriitaisia. Toisaalta puhutaan ruskeasta ja olemukseltaan raskaasta rakennuksesta, toisaalta heleästä, hiekkakiven väriseksi maalatusta ulkoasusta.[6] Väritutkimuksen löydösten ja kirjallisten mainintojen perusteella peruspintojen väriskaalaan lisättiin viileämmän ruskean sävyjä ja vähennettiin oranssisuutta ja punaisuutta.

Listojen, kehysten ja basisten marmoroinnin väriskaalaa tavoitettiin muutamista toisiaan tukevista löydöksistä keskirisaliitin syvennyksessä ja erityisesti ”juokseva koira”-kipsivaloksen takaa. Marmoroinnin sävymaailmaksi valittiin selvästi peruspintaa viileämpi: pohjasävyksi neutraali vaalea harmaa, suonistus viileää punertavaa ja sinertävää harmaata. Näin marmorin sävy pyrittiin pitämään riittävän raikkaana ja kontrastisena verrattuna hiekkakiven varsin lämpimään kokonaisuuteen.

Kipsien osalta vanhimpien, pinnoiltaan hyvin likaantuneiden sävyjen esiin ottaminen oli jokseenkin mahdotonta. Poikkileikkausnäytteistä voitiin kuitenkin havaita vaalean harmaan marmoroinnin viitteitä, samassa väriskaalassa kuin rapatut listat. Myös pääoven päällä olevan Lux & Lex -veistoksen pinnasta löytyi viitteitä valkoisen harmaasta marmoroinnista. Aikalaislehdessä veistos mainitaankin maalatun ”kivenkarvaiseksi”.[7] Vähäisten vanhimpien fragmenttien parissa tehtiin sitkeästi työtä, mutta tulkintoihin jäi varmasti väljyyttä.

Peruskorjaustyömaan käynnistyessä syksyllä 2023 Vaartio ryhtyi luotsaamaan lopullisen imitaatiotyön tekijöitä, Annikaisa Siposta ja Henriikka Määttää hiekkakiven maalaamiseen. Malleilla tutkittiin sekä Hydrosilin että kalkkimaalin käyttäytymistä ja sävyjen tasapainoa. Hiukan myöhemmin mukaan saatiin marmorointeja tekemään Anna Kivinen. Nämä kolme naista vastasivat kivi-imitaatioiden eheydestä rakennuksen kaikilla julkisivuilla.

Kollegiaalinen värisuunnittelu

Peruskorjauksen etenemisen myötä mallialueen periaatteet tuli suunnitelmissa ulottaa koskemaan koko rakennusta. Laadin julkisivuista muutamia illustraatioita ja julkisivukaaviot, joiden avulla käytiin periaatekeskustelua keskeisistä värikysymyksistä. Keskustelut käytiin neljän arkkitehdin ja yhden konservaattorin mallilla. Arkkitehdit Selja Flink (Senaatti-kiinteistöt), Simo Freese (pääsuunnittelija, arkkitehtitoimisto Freese Oy) ja Mikko Mannberg (Museovirasto) sekä konservaattori Anna-Maria Kymäläinen (Museovirasto) paneutuivat kanssani pohtimaan ehdotettujen sävyjen perusteita ja syntyvän kokonaisuuden esteettistä eheyttä. Urakoitsijan työnjohtajan Anni Hassin rautainen ammattitaito maalien ja värien maailmassa oli kullanarvoista.

Hiekkakiven ja marmorin muodostama perusratkaisu antoi selkeän lähtökohdan, mutta monimuotoisessa rakennuksessa oli edelleen valtava määrä ratkaistavia yksityiskohtia.

Kivimateriaalien imitoinnin alkuperäistä kädenjälkeä saattoi tutkia sukeltamalla syvälle vanhoihin valokuviin. Tarkasti digitoidut kuvat olivat tärkeä työkalu koko suunnitteluprosessin aikana. Daniel Nyblin 1891, Museoviraston kuva-arkisto.

Periaatekeskusteluja varten tehtyä suuntaa-antavaa väritettyä julkisivua tarkennettiin moneen kertaan ja se oli värisuunnitteluasiakirjan runko. Hiekkakiven harkotuksen osalta urakoitsija laati itselleen vielä tarkemman kaavion harkkovärien määrittelemiseksi. KW

Daniel Nyblinin varhainen, ehkä keväällä 1891 otettu valokuva toimi hienosti väri-illustraation pohjakuvana, sillä peruspintojen imitoinnin eloisuus näkyy siinä hyvin. Ensimmäisen väriasun kahden materiaalin jäsentely on selkeä. KW

Anni Hassi esittelee Hydrosilin väriskaalaa suhteessa kalkkimaaliin. Oikeassa reunassa kalkkimaalin vielä vahvistamaton värikartta. KW

Värisuunnitelma-asiakirjaan tuli lopulta noin 80 erilaista, eriteltyä rakennusosaa, joiden maalauksessa oli käytössä ainakin 45 erilaista maalituotetta. Esimerkiksi hiekkakiven imitoinnissa käytettiin lopulta kahdeksaa eri sävyä, ja kaikki sävyt oli sekoitettava kolmeen eri maalityyppiin. Mallityöskentely oli värimaailman säätämisen kannalta aivan välttämätön. Työn edetessä olin monesti kiitollinen taitavien tekijöiden laajasta ammattitaidosta, niin teknisestä kuin esteettisestäkin.

Osa ehdotetuista värimuutoksista hyväksyttiin yksimielisesti, osa herätti enemmän keskustelua. Suurena muutoksena edelliseen väriasuun verrattuna oli keskirisaliitin pylväiden maalaaminen hiekkakiven väriin, entisen lähes valkoisen sijaan. Tämä merkittävä muutos koettiin yksinomaan luontevana ja historiallisesti perusteltuna.

Enemmän keskustelua herättivät julkisivujen ”metallit”: kuinka laajasti käytetään lehtikultaa ja minkälaiset pronssaukset ovat luontevia? Nämä ovat piirteitä, jotka ovat tulleet julkisivuihin myöhemmissä vaiheissa – pronssaukset vuonna 1903 ja lehtikultaukset vasta 1993. Kun keskirisaliitin kapiteelit pronssattiin vuonna 1903, maalattiin talon muut suuret pilasterikapiteelit yksivärisen vaaleiksi. Samassa yhteydessä myös vaakunafriisin köynnökset pronssattiin. Nämä keskirisaliitin julkisivupinnan aiheet yhdistyvät päätykolmion veistokseen ja tätä pidettiin edelleen oikeana ratkaisuna.

Vuonna 1903 pronssatut kapiteelit olivat hapettuneet muutamassa vuodessa hyvin tummiksi. Muut kapiteelit likaantuivat vähitellen, kun huoltomaalauksia ei tehty. Erilaisten välivaiheiden kautta 1970-luvun lopulla kaikki kapiteelit saivat pronssatun sävyn Thorvald Lindqvistin värisuunnitelman myötä. Edellisessä peruskorjauksessa 1993 keskirisaliitin kapiteelit maalattiin jälleen vihertyneen pronssin värisiksi, muut kapiteelit saivat vaalean beigen perussävyn. Uutena mausteena kaikki kapiteelit saivat runsaan lehtikultaviimeistelyn, joka omalla tavallaan sitoi keskirisaliitin kiinteämmin osaksi rakennusta kiertävää pilasteririvistöä. Kullan tuoma juhlava ja arvokas lisä koettiin tämän peruskorjauksen värikolleegiossa kiinteäksi osaksi Säätytalon vakiintunutta ilmettä ja kapiteelien kultaviimeistely toteutettiin uudestaan, mutta aavistuksen kevennettynä.

Jokainen aikakausi valitsee omat sävynsä

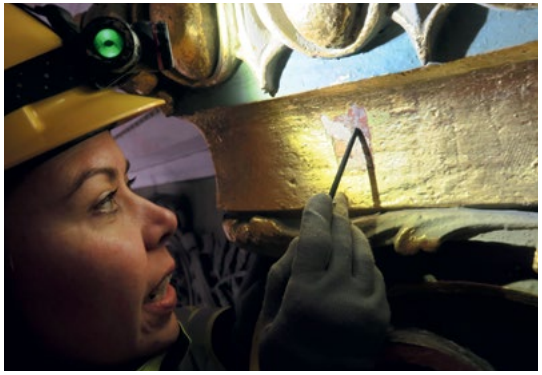
Tässä ajassa arvorakennuksen restauroinnin tulee koostua perustelluista ratkaisuista. Rakennus, jonka julkisivuarkkitehtuuri perustuu ikääntyviin materiaaleihin ja maalattuihin, kuluviin pintoihin, tarjoaa todella polveilevan ja monihaaraisen värihistorian päätösten pohjaksi. Oleellisten juonenkäänteiden seulominen ja niiden pohjalta uuden, historiallisesti ja esteettisesti ehjän väritarinan hahmottaminen on vienyt yllättävän paljon aikaa. Arvovalintojen tekemistä on suuresti helpottanut kollegiaalisen keskustelun ja päätöksenteon mahdollisuus.

Säätytalon väriasu vuonna 2025 rakentuu sen koko 130-vuotiselle historialle.

Sen lähtökohtana on ensimmäinen, hiekkakiveen ja marmoriin perustuva väriasu. Keskirisaliitin osalta päätykolmioveistoksen mukana tulleet pronssausmaalaukset maustavat kokonaisuutta. Yksi 1993 peruskorjauksen suurista ansioista oli julkisivun herkän monisävyisyyden palauttaminen. Silloin tehtyjen kultausten vaalimisella on haluttu tuoda esiin kyseisen vaiheen merkitys.

Tulevina vuosina maalityypit ikääntyvät eri tavoin, kuluminen ja haalistuminen tulee kasvattamaan pintojen kirjavuutta. Seuraava korjaajasukupolvi joutuu tekemään julkisivujen värien ja maaliaineiden uudelleenarvioinnin omien arvojensa pohjalta. Mitä silloin arvostetaan – historiallista monisävyisyyttä, selkeyttä ja suoraviivaisuutta, huoltohelppoutta vai jonkin aiemman suunnittelijan näkemystä tai viimeistä tahtoa? Rakennuksista huolehtiminen on yhteisöllistä toimintaa, jonka tuloksen jokainen kaupungissa kulkeva näkee. Maalatut, kuluvat, huollettavat ja sen ansiosta muuttuvat julkisivut ovat kaupunkikuvamme elämän ja ajassa uudistumisen merkkejä. Säätytalon väriasu 2025 on yksi tulkinta ja yksi puheenvuoro värillisen kaupunkikuvan puolesta.

Kati Winterhalter / Okulus Oy on Säätytalon kohdearkkitehti ja vastasi peruskorjauksessa julkisivujen värisuunnittelusta sekä konservoinnin ohjauksesta.

Henriikka Määttä tekemässä viimeisiä väritutkimuksia portiikin kipseihin. Säätytalon kipsit on uusittu laajasti 1974–1975, mutta portiikin suojaisilta alueilta löytyi vanhoja värikerrostumia. KW

Henriikka Määttä ja Annikaisa Siponen tekemässä viimeistä väritutkimusta portiikin kipseihin. Selja Flink kuuntelemassa tuloksia. Säätytalon kipsit oli uusittu laajasti 1974–1975, mutta portiikin suojaisilta alueilta löytyi vanhoja värikerrostumia. KW

Viitteet

1. Säätytalo, Julkisivujen kuntokartoitus kevät 2019. Rakennusentisöintiliike Ukri Oy / Anni Hassi.
2. Havas, Heikki, MV:n lausunto 23.6.1965, topografinen arkisto, MV. Säätytalo, Julkisivujen vaiheet 2020, s. 62.
3. Kilpailu käytiin jo 1891, päätös toteutuksesta tehtiin vasta vuonna 1894. Säätytalo, Julkisivujen vaiheet 2020, s. 46.
4. Näytteet analysoitiin tanskalaisessa Seir Materialanalyse A/S laboratoriossa.
5. Väritutkimus 4.12.2023. Ukri Oy: Säätytalo Julkisivujen väritystutkimus syksy 2023. Noora Kajaluoto, Henriikka Määttä ja Annikaisa Siponen.
6. Väritutkimus 4.12.2023. Ukri Oy, s. 4-5
7. Kotkan sanomat 20.1.1891, no 5, s.2.

Anni Hassi:

Vuodet Säätytalon telineillä

Säätytalon koristeellisen julkisivun kunto oli pitkässä huoltovälissä päässyt kauhtumaan jo varjoksi siitä loistosta, johon se oli palautettu 1990-luvun korjausvaiheessa. Peruskorjauksessa oli selvää, että koko julkisivu on pintakäsiteltävä uudelleen ja kipsistä valmistettuja koristeita on korjattava sekä uusittava laajasti erityisesti merenpuoleisilta sään rasittamilta julkisivuilta. Työhön valmistauduttiin huolella erilaisin tutkimuksin ja koekorjauksin. Varsinainen julkisivujen restaurointityö kesti kaksi vuotta. Suurimmat työvaiheet olivat kipsikorjaus ja erittäin monipuoliset pintakäsittelyt imitointimaalauksineen. Työ oli haastavaa, mutta inspiroivaa ja monipuolista, koska rakennus pääsi yllättämään rikkaan korjaushistoriansa vuoksi aina uusilla yllätyksillä!

Kuntotutkimuksella aloitettiin

Säätytalon peruskorjaus julkisivujen osalta oli hyvin pitkällinen projekti ja hyvä niin. Työ käynnistyi osaltani jo vuonna 2019 julkisivujen kuntotutkimuksella. Julkisivuja on korjattu rakennuksen eri vaiheissa hyvin monella tapaa ja eri materiaalilaaduilla. Rakennuksen nurkkaukseen toteutettiin julkisivukorjauksen mallialue seuraavana vuonna ja siitä saatiin paljon tietoa tulevaan restaurointia varten. Mallialueessa käytettiin paljon aikaa imitointimaalauksen ilmeen etsimiseen, julkisivun eri osien värisuunnitteluun ja materiaalien valintoihin.

Julkisivuvärityksen lopullinen suunnittelu tehtiin kuitenkin vasta varsinaisen peruskorjauksen aikana tehdyn väritutkimuksen antamien tietojen pohjalta. Värityskokonaisuuden valintoja varten tehtiin mittava määrä malleja niin seinälle kuin mallilevyille.

Julkisivujen restauroinnissa noudatettiin säilyttävyyden periaatteita, kuitenkin sillä tavoin, että rakenteiden tulisi kestää ja olla korjattavissa normaalilla huoltovälillä. Osa rakennuksen materiaaleista oli tiensä päässä, kuten läpi ruostuneet vesipellit tai puhki rapautuneet ja pehmenneet kipsikoristeet. Pääsisäänkäynnin syvennyksessä oli parhaiten säilyneitä rakennuksen osia. Siellä jopa kipsikoristeet ovat yhä suurelta osin alkuperäisiä ja niitä vaalittiin erityisen huolellisesti. Materiaalista kestävyyttä parannettiin mm. uusimalla peltien muotoja niin, että ne suojaavat paremmin alapuolisia kipsikoristeita sateelta. Lisäksi kovimmalla rasituksella oleviin kipsikoristeosiin toteutettiin lyijypellistä tarkasti koristeen muotoja myötäileviä pellityksiä.

Tehtävien ja aikataulujen palapeli

Näin koristeellisen talon restaurointityössä on runsaasti erilaisia materiaaleja ja erikoisosaamista vaativia työtehtäviä. Työhön tarvittavien käsityöläisten resurssit ovat rajalliset, samoin verstastyön kapasiteetti tuottaa ja kuivattaa esimerkiksi isoja määriä uusia kipsikoristeita. Koska töitä tehtiin koko vuoden ympäri, niin myös työtehtävien jaksotus oli merkittävässä osassa. Yhtä aikaa ei voida esimerkiksi tehdä rappauskorjauksia ja maalata hitaasti kuivuvalla öljymaalilla kipsikoristeita samalla pienehköllä lämmitysalueella. Kipsikoristeita on kasteltava korjaus- ja asennusvaiheessa ja sen jälkeen niiden on annettava kuivua riittävästi ennen pintakäsittelyä. Kokonaisuuden hallinta oli melkoinen aikataulun, resurssien ja sääolosuhteiden palapeli!

Anni Hassi kultaamassa kipsikapiteelia. Anni Hassi on Rakennusentisöinti Ukri Oy:n työnjohtaja, joka vastasi Säätytalon julkisivutöiden ohjauksesta ja osallistui itse kaikkiin työvaiheisiin. Sanna Nuutinen

Taiteilija Simo Ripatti Ukrilta vastasi monen kipsikoristeen muodon ennallistamisesta. Tässä Hengettären pää lähdössä verstaalle. SF

Materiaalien ja sävyjen kirjo

Töissä oli useita erilaisia haasteita. Materiaalien kirjo oli laajaa niin kipseissä, laasteissa kuin maalipinnoilla. Maaleja tarvittiin niin paljon, että niitä ei ollut järkevää tilata kaikkia kerralla. Sen vuoksi sävytyksen onnistumista uusissa maalierissä oli tarkkailtava huolellisesti. Työn monotonisuus toi erilaisia rasitusvammoja erityisesti niille käsityöläisille, jotka tekivät samaa työvaihetta koko työmaan ajan. Kaikkea tarvittiin paljon, oli kyse sitten koristeista, maalauksesta tai pellityksistä. Moni asia tuntui loputtomalta. Kipsikoristeita tilattiin verstaalta kymmenittäin, räystäslistan työläästi maalattavat kipsikoristeet jumittivat jokaisen niskalihakset, katon painavien laastikoristeiden osia oli yhdessä koristeaiheessa 31 kappaletta ja niistä jokainen piti sovittaa paikalleen ennen varsinaista asennusta.

Kivipintojen imitoijien kykyä jaksaa luoda uusia kiviaiheita monta vuotta peräkkäin, joka ikinen työpäivä, ei voi kuin ihailla. Motoksi syntyikin: tärkeintä on, että sieni koskee seinään! Imitoijien määrää yritettiin lisätä työn kuormittavuuden vuoksi, mutta riittävän yhteneväisen kädenjäljen saavuttaminen oli liian haastavaa. Koko työ tehtiin kolmen ihmisen voimin: hiekkakivistä vastasivat Annikaisa Siponen ja Henriikka Määttä, marmoroinneista Anna Kivinen.

Uusia mielenkiintoisia tehtäviä oli pääoven yläpuolella sijaitsevan Ville Vallgrenin Lux & Lex -veistoksen konservointityö. Tutkimuksessa osoittautui, että sen osia oli kohdeltu aika rajusti. Lex-hahmon kasvot oli puolittain uusittu lähes peikkomaisen näköiseksi ja pään halkeilua oli yritetty hillitä rautalankavirityksellä. Ruostuvat raudoitukset olivat aiheuttaneet niin suuria vaurioita, että molempien hahmojen hauraat päät irrotettiin, niistä poistettiin raudoitukset ja ne siirrettiin talon sisätiloihin fragmenttivarastoon suojaan. Uudet päät valettiin kipsistä ja asennettiin tarkasti samoihin asentoihin takaisin.

Rakennuksessa on runsaasti sinkkipellistä muotoiltuja yksityiskohtaisia koristeita katolla ja takaovien katosten päällä. Näiden korjaus ja lyijypeltien huikea pakotustyö oli peltiseppämme Roopen taidonnäytteitä.

Ongelmilta ja yllätyksiltä ei näin laajassa hankkeessa voi välttyä. Niitä syntyi mm. katon haastavissa liittymissä, kalkkimaalia yllättäen hylkivällä seinäalueella ja räystäslistojen suurissa korko- ja muotovaihteluissa. Eteläjulkisivun uusittavien kapiteelien muotit rakennettiin pohjoisjulkisivun ehkä 1970-luvun korjausten aikaisista heikommin onnistuneista kipsikoristeista. Niiden mitoitus ja muotoilu eivät vastanneet täysin eteläisen julkisivun n.1950-luvulta olleita kipsikoristeita.

Tiivis yhteisö

Vaikka monet työt jakautuivat samoille henkilöille, uskon, että tämä oli kokonaisuutena niin monipuolinen työ, että moni sai sieltä uusia taitoja ja pääsi tekemään sellaista, mitä ei koskaan aiemmin ainakaan tässä mittakaavassa ole tehnyt. Työyhteisö myös hitsautui yhteen tavalla, mitä pienemmissä ja lyhyemmistä projekteissa ei tapahdu. Töihin oli joka päivä mukava tulla!

Anna Kivinen marmoroi yksin lähes kaikki julkisivun listoitukset. Marmoriakin on useampaa eri värisävyä. SF

Pääoven kehystävän listan on tarkoitettu näyttävän marmorista veistetyltä ja siltähän se näyttääkin. SR

Pääjulkisivun monumentaalipilareiden jalustat marmoroitiin myös. SR

Erityisen suuresti työn kokonaisuuden hallinnassa oli hyötyä siitä, että urakkaa ei jaettu. Julkisivutyöt olivat kokonaisuutena meillä toteutettavana purkutöistä kultaukseen. Vain ikkunat ja vesikaton pellitys olivat omia kokonaisuuksia. Rajapintoja oli vähän ja vastuu kaiken yhteensovituksesta onnistui mielestäni juuri tästä syystä laadukkaammin kuin useimmiten. Projektinjohtourakoitsija antoi tällä työmaalla erittäin suuren panoksen työalueiden lämmityksen, siivouksen ja logistiikan osalta. Työnjohto oli ammattimaista ja ystävällistä, samoin yhteistyö tilaajan ja suunnittelijoiden kanssa! Kokemus siitä, että kaikki tähtäävät juuri laadukkaaseen lopputulokseen hyvässä yhteishengessä, antoi poikkeuksellisen hyvän motivaation myös tehdä tässä työssä parhaansa.

Kauneutta kaikille

Ajattelen usein Tove Janssonin Rakkauskertomuksessa (kokoelmassa Kuuntelija) esittämää ajatusta siitä, että kestävä ja kaunis rakennustaide voi syntyä vain rakkaudesta työhön, materiaaleihin ja ihmisiin. Tämä ajatus palasi mieleeni usein myös Säätytalon julkisivujen restaurointityön aikana.

Julkisivujen restaurointityö on siinä mielessä hienointa, että sen kauneudesta pääsevät nauttimaan ihan kaikki kaupungilla kulkijat! Oli liikuttavaa nähdä, miten meiltä jokainen työssä mukana ollut käsityöläinen halusi antaa parhaansa. Olemme saaneet olla mukana julkisivujen rakennustaiteen käsityön ketjussa, sen säilyttäminen on minulle yhtä korvaamatonta, kuin itse rakennuksen säilyminen. Ja kumpikaan ei säilyisi ilman toista.

Illan viiletessä he lähtivät kaupungille, heillä oli aina tapana kulkea Markuksentorin kautta ja Aina kertasi, mitä oli kuullut hänen sanovan ensimmäisinä päivinä, puhui vanhasta kullasta ja marmorin patinasta ja että ne uskalsivatkin rakentaa tuolla tavalla. Sitten hän kääntyi miestä kohti ja sanoi omaan tapaansa: Kyllä niitten on täytynyt rakastaa kaikkea mitä ne tekivät ja rakastaa toisiaan! Kuinka siitä muuten olisi voinut tällaista tulla?

***Tove Jansson**, Kuuntelija, Rakkauskertomus*

Ville Vallgrenin veistoksen naishahmot saivat uudet päät ja kädet. Vaaleanpunaiset osuudet ovat uutta, vielä maalaamatonta kipsiä. SF

Lopuksi Lux (soihtua kantava hahmo) ja Lex (lakikirjaa kantava hahmo) marmoroitiin näyttämään yhdestä kivestä veistetyltä. Vaakuna sai heraldiset värit. SR

Marja-Leena Lehtimäki:

Säänsyömiä hengettäriä ehostamassa – kipsikoristeiden restaurointi

”Jokaisesta rakennuksesta oppii jotain uutta”, toteaa rakennusrestauroija Anni Hassi, jolla on kahdenkymmenen vuoden kokemus historiallisten kohteiden, kuten Eduskuntatalon, Hvitträskin ja Suomenlinnan, restauroinnista.

Nyt Hassia työllistää Säätytalon peruskorjaus. Vuonna 1891 valmistunut Säätytalo edustaa italialaisen renessanssin innoittamaa helsinkiläistä uusrenessanssia. Rakennuksen julkisivuja hallitsee voimakas keskirisaliitti ja siihen liittyvät kahden kerroksen korkuiset kolossaalipylväät. Sivustoja jäsennetään seinään kiinnitetyin puolipylväin, jotka jakavat julkisivun pystysuuntaisiin osiin. Talon suunnitellut arkkitehti Gustaf Nyström uskoi klassisen arkkitehtuurin ilmentävän ajattomia harmonian periaatteita, mikä näkyy julkisivuissa myös materiaalien ja pintakäsittelyjen harkittuna vaihteluna: karkeasta rustikoinnista sileisiin harkkopintoihin ja taidokkaisiin kipsikoristeisiin.

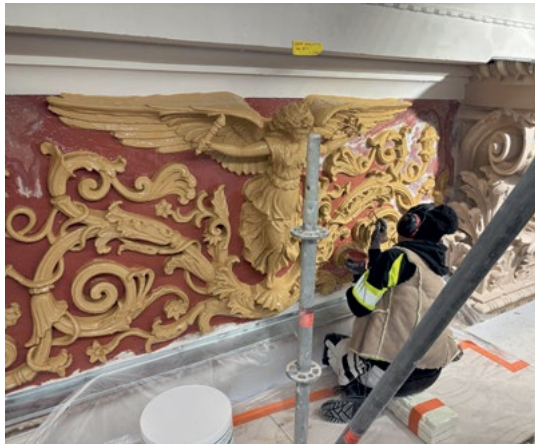
Kädentaitojen lisäksi pitää hallita numerot

Hassin tie restauroinnin maailmaan alkoi kiinnostuksesta käsillä tekemiseen ja historiaan. Nyt hän johtaa Rakennusentisöintiliike Ukri Oy:n 20-henkistä tiimiä, joka vastaa Säätytalon julkisivun kunnostuksesta. Historiallisen rakennuksen julkisivun restaurointi vaatii paitsi taitoa, myös tietoa ja talouden ymmärrystä.

”Tässä työssä pitää rakastaa käsillä tekemistä, mutta samalla täytyy myös ymmärtää numeroita. Jos ei hahmota, mitä työ maksaa ja kuinka kauan aikaa tietyn työvaiheen tekemiseen menee, ei synny hyvää lopputulosta – ainakaan sovitussa budjetissa ja aikataulussa”, Hassi sanoo. Vaikka Hassilla on päävastuu taloudellisesta suunnittelusta, myös tekijöiden pitää ymmärtää työnsä kustannusvaikutukset. ”Olemme huomanneet, että jos kaikilla on yhteinen ymmärrys projektin taloudellisista reunaehdoista, pystymme

Koristeelliset pylväät ja kultaus kertovat rakennuksen arvokkuudesta ja asemasta. Klassisen arkkitehtuurin tunnusmerkit – spiraalinmuotoiset voluutat ja akantinlehdet – saavat kultauksen ansiosta syvyyttä ja erottuvuutta, kun niitä katsotaan kadulta. Kultaus on toteutettu lehtikultaa käyttäen, säilyttäen alkuperäisen ilmeen ja korostaen pylvään kerroksellisuutta. Sanna Nuutinen

Hengettärien mittakaava hahmottuu vasta telineiltä katsottuna. SF

tekemään fiksumpia ratkaisuja päivittäisessä työssä", Hassi kertoo. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, miten paljon aikaa käytetään yhden koriste-elementin työstämiseen tai milloin on järkevämpää tehdä kokonaan uusi osa vanhan korjaamisen sijaan.

Näin suuren käsityöläisjoukon koordinointi vaatii tarkkaa suunnittelua. "Meidän täytyy varmistaa, että jokaisessa työvaiheessa on oikea määrä tekijöitä oikeaan aikaan." Restaurointi on jatkuvaa tasapainoilua perinteisten menetelmien, budjetin ja aikataulujen välillä. "Meillä on viikoittaiset yhteensovituspalaverit, joissa varmistamme työvaiheiden etenemisen. Julkisivutöitä ei voi tehdä tyhjiössä – meidän täytyy sovittaa aikataulumme esimerkiksi ikkunoiden korjauksien ja muiden urakoitsijoiden töiden kanssa."

Hassi kertoo, että julkisivutöiden kannalta optimaalisinta aikaa on kevät ja syksy. "Olemme tehneet julkisivutöitä talvea kohti", Hassi kertoo. "Työskentelemme nyt lämmitetyissä suojateltoissa, ja useita työvaiheita tehdään päällekkäin samoissa tiloissa. Tämä ei ole ideaalitilanne rappaus-, kipsi- ja maalaustöille, mutta tämäkin on osa sitä realismia, joka meidän täytyy ottaa huomioon."

Hengettäret

Säätytalon julkisivun hengettäret ovat Hassin suosikkeja julkisivun koristeista. Aikojen saatossa niiltä on vaurioitunut käsivarsia ja päitä, jotka nyt tämän korjauksen yhteydessä on korjattu tai uusittu. Hengettärien rauhallinen ilme ja kasvoja kehystävät kihartuvat hiukset edustavat ajan kauneusihanteita. Levitetyt siivet tuovat mieleen suojeluksen ja opastuksen. Liehuvat vaatteet korostavat hahmojen liikettä. Jokaisella hengettärellä on käsissään soihtu ja laakerin lehvä, jotka symboloivat valistusta.

Kipsityön resepti: oikea koostumus, oikea ajoitus

Säätytalon julkisivu on täynnä yksityiskohtaisia kipsikoristeita: koristeellisia friisejä, vaakunareliefiä, siivekkäitä leijonia ja pääovea kehystäviä ornamenttilistoja. Ajan hammas ja ympäristötekijät – erityisesti happosateet 70- ja 80-luvuilla ovat vaurioittaneet Säätytalon julkisivujen kipsikoristeita ja useimmat niistä on korjattu tai uusittu jo aiemmin. Myös aiempien korjausten jättämät useat maalikerrokset näkyvät kipsikoristeissa muotojen "pehmentymisenä"

"On tehtävä valintoja siitä, mitä korjataan ja mitä säästetään", Hassi toteaa. "Kaikkea ei voi eikä tarvitse uusia. Patina on osa viehätystä ja se kertoo rakennuksen historiasta."

Hän painottaa erityisesti julkisivun alkuperäisten elementtien arvoa. "Sisäänkäynnin syvennyksessä on vielä alkuperäisiä kipsejä, ja yksi siipileijona pääjulkisivulla on todennäköisesti alkuperäinen." Näitä pyritään varjelemaan, sillä alkuperäisissä kipseissä värihistoria on edelleen tutkittavissa.

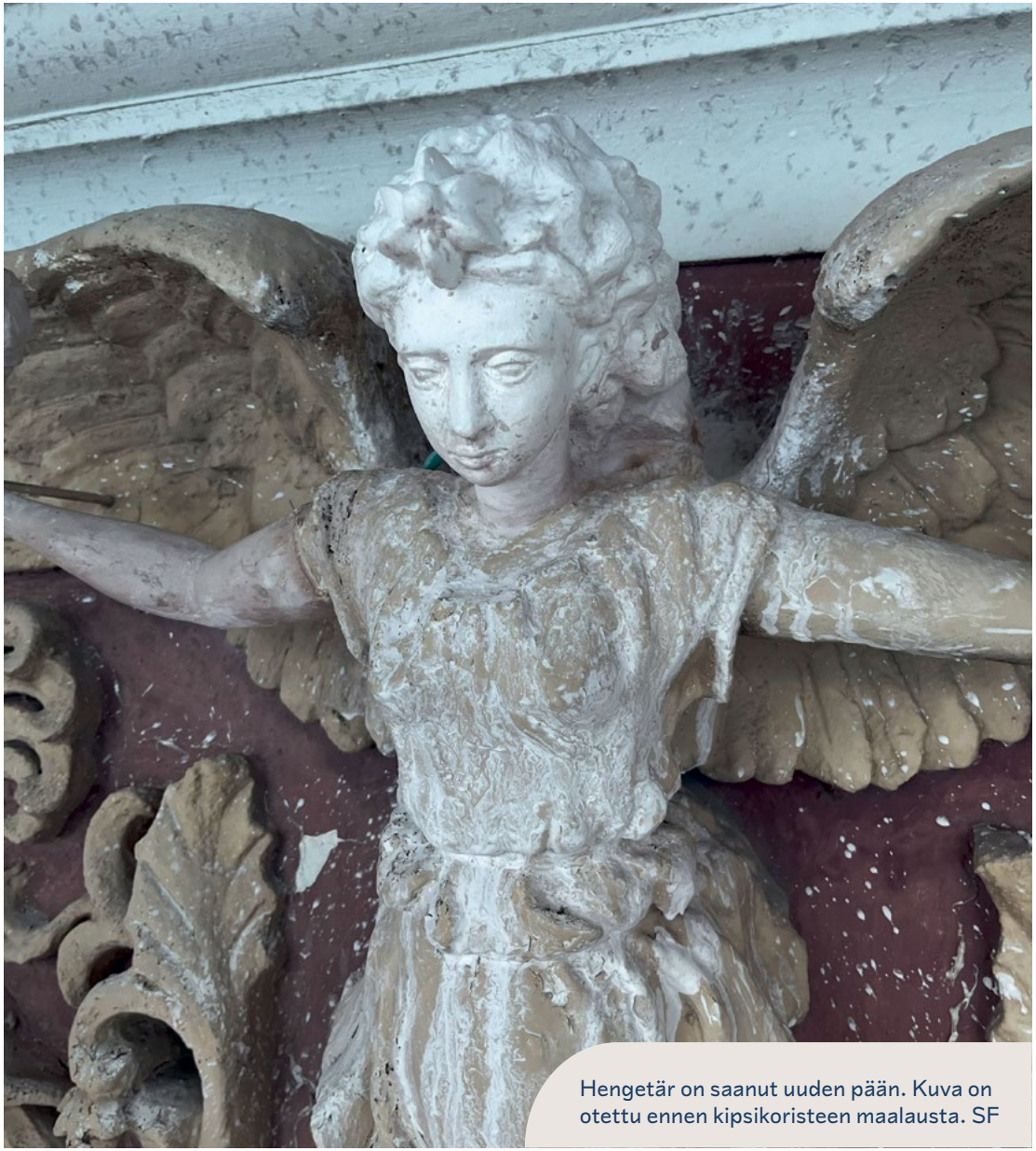
Kipsikoristeiden restaurointi ei ole yksinkertaista. Kipsi on nimittäin vaativa materiaali

– liian märkä valuu pois, liian kuiva kovettuu ennen kuin sitä ehtii muotoilla. ”Tässä työssä täytyy olla kuin Kultakutri sadussa – koostumuksen on oltava juuri sopiva, mutta myös työvauhdin pitää osua kohdilleen”, Hassi kuvailee.

Kipsin työstäminen on tarkkaa ja aikataulutettua työtä. Valmis seos on käyttökelpoinen vain muutamia minuutteja myös optimaalisissa työskentelyolosuhteissa. Talvella telineille on rakennettu eristettyjä työskentelysoluja, joita lämmitetään.

Kipsikoristeiden valmistus alkaa muotituksella, jossa alkuperäisistä koristeista otetaan tarkat muotit. Jos alkuperäinen kappale on kulunut tai muoto muuten kadonnut, koristeeseen tehdään muodon palautus eli skarppaus. Siinä kuvanveistäjä terävöittää yksityiskohtia vastaamaan alkuperäistä muotoa. Koristeet valetaan Ukrin työpajalla tai työmaalla. Ne tehdään osin onttoina, mikä keventää niiden painoa. Suuret koristeaiheet kootaan pienemmistä osista – tämä helpottaa sekä valua että mahdollistaa myöhemmin vaurioituneiden osien korvaamisen ilman koko koristeen uusimista. Kipsiosien sisään asennetaan ruostumattomat teräsraudoitukset, jotka varmistavat sekä osien keskinäisen kiinnityksen että lopullisen ankkuroinnin julkisivuun.

”Tässä projektissa erityisen mielenkiintoista on ollut peltitöiden poikkeuksellinen vaativuus”, Hassi kertoo. Hassin tiimi on lisännyt huomaamattomia lyijypeltejä esimerkiksi siivekkäiden leijonien ja kapiteelien yläpuolelle, joiden tehtävänä on suojata herkkiä kipsejä vedeltä ja lumelta ja näin pidentää koristeiden elinikää. ”Tavallisesti peltityöt ovat suoraviivaisia: pelti leikataan, saumataan ja asennetaan

Hengetär on saanut uuden pään. Kuva on otettu ennen kipsikoristeen maalausta. SF

paikoilleen, ja useimmiten työskennellään suorien reunojen ja kulmien kanssa. Täällä jokainen julkisivun suojapelti vaatii aivan erityistä muotoilua. Niiden täytyy seurata veistosten ja koristeiden kaarevia muotoja ja samalla sulautua osaksi arkkitehtuuria."

Käsityön ketju ei katkea

"Mitä nykyrakentajat voisivat oppia entisajan tekijöiltä? Kunnianhimoa", Hassi vastaa empimättä. "Pitää olla kunnianhimoa tehdä työnsä niin, että se kestää sekä teknisesti että ulkonäöllisesti aikaa. Ja ehkä myös rohkeutta – nykyarkkitehtuuri on usein aika varovaista verrattuna tähän."

Hassi kertoo, että Säätytalon työmaalla tuntee olevansa osa käsityöläisten ketjua. "On hienoa, että valtio panostaa siihen, että työ tehdään edelleen perinteisin menetelmin ja käsityötaitoa ylläpitäen."

Hetken mietittyään Hassi toteaa: "Parasta tässä työssä on se, että me emme vain korjaa, vaan säilytämme historiaa".

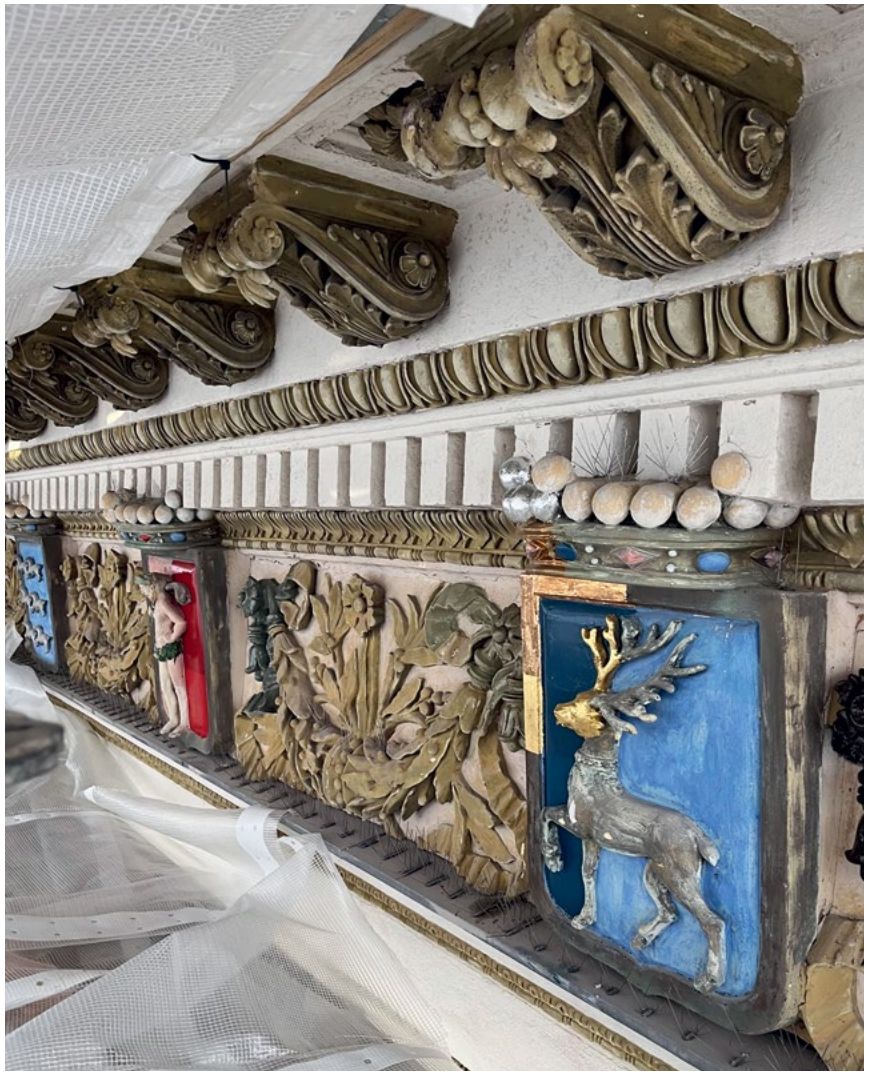
Teksti on julkaistu alun perin Taito-lehden blogisarjassa keväällä 2025. Teksti oli tausta-aineistoa Taitoliiton ja Senaatti-kiinteistöjen Säätytalon sukka 2025 -neulesuunnittelukilpailuun.

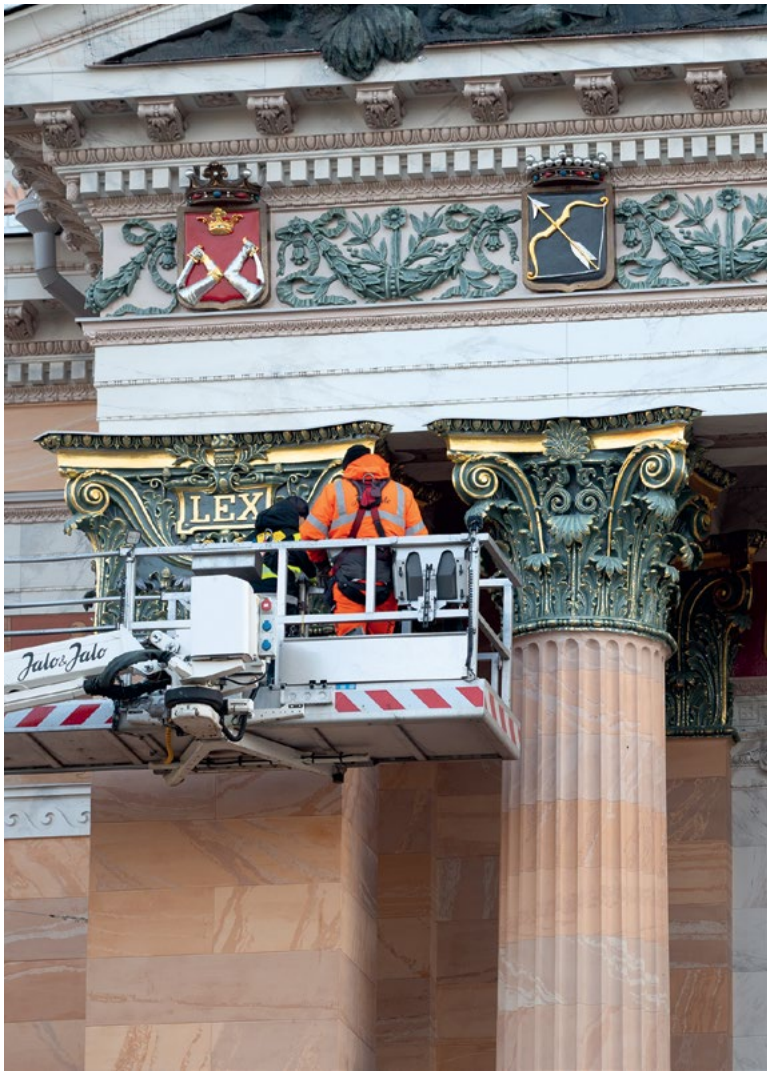
Kapiteelin keskilehvä on saanut lyijystä naputellun suojan ylleen. SF

Maalarimestari Osmo Tikkanen kiinnittää pientä koristeaihetta ikkunan yläpuolelle. Vieressä näkyy valmiiksi karhennetut tartuntapohjat seuraavaksi kiinnitettäville koristeille. Toisessa tartuntapohjassa näkyy myös ruuvi, joka asettuu koristeen keskellä olevaan koloon ja ankkuroi sen kipsimassan avulla seinään. KW

Säätytalon julkisivun koristeellisia konsoleja ja vaakunoita odottamassa restaurointivuoroaan. Vaakunoihin ja köynnöksiin on tehty värimalleja, joiden avulla päätetään lopullinen sävy ja toteutus. Marja-Leena Lehtimäki

Vaakunoihin on toteutettu heraldiset värit ja välissä olevat kipsiköynnökset on maalattu patinoituneen pronssin sävyyn. SR

Marja-Leena Lehtimäki:

Kivipintaa jäljittelevä maalaus on vanha arvostettu käsityötaito

Jäljitelmämaalausten taito oli 1800-luvun lopulla arvostettu käsityöperinne. Vuonna 1891 valmistunut Säätytalo on rakenteeltaan rapattu tiilitalo, mutta sen julkisivujen pintakäsittelyt loivat vaikutelman arvokkaammista materiaaleista: hiekkakivestä, marmorista ja hakatusta kivestä. Tämä antoi rakennukselle sen ilmeen, jonka aikalaiset kokivat sekä juhlavaksi että iloiseksi. Kivi-imitaatiomaalauksia ei valittu ainoastaan taloudellisista syistä, vaan myös siksi, että niitä ja niiden tekemiseen vaadittavaa taitoa arvostettiin.

Säätytalon peruskorjauksessa julkisivujen hiekkakivimaalausten mammuttimainen restaurointiurakka on uskottu restauroija Henriikka Määtän ja interiöörikonservaattori Annikaisa Siposen käsiin. Nämä Rakennusentisöintiliike Ukri Oy:n ammattilaiset ovat viettäneet Säätytalon seinällä jo yli puolitoista vuotta: ensin värityshistoriaa tutkien ja erilaisia malleja tehden, sitten maalaten satoja ja taas satoja harkkoja muistuttamaan hiekkakiveä.

Taustatutkimuksesta liikkeelle

”Olen ollut lapsesta asti sellainen vanhojen talojen halaaja”, kertoo Siponen, joka on työskennellyt alalla jo neljätoista vuotta.

Siposen kädenjälkeä voi ihailla monissa Helsingin kantakaupungin kohteissa: niin asuinrakennusten porrashuoneista moniin julkisiin rakennuksiin. Siposta työssä viehättää sopiva yhdistelmä luovuutta, teoreettista osaamista sekä ongelmanratkaisua.

Määttä löysi alansa huonekalujen kautta: ”Minusta piti tulla huonekalurestauroija, mutta päädyin lopulta interiööripuolelle”, muutama vuosi sitten Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta valmistunut Määttä kertoo. Määttä on tehnyt väritystutkimuksia sekä sisä- että ulkotiloissa. Hvitträskissä hän on työskennellyt Siposen kanssa samoissa kohteissa. ”Nautin työssäni taustatutkimuksesta ja eri pintojen tutkimisesta paikan päällä. Myös koristemaalaus, konservointi ja retusointi ovat minulle mieluisia.”

Väritystä ja valintoja

Säätytalon julkisivujen restaurointi aloitettiin huolellisella pohjatyöllä ja esitutkimuksella.

”Aluksi teimme ensimmäisiä malleja levyille ennen kuin koko työmaa oli varsinaisesti käynnistynyt,” kertoo Siponen. Ajallisesti prosessi on ollut mittava: ”Tässä on kulunut jo lähes puolitoista vuotta. Ensimmäiset kuukaudet kuluivat mallien tekemiseen ja tässä vaiheessa olemme työskennelleet telineillä yli vuoden.”

Rakennus on nähnyt monenlaisia pintakäsittelyjä yli 130-vuotisen historiansa aikana. Gustaf Nyströmin suunnittelema alkuperäinen vuoden 1891 maalauspinta toteutettiin kalkkimaalilla luomaan illuusiota luonnonkiviharkotuksesta. Seuraavina vuosikymmeninä siirryttiin silikonihartsimaaleihin, 1960-luvulla lateksiin ja 1970-luvulla palattiin jälleen kalkkimaaliin. Vuoden 1993 peruskorjauksessa hiekkakivi-illuusiota luotiin umbran, okran ja terra di sienan pigmenteillä.

Määtästä on hienoa, että Säätytalon julkisivun kunnostamiseen on panostettu: ”Olemme

Annikaisa Siponen (etualalla) ja Henriikka Määttä vastaavat Säätytalon hiekkakiveä imitoivien maalausten järkälemäisestä urakasta. Sanna Nuutinen

Henriikka Määttä on aloittanut jälleen yhden harkon maalauksen. Sanna Nuutinen

voineet todella paneutua värien hakemiseen, tekniikan kehittämiseen, oikeiden työvälineiden valintaan sekä eri maalityyppien testaamiseen."

Värisuunnitelmat ovat eläneet tutkimusten edetessä. "2020 tehtyyn malliseinään pohjautuva värityssuunnitelma muuttui syksyllä 2023 tehtyjen lisäväritystutkimusten myötä", Siponen kertoo. Tutkimukset paljastivat 1890-luvun sävyjä, jotka ohjasivat työtä. Nykyinen väritys on yhdistelmä alkuperäistä väritystä ja taiteellista tulkintaa, eräänlaista valistunutta arvausta, sillä kaikkea ei voi täysin varmasti tietää.

Aiemmat restauroinnit ovat vaikuttaneet maalivalintoihin. Lukuisten maalikerrosten takia osa julkisivusta vaatisi rappauksen täydellisen uusimisen, jotta voitaisiin palata alkuperäiseen kalkkimaaliin. Tämän vuoksi restauroinnissa käytetään eri maalityyppejä eri pinnoilla.

"Julkisivuissa kalkkimaali on ehdottomasti optimaalinen ratkaisu," toteaa Siponen.

Kalkkimaali on käytännöllinen ja työstettävyydeltään erinomainen. Kalkkimaalin vahvuuksiin kuuluu sen hengittävyys – se päästää kosteuden haihtumaan rakenteista, estää home- ja leväkasvustoja, ja on ekologinen vaihtoehto myös siksi, että sen paikkauskorjaus on helpompaa.

"Osassa julkisivua on aiemmissa restauroinneissa käytetty silikonihartsimaalia. Näiden pintojen kohdalla emme olisi voineet palata kalkkimaaliin purkamatta ja uusimatta koko rappausta, siksi olemme käyttäneet silikonihartsimaaleja myös nyt" Siponen selittää.

Rohkein vedoin kiven jäljillä

Hiekkakiven jäljittely on käsityötä, jossa yhdistyvät tekninen osaaminen ja luovuus.

”Se vaatii tietynlaista intuitiivista otetta ja varmuutta, mutta myös herkkyyttä. Kalkkimaali on materiaalina haastava, mutta silti sen avulla saa luotua kiven luonteen ja ilmeen,” kuvailee Siponen.

Työhön käytetään seitsemää eri värisävyä, joista neljä toimii harkkopohjina ja kaksi tummempaa ja yksi vaalea sävy luovat kivipinnan elävyyttä.

Kalkkimaalilla kuvioiden maalaaminen on täysin erilaista kuin esimerkiksi öljyväreillä maalatessa. Mitään ei voi häivyttää eikä poistaa pinnalta työskentelyn alettua. Vedoissa täytyy olla rohkea ja itsevarma. Lopputulos muistuttaa vesivärimaalausta – se voi jäädä pinnalle tummana tai vaaleana, riippuen monista tekijöistä.

Eri maalityyppien sävyt käyttäytyvät seinällä eri tavoin

”Vaikka paperilla sävy olisi sama, kalkkimaali ja silikonihartsimaali näyttäytyvät seinäpinnalla aivan erilaisina. Kalkkimaali on aina ollut lähtökohtamme, sillä siitä saa juuri oikeanlaisen luonnollisen vaikutelman,” Siponen jatkaa.

”Silikonihartsimaalilla on vaikeampi saavuttaa samanlaista jälkeä. Kalkkimaalilla saa luotua kiviin herkkää ilmettä. Silikonihartsimaali on peittävämpi ja karkeampi”, Määttä täydentää.

Työvälineet ovat yllättävän arkisia. ”Erilaisten välinetestausten jälkeen päädyimme työskentelemään pääasiassa sienillä. Emme käytä luonnonsientä vaan melko sileitä synteettisiä sieniä – esimerkiksi autonpesusieni toimii hyvin”, kertoo Määttä.

Sedimenttikerrosten luominen on olennainen osa aidon hiekkakiven illuusiota. ”Samalla olemme kiinnittäneet huomiota siihen, ettei kokonaisuudesta tule liian raidallista. Olemme hakeneet vaihtelevuutta sedimenttilinjoihin, etteivät ne olisi liian suunnitellun näköisiä,” Siponen selittää. Myös vanhat valokuvat Säätytalon alkuperäisistä hiekkakivimaalauksista ovat toimineet tärkeänä ohjenuorana.

Työn etenemisen kannalta on ollut tärkeää hyväksyä, ettei jokaista harkkoa voi hioa loputtomiin projektin mittakaavan vuoksi. Siponen muistelee saamaansa neuvoa: ”Minua lohdutti, kun työnjohtajamme Anni Hassi sanoi, etteivät kivimiehetkään aikoinaan jättäneet rumia kiviä käyttämättä vaan kaikki löysivät paikkansa. Tässä on niin valtavasti näitä harkkoja, että joukkoon mahtuu kyllä kaikenlaisia.”

Erityisenä haasteena on kokonaisuuden hallinta

”Julkisivutelineitä on kahdeksan kerrosta, ja näemme aina vain yhden alueen kerrallaan. Emme koskaan työskentelyn aikana näe kokonaisuutta, vaan ainoastaan sen osan, jota olemme juuri työstämässä,” Määttä kuvailee.

Tässä vaaditaan vakaata kättä ja rohkeita vetoja – on luotettava omaan taitoon ja intuitioon, kun silmä ei voi kerralla nähdä sitä kokonaisuutta, mihin maalattava kivi asettuu.

Kun julkisivun restaurointi valmistuu, ohikulkijat näkevät Säätytalon sellaisena kuin se oli tarkoitettu nähtäväksi – arvokkaan kiven illuusiona, joka kertoo rakennuksen merkityksestä Suomen historiassa. Määtän ja Siposen työn myötä Säätytalon julkisivu saa uuden, alkuperäistä kunnioittavan ilmeensä. Ylväs rakennus tulee seisomaan uudistetussa asussaan kuin hiekkakivi itse – kerroksellisena, arvokkaana ja ajattomana.

Teksti on julkaistu alun perin Taito-lehden blogisarjassa keväällä 2025. Teksti oli tausta-aineistoa Taitoliiton ja Senaatti-kiinteistöjen Säätytalon sukka 2025 -neulesuunnittelukilpailuun.

Silikonihartsimaali- ja kalkkimaalimallit rinnakkain. Vaikka sävy on värikoodien perusteella sama, toistuvat ne pinnalla erilaisina. Kalkkimaali on sävyltään pehmeämpi. Marja-Leena Lehtimäki

Säätytalon julkisivurestaurointia on ohjannut julkisivukaavio, jossa on määritelty minkä pohjavärin kukin harkko saa. Etukäteissuunnitelma helpottaa työskentelyä, kun restauroijien ”ei tarvitse arpoa ja miettiä” pohjavärejä työskentelyn aikana. Hiekkakivi-imitaatio toteutetaan neljällä eri pohjavärillä, joiden päälle tehdään varsinainen imitointimaalaus kolmella lisäsävyllä. Vaikka pohjavärit on suunniteltu tarkkaan, jokaisen harkon lopullisessa ulkonäössä on luonnollista vaihtelua, kuten aidossa hiekkakivessä. ADLC

Selja Flink:

Aleksanteri ei sukella

Aleksanterin pään päällä pulupiikit ja kaksi pulua ennen veistoksen konservointia. SF

Julkisivukorjauksen jännittävimpiä osuuksia oli päätykolmioveistoksen konservointi. Veistos esittää Aleksanteri ensimmäistä ja Suomen kansan vaiheita. Veistos on 13 metriä pitkä, valettu pronssista Pariisissa osissa ja tuotu paikoilleen salaa vuonna 1903. Silloinen tsaari Nikolai II ei pitänyt siitä, että suomalaiset rakastivat Aleksanteri I:stä, joka oli suomalaisille hyvä hallitsija. Julkisivuilla tehtiin ”korjauksia” ja pressujen takana veistos kiinnitettiin paikoilleen.

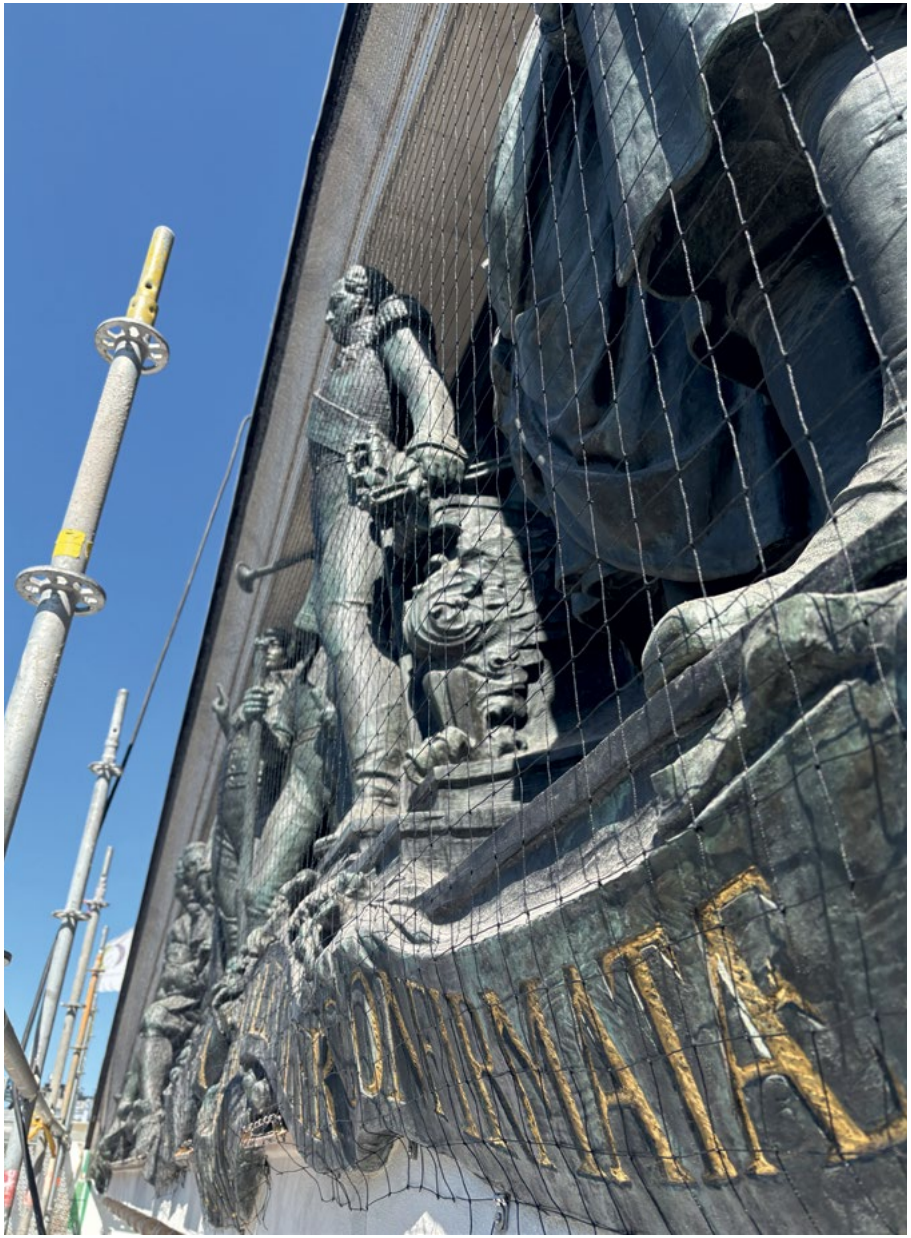
Tämän peruskorjauksen työryhmää jännitti, olivatko veistokset rautaiset kiinnikkeet vielä kunnossa, koska veistoksen taakse on koko ajan valunut vettä. Oli suuri helpotus, kun rakennesuunnittelija päätti tutkimusraporttinsa, että Aleksanteri ei sukella.

Veistoksesta puhdistettiin ensin painepesurilla kilokaupalla linnunpesiä ja -raatoja sekä pulun kakkaa. Sen jälkeen Konservointi Helteen ammattilaiset ryhtyivät paikkaamaan halkeamia ja puhdistamaan pintoja kuitenkin niin, että kauniin vihreä patina säilyisi. Ukrin peltiseppä kurkotteli takaseinän rappauksen ja veistoksen rajapintaan vettä pois ohjaavan lyijypellityksen. Konservoinnista voit lukea lisää Senaatin verkkosivuilta löytyvistä dokumentointiraporteista.

Veistoksen konservoinnin jälkeen siihen ei enää haluttu pulunkakkaa ja siksi siihen laitettiin eteen lintuverkko. Tämä on puluasiantuntijoiden mukaan tehokkaampi keino estää puluja kuin pulupiikit. Jännitti kyllä, näkyisikö verkko häiritsevästi, mutta onneksi vain tarkkasilmäinen sen huomaa.

Konservoitu veistos paljastuu telineiden ja pressujen takaa. Näkyykö verkko? SF

Aleksanteri kavereineen on puhdistettuna vangittu verkkoon. SF

Työnjohtaja Tommi Kostamo – kipsikoristeita kirjaamassa

Tommi Kostamo toimi julkisivujen työnjohtajana.

Julkisivujen työnjohtaja Tommi Kostamo on ollut Aholan palveluksessa uransa alusta asti. Hän aloitti taipaleensa Säätytalolla viittä vaille valmiina rakennusinsinööriopiskelijana ja työmaan päätyttyä aloittelee jo vastaavan mestarin tehtäviä uusissa hankkeissa.

”Säätytalo oli oivallinen paikka kasvaa niin ammatillisesti kuin ihmisenäkin. Ympärillä oli hyvä porukka, kenen kanssa oli helppo tehdä parhaansa ja nauttia yhteistyön hedelmistä. Yleisesti koko työmaan henki oli sellainen, että se mahdollisti onnistumisen monessa asiassa, mitkä ensi alkuun vaikuttivat täysin mahdottomilta. Urakoitsijoiden, suunnittelijoiden, tilaajan ja viranomaisten kanssa pystyi puhumaan avoimesti ongelmista, ja ratkaisuja haettiin hyvässä hengessä.

Aholan oma työyhteisö piti homman mielenkiintoisena ja toinen toistaan erilaisempien persoonien näkeminen oli joka aamu sellainen asia, mitä odotin. En muista kertaakaan, etteikö aamulla olisi ollut kiva lähteä töihin Säätytalolle.

Erikoisinta omalla vastuualueellani oli erilaisten julkisivukoristeiden määrä ja kaikki niihin liittyvät käsitteet. En tiedä, että kenen idea oli laittaa minut kirjuriksi Museoviraston julkisivukatselmukseen. Se oli tällainen tilaisuus, jossa asiaan varsin pitkäjänteisesti vihkiytyneet tekijät, suunnittelijat ja asiantuntijat keskustelivat suunnittelun ja toteutuksen mitä ihmeellisimmistä nyansseista. Voitte arvata, että muistioon sateli kommentteja enemmän, kuin mitä olin siihen saanut tekstiä aikaiseksi.

Mammutin suojassa

Jännittävintä oli sääsuojan kasaus vuoden 2024 keväällä. Talossa käytettiin uutta tanskalaista teräsrakenteista Mammut XXL -sääsuojajärjestelmää, jota ei ollut vielä missään päin maailmaa kasattu tätä ennen tositoimissa. Normaalisti sääsuojarungot ovat kevyitä ja alumiinisia. Nämä ristikot painoivat lähes kymmenen tonnia kappaleelta. Ensimmäinen nostopäivä siirtyi jo kertaalleen, kun järjestelmän toimittajan ja telinefirma Ramirentin kanssa vasta vähitellen selvisi, että millaiset kasauspedit järjestelmä tarvitsee alleen. Näissäkin asioissa toimimme ikään kuin laboratoriona sille insinöörille, joka laatii tuotteelle käyttöohjeen jossain päin

Herra Snellman ihmettelee Mammutti-sääsuojaa. Jussi Helttunen/Rakennuslehti

Tanskaa. Ensimmäinen nostopäivä ei alkanut sekään hyvin. Yöllä oli tullut lunta, vaikka oli jo huhtikuu. Peltikatto ja sääsuojaa tukevat telineet olivat lumesta äärimmäisen liukkaat ja se hidasti työtä. Päivä olikin todella pitkä, kun ylös piti nostaa vähintään kaksi lohkoa. Yhtä lohkoa ei saanut jättää katolle yksin vaappumaan.

Sääsuoja ja telineet saatiin pitkällisten ponnisteluiden jälkeen paraatikuntoon. Huolet eivät silti juuri hellittäneet. Räystäslinjalla on lukuisia sisä- ja ulkonurkkia, joiden putoamisturvallisuuden varmistaminen jatkuvassa muutoksessa oli hikistä hommaa. Räystäillä ja julkisivuilla tehtiin monessa eri kerroksessa raskaita työvaiheita allekkain ja päällekkäin. Jos tavaraa tai rakenteita sattuu irtoamaan hallitsemattomasti, alla on yleensä aina ihminen töissä ja siinä voi käydä huonosti. Ramirentin Niko North oli kuitenkin oiva yhteistyökumppani, koska hän tuntui ottavan aidosti vakavasti telineturvallisuuden.

Ulkotyöt ja sisätyöt oli pääsääntöisesti eriytetty toisistaan, mutta jos jossain nämä työvaiheet kohtasivat, niin se oli julkisivuilla. Telineitä käytettiin kulkureittinä talon sisälle niin työntekijöille, kuin myös raskaisiin haalauksiin. Ikkunoiden kunnostuksen aikataulutusta joutui koko ajan hieromaan, koska julkisivujen ja sisäpuolen aikataulut elivät niin omaa elämäänsä. Ikkunat näiden kahden maailman rajalla olivat yllättävän kriittinen työvaihe. Ikkunoilla oli iso merkitys sisäpuolisiin olosuhteisiin. Telineiden olosuhdehallinnan töistä merkittävä osa kohdistui puolestaan lämmitettäviin työkoppeihin, jollaiset rakennettiin jokaiselle talvella työstetylle ikkuna-aukolle erikseen.”

Haastattelijana Tommi Nick

Jos ikkuna-aukko oli kaareva, tehtiin kulkutunnelistakin kaareva. Jussi Heltunen/Rakennuslehti

Daniel Nyblin. Helsingin kaupunginmuseo.

Historiallisen puiston kunnianpalautus

Viimeiseksi kesällä 2025 kunnostettiin Säätytalon puistikko. Se oli alun perin ollut kaikille kaupunkilaisille vapaa, vehreä puisto. Pikkuhiljaa lasten leikkipaikka on vallannut koko puiston ja siitä oli tullut hiekkakenttä. Suihkulähde kunnostettiin muutama vuosi sitten ja siinä yhteydessä heräsi ajatus, voisiko leikkipaikkaa pienentää, niin että suihkulähteen ympärille saisi taas vihreyttä ja istutuksia.

Kaupungin kanssa yhteistyössä suunniteltiin uusi pienempi leikkipaikka ja kaupunki on toteuttanut sen. Leikkipaikkaa ympäröivä aita toteutettiin kiertotalouden hengessä korottamalla vanhan teräsaidan elementtejä.

Puistikosta ja kadun varresta jouduttiin kaatamaan useita vanhoja lehmuksia, kun ne todettiin huonokuntoisiksi. Tilalle istutettiin uudet. Puistikkoon palautettiin runsaat perennaistutukset ja alkuperäisen puiston muotoja. Myös valaistus uusittiin kokonaan.

Rauhankadun puolelle on rakennettu kaksi uutta jätekatosta. Suihkulähteen talvikatos uusittiin, mutta keväällä 2026 suihkulähde jälleen käynnistetään ja kaupunkilaiset saavat nauttia uudistuneesta puistikosta.

Ismo Häkkinen ja Suvi Saastamoinen:

Säätytalonpuistikon paluu

Suihkulähteen toimintakoe elokuussa 2025. Ylin malja ja sen vesisuihku kohdevalaistaan hienovaraisesti.
Ismo Häkkinen

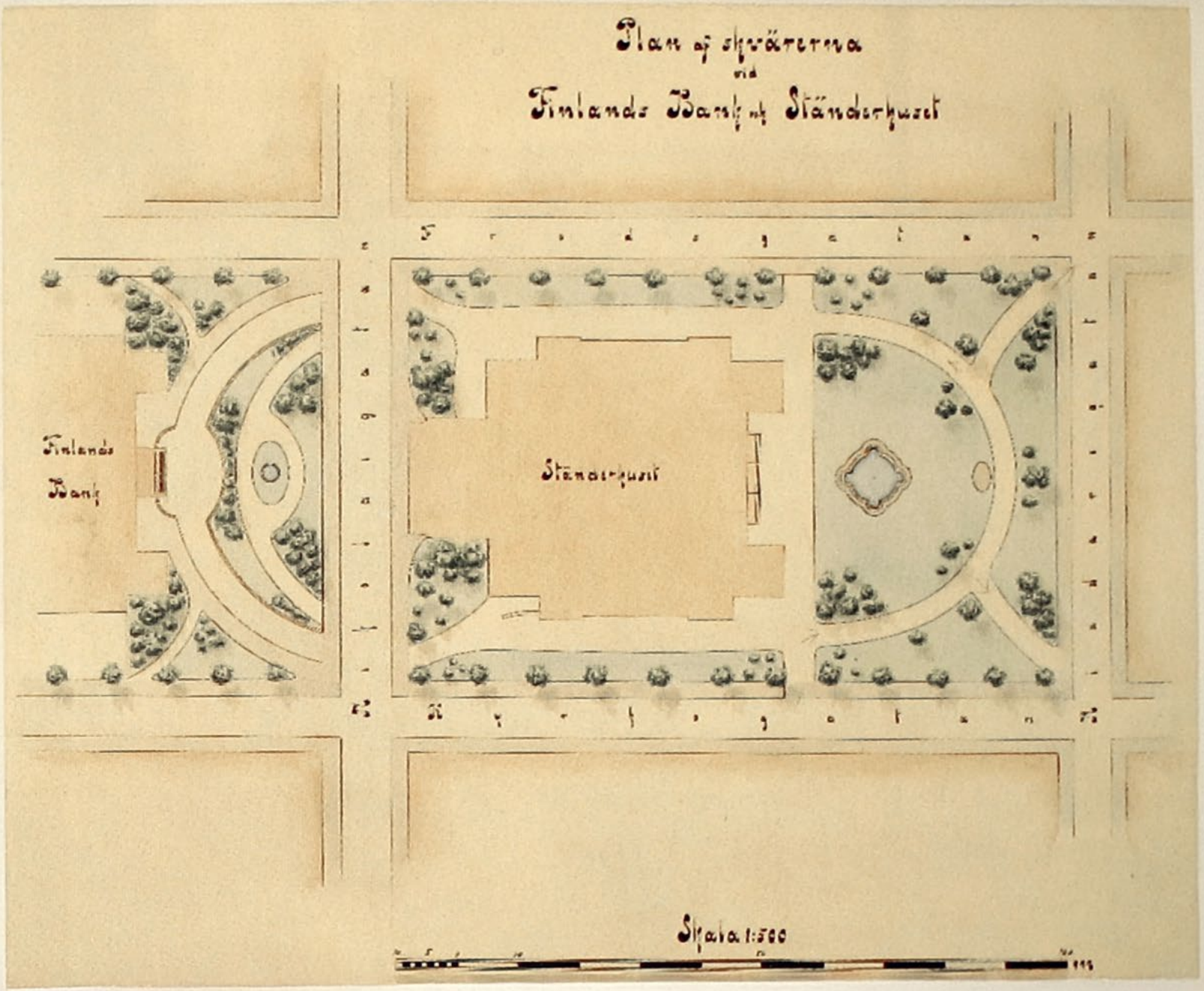
Säätytalonpuistikko (ruot. Ständerhusskvären) on puutarhataiteellisesti ja kaupunkikuvallisesti jo sellaisenaan arvokas, mutta samalla se on osa laajempaa helsinkiläistä arvoympäristöä Kruununhaassa, jonka Kauppatori ja Senaatintori olivat kaupungin ydinkeskustaa 1890-luvulla. Puistikko muodostaa Säätytalon vihreät kehykset ja yhdessä Suomen Pankin edustaistutusten kanssa puutarhataiteellisen kokonaisuuden. Se on melko hyvin säilynyt, vaikka siinä eri aikakausien kerrostumia onkin näkyvissä. Ympäröivien vanhojen rakennusten julkisivut muodostavat puistikolle suomalaisittain poikkeuksellisen vaikuttavat historialliset puitteet ja puistikon rungon muodostavat vanhat puurivit ja yksittäispuut ovat suurimmaksi osaksi säilyneet.

Säätytalonpuistikko edustaa ajalleen tyypillistä, jokseenkin vapaamuotoista saksalaista puutarhatyyliä. Helsingin kaupungin ensimmäinen kaupunginpuutarhuri Svante Olsson vakiinnutti tyylin Suomeen 1890-luvulla ja sitä suosittiin aina 1910-luvun alkuun[1]. Tyylin ominaispiirteitä ovat kaartuvat käytävät, näkymien yllätyksellisyys ja niitä kehystävät monilajiset puu- ja pensasryhmät sekä usein myös sommitelmien symmetrisyys. Puut istutettiin yleensä riveihin katujen varsille ja kujanteisiin, kun viheralueilla ne istutettiin monilajisiin ryhmiin, joiden näennäisesti vapaamuotoinen sommittelu ohjeistettiin huolella. Pienissä puistikoissa ratkaisut olivat yksinkertaisempia ja niitä kopioitiin innokkaasti puutarhasuunnittelun mallikirjoista. Ritaripuistikko, Liisanpuistikko ja Säätytalonpuistikko muodostavat Svante Olssonin suunnittelemina 1800-luvun lopulle tyypillisten pikku puistikoiden sarjan tiivisti rakennetussa kivikaupungissa.

Säätytalonpuistikko toteutettiin pääosin 1892, mutta Ritarikadun vastainen reuna viimeisteltiin vasta 1895, kun paikalta purettiin viimeisetkin puurakennukset. Rakennuksen sivuille istutetut lehmukset antavat Kirkkokadulle ja Rauhankadulle puistokatumaisen ilmeen, kun sommitelma Säätytalon ja Suomen Pankin välissä henkii istutetun mannermaisen aukion tunnelmaa ja Ritarikadun puolella puistomaisen keitaan rauhaa.

Leikkipaikat valtaavat puistikon

Sommitelma säilyi alkuperäisenä 1950-luvun loppuun, kunnes 1960-luvulla suihkulähteen viereen asennettiin hiekkalaatikko.

Olssonin suunnitelma Säätytalonpuistikkoon ja Suomen Pankin edustalle vuodelta 1892. Kuvalähde Helsingin kaupunkiympäristö -toimialan arkisto.

Säätytalonpuistikko ennen kunnostustöiden aloitusta. Ismo Häkkinen

Leikkipaikka kasvoi seuraavalla vuosikymmenellä ja 1980-luvulla sen ympärille asennettiin aitaus, joka laajeni sorapintaisena vähitellen käsittämään koko Säätytalon huoltopihan ja Ritarikadun välisen alueen.

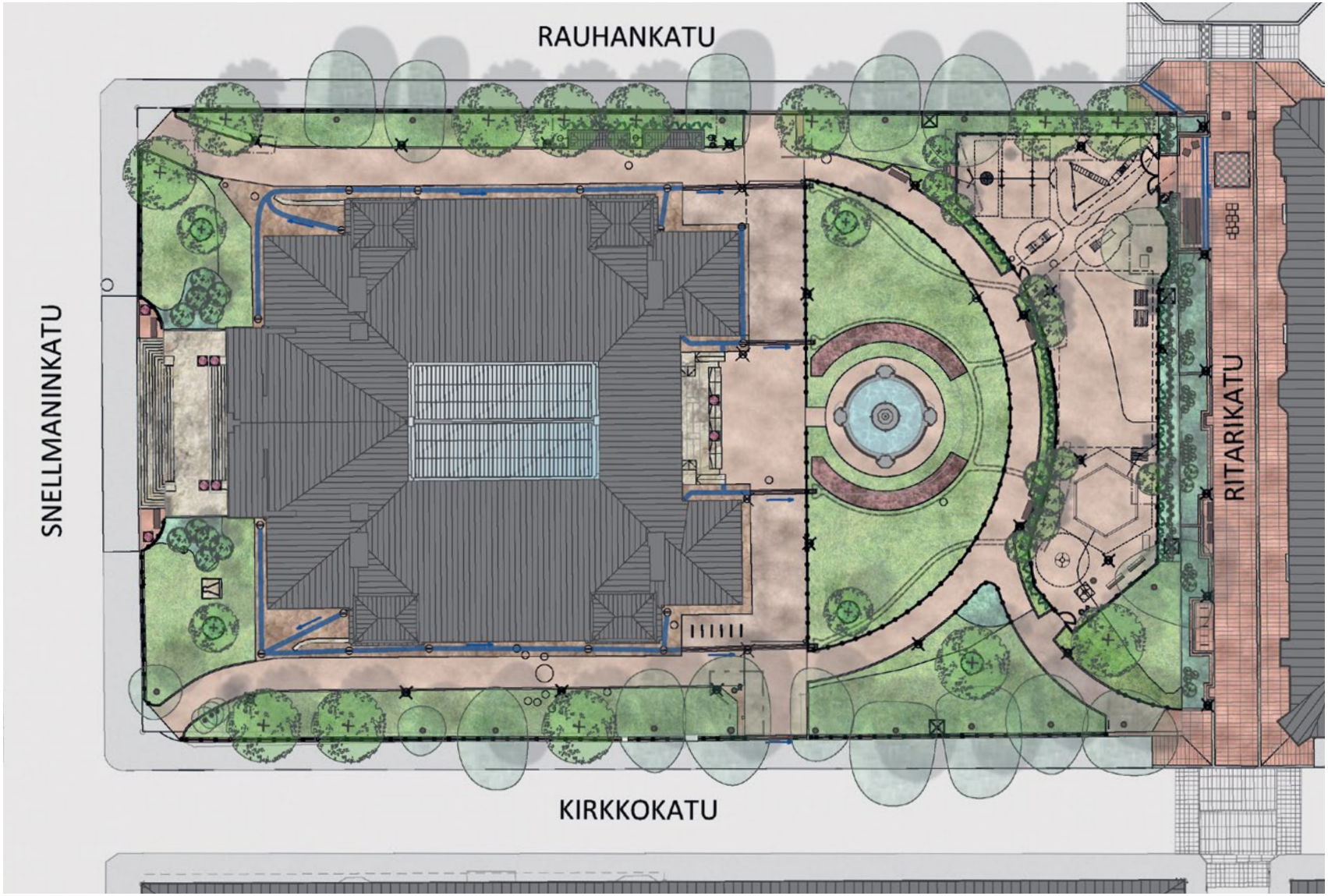
1990-luvun kunnostuksessa aitauksen sisäpuolellekin tehtiin istutuksia ja kylvettiin nurmikkoa, mutta kovassa leikissä nurmikko tallaantui ja istutukset olivat huonokuntoisia. Suihkulähde oli puolestaan aidattu ahtaaseen hevosenkengän muotoiseen tilaan leikkiaitauksen ulkopuolelle. Pinnat olivat pääosin kivituhkaa ja kovaksi savikuoreksi tallattua entistä nurmikkoa. Snellmaninkadun puoleista pääsisäänkäyntiä kehystävät syreeniryhmät jouduttiin poistamaan 2010-luvulla, kun toistuvista kielloista huolimatta asukkaat toivat niiden alle ruokaa, joka lintujen sijasta maistui paremmin Kruununhaan kasvavalle rottakannalle. 1997 puistikkoon asennettu teräsaita sekä nurmikoita ja kesäkukkaryhmiä reunustava matala istutusten suoja-aita olivat niin ikään lommoilla ja huonossa maalissa kuluttavan talvikunnossapidon jäljiltä. Kaiken kaikkiaan puistikon kulttuurihistorialliset arvot olivat heikentyneet, joskin vielä palautettavissa.

Puistohistoriaselvitys lähtökohtana

Säätytalonpuistikon restaurointisuunnittelun lähtökohtana oli 2021 valmistunut puistohistoriaselvitys, mutta samalla leikkitoimintojen säilyttäminen puistikossa oli välttämätöntä, sillä läheiset päiväkodit käyttävät sitä ulkoalueenaan, eikä kaupunginosassa ole muita leikkiaitauksia riittävän lyhyellä etäisyydellä. Siksi suunnittelun tavoitteiksi asetettiin vihreämpi puistikko, jossa olisi enemmän nurmikkoa ja istutuksia kuin pölyävää sorakenttää, ja leikin lisäksi puistikkoon päätettiin varata tilaa oleskeluun ja rauhalliseen ulkoiluun.

Muodonannossa tukeuduttiin Olssonin alkuperäisen suunnitelman johtoajatuksiin: Suihkulähde oli puistikon keskellä oleva koru ja katseenvangitsija, jonka akselista avautuvat näkymät puistikon kulmiin ja Ritarikadun keskelle. Suihkulähteen ympäristön tulisi olla valoisa, jokseenkin avara nurmikon ja istutusten jäsentämä alue, jota rajaa puistikkoa kiertävä kaarikäytävä. Snellmaninkadun pääsisäänkäynnin molemmille puolille ennallistettiin kookkaat massiivista portaikkoa kehystävät istutukset. Näkymiä ja Säätytalon arkkitehtuuria korostetaan ja kehystetään puu- ja pensasryhmillä, joiden mittakaava vastaa rakennusta samalla, kun vanha puusto säilytetään ja hoitoleikataan. Huonokuntoisimmat ja vaaralliset puut jouduttiin poistamaan, mutta niiden tilalle suunniteltiin korvaavat runkopuuistutukset.

Vanhan puuston elinvoimaisuuden säilymiseen kaksi ja puoli vuotta kestävän rakennusurakan aikana kiinnitettiin erityistä huomiota. Rungot suojattiin ja niiden juuristoalue aidattiin ja rauhoitettiin rakentamisen aikaiselta liikenteeltä ja varastoinnilta. Suojaukset tarkastettiin parin kolmen viikon välein ja poikkeamiin tartuttiin ennen kuin puille ehti aiheutua todellisia vahinkoja.

Säätytalonpuistikon asemapiirustus. Ritarikadun pihakatu-osuus kunnostetaan keväällä 2026. Sitowise Oy

Pääsisäänkäynnin portaikon kummallekin puolille ennallistettiin kohoavat ja nuokkuvat syreeniryhmät ja riippasaarnet symmetrisesti. Sitowise Oy

Istutusryhmät

Pääsisäänkäyntiä kehystävät istutukset ja kalustus ennallistettiin vanhojen valokuvien avulla. Portaiden kummallekin puolelle suunniteltiin asteittain nouseva syreeniryhmä ja niiden taakse nuokkuva ryhmä. Syreenien alle suunniteltiin monilajinen alustaistutus matalista lehtikasveista, eikä katteita käytetty. Syreeniryhmien kummallekin puolelle ennallistettiin korkeaan runkoon vartettu riippasaarni ja puistikon luoteiskulmaan koivu. Lounaskulman koivu oli jo uusittu joitakin vuosia aikaisemmin. Rakennuksen sivuilla olevat puurivit täydennettiin, raitit pinnoitettiin uudelleen ja nurmikot kylvettiin. Katujen rajapintaan asennettiin Helsingin kaupungin arvoympäristöissä käyttämä teräsrakenteinen, maalattu istutusten suoja-aita.

Suihkulähdettä kehystävät istutukset tehtiin 1900-luvun alussa kesäkukista[3], mutta restaurointisuunnittelussa todettiin, että istutusten jäsentävää vaikutusta tarvitaan nykyisin myös talvella, kun lumipeite on lyhytaikaisempi tai ajoittain jopa olematon. Siksi istutuksista laadittiin kolme aikakauteen soveltuvaa vaihtoehtoa, joissa yhdisteltiin puuvartisia pensaita ja perennoja. Toteutukseen valitussa vaihtoehdossa pitkään kukkivia ruusupenkkejä täydennetään perennoilla, sillä näyttävästä kukinnosta huolimatta ryhmäruusut kykenevät jäsentämään tilaa varsin heikosti ja jättävät suuria multapintoja näkyviin. Ryhmäruusuja Rosa `Cherry Girl´, R. `Sommerwind´ ja R. `Leonardo da Vinci´ on kokeiltu pitkään Helsingin kaupunginpuutarhassa ja niiden menestymisestä Etelä-Suomessa on hyviä kokemuksia. Ryhmiä täydennetään kevyesti dynaamisella sekaistutuksella, jossa on siniakeenaa, kilpiruohoa, kahdenlaista karpaattienkelloa, hopeatäpläpeippiä ja rönsyansikkaa. Ne toimivat samalla kasvullisena maanpeitekerroksena eikä muita katteita tarvita. Kevään ja alkukesän näyttävyyttä istutukseen tuovat ukonlaukka ja espanjansinililja, kun ruusut ja perennat eivät vielä ole aloittaneet kukintaansa.

Virtuaalimallista apua

Leikkiaitauksen ja Olssonin sommitelman yhteensovittaminen oli haastavaa ja jo varhaisessa vaiheessa todettiin, että sitä on tarkasteltava ja suunnittelua jatkettava virtuaalimalliavusteisesti. Virtuaalimallista saatiin selkeä kuva aitauksen koosta ja riittävyydestä sekä yleensä aitauksen sisä- ja ulkopuolisesta tilakokemuksesta näkymistä puhumattakaan.

Vilhelm Helanderin 1990-luvulla suunnittelema aita oli nykyvaatimusten mukaan liian matala, mutta se todettiin puistikon kannalta arvokkaaksi kerrostumaksi. Olemassa olevan aitamateriaalin säilyttäminen ja hyödyntäminen todettiin myös resurssiviisaaksi ja vähähiilisemmäksi ratkaisuksi, joten aita irrotettiin varovasti paikoiltaan ja kuljetettiin metallityöpajalle kunnostettavaksi ja korotettavaksi suunnitelmien mukaan. Aitaus pyrittiin sovittamaan maisemaan ja ”häivyttämään” suunnittelemalla aitaan

Näkymä Säätytalosta ennallistettuun puistikkoon. Sitowise Oy

Leikkiaitaus Ritarikadulta tarkasteltuna. Sitowise Oy

johdettavia köynnösistutuksia sekä pikkupuita sen sisä- ja ulkopuolelle. Kukkivat pikkupuut ovat nopeakasvuisia ja niiden matalalle jäävät latvukset peittävät aitauksen monin paikoin siten, että vaikutelma jää eteeriseksi. Lisäksi alkukesän kukinnot vangitsevat huomion itseensä. Pikkupuiden välissä säilytettiin avoimina tärkeät näkymäakselit suihkulähteeltä puistikon kulmiin ja Ritarikadun keskelle. Pikkupuuryhmät ja näkymäakselit niiden välissä ohjasivat myös leikkiväleiden sijoittelua siten, että ne asettuvat puuryhmien suojaan suihkulähteeltä tarkasteltuna ja näkymäakselit säilyvät avoimina.

Ritarikadun ehostus

Ritarikadun vastaiseen luiskaan suunniteltiin monilajinen pensas- ja perennaistutus. Kävelykadun pätkän kunnostussuunnittelu aloitettiin Säätytalon restauroinnin ollessa jo käynnissä. Helsingin kaupunki ja Senaatti tekivät suunnittelussa tiivistä yhteistyötä ja yhteensovitusta. Ritarikadun tulvareitille suunniteltiin monilajisesti istutettu ja reunakivillä alas laskettu biosuodatusrakenne, johon Säätytalonpuistikon luiskan istutukset saatiin sovitettua luontevalla tavalla. Lisäksi käynti- ja huoltoyhteys leikkiaitaukseen sekä syväkeräysastian tyhjennys suunniteltiin Ritarikadulta ylläpidon helpottamiseksi.

Puistikon valaistusratkaisut

Säätytalonpuistikon ulkovalaistuksen suunnittelussa keskityttiin kohteen kaupunkikuvallisiin arvoihin, toiminnallisuuteen ja viihtyisyyteen. Säätytalon turvallisuustekijät asettivat sille myös reunaehtoja, sillä valaistuksen tuli olla riittävää valvonnan kannalta ja myös helposti ohjattavissa. Periaatteena oli luoda kulkureiteille lämminsävyinen, pehmeä, hillitty valaistus, joka saa hienovaraisesti valaista myös ympäröivää kasvillisuutta. Puistovalaisinmalli on ajaton ja sitä on käytetty myös muissa Helsingin arvopuistoissa. Ritarikadun kävelykatujakson valaistus suunniteltiin samoilla periaatteilla,

joten koko alueen valaistus hahmottuu yhtenäisenä kokonaisuutena. Snellmaninkadun vastaisen pääsisäänkäynnin juhlalliset aukiovalaisimet entisöitiin osana Säätytalon arkkitehtonista kokonaisuutta. Korostettuna valaistuna elementtinä puistosta haluttiin nostaa keskeinen suihkulähde, jonka ylempiin maljoihin ja vesisuihkuihin suunniteltiin lisäksi hillitty kohdevalo.

Suihkulähteen talvikatos ja jätekatokset

Suihkulähde ei ole toiminnassa talvella, joten sitä varten suunniteltiin tumman ja vaalean vihreän sävyinen, hillitysti raidallinen suojakatos Arkkitehtitoimisto Freesen toimesta.

Säätytaloa varten suunniteltiin myös uudet jätekatokset, jonka tavoitteena on laadukas arkkitehtuuri ja ympäristöön sopeutuva ilme. Katosten seiniin johdettiin myös köynnösistutuksia. Sen viereen tehtäville puuistutuksille varattiin riittävä juuristotila asentamalla kantava kasvualusta katoksen alle ja ilmastamalla se juuristokaivolla ja salaojalla. Siten puiden hyvä kasvu voitiin taata parhaalla mahdollisilla tavalla. Vuosikymmenien kuluttua suurten puiden juuret saattavat keinuttaa katoksia, mutta silloin tämänkertainen restaurointi ja sen ihmiset ovat jo historiaa.

Lähteet

1. Häyrynen Mauno: Olsson, Svante. Kansallisbiografia-verkkojulkaisu. Studia Biographica 4.
2. Helsingin kaupunkiympäristö -toimialan arkisto: Säätytalon pihasuunnitelma.
3. Luettelo Helsingin kaupungin puistoihin istutetuista sipuleista ja kasveista 1926–1949.

1990-luvulla rakennettu teräsaita säilytettiin arvokkaana kerrostumana, kunnostettiin ja korotettiin vastaamaan nykymääräyksiä. SF

Puistikon ja leikkiaitauksen viimeistelytyöt käynnissä lokakuussa 2025. Puistikkoon asennettiin perinteiset helsinkiläiset Koivu-penkit ja yhteen niistä asennettiin esteettömyyttä parantavat käsinojat. SF

Kiveysten asennustyö käynnissä Snellmaninkadun puolella elokuussa 2025. Syreenit saavat kasvaa rungollisiksi. SF

Suihkulähde on saanut uuden katoksen ja julkisivut on paljastettu telineistä. Muutto takaisin voi alkaa. SF

Laura Turunen:

Kestävät ympäristöratkaisut ja hulevesien hallinta

Säätytalonpuistikon kunnostussuunnitelmassa kehitettiin kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön sopiva hulevesien hyödyntämisjärjestelmä. Suunnitteluratkaisuissa pyrittiin huomioimaan resurssiviisaus ja kaupunkiluonnon monimuotoisuuden edistäminen tiiviissä korttelirakenteessa.

Hulevesien hyödyntämisjärjestelmä historiallisessa ympäristössä

Hulevesien luontopohjaisten hallintaratkaisujen mahdollisuudet kulttuurihistoriallisessa ympäristössä ovat usein rajatut, ja niiden mahdollistamiseksi tulee kehittää uudenlaisia ratkaisuja. Esimerkiksi viivytysaltaat tai biosuodatusrakenteet ovat suuria ja nykyaikaisia rakenteita, eivätkä ne tue kulttuurihistoriallisen ympäristön arvojen säilyttämistä tai palauttamista. Säätytalon tontin suhteellisen vanhassa asemakaavassa ei ole osoitettu määräyksiä hulevesien määrälliselle tai laadulliselle hallinnalle, mutta rakennusvalvonta kiinnitti asiaan huomiota lupaprosessissa.

Suunnittelun aikana todettiin, että maanalaisten viivytyssäiliöiden rakentaminen olisi todella haastavaa tontin ahtauden vuoksi, minkä lisäksi kaivannot vaarantaisivat vanhojen säilytettävien puurivien elinvoimaisuuden.

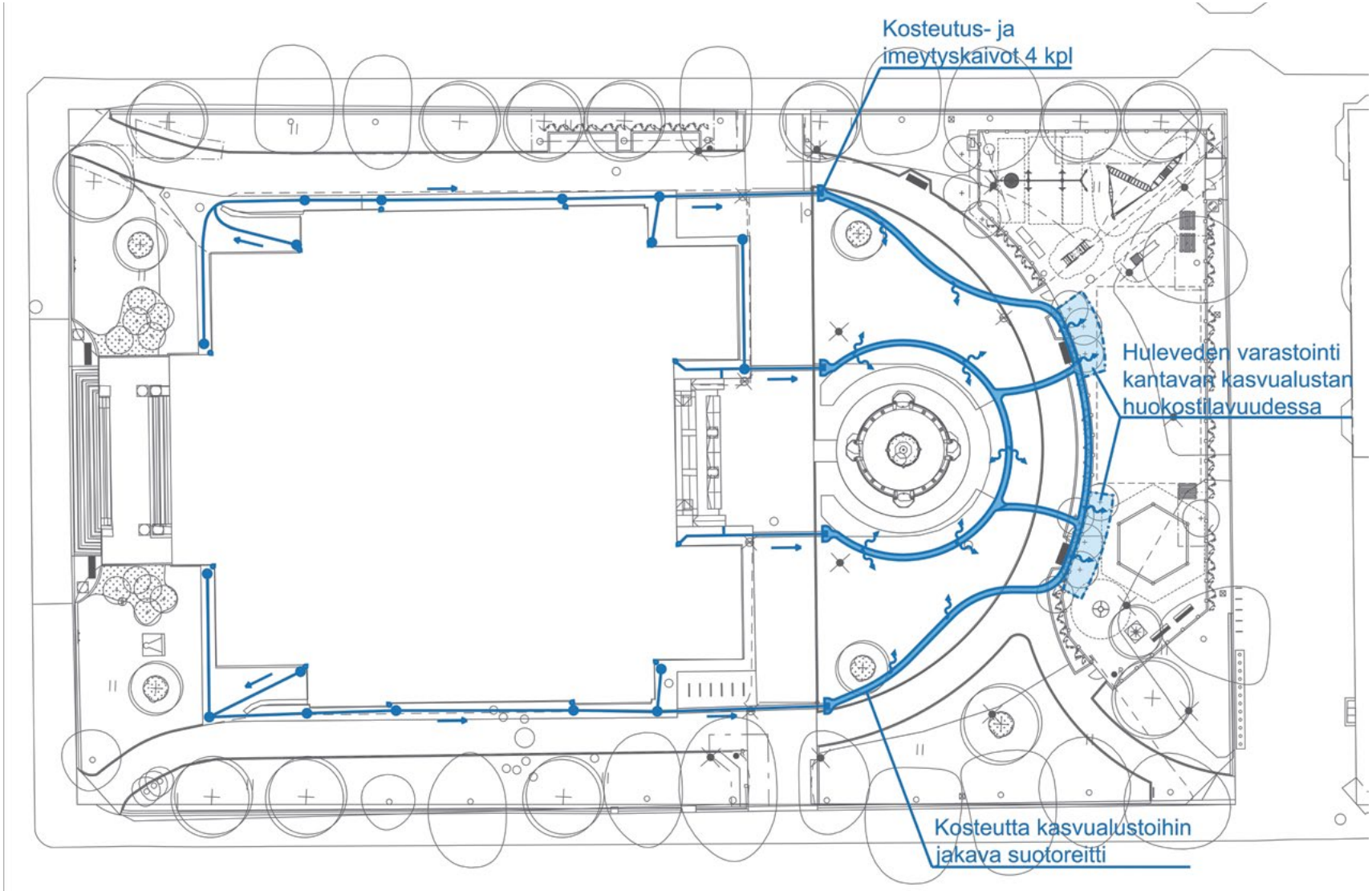
Rakennuksen katolta puistikkoon tulevat hulevedet ovat melko puhtaita, ja niille suunniteltiin hienovarainen historialliseen ympäristöön soveltuva kattovesien hyödyntämisjärjestelmä, joka ohjaa kattovesiä kasvillisuuden hyödynnettäväksi. Rakennuksen itäpuolelle sijoittuva hyödyntämisjärjestelmä perustuu kattovesien johtamiseen syöksytorvista pintakouruja pitkin kahteen nurmialueella sijaitsevaan kosteutus- ja imeytyskaivoon. Kaivoista hulevedet johtuvat nurmialueen alle kantavasta kasvualustasta rakennettaviin suotoreitteihin, joiden tavoitteena on kosteuden tehokas ja tasainen jakaminen ja varastointi kasvillisuuden käyttöön puiden, pensaiden ja perennojen kasvualustoihin. Ratkaisu perustuu kantavan kasvualustan hulevesien varastoinnin mahdollistavaan suureen huokostilavuuteen, jonka tilavuus on laskennallisesti arvioitu varastoivan vettä kahden vuoden välein toistuvan mitoitussateen verran. Ratkaisun tavoitteena on saada kasvillisuus menestymään kuivien ajanjaksojen ylitse.

Puistikon hulevesien määrä minimoitiin käyttämällä suurimmaksi osaksi läpäiseviä pintamateriaaleja. Viheralueen ja läpäisevän pinnan määrää lisättiin poistamalla joitakin tarpeettoman laajoja kiveysalueita. Siten puistikon osalta hulevesien kuormitus viemäriverkkoon on kohtuullinen.

Resurssiviisaat ja luonnon monimuotoisuutta edistävät ratkaisut

Kunnostussuunnitelman tavoitteena oli hyödyntää mahdollisimman paljon olemassa olevia materiaaleja joko uudelleen käyttämällä hankkeen sisällä tai luovuttamalla niitä kierrätykseen muihin kohteisiin.

Suunnittelussa pyrittiin kaivettavien maamassojen kierrätykseen.

Säätytalonpuistikon hulevesien hallinta perustuu hyödyntämisjärjestelmään, jossa kattovesiä johdetaan kantavan kasvualustan huokostilavuuden kautta kasvillisuuden käyttöön. Sitowise Oy

Vanha kenttäkiveys varastoitiin, pestiin ja käytettiin uudelleen. SF

Pääportaan vierelle istutettujen syreenien alustalle istutettiin maanpeitekasveja dynaamiseksi istutukseksi, jossa kasvit saavat itse vallata haluamansa alan ajan myötä. Helsingin taidemuseon omistama Mechelinin patsas palautettiin paikalleen. SF

Leikkipaikan alueelta pois kaivettavia sorakerroksia, ja vanhojen käytävien pinnasta poistettavia kivituhkakerroksia suunniteltiin hyödynnettäväksi siirtymäkerroksissa ja soveltuvin osin uusien puistokäytävien rakennekerroksissa.

Puistikossa on nykyisellään paljon erilaisia vanhoja luonnonkivipinnoitteita, jotka pääosin hyödynnetään paikalla uudelleen. Kunnostussuunnitelmassa tarpeettomat reunakivet ja leikkiaitauksesta käytöstä poistettuja leikkivälineitä ja kalusteita luovutettiin Helsingin kaupungille uudelleen käytettäväksi muissa kohteissa.

Vanhojen lehmusrivistöjen ja muiden kasvullisten alueiden osalta tehtiin maa-ainesanalyysi ja laadittiin parannussuunnitelma kasvualusta-asiantuntijan toimesta tavoitteena hyödyntää olemassa olevia kasvualustoja mahdollisimman paljon minimoiden uusien kasvualustojen tarve. Muutamia vanhoja jaloja lehtipuita jouduttiin kaatamaan niiden huonokuntoisuuden vuoksi, ja niiden rungot kuljetettiin lahorungoiksi muihin Helsingin puistoihin luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi.

Arvokkaiden vanhojen lehtipuiden säilyttäminen oli ensiarvoisen tärkeää. Uusien koristeistutusten osalta pyrittiin seuraamaan historiallista kontekstia. Katteet korvattiin kevyesti dynaamisella aluskasvillisuudella koristeistutusten yhteydessä. Lajivalinnoissa pyrittiin suosimaan mahdollisuuksien mukaan pölyttäjäystävällisiä lajeja.

SR

Talo jälleen käyttöön

Työmaan viimeisessä vaiheessa palautettiin saleihin ja käytäville kunnostettavana olleet historialliset valaisimet. Joihinkin huoneisiin oli toivottu lisää valoa ja sitä saatiinkin järjestettyä hellävaraisesti mm. pienillä lisäspoteilla.

Pohjakerroksen yleisövessat ja portaat sinne on tehty edellisen peruskorjauksen aikana. Nyt tänne toteutettiin kunnollinen esteetön vessa. Myös toiseen kerrokseen tehtiin esteetön vessa entisen siivoushuoneen tilalle. Esteetön sisäänkäynti on takaovien kautta. Siellä ulkoportaita madallettiin, jotta saatiin määräykset täyttävä luiska. Toinen luiska taas palvelee tavarankuljetusta keittiöön. Hissi taloon on tehty jo edellisessä peruskorjauksessa, nyt se uusittiin.

Samalla kun pohjakerroksen lattiat jouduttiin uusimaan, muokattiin tiloja palvelemaan talon toimintaa paremmin. Talon sydämenä on suuri laitoskeittiö, jossa valmistuvat kokous- ja juhlatarjoilut myös muihin edustustiloihin.

Sisätilat luovutettiin Valtioneuvoston kanslialle syyskuun alussa 2025 ja alkoi takaisinmuutto. Keittiöön on kuljetettu kuormittain astioita ja keittiövälineitä. Pääkerrokset on sisustettu pääosin entisillä, kunnostetuilla antiikkikalusteilla. Melkoinen urakka on ollut talon varustamisessa kokouksissa ja seminaareissa tarvittavalla esitystekniikalla.

Säätytalo voi taas ottaa vieraita vastaan!

Sanna Forsman:

Lisää valoa hienovaraisesti

Säätytalon alkuperäinen valaistus perustuu pääosin vanhoihin ripustettuihin kruunuvalaisimiin sekä erilaisiin ripustettuihin tai pinta-asennettuihin lasipallovalaisimiin.

Säätytaloon hankittiin jo rakennusvaiheessa suurehkoja ripustettuja, metallirunkoisia kruunuvalaisimia saksalaisilta valmistajilta tuottamaan saleihin ja kokoushuoneisiin yleisvaloa. Nämä valaisimet ovat säilyneet rakennuksessa päävalaisimina alusta saakka. 1990-luvun peruskorjauksessa valaisimia korjattiin sekä valon määrää täydennettiin vanhojen mallien mukaan valmistetuilla uudisvalaisimilla. Kahteen pääsaliin on aikanaan hankittu myös suuret kristallikruunuvalaisimet, jotka tuovat näihin tiloihin kimaltavaa loistokkuutta.

Auloissa ja käytävissä sekä pohjakerroksen henkilökunnan keittiö- ja sosiaalitiloissa on lisäksi käytössä useita erityyppisiä opaalilasisia valaisimia. Osa näistä valaisimista on vanhoja metallisilla ripustus- ja koristeosilla varustettuja, osa 1990-luvun peruskorjauksessa valittuja niukkailmeisiä lasivalaisimia.

Mittava kunnostusurakka

Tässä peruskorjauksessa kaikki nämä lähes 300 käytössä ollutta valaisinta purettiin, kunnostettiin ja palautettiin takaisin Säätytaloon. Kunnostustyössä valaisimet puhdistettiin ja korjattiin rikkonaisilta rakenteiltaan. Sähköiset johdotukset ja lamppujen kannat uudistettiin ja valonlähteet uusittiin.

Kruunuvalaisimissa uusittiin lisäksi johtojen ja ripustusvaijereiden päällä olevat kankaiset suojasukat. Kankaiden värit sovitettiin tilojen kattopintojen väreihin, jotta suojasukat veisivät mahdollisimman vähän huomiota. Osaan lasipallovalaisimista teetettiin uusia kantaosia, jotta valaisinten asentaminen korjattuihin kattorosetteihin onnistuisi paremmin kuin aiemmin. Osaan 1990-luvun ripustettuja pallovalaisimia lisättiin metalliset ripustusputket pelkän ripustusjohto-asennuksen asemasta.

Alkuperäisinä valonlähteinä valaisimissa käytettiin hehkulamppuja. Tämän jälkeen valaisimissa on ollut käytössä niin halogeeni- ja energiansäästölamppuja kuin viime vuosina myös ledilamppuja. Erilaisten lamppujen valikoima olikin kasvanut hyvin kirjavaksi. Osassa tiloja valon määrää oli pyritty lisäämään lamppujen valovirtaa kasvattamalla, mikä puolestaan lisäsi häikäisyä lamppujen jäädessä kruunuvalaisimissa suoraan näkyville.

Tässä peruskorjauksessa kaikkiin valaisimiin asennettiin joko opaalipintaisia tai kirkkaita ledilamppuja, joiden värisävyt ja värintoisto yhtenäistettiin lämpimän valkoiseksi. Näin sisätilojen restauroidut pintakäsitellyt ja koristemaalaukset saatiin hehkumaan taas kauniisti.

Lisää valoa

Lamppujen valovirtaa ei kuitenkaan nostettu, vaikka valoa olisikin tarvittu lisää, koska se olisi vain aiheuttanut häikäisyä. Valaisimien kunnostus puhdistamisineen ja uusien lamppuineen sekä konservoidut seinä- ja kattopinnat saavat tilat näyttämään jo hieman valoisemmilta. Joissakin tiloissa valon määrää onnistuttiin kuitenkin myös lisäämään hyvin huomaamattomin keinoin. Metallisiin kruunuvalaisimiin lisättiin pieniä

valaisinrunkojen värisiä ja magneeteilla kiinnitettyjä kohdevalaisimia, joilla valo suunnattiin alaspäin eli sinne, mihin tilojen käyttäjät tarvitsevat valoa lukiessaan, kirjoittaessaan tai syödessään.

Samaa kohdevalaistusperiaatetta käytettiin toisella tapaa kahdessa eri salissa. Niissä kohdevalaistusta suunnattiin kattopintoihin epäsuorasti tilaan heijastuen. Kattopintojen tummat värisävyt saatiin näin hieman kirkastumaan ja tilan ilme muuttui valoisammaksi.

Papiston salissa osa epäsuorasta valosta piilotettiin lisäksi parvien umpinaisten kaiteiden taakse, joten kohdevalaisimet eivät näy salin lattiatasossa oleville. Kohdevalaisimet eivät myöskään häiritse parvilla, koska niillä ei ole enää yleisökäyttöä.

Lamppuja lisäämällä valon määrää kasvatettiin ainoastaan suurissa kristallikruunuissa, joissa lisälamput sijoitettiin kristallinauhojen taakse samaan tapaan kuin 1990-luvun peruskorjauksissa oli jo aiemminkin tehty.

Kohdevalaistusmahdollisuuksia lisättiin myös muutamiin tärkeisiin saleihin. Porrashallissa kohdevalaisimet piilotettiin visuaalisesti kaiderakenteiden eteen ja kohdistettiin sekä hallin veistokseen että portaikon välitason esiintymisalueelle. Väliaikaisia kuvausvaloja on nyt myös mahdollista asentaa kiinteästi asennettuihin tankoihin, jotka asennettiin muutamiin tiloihin pystyyn seinille. Tällä tavalla lattialla seisova telineistä kuvausvaloineen ja johtoineen päästiin nyt eroon.

Porrashallin valokaton lasimaalaukset puhdistettiin ja kunnostettiin, joten päivänvalossa

Pohjakerroksessa säilytettiin 1990-luvun pallovalaisimet. ADLC

Poistumistietoteemit ovat turvallisuutta parantava lisäys historiallisiin saleihin. ADLC

Talonpoikien ja Porvariston salien kristallikruunuihin lisättiin valopisteitä. SR

porrashalli kylpee viileään valkoisessa luonnonvalossa. Pimeän aikaan lasikate hehkuu nyt himmennettävänä tasaisena valopintana. Valonheittimen lämmin värisävy valittiin sisävalaistuksen yhtenäisyyden ja sisäpintojen lämpimien pintavärien sekä koristemaalausten vuoksi. Uudet valonheittimet sijaitsevat nyt vinosti lasikatteen reunoilla ullakolla, joten niiden huoltaminen ja suuntaaminen on helppoa.

Rakennuksen sisätilojen valaistusohjaus on keskitetty väyläpohjainen järjestelmä. Tilojen valaistusta voidaan ohjata sekä paikallisesti painikkeilla että keskitetysti vastaanotosta. Teknisissä tiloissa on käytössä liiketunnistinohjauksia sytyttämässä ja sammuttamassa valaistusta käytön mukaan.

Poistumisteiden turvaksi

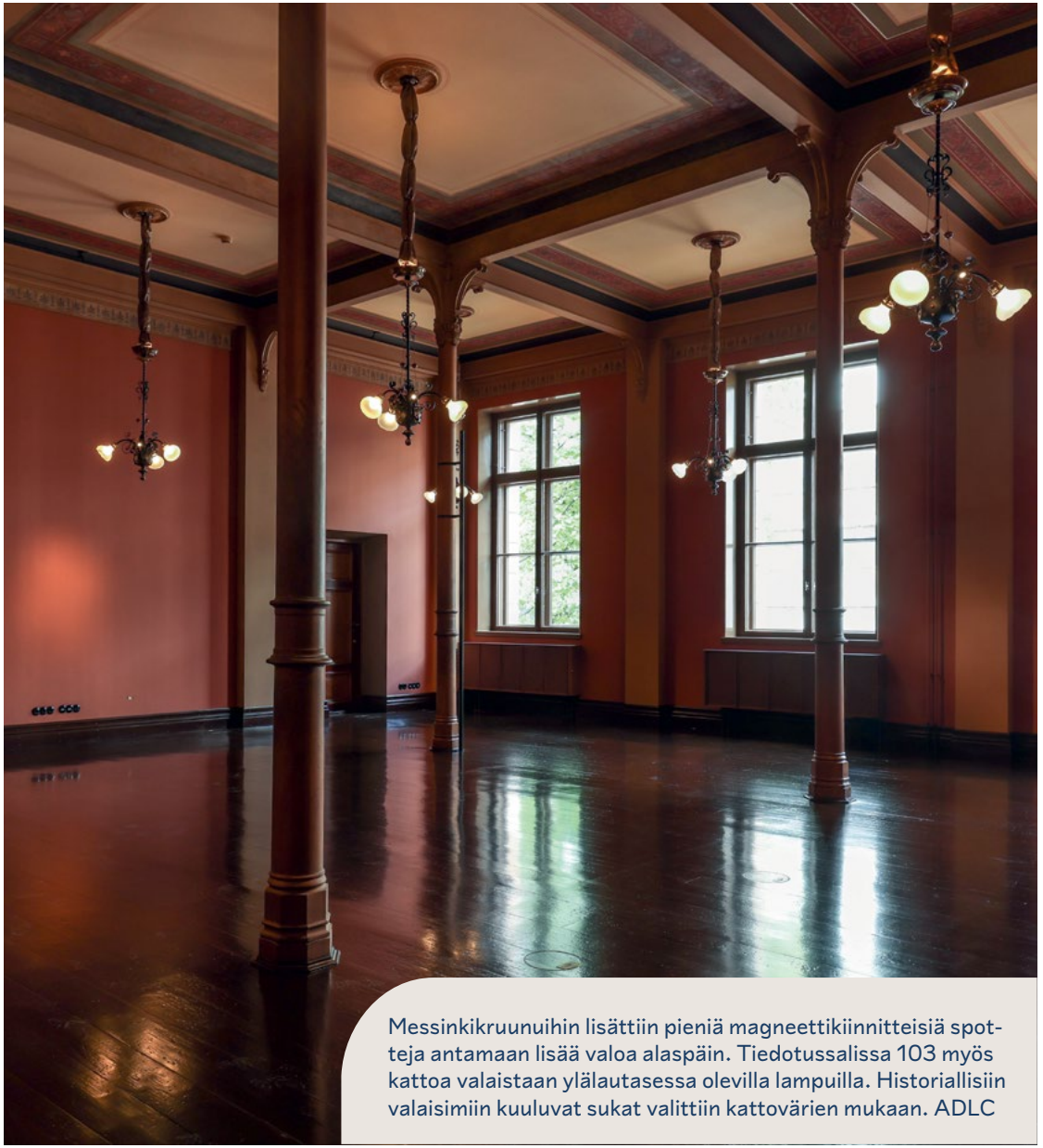
Säätytalossa uusittiin myös poistumisopastevalaisimet, joilla ohjataan tilojen käyttäjät ulos hätätilanteissa. Nykyisiä kaapelireittejä ja valaisinten sijainteja pyrittiin hyödyntämään näiden sijoitteluissa, mutta suuriin saleihin oli välttämätöntä päästä lisäämään määräykset täyttävät opasteet. Poistumisopastevalaisimet suunniteltiin osaksi lattialla seisovia, mutta seiniin ja lattiaan tuettuja patinoituja messinkitelineitä, joihin yhdistettiin esimerkiksi paloilmaisimia, palosammuttimia ja valaistusohjauspainikkeita. Näin vältyttiin vaikeilta kaapelointireiteiltä seinä- ja oviaukkopinnoilla sekä rakenteissa.

Hillittyä julkisivuvalaistusta

Säätytalon ulkovalaistus perustuu vain pääsisäänkäyntiportaiden juhlaviin lyhtypylväisiin sekä takajulkisivun sisäänkäyntien seinävalaisimiin. Lisäksi rakennuksessa on luonnollisesti numerovalaisimet. Nämäkin valaisimet kunnostettiin ja palautettiin kohteeseen. Kunnostuksessa lisättiin valaisinten kosteuden kestävyyttä sekä yhtenäistettiin taas valonlähteiden värisävyt.

Pääsisäänkäynnin julkisivulla olevaan päätykolmioon veistosfriisiin sekä keskioven päällä olevaan vaakunaan suunnattu kohdevalaistusta osana Helsingin kaupungin Suomi 100 v -kampanjaa, jossa valaistiin julkisessa katutilassa olevia julkisia taideteoksia vuoden 2017 juhlavuotta varten. Peruskorjauksen viimeistelyvaiheessa on toteutuksessa julkisivuvalaistuksen laajentaminen koko pääjulkisivulle hyvin hillityllä valopesulla. Pienehköt kohdevalaisimet sijaitsevat kaupungin katuvalaistuksen ja raitioverkon vaijereiden yhteiskäyttöpylväissä. Sijoituspaikasta sekä sähkönkäytöstä sovitaan omalla sopimuksen kaupungin kanssa.

Sanna Forsman Granlund Oy:stä vastasi Säätytalon peruskorjauksessa valaistussuunnittelusta.

Messinkikruunuihin lisättiin pieniä magneettikiinnitteisiä spotteja antamaan lisää valoa alaspäin. Tiedotussalissa 103 myös kattoa valaistaan ylälautasessa olevilla lampuilla. Historiallisiin valaisimiin kuuluvat sukat valittiin kattovärien mukaan. ADLC

Telineistä kuoriutunut Säätytalo illalla. Julkisivuvalaistusta ei kuvaa otettaessa ole vielä täydennetty eikä säädetty. SF

Maria Inkeri:

Historiallisten kalusteiden kunnostus

Säätytalon peruskorjauksen yhteydessä kalustus nähtiin keskeisenä osana rakennuksen toiminnan tukemista ja sen ajallisen kerroksellisuuden säilyttämistä. Kyse ei ollut pelkästään tilojen kalustamisesta, vaan kokonaisuudesta, jossa antiikkikalusteiden restaurointi, uusien kalusteiden hankinta ja tilojen muuntojoustavuuden lisääminen kietoutuivat yhteen läpi koko projektin.

Kalustussuunnitelma perustui talon alkuperäiskalustuksen hyödyntämiseen sekä käyttäjien tarpeiden huomioimiseen. Sen pohjana toimivat ennen peruskorjausta käytössä ollut kalustus ja historiatieto, joka vanhoista kalusteista kyettiin löytämään.

Edustustilan ja kokouskäytön rajapinnassa

Säätytalo on yksi valtioneuvoston tärkeimmistä edustustiloista. Vuoden 2026 aikana sen käyttö kuitenkin painottuu entistä enemmän kokouskäyttöön, sillä valtioneuvoston linnan peruskorjaus vähentää kokoustiloja. Tämä muutos ohjasi kalustuksen suunnittelua kohti monikäyttöisyyttä. Säätytalon toiminta on aktiivista, ja erilaiset tilaisuudet edellyttävät muunneltavaa kalustusta. Tästä syystä kalustesuunnitelma laadittiin joustavaksi ja muutoksiin mukautuvaksi.

Alusta asti oli kuitenkin selvää, että kalustamisen perustana toimivat 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alkuvuosina valmistetut puukalusteet. Ne tuovat mukaan palan historiaa ja arvokkuutta, joka muistuttaa talon menneistä vuosikymmenistä.

Historiallisten kalusteiden valinta

Peruskorjaus tarjosi mahdollisuuden tarkastella kalusteita perusteellisesti, tutkia niiden rakenteita ja palauttaa taloon vain parhaat esimerkit ajalle tyypillisestä kalustekannasta. Melkein 135 vuoden aikana taloon oli kertynyt kalusteita eri käyttäjiltä sekä muista kiinteistöistä, joten karsinta oli siksi luontevaa.

Säätytalon alkuperäiskalusteita valmistettiin 1800- ja 1900-lukujen taitteessa sekä tammesta että koivusta. Puheenjohtajien kalusteet olivat

Kokoushuoneissa säilytettiin käytössä historiallisia kalusteita. ADLC

Suurten antiikkikaappien restaurointi mahdollistaa niiden käytön nykyäänkin. ADLC

tammisia ja yksityiskohtaisesti koristeltuja, kun taas koivusta valmistetut kalusteet olivat usein pelkistetympiä. Vaikka tammikalusteiden koristeaiheet olivat näyttävämpiä ja runsaampia, niin yhtenäiset kuviot toistuivat materiaalista riippumatta. Kalustesuunnitelman uudistaminen mahdollisti tammesta valmistettujen kalusteiden keskittämisen tiettyihin saleihin, jolloin kokonaisuudesta saatiin edustavampi ja arvokkaampi.

Säilytettävistä kalusteista merkittävimmät olivat suurikokoiset antiikkikaapit sekä neuvottelupöydät, joiden kunnostus ja sijoittelu loivat pohjan koko kalustukselle. Suunnittelun kannalta oli äärimmäisen palkitsevaa päästä palauttamaan antiikkikaapit takaisin aktiivisessa käytössä oleviksi säilytyskalusteiksi.

Säätytalon istuinkalusteet joutuvat jatkuvasti kovalle rasitukselle, minkä vuoksi niiden valinta perustui ensisijaisesti käytännön tarpeisiin. Antiikkiset istuntosalituolit sekä muutamat muut alkuperäiset istuimet sijoitettiin neuvotteluhuoneisiin ja käytäville, joissa ne tukevat tilojen edustavuutta, mutta säilyvät kunnossa hallitussa käytössä.

Erityisen huomionarvoinen on Säätytalon wieniläistuolien kokoelma, joka on merkittävä myös eurooppalaisessa mittakaavassa. Näistä tuoleista esille päätyivät vain yhden valmistajan, Thonetin, edustavimmat esimerkit. Muiden valmistajien tuolit säilytettiin ja asetetaan nähtäville näyttelyesineinä Säätytaloon, missä ne kertovat kalustushistorian monipuolisuudesta ja kansainvälisistä yhteyksistä.

Restauroinnin periaatteet

Huonekalujen kunnostuksessa noudatettiin ajalle tyypillisiä korjaustapoja ja materiaaleja. Samalla poistettiin aiemmissa korjauksissa lisättyjä ylimääräisiä ruuveja, liimoja ja pehmusteita sekä varmistettiin rakenteiden kestävyys. Kalusteiden väritystä palautettiin kohti alkuperäistä värimaailmaa. Tämä myös harmonisoi salien yleisilmettä, kun eri puumateriaalien sävytystä saatiin yhtenäistettyä. Alkuperäiskalusteiden historian selvittäminen oli tärkeä osa projektia. Inventoinnin ja tutkimuksen antama tieto auttoi tekemään perusteltuja valintoja kalustuksen suhteen.

Käyttäjien tarpeet ja muuntojoustavuus

Projektin onnistumisen kannalta merkittävää oli avoin keskustelu eri käyttäjäryhmien kanssa. Tilojen tuli olla muokattavissa ja kalustuksen nopeasti muutettavissa. Suunnittelua ohjasi ajatus, että Säätytalo palvelee tulevina vuosina entistä laajempaa käyttäjäkuntaa kokouskeskuksen kaltaisena tilana.

Sujuvan tilankäytön vuoksi osa tiloista kalustettiin 1990-luvulla hankituilla taittojalkapöydillä ja edellisen peruskorjauksen yhteydessä hankituilla neuvottelutuoleilla. Suurimpaan osaan saleista sijoitettiin antiikkikalusteita neuvottelukäyttöä varten, ja osaan lisättiin antiikkikaappeja säilytystilaksi. Yhden salin kalustus muodostui pelkästään talosta löydetyistä pulpeteista ja 1800-luvun lopun neuvottelutuoleista.

Vaaleampisävyisen 1900-luvun alun nurkkahuoneen kalustus Thonet-tuoleineen on kevyt ja muunneltavissa. ADLC

Tämä museohuone ei vastaa alkuperäistä kalustusta, vaan sen huonekalut ovat alun perin kuuluneet suurimpien salien kalustukseen ja säätyjen istuntojärjestykseen.

Lopuksi

Säätytalon kalustus ei vain viimeistele laajaa peruskorjausta, vaan luo puitteet talon toiminnalle. Jokaisella huonekalulla on oma tehtävänsä, eikä kalusteita sijoiteta tiloihin pelkästään koristeiksi. Huolellisesti suunnitellut tilat palvelevat käytössä seuraavaan peruskorjaukseen saakka, ja ammattilaisten kunnostamat kalusteet kestävät käyttöä vuosikymmeniä.

Alkuperäiskalusteiden rinnalle sijoitettiin tarkoin valittuja huonekaluja 1900-luvulta sekä yksittäisiä uudishankintoja, jotka tukevat muuttuvia käyttötarkoituksia. Näin syntyi harmoninen kokonaisuus, joka huomioi tilojen poikkeuksellisen käytön sekä kokouskeskuksena että edustustilana. Historiallisesti arvokkaat huonekalut kohottavat tilojen yleisilmettä ja antavat saleille arvokkuutta. Toivottavasti tilojen käyttäjät pysähtyvät hetkeksi kalusteiden keskelle ja aistivat ympäristön kulttuurihistoriallisen arvon.

Asiantuntija **Maria Inkeri** Valtioneuvoston kansliasta vastasi Säätytalon sisustussuunnittelun ohjauksesta yhdessä asiantuntija Niko Venäläisen kanssa.

”Kävimme OHRYn kokouksen jälkeen kiertämässä vielä viikolla 33 tehtyjen virhe- ja puutelistojen korjausten jälkitarkastuksen. Havaitut virheet oli korjattu eikä kierroksella löytynyt urakka-alueelta uutta huomautettavaa. Viimeistelyn laatu on ylipäätään korjatuissa tiloissa todella hyvällä tasolla.” Aino Salmen sähköposti 1.9.2025.

Niko Venäläinen:

Säätytalon tekstiilit – verhojen ja mattojen uudistus arkkitehtuuria kunnioittaen

Säätytalon tekstiilien uudistuksen lähtökohtana oli kunnioittaa rakennuksen ainutlaatuista arkkitehtuuria, mutta ottaa huomioon myös käytettävyys. Suunnittelussa haettiin tasapainoa estetiikan, historian ja toiminnallisuuden välillä. Ratkaisut on tehty harkiten, pitkäikäisyyttä ja tilojen hierarkia huomioiden.

Säätytalon verhojen ja mattojen suunnittelun ovat tehneet Taina Lehtinen ja Marko Nenonen Protest Design Oy:stä sekä Johanna Heponiemi, Julia Chen ja Iiris Uusi-Kilponen Tähti-Set Oy:stä. Suunnittelutyötä ohjasi valtioneuvoston kanslian toimitilayksikkö yhdessä edustustilaryhmän ja virastopalveluryhmän kanssa.

Verhot: alkuperäisen estetiikan ja nykyaikaisen toiminnallisuuden liitto

Verhoratkaisujen suunnittelu käynnistettiin perehtymällä Säätytalon eri vaiheiden kuva-aineistoon. Verhot uudistettiin niin, että ne mukailevat alkuperäisiä malleja, sävyjä ja ripustusperiaatteita, ja vahvistavat samalla tilojen hierarkiaa: suuriin saleihin toteutettiin juhlavammat verhot, kun taas muihin tiloihin valittiin hillitymmät, selkeälinjaiset laskosverhot. Käytettävyyden näkökulmasta ratkaiseva valinta oli valonsäätelyn hallinta. Laskosverhojen taakse integroidut rullaverhot tarjoavat kestävän ja pitkäikäisen vaihtoehdon säädettäville laskosverhoille. Ne jäävät huomaamattomasti verhojen taakse. Tämä mahdollistaa sekä huollon sujuvuuden että verhojen käytön ilman kompromisseja visuaalisessa ilmeessä.

Materiaalivalinnat tehtiin tiukkojen vaatimusten läpi. Paloturvallisuus oli ehdoton kriteeri, mutta sen ohella arvioitiin tarkasti kankaiden laskeutuvuutta, valonläpäisyä ja kiiltoastetta. Lopputuloksena verhot paitsi kehystävät tilaa kauniisti, myös toimivat eri vuorokaudenaikoina ja vuodenaikoina. Pitkiin sivuverhoihin lisätty perinteinen välivuoraus eli vatiini vähentää ikkunoista tulevaa vetoa, parantaa akustiikkaa ja antaa verhoille viimeistellyn, näyttävän rakenteen. Vatiini tuo samalla tuntumaa ja rytmiä, joka näkyy verhojen kauniina laskeutumisena ja arvokkaana olemuksena.

Matot: tausta, joka sitoo sisustuksen yhteen

Mattojen suunnittelussa asetettiin kaksi keskeistä tavoitetta: niiden tuli kestää erittäin kovaa julkisen tilan kulutusta sekä puhtaanapitovaatimuksia, ja toisaalta sulautua luontevasti osaksi rakennuksen arkkitehtuuria. Mattojen osalta haasteena oli suurten mattokokonaisuuksien sovittaminen isoon kokonaisuuteen. Tämä edellytti poikkeuksellisen tarkkaa kanttausten ja kuviointien sovittamista, jotta visuaalinen tasapaino säilyy eikä saumakohdista synny häiriöitä. Mattojen rooli on tarjota sisustukselle viimeistelty tausta ilman tarpeetonta huomiohakuisuutta. Ne rajaavat tilaa, rytmittävät kulkureittejä ja tukevat akustiikkaa, mutta jäävät samaan aikaan taustalle.

Jokaista tilaa varten valittiin oma väripaletti, joka sitoo maton ympäröivään sisustukseen

Mattojen reunaboordin kuvioaiheet saavat inspiraationsa rakennuksen koristeista. SF

Papiston saliin tehtiin uudet verhot historiallisten esikuvien mukaan. ADLC

ja samalla korostaa tilan tunnistettavaa identiteettiä. Toteutustekniikaksi valittiin ChromoJet-tekniikka, jonka etuna on mahdollisuus luoda uniikkeja sävyjä ja eläväpintaisia kuviointeja. Matoissa toteutettu sävyvaihtelu tekee matosta ajattoman ja käytännöllisen: pienet tahrat tai kulumat eivät erotu helposti, mikä on julkisten tilojen kannalta merkittävä etu. Materiaaliksi valittu korkealaatuinen villa tuo kestävyyden, mukavuuden ja luonnollisen, arvokkaan tuntuman.

Kaikkiin mattoihin suunniteltiin kehysboordi sekä sen sisäpuolelle sijoittuva koristeboordi, jossa esiintyy neljä erilaista nauhamaista kuvioaihetta. Kuviot poimittiin rakennuksen runsaista koristeaiheista ja muokattiin mattoihin sopiviksi, jolloin syntyy kokonaisuus, joka on yhtä aikaa käytännöllinen, mutta sidoksissa Säätytalon arkkitehtoniseen perintöön.

Säätytalon historiallisen arvon huomioon ottaen matot myös suojaavat vanhoja puulattioita. Tämä asetti haasteita erityisesti suurten mattokokonaisuuksien suunnitteluun: irtomatoissa on aina tehtävä kanttaus, ja yksittäisen mattovuodan koko asettaa rajoitteita suunnitteluun. Lisäksi mattoihin tehtiin erillinen pohjahuopaus, joka lisää maton akustisia ominaisuuksia, mutta toimii myös käytännöllisenä ratkaisuna estäen matolle kaatuneen juoman imeytymisen maton läpi lattiapinnalle.

Asiantuntija **Niko Venäläinen**
Valtioneuvoston kansliasta vastasi Säätytalon sisustussuunnittelun ohjauksesta yhdessä asiantuntija Maria Inkerin kanssa.

Marja-Leena Lehtimäki:

Elämää sykkivä edustustila - Säätytalon toimintaa

Valtioneuvosto järjestää Säätytalossa vuosittain satoja tilaisuuksia pienistä kokouksista seminaareihin ja juhlaviin vastaanottoihin 850 henkilölle. Toisen kerroksen porvareiden istuntosali toimii nykyisin juhlasalina, talonpoikain sali luentosalina ja papiston salin palaa pyöreä kokouspöytä. Talon isoimpaan ruokasaliin mahtuu 120 henkilöä istumaan lounaalle tai illalliselle ja kahvi- tai cocktail-tilaisuuksissa sama tila taipuu 250 vieraalle.

Edustustilaryhmän päällikkö Hanna Nuutinen tietää, että tie tapahtumajärjestäjän sydämeen kulkee räätälöinnin kautta. ”Teemme tilaisuuksia laidasta laitaan ja asiakkaiden toiveiden mukaisesti.”

Nuutiselle ja hänen henkilökunnalleen on kunnia-asia huomioida ruoka-aineallergiat ja ruokavaliot tarkasti. Yksityiskohtiin kiinnitetään huomiota: pöytäliinat ovat rypyttömiä, kukka-asetelmat kauniita ja tärkeimmissä tilaisuuksissa kahvi tarjoillaan koboltinsinisistä kahvikupeista, joita koristaa kultainen leijona. Arkisempiin kokouksiin on hankittu asiakkaiden toiveesta isoja 4 desilitran mukeja.

Erään asiakkaan kiitos kulkee Nuutisen mukana: ”Tänne edustustiloihin on niin kiva tulla, kun tietää, että täällä aina kaikki toimii.” Säätytalon peruskorjaus näkyy vieraille ennen kaikkea upeasti konservoiduissa pinnoissa. Tapahtumien korkea taso pysyy ennallaan, mutta nyt niiden järjestäminen entistä toimivammassa talossa on henkilökunnalle helpompaa.

Arjen ääni

Hanna Nuutinen aloitti valtioneuvoston kansliassa vuonna 2011 emäntänä ja on vuodesta 2015 toiminut edustustilaryhmän päällikkönä. Hän vastaa kaikista valtioneuvoston edustustiloista, suunnittelee työvuorot ja toimii palveluntuottajien sekä asiakkaiden välissä.

Siksi hänen äänensä oli tärkeä, kun Säätytalon peruskorjausta suunniteltiin. Hän tunsi talon arjen: missä kohdassa törmäillään tarjoilukärryillä kulmiin, mihin tarvitaan lisää virtapisteitä, miten tarjoilureitit kulkevat.

Säätytalon keittiössä tehdään tarjoilut myös muihin Valtioneuvoston edustustiloihin. ADLC

Henkilökunnan taukotila on aikaisemmin ollut mm. vahtimestarin asuntona. Huoneessa on talon ainoa säilynyt kaakeliuuni. Tänne teetettiin tapettia ylemmistä kerroksista lattioiden alta löytyneen mallin mukaan. ADLC

”Tiesin, mikä oli sellaista, mihin olisi hyvä saada muutosta ja mikä sitten toisaalta saattoi olla turhaa.”

Nuutinen on ollut mukana hankkeen alusta asti. Palavereissa hän kuunteli asiantuntijoita ja sanoi oman sanansa käytännön kysymyksissä. ”Tämä on ollut todella positiivinen kokemus siitä, että asioita voi tehdä näinkin hyvin. Suorastaan unelmaprojekti!”

Nuutisen tehtävänä oli navigoida toiveiden ja talouden välimaastossa. Keskeinen periaate oli kuitenkin selvä: arvokasta kunnioitetaan, mutta talo ei voi olla pelkkä museo. ”Tämän pitää olla meille kaikille – siivoojille, tarjoilijoille, keittiöhenkilökunnalle ja virastomestareille – mukava ja toimiva työpaikka”, hän korosti suunnittelun aikana.

Konkreettiset parannukset saattavat vaikuttaa pieniltä, mutta ne tekevät arjesta sujuvampaa. Naisten pukuhuonetta suurennettiin, yläkertaan saatiin esteettömät wc-tilat ja virtapisteitä on runsaasti sekä seinissä että lattioissa. Säätytalossa on myös huone kukille kukkakylmiöineen, jossa kukka-asetelmat säilyvät hyvänä useamman päivän ajan.

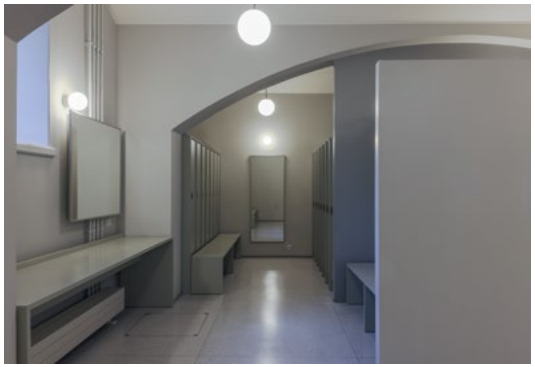
Talon toiminnan sydän

Pohjakerroksessa sijaitseva suurtalouskeittiö uudistettiin täysin, mutta sen pohjapiirustus säilyi pääosin entisenä. Keittiötä suunniteltiin yhdessä palveluntuottajan keittiöpäälliköiden kanssa. Tavoitteena oli keittiö, joka kestää käytössä 30 vuotta eteenpäin. Kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti kaikkia keittiökoneita ei uusittu, vaan ne, jotka olivat vielä hyviä ja toimintakuntoisia, asennettiin takaisin. Keittiön oviaukkoja levennettiin ja kulmat suojattiin, jotta kaakelit eivät hajoa kärryjen kolauksista. Akustoivat ilmoitustaulut vähentävät keittiömelua.

Samaan kerrokseen järjestyi virastopalveluille varastotila hissin viereen leveillä oviaukoilla – ennen kalusteita ja laitteita säilytettiin kolmoskerroksen käytävillä. Myös siivoojille järjestyi oma siivouskeskus välineineen. ”Tämä helpottaa kollegoiden arkea huomattavasti”, Nuutinen iloitsee.

Ensimmäisen ja toisen kerroksen apukeittiöt ovat arjen toiminnan kannalta tärkeitä. Niistä laitetaan kahvit esille, lämpölevyillä valmistellaan lautasannokset ja lämpölamppujen alla ruoka pysyy lämpimänä. Uusissa astiakaapeissa on paikka astiakärryille, jotka saadaan kätevästi piiloon katseilta ja pois jaloista. Apukeittiöiden vanhat lasioviset puukaapit kunnostettiin ja sijoitettiin niin, että ne näkyvät saliin, kun apukeittiön ovi on auki. Niihin asetetaan talon kauneimmat astiat. Näin näkymä juhlatilasta apukeittiöön jatkuu arvokkaana.

Sisustusarkkitehdin kanssa suunniteltiin yksityiskohtia tarkkaan, ja Hanna Nuutinen arvostaa sitä, että hänen käytännön näkemyksensä otettiin vakavasti.

Naisten pukuhuone suureni, sillä isoissa tilaisuuksissa on paljon tarjoilijoita ja keittiöhenkilökuntaa. ADLC

Rakennuksessa on nyt kaksi esteetöntä wc-tilaa. Toisen kerrokseen se saatiin sijoitettua entisen siivoushuoneen tilalle. Vanhat seinäkaakelit konservoitiin ja lattiaan tehtiin hauska kranssi muualta puretuista mosaiikkibetonilaatoista. ADLC

Takaisin taloon

Henkilökunta odottaa pääsyä takaisin maltta-mattomana Säätytaloon. Myös asiakkaat odottavat, että voivat taas järjestää tilaisuutensa Säätytalossa. ”Tuntuu, että kaikki haluavat nyt tänne”, Nuutinen nauraa. Hanna Nuutinen uskoo, että käyttöönotto tulee sujumaan hyvin, sillä käyttäjien ääni on tullut hänen kokemuksensa mukaan kuulluksi. Säätytalo on taas valmis vastaanottamaan vieraita.

Uusittuun naulakkokalusteeseen sijoitettiin Ateneumista kierrätetty ja muokattu lokerikko. Naulakossa huomioitiin esteettömyys, osa koukuista on matalammalla ja saavutettavissa pyörätuolilla. ADLC

Liitteet

Kirjallisuutta

Flink Selja (toim.): Aarteita lattian alta – Säätytalon peruskorjauksen rakennuslöydöt. Helsinki 2025.

Arkkitehdit Freese & Schulman / Hakanpää Päivi ja Seesto Heidi: Helsinki, Kruununhaka, Kortteli 12. Selvitys arkeologisista tutkimuksista. Helsinki 2023.

Arkkitehtitoimisto Okulus Oy / Winterhalter Kati ja Bonsdorff Mikko: Säätytalo. Julkisivujen vaiheet. Espoo 2020.

Arkkitehtitoimisto Okulus Oy: Säätytalon puistikon suihkulähde. Helsinki 2022.

Arkkitehtitoimisto Okulus Oy / Winterhalter Kati, Bonsdorff Mikko ja Jousi Jenni: Säätytalo. Tilojen historia. Espoo 2023.

Helander Vilhelm - Karemaa Outi - Lemström Juha - Pietiäinen Jukka-Pekka (toim.) - Rista Simo (valok.): Säätytalo - The House of Estates. Helsinki 1999.

Helander Vilhelm, ”Kurinalaisuus ja luovuus – pohdintoja restauroinnista taiteena”, kirjassa Rakennussuojelu ajassa, pohdintoja rakennetun ympäristön suojelusta, ICOMOS Suomen osasto r.y., 2014

Helander Vilhelm, ”Restaurointi – rakennusperinnön vaalimista arvojen ja tarpeiden ristipaineessa”, Rakennustaiteen seuran jäsentiedotteessa 1/1997.

Helander Vilhelm, esitelmä Senaatti-kiinteistöjen järjestämässä keskustelutilaisuudessa Säätytalon peruskorjauksesta 14.3.2023, osa 1/2 https://www.youtube.com/watch?v=LZdSD1bSEjE

Mäkinen Tuuli: Vaativan korjaushankkeen suunnittelun johtaminen ja ohjaus - Tapaustutkimus Säätytalon hankkeesta. Diplomityö. Aalto-yliopisto, Insinööritieteiden korkeakoulu. Espoo 2025. Saatavissa: https://urn.fi/URN:NBN:fi:aalto-202508186241.

Peuransalo Martti: Restauroinnin hiilijalanjälki, havaintoja Säätytalon korjaamisen ilmastovaikutuksista. Diplomityö Aalto-yliopisto. Espoo 2022.

Sitowise Oy: Säätytalon puistikon historiallinen selvitys.

Tutkimukset ja raportit aikajärjestyksessä

2018
- Suunnittelutoimisto Niina Lehos: Porrashuoneen lasikaton kuntoarvio.
- Touran Puu-Apu Oy: Puiden kuntoarvio (lausunto, mikroporauskäyrät, lomakkeet).

2019
- RFSensit Oy RFsensit-mittaukset (2019–2021).
- Rakennusentisöintiliike Ukri Oy, Anni Hassi: Julkisivujen kuntokartoitus.

2020
- Puidenhoitajat Oy: Puiden kuntotutkimus.
- Suomen Radonhallinta Oy / Radonova Laboratories AB, Jussi Grönman (tilaajana Senaatti-kiinteistöt): Radonmittaus Snellmaninkatu 9–11.

2021
- Sitowise Oy, Erno Pennanen & Joni Widgren: LVIA-selvitykset (mm. viemärikuvaukset, materiaalikartoitukset).
- Arkkitehtitoimisto Okulus Oy: Rakenneavaukset (1. ja 2. krs, syksy 2021).
- Insinööritoimisto Lauri Mehto Oy: Rakenneavausdokumentaatio (lisäavauksia, syksy 2021).
- Granlund Oy: Sähkön reittiselvitys (nousukuilut, ryhmäkeskukset, AV-tilavaraukset).
- TJL Palvelu Oy, Juhani Leijamaa: Saumakaton laadullisuusarviointi.
- Tietoa Oy: Hormikartoitukset (9/2021).
- Rakennusentisöintiliike Ukri Oy, Anni Hassi: Julkisivujen kierros (16.6.2021).
- Kiwa: Putkistojen kuntotutkimus (päivitetty 26.11.2021).
- Hissi-Inssit Oy, Juha Seppälä: Hissin kuntoarvio (Snellmaninkatu 9–11, 24.11.2021).
- Konservointi- ja museopalvelut Lasse Mattila Oy: Pronssiveistoksen alustava kuntoraportti.
- Insinööritoimisto Lauri Mehto Oy: Rakennetekninen kuntoarvio (20.10.2021).
- Emilia Rainetoja, Senaatti-kiinteistöt / Lotus Demolition Oy / ISS Oy: Sisäilmakoiratarkastus (8.11.2021).
- ISS Palvelut Oy: Viemärijärjestelmien kuvausraportti (19.7.2021).

2022
- Kuustie & Sorri Oy, Arja Sorri & Heli Ketomäki: Kopokartoitus, sali 20 ja itäinen parvi (tila 324).

2023
- Kuustie & Sorri Oy, Emilia Bergholm: Väritystutkimus (irtoruusukkeet, porrashallin valokaton reunukset, 20.10.2023).
- Rakennusentisöintiliike Ukri Oy: Julkisivujen väritystutkimus.
- Culturelli Oy: Fragmenttitutkimus (irtaimiston inventointi, 68 s.).

2024
- Metropolia Ammattikorkeakoulu, Konservoinnin Laboratorio: Päätykolmioveistoksen XRF-mittaus (materiaalipitoisuudet, syyskuu 2024)

2025
- Metropolia Ammattikorkeakoulu, Konservoinnin Laboratorio: Säätytalon kangas- ja paperinäytteen kuitututkimukset. 23.5.2025

2026
Säätytalon peruskorjaus 2023–2025,
raportti 1: Julkisivujen restaurointi 1/2
- Rakennusentisöintiliike Ukri Oy: Julkisivujen restaurointi
- Tietoa Finland Oy: Julkisivujen fotogrammetrinen mittaus 2018 ja 2026
- Arkkitehtitoimisto Okulus Oy: Julkisivujen värisuunnitelma

Säätytalon peruskorjaus 2023–2025, raportti 2:
Julkisivujen restaurointi 2/2
- Restaurointiosuuskunta Kymen Karmiini: Ikkunoiden kunnostus
- Restaurointimaalaus Mimos Oy: Julkisivujen sisäänkäyntiovet
- Restart Oy: Päätykolmioveistoksen alustava vauriokartoitus ja toimenpiteet
- Konservointi Helle: Päätykolmioveistoksen konservointi
- kuustie&sorri oy: Juhlakulkue-friisi
- Restart Oy: Vesikattorakenteiden puukorjaukset

Säätytalon peruskorjaus 2023–2025, raportti 3:
Sisätilojen konservointi 1/4
- kuustie&sorri oy: Sisäpintojen konservointi 1. kerroksessa

Säätytalon peruskorjaus 2023–2025, raportti 4:
Sisätilojen konservointi 2/4
- kuustie&sorri oy: Sisäpintojen konservointi 2. kerroksessa

Säätytalon peruskorjaus 2023–2025, raportti 5:
Sisätilojen konservointi 3/4
- kuustie&sorri oy: Sisäpintojen konservointi 3. kerroksessa

Säätytalon peruskorjaus 2023–2025, raportti 6:
Sisätilojen konservointi 4/4
- OSK Konservointi ja Restaurointi Kollaasi: Sisäpintojen konservointi, tilat 102, 110, 111, 201, 214, 216, 221 ja 223
- Suunnittelutoimisto Nina Lehos: Lasikaton korjaus
- Konservointipalvelu Löytö Oy: Laki-veistos

Säätytalon peruskorjaus 2023-2025, raportti 7:
Sisätilojen restaurointi
- Restaurointimaalaus Mimos Oy: Erikoismaalaus
- Restart Oy: Parvikattojen vauriokartoitus ja kiinnitystoimenpiteet

Julkisivut

Asiakirjat

RAK-J100LO Julkisivut, korjaustyöselostus 19.12.2025
ARK 00-03 Julkisivujen erikoismaalausohje ja värisuunnitelma.

Rakennusentisöintiliike Ukri Oy / Anni Hassi: Julkisivutöiden dokumentointi.

Okulus Oy / Kati Winterhalter: Julkisivujen värisuunnitelma 2023-2025.

Ikkunat ja ovet

Ikkunoiden ulkopuitteet (Kymen karmiini): pohjamaalaus Saxotol pohjamaali NCS S 4550-Y30R, laseeraus (Rå Umbra + pellavaöljy vernissa) sävy noin NCS S8010-Y30R, lakkaus Le Tonkinois- pellavaöljylakka 4 x.

Pääjulkisivun tammiovet (Mimos Oy): petsaus Le Tonkinois öljypetsi, lakkaus Le Tonkinois -pellavaöljylakka 5 x

Sisäpihan laseeratut mäntyovet ja yläikkunat (Mimos Oy): pohjamaalaus Saxotol pohjamaali NCS S 4550-Y30R, laseeraus (Rå Umbra + pellavaöljy vernissa) sävy noin NCS S8010-Y30R, lakkaus Le Tonkinois-pellavaöljylakka 4–5 x.

Julkisivut

Urakoitsija: Rakennusentisöintiliike Ukri Oy.
- Rappauskorjaukset: pohjustusrappaus KS 35/65/500. Täyttörappaus KS 50/50/600. Pintarappaus KS 65/35/550
- PK1 Kalkkimaalaus: Sax kalkki.
- PK2 Hydrosil-maalaus: Sax Hydrosil -pohjuste 2 x. Maalaus Sax Hydrosil 2 x.
- PK3 Kipsikoristeiden maalaus pellavaöljymaalilla: pohjustus vernissa+balsamitärpätti+lyijyvalkoinen, pohjamaalaus Prelin, välimaalaus ositellen Linal, maalaus Linal.
- PK4 Julkisivupeltien maalaus: pohjamaalaus Ritari-ruosteenestomaali. Maalaus RK-peltikattomaali 2 x.
- PK5 Sinkkikoristeiden maalaus: Linal.
- PK7 Pääportaan valolyhdyt: ruosteenestopohjustus Teknizinc sp, pohjustus Teknoplast Primer 5, maalaus Kirjo 2 x. Alaosa T7056 lämmin musta. Varsi NCS S 4030-Y20R ruskea.
- Kipsikoristeet (konsolit, rosetit, munasauvat ym): maalaus Linal.

Hiekkakivi-imitaatio: maalaus kalkki, Hydrosil ja Linal (sävyt poikkeavat hieman toisistaan eri maalityypeissä):
- Pohja 8: NCS S 2010-Y50R (tummempi) punertava harmaa
- Pohja 10: NCS S 2010-Y40R / 2020-Y40R (1510-Y40R) viileä harmahtava
- Pohja 14: NCS S 2010-Y40R/2020-Y40R punertava
- Pohja 21: NCS S 1515-Y40R kellertävä.
- Suonistus 15: NCS S 3030-Y60R / 3020-Y40R (harmaampi) punertava ruskea
- Suonistus 17: NCS S 3020-Y40R / 4010-Y50R (tummempi) rusehtava harmaa.
- Suonistus 19: NCS S 1505-Y30R harmahtava valkoinen

Marmori-imitaatio: maalaus Hydrosil tai Linal:
- Pohja: NCS S 1002-Y50R vaalea harmaa
- Harmaa elo: NCS S 2002-Y50R (tummempi) /2005-Y20R
- Punainen elo: NCS S 2010-Y80R / 2010-Y70R
- Siniharmaa elo: NCS S 3005-R80B / 4005-R80B / 5005-R80B

Reliefit: maalaus Linal, pohja Ziegelrot 1, reliefi NCS S 3030-Y20R okrankeltainen.

Siipileijonat: maalaus Linal, tausta NCS S 3005-B siniharmaa, leijona NCS S 1502-Y lämmin vaalea.

0 1 2 3 4 5m

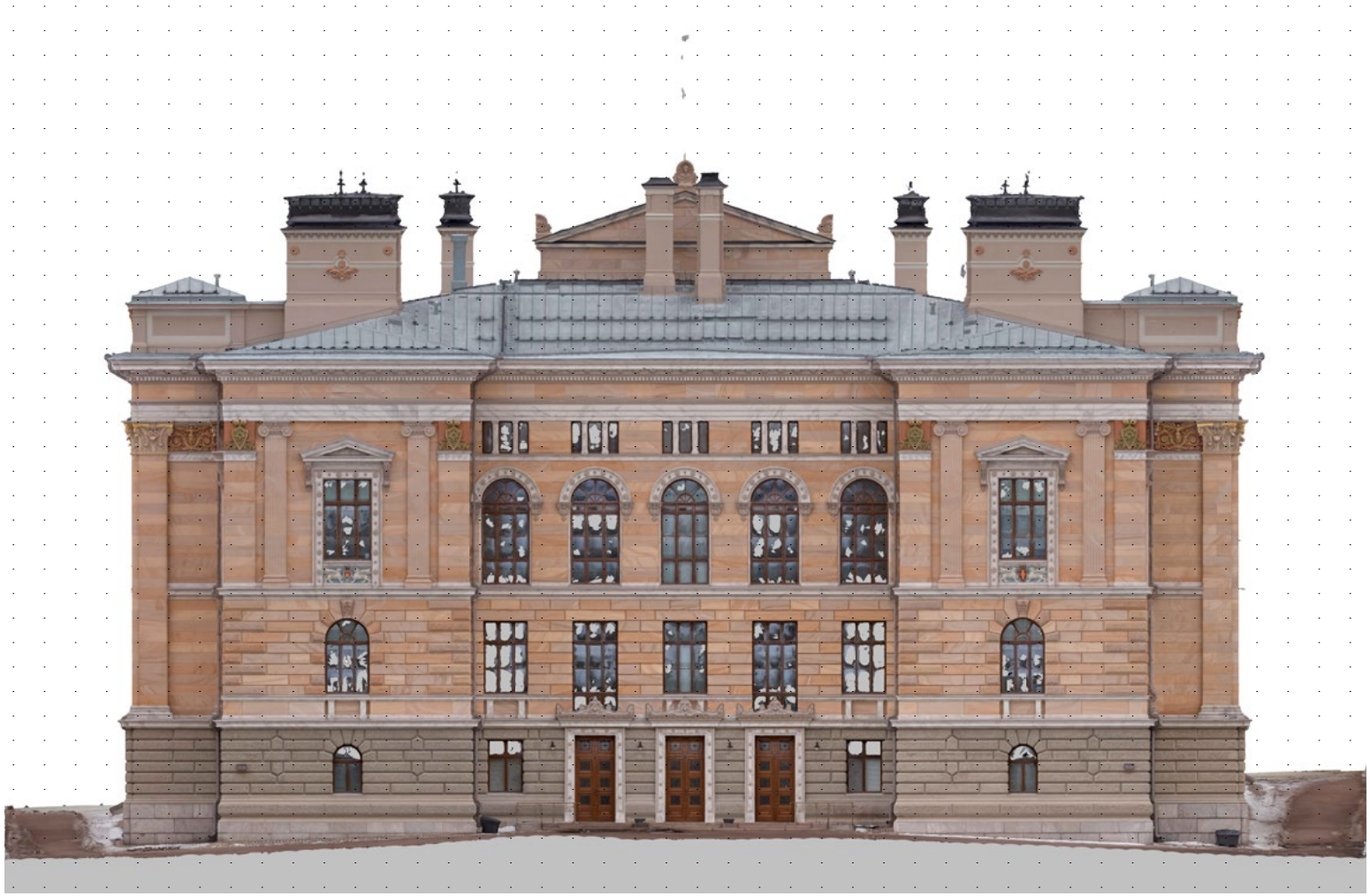
Julkisivu länteen 1:200
Fotogrammetrinen projektio / Tietoa Finland Oy 2026

0 1 2 3 4 5m

Julkisivu etelään 1:200

Fotogrammetrinen projektio / Tietoa Finland Oy 2026

0 1 2 3 4 5m

Julkisivu itään 1:200

Fotogrammetrinen projektio / Tietoa Finland Oy 2026

0 1 2 3 4 5m

Julkisivu pohjoiseen 1:200
Fotogrammetrinen projektio / Tietoa Finland Oy 2026

Vesikatto

Peltikattourakoitsija: Pellista Oy
- Kattoturvatuotteet (Piristeel Oy): tehdasmaalaus RAL 8022 Black brown.
- Seinätikkaat SafeGrip
- Lapetikkaat SafeGrip, konesaumakatolle
- Kattosilta Uniseam, saumakatteille
- Lumiesteet Vesivek Varma 120 ja 180
- Pisko-nousukiskojärjestelmä
- Pisko-vaakakiskojärjestelmä
- Pelti: Metehe Oy ZN Z350 / 0,6 mm DS53D TINS
- Vesikate maalataan myöhemmin: pohjamaalaus Ritari-ruosteenestomaali, maalaus RK-Peltikattomaali, RAL 8022 Black brown.
- Lipputanko: maalaus Teknoflor RAL 1013 Oyster white.

Piha

Pihaurakoitsija: VRJ Oy
- Leikkipuiston aita: Paja-Apinat Oy, vanha aita korotettuna, maalaus sinkkipohjamaali, jauhemaalaus: Infralit PE 8928-00 polyesterijauhemaali, RAL 6015 Black olive matta.
- Kasvillisuuden suoja-aita: kuumasinkitty ja maalattu teräs, maalaus Temadur 50, RAL 7024 Grafiitinharmaa
- Ajopuomi: toimittaja Mesvac, Automaattinen puomi SH 100 ovaalilla puomilla. Materiaali alumiini.
- Kulunvalvontatolppa: Steelhouse Oy, sinkitty teräsrunko, pulverimaalaus, RAL 6015 Black olive.
- Opasteet ja liikennemerkit: tolpat kuumasinkitty teräs, RAL 7024 Grafiitinharmaa, Opastetaulut RAL 7021 tummanharmaa.
- Koivunjalkapenkki: toimittaja Stara (Helsingin kaupunkitekniikka), puuosat 172 M vaalea Helsinki vihreä; metalliosat RAL 9002 Grey White; kuvio RAL 9011 Graphite Black.
- Roska-astia: peittomaalattu teräs RAL 7021 Black Grey + ruostumaton teräs.
- Pyöräteline: RAL 7024 grafiitinharmaa.
- Istutusastiat, edusta: (Vestre Pro Urba Reale Planter 600 l) Materiaali/Väri: RAL 7024 Grafiitinharmaa.
- Istutusastiat, takaportaat: (Vestre Pro Urba Reale Planter 130 l) Materiaali/Väri: RAL 7024 Grafiitinharmaa.
- Puistovalaisimet: AEC Story, RAL 7021 Black grey.

Jätekatokset

Valmistaja: RM-hitsaamo Oy
- Seinäelementit: teräsprofiilirunko, ulkopuolella perforoitu teräspelti (2 mm), polttomaalattu. Väri RAL 6015 Black Olive.
- Teräsprofiilit: sinkitty ja pulverimaalattu, väri RAL 6015 Black Olive.
- Betonisokkeli: Tikkurila, Yki sokkelimaali, RAL 6015 Black Olive
- Vesikatto: aumakatto, konesaumattu pelti, (pohjustus Ritari-ruosteenestopohjamaali + 2 × RK-Peltikattomaali, harjasively). Väri RAL 6015 Black Olive.

Huonekortit

Tiedot esitetään seuraavassa järjestyksessä: kohde: alusta käsittely, maali, värikoodi sävyn kuvailu. Tarkemmat käsittely-yhdistelmät löytyvät työmaadokumentoinneista ja projektipankista.

Tähän on valittu tärkeimpiä huoltokohteita siltä varalta, että tiedot muualta katoavat ennen seuraavaa peruskorjausta. Käsittelyistä on yleensä mainittu vain päällimmäinen eli näkyvä huoltokohde. Pohjakäsittelyt käsittely-yhdistelmän tai valmistajan mukaan.

Asiakirjat ja raportit

- ARK LO 00-07 Muutosalueiden huonekortit, päivätty 28.11.2025
- ARK LO 00-08 Maalaustyöselostus Muutosalueet, päivätty 28.11.2025
- ARK LO 00-09 Värisuunnitelma, muutosalueet, päivätty 28.11.2025
- ARK LO 00-11 Kiintokalusteiden värit 28.11.2025
- ARK LO 53-01 Alaslasketut sisäkatot 28.11.2025
- Mimos Oy/Riitta Karjalainen: Erikoismaalaus
- Mimos Oy/Riitta Karjalainen: Julkisivujen sisäänkäyntiovet
- Restaurointiosuuskunta Kymen Karmiini/ Anne-Mari Junnola: Ikkunoiden kunnostus.

Käsittely-yhdistelmät

KY = käsittely-yhdistelmä asiakirjassa ARK LO 00-08, päivätty 28.11.2025

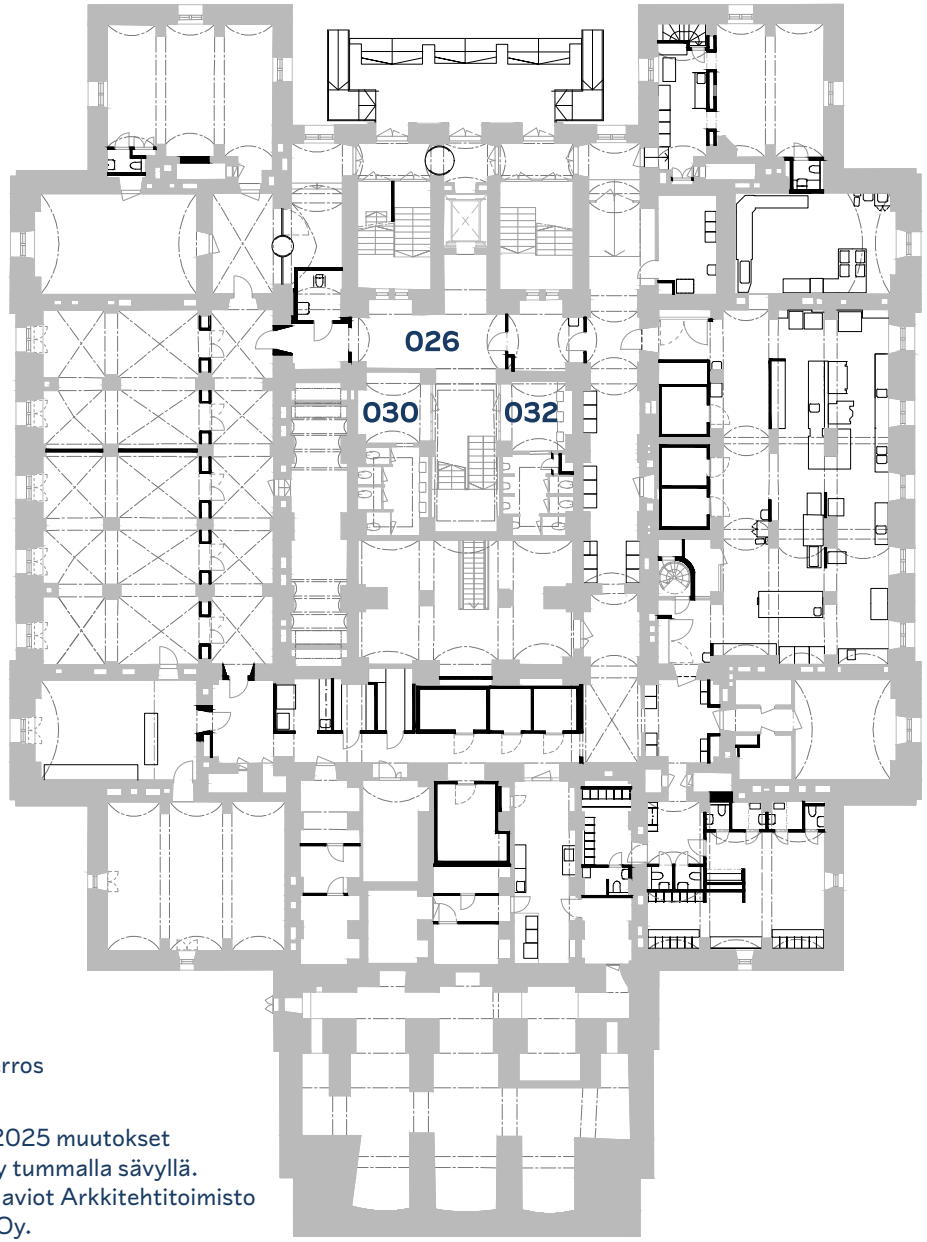
Värikartat

- NCS = Natural Colour System -värikartta, ruotsalainen värijärjestelmä, julkistettiin 1979. Käsittää nykyään 1950 vakioväriä.
- RAL = kansainvälinen väristandardi, perustettu 1925.
- Symphony = Tikkurilan Symphony värikartta, 2 436 väriä sisämaalaukseen (203 kantaväriä, 1 218 kantaväristä vaalennettua väriä, 1 015 kantaväristä harmaasteikon mukaan taitettua väriä).

Maalit (aakkosjärjestyksessä)

Maaleista on pyritty kertomaan sideaine ja valmistaja tulevia huoltomaalauksia varten, koska valmistus saattaa loppua tai koostumus muuttua.

- Futura Aqua = vesiohenteinen uretaanialkydipohjainen kalustemaali, valmistaja Teknos Oyj. Eri kiiltoasteita.
- Futura = Futura uretaanialkydimaali, valmistaja Teknos Oy. Eri kiiltoasteita.
- Helo = Helo 40 puolikiiltävä uretaanialkydilakka, valmistaja Teknos Oy.
- Hydrosil = silikonihartsimaali SAX Hydrosil-julkisivumaali ja Sax Hydrosil Innen sisämaali, valmistaja Sax Farben.
- Le Tonkinois = Le Tonkinois öljylakka, joka sisältää pellavaöljyä (70%) ja kiinanpuuöljyä (30%).
- Le Tonkinois Marine no1 = Le Tonkinois venelakka, kiiltävä hartsivahvisteinen kiinanpuuöljy-pellavaöljylakka.
- Linal = Linal-pellavaöljymaali, valmistaja Keimfarben GmbH (Saksa) / Aquamaryn.
- Kalkki = Kalkkimaalit, valmistaja Sax Farben.
- RK-Peltikattomaali = akrylaattisideaineinen peltikattomaali, valmistaja Eskaro Oy.
- Ritari = akrylaattisideaineinen ruosteenestopohjamaali, valmistaja Eskaro Oy.
- Osmocolor Puuvaha = sideaine auringonkukkaöljy, soijaöljy ja karhiaisöljy + karnaubavaha ja kandelillavaha, parafiini. Valmistaja Sarbon Woodwise.
- Ottosson = Ottosson pellavaöljymaali, valmistaja Ottosson Färgmakeri Ab.
- Ovika = Ovika uretaanialkydimaali, valmistaja Fintex Oy.
- Pigasil = PigaSil 70 kiiltävä (ent. Glissa Glanz), pii (silikoni)-alkydihartsimaali. Vain suojelukohteisiin, vaatii kohdekohtaisen käyttöluvan Tukesillta. Valmistaja Bosshard Farben.
- Saxotol = Saxotol pellavaöljymaali, eri kiiltoasteita, valmistaja Sax Farben.
- Toplin aqua = vesiohenteinen pellavaöljymaali, valmistaja Rigo Verffabriek / Aquamaryn.
- Toplin Satiini = Toplin Satijn, vesiohenteinen pellavaöljymaali, valmistaja Rigo Verffabriek / Aquamaryn.
- Unica Akva = Akrylaattimaali, valmistaja Tikkurila Oy.
- Uula puulattiamaali = sideaineena uusiutuvat luonnonöljyt, valmistaja Uula Color Oy.

Pohjakerros

2023–2025 muutokset merkitty tummalla sävyllä. Pohjakaaviot Arkkitehtitoimisto Freese Oy.

POHJAKERROS

Maalaustyöt Valpa-Maalaus Oy.

POHJAKERROS, YLEISTÄ

- Puuovet uudet/vanhat: maalaus KY15/KY16 Linal, NCS S 1002-Y vaaleanharmaa.
- Uudet teräsovet: maalaus KY11 Futura 40 ST ARK 41-02 mukaiseen sävyyn.
- Sisäpuite, ikkunaväli, ulkopuitteen sisäpuoli: Saxotol-Decklack puolikiiltävä, ohennettuna 10-15% Saxotol Halböl. Väri ks. huonekortti.
- Uudet lämpöpatterit: tehdasmaalaus, RAL 1013 Oyster White vaaleanharmaa.
- Lämpöjohdot: maalaus KY13 Futura 15, huoneen seinävärin mukaan.

001 TOIMISTO

- Lattia: uusi lautalattia, vahaus Osmocolor Puuvaha, 3072 Punatammi.
- Jalkalista: uusi JL3, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinät: tapetointi Wirkkala Wallpaper Tammenlehvä vihreä. Viiva Symphony L373 tummanvihreä. Patterien tausta KY6 Luja 7, Symphony X460 vaaleanruskea.
- Vyökaaret: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Symphony X460 vaaleanruskea.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Ikkunasmyygit ja -penkit: maalaus KY7/KY8 Pigasil kiiltävä, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa.
- Uudet konvektorikotelot: tehdasmaalaus RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Sisäkatto: akustoiva pinnoite Ecophone Fade Smooth, RAL 1013 Oyster white / NCS S 1005-Y10R.

001.1 WC

- Lattia: laatoitus ABL Taurus Color 10x10 cm, 10S Ivory. Saumaus Weber 17 Medium grey.
- Seinät: laatoitus Pukkila Harmony 20-2222 15x15 cm kiiltävä, 22 Pearl, saumaus Weber 14 Smoke.
- Alakatto AK2: kipsilevy maalaus KY10 Luja 7, Symphony G497 maalarinvalkoinen.

002 NEUVOTTELUHUONE

- Lattia: uusi mosaiikkibetoni.
- Jalkalista: uusi JL3, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinät: tapetointi Wirkkala Wallpaper Rombi keltainen. Viiva NCS S 4030-Y20R punaruskea. Patterien tausta maalaus KY6, Symphony Y396 vaalea okra.
- Ikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Ikkunasmyygit ja -penkki: maalaus KY7/KY8 Pigasil kiiltävä, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa.
- Uusi konvektorikotelo: tehdasmaalaus, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Sisäkatto: akustoiva pinnoite Ecophone Fade Smooth, RAL 1013 Oyster white / NCS S 1005-Y10R.

003 AULA, 004 KÄYTÄVÄ

- Lattia: vanha mosaiikkibetoni.
- Jalkalista: vanha JL4, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinä: maalaus KY3/KY4 Toplin Satiini, NCS S 1510-Y10R vaaleankeltainen. Koristeraita KY5 Sax Hydrosil Innen, Terracotta 1 punaruskea.
- Ikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”. Ikkunasmyygi ja -penkki: Maalaus KY 7/KY8 Pigasil kiiltävä, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa.
- Vanha patteri: maalaus KY13 Futura 15, RAL 7032 Pebble grey.
- Teräslasiseinä: tehdasmaalaus, RAL 7023 Concrete grey.
- Sisäkatto/holvi: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Altweiss valkoinen.

005 - 007 TUULIKAAPPI

- Lattia: vanha mosaiikkibetoni.
- Jalkalista: vanha/uusi JL4. Konservointi.
- Seinät: konservointi.
- Sisäkatto/holvi: konservointi
- Sisemmät ovet: maalaus KY14x Futura 90 öljymaali, NCS S 5020-G90Y vihreänruskea, Symphony M461 tumma ruskea.

008, 010 TAKAPORRAS

- Lattia: vanha mosaiikkibetoni.
- Jalkalista: vanha JL4, konservointi.
- Seinät / katto: konservointi.
- Sisäikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 6010-Y50R / 7020-Y40R 2:1 keskiruskea.

011 KÄYTÄVÄ

- Lattia: vanha mosaiikkibetoni.
- Jalkalista: vanha JL 4, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey, vaaleanharmaa.
- Seinä: maalaus KY3/KY4 Toplin Satiini, NCS S 1510-Y10R vaaleankeltainen. Koristeraita KY5 Sax Hydrosil Innen Terracotta 1 punaruskea.
- Ikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Ikkunasmyygit ja -penkit: maalaus KY 7/KY8 Pigasil kiiltävä, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa.
- Teräslasiseinä: vanha, maalaus KY11 Futura Aqua 40, NCS S 1002-Y vaaleanharmaa.
- Vanha patteri: maalaus KY13 Futura 15, RAL 7032 Pebble grey.
- Sisäkatto/holvi: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Altweiss valkoinen.

012 ETEINEN, 013 KEITTIÖ

- Lattia: uusi lautalattia, Osmocolor Puuvaha, 3072 Punatammi.
- Jalkalista: uusi JL3, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinät: maalaus KY3/KY4 Toplin Satiini, Symphony X497 vaaleanharmaa.
- Ikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa.
- Ikkunasmyygit ja -penkki: maalaus KY7/KY8 Pigasil kiiltävä, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa.
- Sisäkatto: akustoiva pinnoite Ecophone Fade Smooth, RAL 1013 Oyster white / NCS S 1005-Y10R.
- Kalusteet: kalusteovet tehdasmaalaus, NSC S 5010-B10G sininen. Työtaso ja tausta Dekton Albarium.

014 TAUKOTILA

- Lattia: uusi puulattia, Osmocolor Puuvaha 3072 Punatammi.
- Jalkalista: uusi JL3, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinät: tapetointi, Wirkkala Wallpaper Tammenlehvä sininen. Viiva Symphony M354 tummansininen. Patterien tausta: KY6 Luja7, Symphony X460 vaaleanruskea.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa.
- Ikkunasmyygit ja -penkit: maalaus KY7/KY8 Pigasil kiiltävä, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa.
- Vyökaaret: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Symphony X460 vaaleanruskea.
- Vanhat patterit: maalaus KY13 Futura 15, RAL 7044 Silk gray.
- Sisäkatto: akustoiva pinnoite Ecophone Fade Smooth, RAL 1013 Oyster white / NCS S 1005-Y10R.

015 WC

- Lattia: laatoitus ABL Taurus Color 10x10 cm, 10S Ivory. Saumaus Weber 17 Medium grey.
- Seinät: laatoitus Pukkila Harmony 20-2222 15x15 cm kiiltävä, 22 Pearl. Saumaus Weber 14 Smoke.
- Alakatto: AK9A Rockfon Color All, vakiosävy Symphony G497 maalarinvalkoinen.
- Kalusteet: Corian-taso Cameo White. Kalusteovet tehdasmaalaus NCS S 1502-Y vaaleanharmaa.

017 JÄTEHUONE

- Lattia ja jalkalista: akryylibetoni Nanten Akryyli 20N-M1, VH MIX 170.
- Seinät: laatoitus Pukkila Harmony 20-2222 15x15 cm kiiltävä, 22 Pearl. Saumaus Weber 14 Smoke.
- Alakatto: AK4A Rockfon Cleanspace Pure, maalaus KY10 Luja 7, Symphony G497 maalarinvalkoinen.

018 ASTIANPESU

- Lattia ja jalkalista: akryylibetoni Nanten Akryyli 20N-M1, VH MIX 170.
- Seinät: laatoitus Pukkila Harmony 20-2222 15x15 cm kiiltävä, 22 Pearl. Saumaus Weber 14 Smoke. Yläosan maalaus KY1/KY2 Futura 40 Aqua, Symphony G457 kermanvaalea.
- Ikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa.
- Ikkunasmyygit ja -penkki: maalaus KY7/KY8 Pigasil kiiltävä, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa. Ikkunapenkillä RST-levy.
- Patterien suojakaiteet : maalaus KY14x Futura 90, RAL 1013 Oyster White.
- Sisäkatto: ilmastointialakatto. Holvit maalaus KY1/KY2 Futura 90 Aqua, Symphony L497 harmaa.

019 VARASTOT JA KÄYTÄVÄ

- Lattia: uusi mosaiikkibetoni.
- Jalkalista: uusi JL3/JL1, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinä ja ikkunasmyygit: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, NCS S 1510-Y10R vaaleankeltainen. Koristeraita KY5 Sax Hydrosil Innen, Terracotta 1 punaruskea.
- Teräslasiseinät: tehdasmaalaus, NCS S 1002 Y (tai RAL 9001 Cream).
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Ikkunapenkit: maalaus Futura Aqua 40, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Vanhat patterit: maalaus KY13 Futura 15, RAL 7032 Pebble grey.
- Sisäkatto: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Altweiss valkoinen.

024 LE-WC

- Lattia: uusi mosaiikkibetoni+vanhat mb-laatat.
- Jalkalista: uusi JL2 (teräs), maalaus KY14 Futura 15, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinät: rappaus/kipsilevy, maalaus KY4 Toplin Satiini, NCS S 2005-Y10R lämmin harmaa.
- Holvi ja AK3 kipsilevy: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Altweiss valkoinen.

025 KÄYTÄVÄ

- Lattia: uusi mosaiikkibetoni.
- Jalkalista: uusi JL1, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinät: maalaus KY3/KY4 Toplin Satiini, NCS S 6010-B10G sininen.
- Alakatto AK9XE+KR: Rockfon Color All + maalaus KY4 Toplin Satiini, NCS S 6010-B10G sininen.

026 KÄYTÄVÄ (WC-AULA)

- Lattia: vanha / uusi mosaiikkibetoni, vanhat mb-laatat.
- Jalkalista: uusi JL1, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinät: sileät seinät, maalaus KY3/KY4 Toplin Satiini, NCS S 1510-Y10R, vaaleankeltainen. Slammatut seinät KY5 Sax Hydrosil Innen, NCS S 1510-Y10R, vaaleankeltainen.
- Sisäkatto/holvi: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Altweiss valkoinen.
- Sisäikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 6010-Y50R / 7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Teräslasiseinä: tehdasmaalaus, RAL 7030 Stone Grey.
- Portaan lisäkaide: tehdasmaalaus, RAL 7034 Traffic Grey.

027 TARJOILUVÄLIKKÖ

- Lattia: uusi mosaiikkibetoni.
- Jalkalista: uusi JL1, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinät: sileät seinät, maalaus KY3/KY4 Toplin Satiini, NCS S 1510-Y10R vaaleankeltainen.
- Sisäikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä NCS S 6010-Y50R / 7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Sisäkatto/holvi: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Altweiss valkoinen.

029 VARASTO

- Lattia: vanha tiililattia.
- Seinät: maalaus KY6 Luja 7, Symphony H497 maalarinvalkoinen.
- Alakatto AK9XE+KR: Rockfon Color All + kipsilevyreuna maalaus KY10 Luja 7, NCS S 0400-N valkoinen.

030 - 033 YLEISÖ-WC:t

- Lattia: vanha mosaiikkibetoni.
- Jalkalista: vanha teräslista, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinät: maalaus KY4 Toplin Satiini, Symphony F456 vaaleanruskea.
- Teräslasiseinät: maalaus Futura 15 vanhaan sävyyn.
- Sisäkatto/holvi: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Altweiss valkoinen.
- Kalusteet: uusi ovi, seinä ja hyllyt, maalaus KY19 Linal, NCS S 1005-Y10R vaaleanharmaa.

035 KÄYTÄVÄ (KEITTIÖ)

- Lattia: vanha mosaiikkibetoni. Vanha turkkilevy, maalaus Betonol Aqua vanhan mukaan.
- Jalkalista: vanha JL4, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinä: maalaus, KY3/KY4 Toplin Satiini, NCS S 1510-Y10R vaaleankeltainen. Koristeraita KY5 Sax Hydrosil Innen , Terracotta 1 punaruskea.
- Sisäkatto/holvi: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Altweiss valkoinen.
- Kalusteet: kalusteovet, rungot ja hyllyt tehdasmaalaus, NCS S 3005-G80Y vihreänharmaa.

037, 041, 042 KEITTIÖ

- Lattia ja jalkalista: akryylibetoni Nanten Akryyli 20N-M1, VH MIX 170.
- Seinät: laatoitus Pukkila Harmony 20-2222 15x15 cm kiiltävä, 22 Pearl. Saumaus Weber 14 Smoke.
- Seinän yläosa: maalaus KY1/KY2 Futura 40 Aqua, Symphony G457 kermanvaalea.
- Ikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa. Ikkunasmyygit ja -penkit: Maalaus KY7/KY8 Pigasil kiiltävä, NCS S 1502-Y valkoinen. Ikkunapenkissä rst-pelti päällä.
- Kattoholvit: maalaus KY1/KY2 Futura 90 Aqua, Symphony L497 harmaa.
- Alakatto AK4X+KR: Rockfon Cleanspace Pure + kipsile-vyreunat maalaus KY10, Luja 7 G497 maalarinvalkoinen.
- Kalusteet: hyllyt, kannakelistat tehdasmaalaus NCS S 0502-Y valkoinen. Laminaattiliukuovi Formica F2791 Silver MAT / NCS S 1002-Y.

- Patterien suojakaiteet : maalaus KY14x Futura 90 RAL 1013 Oyster White.

043 TOIMISTO

- Lattia ja jalkalista: akryylibetoni Nanten Akryyli 20N-M1, VH MIX 170.
- Seinä: maalaus KY3/KY4 Toplin Satiini, Symphony G457 vaaleanruskea.
- Alakatto AK4A: kipsilevy, maalaus KY10 Luja 7, NCS S 0400-N valkoinen.
- Kalusteet: hyllyt ja puutaso, tehdasmaalaus NCS S 1002-Y vaaleanharmaa.

044 PORRAS

- Lattia: betoni, maalaus KY21 Tikkurila Solid WB-L, Tikkurilan Lattiamaalit-värikartta 2110 lämmin harmaa.
- Jalkalista: uusi JL2, maalaus KY14 Futura 40 Aqua RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Kierreporras: konservointi.
- Seinä ja sisäkatto: maalaus KY3/KY4 Toplin Satiini, Symphony K467 ruskea.

045 MANKELIHUONE

- Lattia: uusi lauta, Osmocolor Puuvaha 3116 Savi.
- Jalkalista: Vanha JL4, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinä: maalaus KY3/KY4 Toplin Satiini, NCS S 2005-Y105 vaaleanruskea.
- Ikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa. Ikkunasmyygit: Maalaus Futura Aqua 40, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa.
- Ikkunapenkit: maalaus Futura Aqua 40, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Uusi konvektorikotelo: tehdasmaalaus, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Sisäkatto: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Altweiss valkoinen.
- Alakatto AK9X+KR: Rockfon Color All, kipsilevyreunat maalaus KY9 Luja 7, G497 maalarinvalkoinen.
- Kalusteet: laminaattitaso Formica F5344 Seed MAT / NCS S 3005-G80Y.

047 KÄYTÄVÄ

- Lattia: vanha mosaiikkibetoni.
- Jalkalista: uusi JL1 + vanha JL4, maalaus KY 14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinä: maalaus KY3/KY4 Toplin Satiini, NCS S 1510-Y10R vaaleankeltainen.
- Alakatto AK3: kipsilevy maalaus KY 5 Sax Hydrosil Innen, Altweiss valkoinen.

048 KUKKAHUONE

- Lattia ja jalkalista: akryylibetoni Nanten Akryyli 20N-M1, VH MIX 170.
- Seinät: laatoitus Pukkila Harmony 20-2222 15x15 cm kiiltävä, 22 Pearl. Saumaus Weber 14 Smoke. Maalaus KY6 Luja 7, Symphony G457 kermanvaalea.
- Alakatto AK4: kipsilevy, maalaus KY10 Luja 7, Symphony G497 maalarinvalkoinen.

049 KUIVAVARASTO, 050 ATERIMET

- Lattia: betoni, maalaus KY21 Tikkurila Solid WB-L, Tikkurilan lattiavärikartta 2110.
- Jalkalista: uusi JL2, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinät: maalaus KY6 Luja 7, Symphony K497 harmaa.
- Alakatto AK4: Kipsilevy, maalaus KY10 Luja 7, Symphony G497 maalarinvalkoinen.
- Kalusteet: hyllyt tehdasmaalaus NCS S 0502-Y valkoinen.

052 KÄYTÄVÄ

- Lattia: vanha mosaiikkibetoni.
- Jalkalista: uusi JL1 + vanha JL4, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinät: maalaus KY6 Luja 7, Symphony K497 harmaa.
- Alakatto AK9X+KR: Rockfon Color All, kipsilevyreunat maalaus KY10 Luja 7, G497 maalarinvalkoinen.

053, 058 KÄYTÄVÄ

- Lattia: vanha mosaiikkibetoni.
- Jalkalista: uusi JL1+ vanha JL4, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinä: maalaus KY3/KY4 Toplin Satiini, NCS S 1510-Y10R vaaleankeltainen. Koristeraita Sax Hydrosil Innen, Terracotta 1 punaruskea.
- Sisäkatto: maalaus KY 5 Sax Hydrosil Innen, Altweiss valkoinen.

054 KÄYTÄVÄ

- Lattia: uusi mosaiikkibetoni.
- Jalkalista: uusi JL1+ vanha JL4, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinä: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Symphony J497 harmaa.
- Alakatto AK3: kipsilevy maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Altweiss valkoinen.
- Kalusteet: kalusteovet, rungot ja hyllyt tehdasmaalaus, NCS S 3005-G80Y vihreänharmaa.

055 VARASTO, 056 TOIMISTO

- Lattia: uusi lautalattia, Osmocolor Puuvaha, 3116 Savi.
- Jalkalista: Uusi JL1 + JL3, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinä: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, sävy sävy NCS S 1500-N vaaleanharmaa.
- Alakatto AK9A Rockfon Color All maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Altweiss valkoinen.
- Kalusteet: hyllyt tehdasmaalaus, NCS S 0502-Y valkoinen.

057 TOIMISTO

- Lattia: uusi lautalattia, Osmocolor Puuvaha, 3116 Savi.
- Jalkalista: uusi JL1 + JL3, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinä: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, NCS S 1500-N vaaleanharmaa.
- Ikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa.
- Ikkunasmyygit ja -penkit: maalaus KY7/KY8 Pigasil kiiltävä, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa.
- Vanha patteri: maalaus KY13 Futura 15, RAL 7032 Pebble grey.
- Sisäkatto: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Altweiss valkoinen.

057.1 KÄYTÄVÄ

- Lattia: uusi lautalattia, Osmocolor Puuvaha, 3116 Savi.
- Jalkalista: Uusi JL1 + JL3, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinä: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, sävy NCS S 1500-N vaaleanharmaa.
- Alakatto AK9X+KR: Rockfon Color All, kipsilevyreunat maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Altweiss valkoinen.

059 KEITTIÖVARASTO (KANALA)

- Lattia: uusi lauta, Osmocolor Puuvaha, 3072 Punatammi.
- Jalkalista: uusi JL3, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, RAL 7032 Pebble grey vaaleanharmaa.
- Seinä: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, NCS S 1510-Y10R, vaaleankeltainen. Koristeraita Sax Hydrosil Innen, Terracotta 1 punaruskea.
- Ikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa. Ikkunasmyygit ja -penkit: Maalaus KY7/KY8 Pigasil kiiltävä, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa.
- Vanhat patterit: maalaus KY13 Futura 15, RAL 7032 Pebble grey.
- Sisäkatto: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Altweiss valkoinen.
- HUOM! Vyökaaressa säilytettävä fragmentti.

060 - 066 TEKNISET TILAT

- Lattia: betoni, maalaus KY21 Tikkurila Solid WB-L, Tikkurilan Lattiamaalit-värikartta 2110 lämmin harmaa.
- Jalkalista: uusi JL1, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, Symphony M497 harmaa.
- Seinä: maalaus KY6 Luja 7, Symphony K497 vaaleanharmaa.
- Sisäkatto: KY6 Luja 7, Symphony G497 valkoinen.
- Alakatot AK9A: Rockfon Color All, G497 maalarinvalkoinen.

068 SIIVOUS JA PESULA

- Lattia ja jalkalista: akryylibetoni Nanten Akryyli 20N-M1, VH MIX 170.
- Seinät: laatoitus Pukkila Harmony 20-2222 15x15 cm kiiltävä, 22 Pearl. Saumaus Weber 14 Smoke. Maalaus KY6 Luja 7, Symp G457 kermanvaalea.
- Alakatto AK4X+KR: Rockfon Cleanspace Pure, vakioväri NCS S 0500-N valkoinen + Kipsilevyreunat maalaus KY10 Luja 7, G497 maalarinvalkoinen.

068.1 VARASTO

- Lattia ja jalkalista: akryylibetoni Nanten Akryyli 20N-M1, VH MIX 170.
- Seinä: maalaus KY6 Luja 7, Symphony K497 vaaleanharmaa.
- Alakatto AK4X+KR: Rockfon Cleanspace Pure, vakioväri NCS S 0500-N valkoinen + Kipsilevyreunat maalaus KY10 Luja 7, G497 maalarinvalkoinen.
- Kalusteet: hyllyt tehdasmaalaus, NCS S 0502-Y valkoinen.

069, 079 PUKUHUONEET

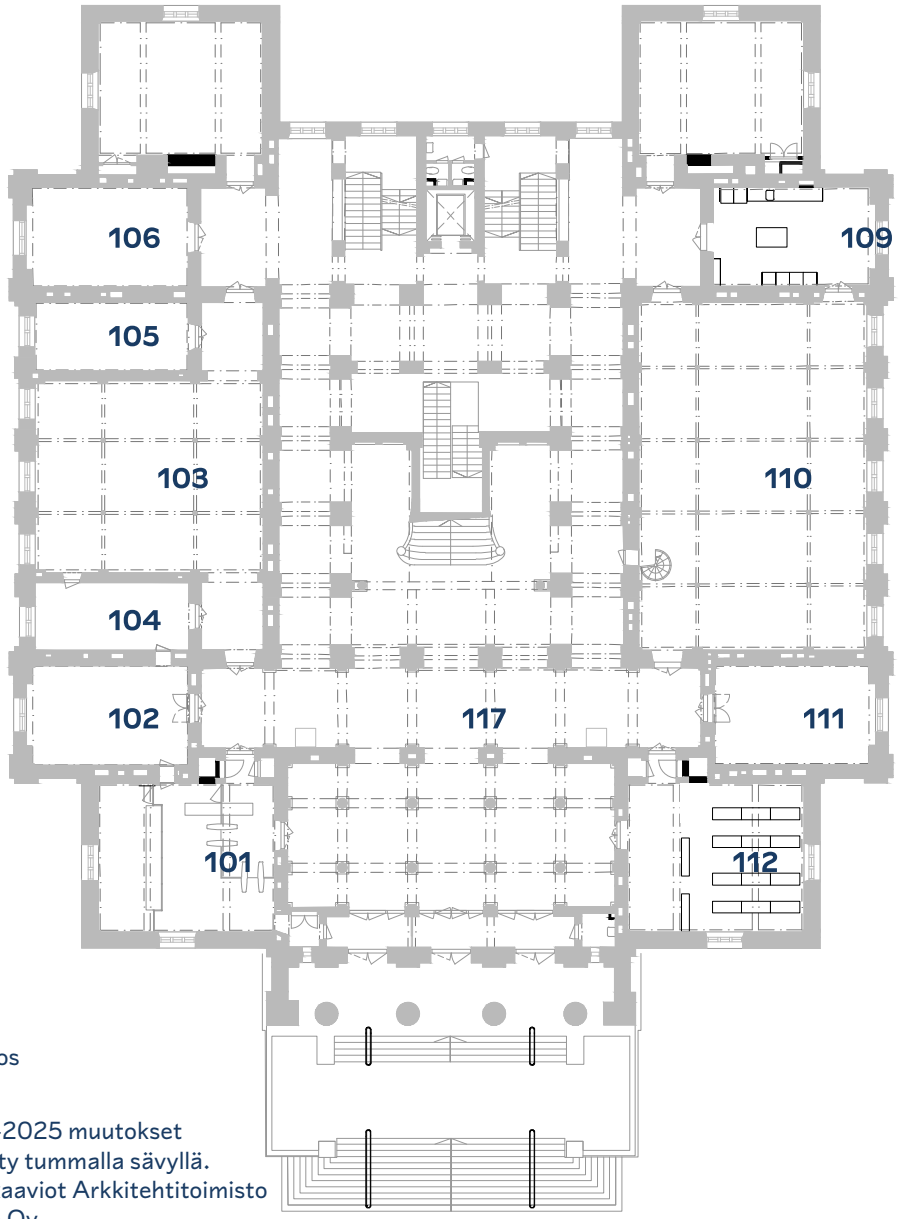
- Lattia: uusi mosaiikkibetoni.
- Jalkalista: Uusi JL1, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, Symphony M497 harmaa.
- Seinät: maalaus KY1/KY2 Futura Aqua 40, Symphony J497 vaaleanharmaa. Seinäkkeet keskellä NCS S 1002-Y harmaa.
- Ikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa. Ikkunasmyygit ja -penkit: Maalaus KY7/KY8 Pigasil kiiltävä, NCS S 1502-Y vaaleanharmaa.
- Vanha patteri: maalaus KY13 Futura 15, RAL 7032 Pebble grey.
- Sisäkatto: maalaus KY10 Luja 7, Symphony G497 maalarinvalkoinen.
- Alakatto AK9X+KR: Rockfon Color All, kipsilevyreunat maalaus KY10 Luja 7, NCS S 0500-N valkoinen.
- Kalusteet: kalusteovet, rungot ja hyllyt tehdasmaalaus NCS S 3005-G80Y vihreänharmaa. Teräsverkkolevy tehdasmaalaus RAL 7032 Pebble grey.

070, 072 - 075, 077 -078 PESUHUONEET, SUIHKUT, WC:t

- Lattia: laatoitus ABL Taurus Color 10x10 cm, 10S Ivory. Saumaus Weber 17 medium grey.
- Seinät: laatoitus Pukkila Harmony 20-2222 15x15 cm kiiltävä, 22 Pearl. Saumaus Weber 14 Smoke. Maalaus KY1/KY2 Futura Aqua 40, Symphony H497.
- Alakatto AK2: kipsilevy, maalaus KY10 Luja 7, Symphony G497 maalarinvalkoinen.
- Kalusteet: hylly tehdasmaalaus, NCS S 1002-Y vaaleanharmaa.

071 ETEINEN, 076 KÄYTÄVÄ

- Lattia: uusi mosaiikkibetoni.
- Jalkalista: uusi JL1, maalaus KY14 Futura 40 Aqua, Symphony M497 harmaa.
- Seinät: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Symphony J497 vaaleanharmaa.
- Sisäkatto: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, NCS S 0502-Y valkoinen.
- Kalusteet: kalusteovet, rungot ja hyllyt tehdasmaalaus NCS S 3005-G80Y vihreänharmaa. Vanha kaluste, maalaus Helmi NCS S 3005-G80Y vihreänharmaa.

1. kerros

2023–2025 muutokset merkitty tummalla sävyllä. Pohjakaaviot Arkkitehtitoimisto Freese Oy.

PÄÄKERROKSET

YLEISTÄ

- Ikkuna = sisäpuite, ikkunaväli, ulkopuitteen sisäpuoli, ikkunapenkki, sävyt ks. huonekortit:
- Virkistys: Saxotol hoitoöljy auffrischöl.
- Maalaus: Saxotox-Decklack, puolikiiltävä, ohennettuna 10-15% Saxotol Halböl.
- Patteriputket: pohjamaalaus Otex, pintamaalaus seinämaali ja väri.
- Vanhat konvektorikalusteet: paikkamaalaus Futura 15 sävytys pastoilla.
- Hakkurimaalaus Saxotol puolikiiltävä++ = Saxotol puolikiiltävä pellavaöljymaali 8kg+kaoliini n. 1 kg + Gelomatt n. 500 ml.
- Liimamaali: Helmi luuliima (150-200 g) + vesi n. 5 l + pigmentit + liitu.

I KERROS

101 VALVOMO

- Lattia: vanha linoleumi + reunaboordi uusi Forbo Marmoleum Fresco, 3874 Walnut.
- Jalkalista: vanha, maalaus Uula puulattiamaali, Symphony S462.
- Seinät, ikkuna- ja ovismyygit: pohjamaalaus Uula sisäöljymaali NCS S 1005-G80Y, pinta hakkurimaalaus Saxotol puolikiiltävä++ NCS S 3020-G90Y/4020-G90Y 1:1 vaaleanvihreä.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Konvektorikotelo: uusi, tehdasmaalaus RAL 1020 Olive yellow.
- Seinän yläosan friisi, kattolista ja katto: konservointi.
- Paloilmaisin: spraymaalaus NCS S 1510-Y30R vaaleanruskea.
- Valaisinsukka: Lauritzon, Nofire, Sabbia.
- Kalusteet: paikkamaalaus.
- Ovet: D125, D136, D138 ks. seinät.

102 TOIMISTO

- Lattia, jalkalistat ja kynnykset: vanha lautalattia, maalaus Ovika, Symphony L462 ruskea.
- Seinät, ikkuna- ja ovismyygit: pohjamaalaus Uula sisäöljymaali NCS S 1005-G80Y, pinta hakkurimaalaus Saxotol puolikiiltävä++, NCS S 2020-G90Y vaalean kellanvihreä.
- Ikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Friisi, kattolista ja katto: konservointi.
- Paloilmaisin: spraymaalaus NCS S 1002-Y vaaleanharmaa.
- Valaisinsukka: Lauritzon, Nofire, väri Sabbia.
- Ovi D137: patinoitu messinki.
- OVI D142: ks. seinät.

103 TIEDOTUSSALI

- Lattia ja jalkalista: vanha lautalattia, maalaus Ovika, Symphony N466 ruskea, laseeraus pellavaöljy+Le Tonkinois+ruskea umbra, pintalakka Helo 40. HUOM! Induktiosilmukka upotettu lattiaan.
- Kynnykset: maalaus Ovika L462, lakkaus Helo 40.
- Seinät: maalaus Hydrosil Innen, NCS S 4040-Y70R, ruskeanpunainen. Pilasterit: Maalaus Hydrosil Innen Kastanja1/Kastanja2 (okra ja umbra), vaaleanruskea.
- Ovismyygit: maalaus Saxotol puolikiiltävä NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Ikkunasmyygit: maalaus Linal, NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 6010-Y50R / 7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Friisi, kattolista ja katto: Konservointi osittain.
- Paloilmaisin: spraymaalaus NCS S 2020-Y40R vaalea oranssinruskea.
- Valaisinsukka: Lauritzon, Nofire, väri Tortora
- Kalusteet: AV-kaapit, tehdasmaalaus RAL 7013 Brown grey. Patinoitu messinki.
- Ovet D114, D115: konservointi.

104 TOIMISTO

- Lattia, jalkalistat ja kynnykset: Vanha lautalattia, maalaus Ovika, Symphony L462, tummanruskea.
- Seinät: pohjamaalaus: Toplin Aqva pohjamaali NCS S 6020-Y50R/6010-Y50R 1:2. Liimamaalaus, pigmentit umbra kahvi, oksidimusta, liitu. Kehys oksidiruskea tumma, rautaoksidipunainen, oksidimusta, liitu.
- Ovismyygit: maalaus Saxotol puolikiiltävä NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Ikkunasmyygit: maalaus Linal, NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Ikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 6010-Y50R / 7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Friisi ja kattolista: konservointi.
- Katto: koristealueet konservointi. Keskiosa maalaus liimamaali NCS S 2010-Y40R vaaleanruskea.
- Paloilmaisin: spraymaalaus NCS S 2010-Y40R vaaleanruskea.
- Valaisinsukka: Lauritzon, Nofire, väri Ecru.
- Ovet D113, D115: konservointi.

105 NEUVOTTELUHUONE

- Lattia, jalkalistat ja kynnykset: vanha lautalattia, maalaus Ovika, Symphony L462, tummanruskea.
- Seinät: pohjamaalaus Toplin aqva pohjamaali NCS S 6020-Y50R/6010-Y50R 1:2. Liimamaalaus, pigmentit umbra kahvi, oksidimusta, liitu > ruskea. Kehys: oksidiruskea tumma, rautaoksidipunainen, oksidimusta, liitu > tumma punaruskea. Kultarajaukset: Aitokulta/vanhakulta.
- Ovismyygit: maalaus Saxotol puolikiiltävä NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Ikkunasmyygit: maalaus Linal, NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Ikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 6010-Y50R / 7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Friisi ja kattolista, katto: konservointi.
- Paloilmaisin: spraymaalaus NCS S 2010-Y40R vaaleanruskea.
- Valaisinsukka: Lauritzon, Nofire, väri Ecru.

106 NEUVOTTELUHUONE

- Lattia, jalkalistat ja kynnykset: Vanha lautalattia, maalaus Ovika, Symphony L462 tummanruskea.
- Seinät: pohjamaalaus Toplin aqva pohjamaali NCS S 6010-B10G. Pintamaalaus liimamaali, pigmentit pariisinsininen, vihreä umbra, oksidimusta, keltaokra, liitu > sininen. Kehys: poltettu umbra, oksidimusta, liitu > ruskea. Kultarajaukset: Aitokulta/vanhakulta.
- Ovismyygit: maalaus Saxotol puolikiiltävä NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Ikkunasmyygit: maalaus Linal, NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Ikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 6010-Y50R / 7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Friisi, kattolista ja katto: Konservointi.
- Paloilmaisin: spraymaalaus NCS S 3020-Y60R punertavan ruskea.
- Valaisinsukka: Lauritzon, Nofire, väri Tortora.

107 NEUVOTTELUHUONE

- Lattia: vanha linoleumi + reunaboordi uusi Forbo Marmoleum Fresco 3874 Walnut.
- Jalkalistat: vanha, maalaus Uula puulattiamaali, Symphony S462 ruskea.
- Kynnykset: maalaus Ovika L462 ruskea.
- Seinät, ikkuna- ja ovismyygit: Pohjamaalaus Uula sisäöljymaali NCS S 1510-G90Y, pinta hakkurimaalaus Saxotol puolikiiltävä++, NCS S 2020-Y kellanvihreä.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Friisi, kattolista ja katto: konservointi.
- Paloilmaisin: spraymaalaus NCS S 1002-Y.
- Valaisinsukka: Lauritzon, Nofire, väri Sabbia.
- Ovi D119: Konservointi.

108 NEUVOTTELUHUONE

- Lattia: vanha linoleumi + reunaboordi uusi Forbo Marmoleum Fresco 3874 Walnut.
- Jalkalistata ja kynnykset: vanha, maalaus Uula puulattiamaali, Symphony S462 ruskea.
- Seinät, ikkuna- ja ovismyygit: pohjamaalaus Uula sisäöljymaali NCS S 2020-Y40R vaaleanpunainen, pinta hakkurimaalaus Saxotol puolikiiltävä++, NCS S 3020-G80Y vihreä.

- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Friisi, kattolista ja katto: konservointi.
- Paloilmaisin: spraymaalaus NCS S 1002-Y.
- Valaisinsukka: Lauritzon, Nofire, väri Sabbia.
- Ovi D127: konservointi.

109 TARJOILUKEITTIÖ

- Lattia: uusi linoleumi Forbo Marmoleum Strialto original, 5218 ruskearaidallinen.
- Jalkalistat ja kynnykset: Maalaus Ovika, Symphony L462 ruskea.
- Seinät: pohjamaalaus Toplin Aqua pohjamaali. Pintamaalaus Toplin Aqua / Satiini Aqua 2:1, keskikenttä NCS S 5040-Y70R punaruskea. Kehysreunat Toplin Satiini Aqua NCS S 7020-Y90R tumma punaruskea. Pronssirajaukset: kultapronssijauhe kupari/vanhakulta.
- Ikkuna- ja ovismyygit: maalaus Saxotol puolikiiltävä NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Ikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 6010-Y50R / 7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Friisi, kattolista ja katto: konservointi.
- Paloilmaisin: spraymaalaus, NCS S 2010-B vaaleansininen.
- Valaisinsukka: Lauritzon Nofire, väri Tortora.
- Kalusteet: Dekton-työtaso Domoos. Taustalevy patinoitu messinki. Kylmälaitteet RAL 8019 Grey brown. Kalusteovet, rungot, hyllyt maalaus KY19 Linal RAL 8019 Grey brown.
- Ovi D129: konservointi.
- Ovi D145 (sähkökaappi): maalaus KY19 Linal, RAL 8019 Grey brown.

110 RUOKASALI

- Lattia ja jalkalista: vanha lauta, maalaus Ovika, Symphony N466/S407 ruskea. Laseeraus pellavaöljy+Le Tonkinois+ruskea umbra. Pintalakka Helo 40.
- Seinät, ikkunasmyygit, patterit: konservointi.
- Ikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 6010-Y50R / 7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Friisi, kattolista ja katto: konservointi.
- Paloilmaisin: spraymaalaus, NCS S 3010-Y50R ruskea.
- Valaisinsukka: Lauritzon Nofire, väri Nocciola.
- Kalusteet: AV-kaapit tehdasmaalaus, RAL 7013 Brown grey. Patinoitu messinki.

111 TOIMISTO

- Lattia ja jalkalista: vanha lauta, maalaus Ovika, Symphony L462 tummanruskea.
- Seinät ja ikkunasmyygit: pohjamaalaus Uula sisäöljymaali, NCS S 1005-B20Y vaaleanvihreä. Pinta hakkurimaalaus Saxotol puolikiiltävä++, NCS S 2005-G30Y vaalea vihreänharmaa.
- Ovismyygit: maalaus Saxotol puolikiiltävä NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Ikkuna: Maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 6010-Y50R / 7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Friisi ja kattolista: konservointi.
- Katto: koristealueet konservointi. Keskiosa maalaus liimamaali NCS S 2010-Y40R vaaleanruskea.
- Paloilmaisin: spraymaalaus, NCS S 1002-Y valkoinen.
- Valaisinsukka: Lauritzon Nofire, väri Sabbia.
- Ovi D140: Patinoitu messinki.

112 VAATETILA

- Lattia: vanha linoleumi + reunaboordi uusi Forbo Marmoleum Fresco, 3874 Walnut.
- Jalkalista: vanha, maalaus Uula puulattiamaali, Symphony S462, kynnykset L462 ruskea.
- Seinät, ikkuna- ja ovismyygit: pohjamaalaus Uula sisäöljymaali, NCS S 2030-Y20R. Pinta rissalla Saxotol puolikiiltävä+LeTonkinois+Gelomat NCS S 2040-Y10R/4030-Y10Y 1:1, okrankeltainen.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Friisi, kattolista ja katto: konservointi.
- Paloilmaisin: spraymaalaus, NCS S 1002-Y valkoinen.
- Valaisinsukka: Lauritzon Nofire, Sabbia.
- Naulakkokalusteet: maalaus KY19 Linal, RAL 7002 Olive grey.
- Ovet: D124, D141 ks. seinät.

113 SIIVOUSKOMERO

- Lattia: mosaiikkibetoni, vanha.
- Jalkalista: vanha, maalaus Uula puulattiamaali, Symphony S462 ruskea.
- Seinät: maalaus KY4 Toplin Satiini/pohjamaali 2:1, NCS S 1510-Y10R vaaleanruskea.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Sisäkatto: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Sax Altweiss.

114 KÄYTÄVÄ

- Lattia: mosaiikkibetoni, vanha (palautettu).
- Jalkalista: Vanha, maalaus Uula puulattiamaali, Symphony S462 ruskea.
- Seinät: maalaus KY4 Toplin Satin/pohjamaali 2:1, NCS S 6010-B10G siniharmaa.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Sisäkatto: kipsilevy, maalaus KY4 Toplin Satin/pohjamaali 2:1, NCS S 6010-B10G siniharmaa.
- Seinäkaappi ja ovi D146: tehdasmaalaus, NCS S 6010-B10G siniharmaa.

115 TUULIKAAPPI, 116 ETEISHALLI (VESTIBYYLI)

- Lattia: mosaiikkibetoni, vanha.
- Jalkalista: konservointi.
- Seinät: konservointi.
- Katto: konservointi.
- Sisäovet: konservointi.
- Kulunestokalteri: tehdasmaalaus, RAL 8022 Black brown.
- Paloilmaisin116: spraymaalaus, NCS S 3502-Y harmaa.
- Valaisinsukka: Lauritzon Nofire, Ecru.
- Ovet D104–108: konservointi.

117 / 201 PORRASHALLI

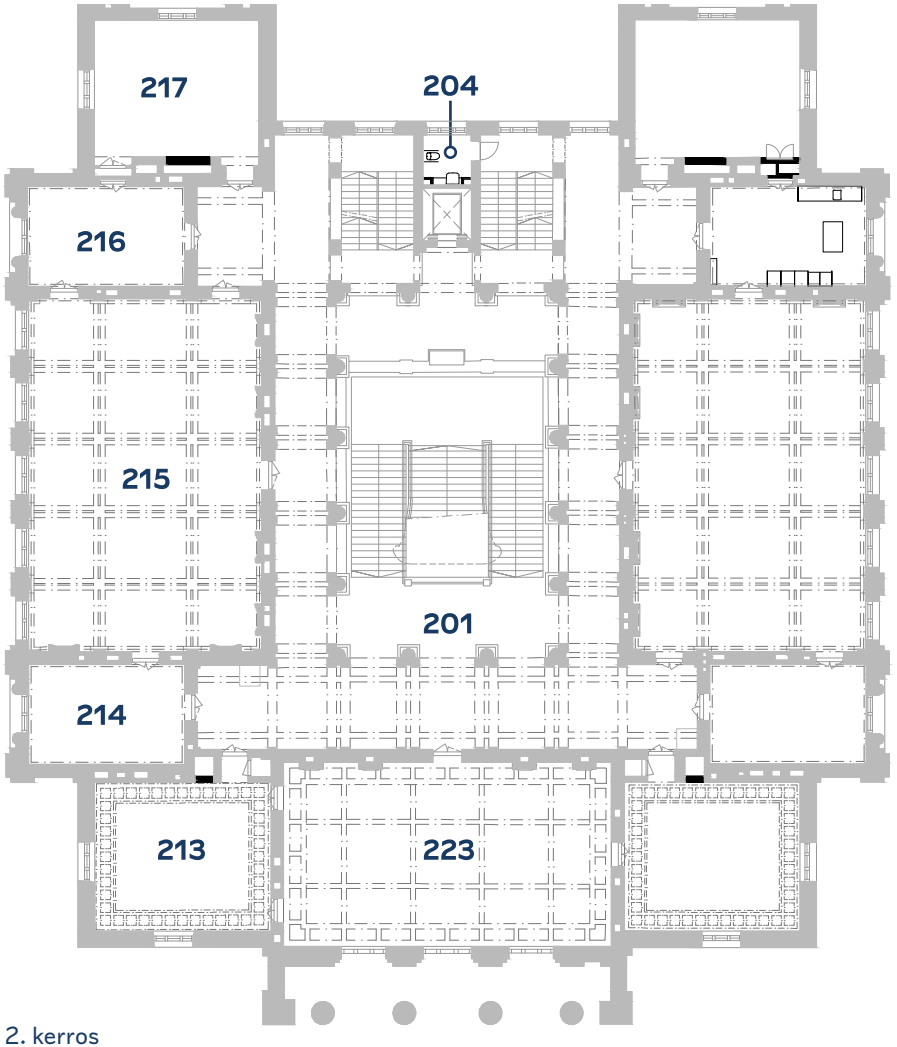
- Lattiat ja jalkalistat: mosaiikkibetoni, vanha.
- Seinät ja ikkunasmyygit: keskikentät pohjamaalaus Uula sisäöljymaali, NCS S 1515-Y20R vaaleankeltainen. Pinta hakkurimaalaus Saxotol puolikiiltävä++, NCS S 2040-Y20R/2050-Y20R keltainen. Kehykset: Ottosson Matta, NCS S 3060-Y70R/3560-Y70R 1:4 punainen.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Konvektorikalusteet: uudet, tehdasmaalaus RAL 7042 Traffic grey.
- Katot, kattolista: konservointi.
- Paloilmaisin: spraymaalaus, NCS S 3502-Y vaaleanharmaa, NCS S 4040-Y80R punainen.
- Valaisinsukka: Lauritzon Nofire, Ecru.
- Ovet, palokaapit, puhelinkopit: konservointi.

ETELÄINEN TAKAPORRAS

- Ovet D123, D229, D308: Saxotol puolikiiltävä, NCS S 2040-Y20R keltainen.
- Seinät, katot, jalkalistat: konservointi.

120 YLEISÖ-WC

- Lattia: mosaiikkibetoni, uusi.
- Seinät: maalaus KY4 Toplin Satiini, RAL 1013 Oyster White. Laatoitus vanha.
- Sisäkatto ja alakatto AK2: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Sax Altweiss.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Patteri: vanha, maalaus KY13 Futura 15, RAL 1013 Oyster white.
- Kaide: vanha, maalaus KY13 Futura 15, RAL 1013 Oyster white.
- Kalusteet: Hylly tehdasmaalaus, NCS S 1002-Y vaaleanharmaa.

2. kerros

2023–2025 muutokset merkitty tummalla sävyllä. Pohjakaaviot Arkkitehtitoimisto Freese Oy.

II KERROS

201 PORRASHALLI, ks. 117.

204 LE-WC

- Lattia: mosaiikkibetoni, uusi + vanhat mb-laatat.
- Seinät: maalaus KY4 Toplin Satiini, RAL 1013 Oyster White. Laatoitus: vanha, konservointi.
- Sisäkatto ja alakatto AK2: maalaus KY5 Sax Hydrosil Innen, Sax Altweiss.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Patteri: vanha, maalaus KY13 Futura 15, RAL 1013 Oyster white.
- Kaide: Vanha, maalaus KY13 Futura 15, RAL 1013 Oyster white.
- Ovet D121, D122: maalaus KY15 Linal, NCS S 1002-Y vaaleanharmaa.
- Kalusteet: Corian-taso Cameo White. Puuosat tehdas-maalaus, NCS S 1002-Y vaaleanharmaa.

213 NEUVOTTELUHUONE

- Lattia: parketti vanha, reunojen uusinta ja lakkaus Helo 40.
- Jalkalista: vanha, maalaus Uula puulattiamaali, N462/RAL 8014 tumma seepianruskea.
- Seinät yläosa, patteriputket: pohjamaalaus Toplin aqua, NCS S 6020-Y50R/6010-Y50R 1:2 ruskea. Pinta liimamaali pigmentit umbra kahvi, ruskea umbra, oksidimusta, liitu > ruskea. Kehys: rautaoksidipunainen, terra pozzuoli, poltettu umbra, liitu > tummanruskea.
- Seinät alapaneeli: maalaus Futura 15, NCS S 8005-Y80R/8005-Y70R, lisätty hieman mustaa > siniharmaa. Kehys Ottossons matta, sävytetty vanhan mukaan. Kultarajaukset: pöm+Le Tonkinois+gelomat, kultapronssijauhe vanhakulta+aitokulta.
- Friisi, kattolista ja katto: konservointi.
- Ikkunasmyygit: Maalaus Linal, NCS S 6010-Y70R/7020-Y40R tummanruskea.
- Ovismyygit ja ovi D213: Saxotol puolikiiltävä, Symphony N465/L482 2:3 tummanruskea.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Paloilmaisin: spraymaalaus, NCS S 4030-Y30R punaruskea.
- Valaisinsukka: Lauritzon Nofire, Tortora.
- Ovet: D227 ja D228 konservointi.

214 NEUVOTTELUHUONE

- Lattia: parketti vanha, reunojen uusinta ja lakkaus Helo 90 sävytetty.
- Jalkalista: vanha, maalaus Uula puulattiamaali, Symphony N463 tumma seepianruskea.
- Seinä: pohjamaalaus Uula sisäöljymaali, NCS S 1005-G80Y vaalea vihertävänharmaa. Pinta hakkurimaalaus Saxotol pöm++ puolikiiltävä, NCS S 3010-G60Y/3010-G70Y 8:1 harmaanvihreä.
- Friisi, kattolista ja katto: konservointi.
- Ovismyygit: Saxotol puolikiiltävä, Symphony S463 ruskea.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Paloilmaisin: spraymaalaus, NCS S 1515-Y20R vaalea okra.
- Valaisinsukka: Lauritzon Nofire, Tortora.
- Ovi D203: konservointi.

215 TALONPOIKIEN SALI

- Lattia: Parketti, vanha, ylihionta ja lakkaus Helo 90 sävytetty.
- Jalkalistat: konservointi.
- Seinä: konservointi.
- Kattolistat ja katto: konservointi.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R 2:1 tumma ruskea. Ikkunalaseissa koristemaalauksen retusointi.
- Vanhat patterit ja tuloilmakalusteet: konservointi.
- Paloilmaisin: spraymaalaus, NCS S 8010-Y70R tumma ruskea.
- Valaisinsukka: Lauritzon Nofire, Mastice.
- Led-seinien tukirakenteet: tehdasmaalaus, RAL 8022 Black brown.
- Kalusteet: AV-kaapit, tehdasmaalaus RAL 7013 Brown grey. Patinoitu messinki.

216 NEUVOTTELUHUONE

- Lattia: parketti vanha, reunojen uusinta ja lakkaus Helo 90 sävytetty.
- Jalkalista: vanha, maalaus Uula puulattiamaali, Symphony S463 ruskea.
- Seinä: puhdistus, retusointi.
- Ovismyygit: Saxotol puolikiiltävä, Symphony S463 ruskea.
- Friisi, kattolista ja katto: konservointi.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Paloilmaisin: spraymaalaus NCS S 1515-Y20R vaalea okra.
- Valaisinsukka: Lauritzon Nofire, Tortora.
- Ovet D206, D208: konservointi.

217 NEUVOTTELUHUONE

- Lattia: vanha parketti, reunojen uusinta ja lakkaus Helo 90 sävytetty.
- Jalkalista: vanha, maalaus Uula puulattiamaali, Symphony S463 ruskea.
- Seinä, ikkuna- ja ovismyygit: pohjamaalaus Uula sisäöljymaali, NCS S 2020-Y40R vaalea oranssinruskea. Pinta hakkurimaalaus Saxotol pöm++ puolikiiltävä, NCS S 4040-Y70R/4050-Y70R 9:1 punainen.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Friisi, kattolista ja katto: konservointi.
- Paloilmaisin: spraymaalaus, NCS S 1505-Y valkoinen.
- Valaisinsukka: Lauritzon Nofire, Sabbia.
- Ovi D209: Konservointi.

218 NEUVOTTELUHUONE

- Lattia: vanha parketti, reunojen uusinta ja lakkaus Helo 90 sävytetty.
- Jalkalista: vanha, maalaus Uula puulattiamaali, Symphony S463, ruskea.
- Seinä, ikkuna- ja ovismyygit: pohjamaalaus Uula sisäöljymaali, NCS S 2010-B10G vaaleansininen. Pinta hakkurimaalaus Saxotol pöm++ puolikiiltävä, NCS S 4030-G50Y/4030-G30Y 8:1 vihreä.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Friisi, kattolista ja katto: konservointi.

- Paloilmaisin: spraymaalaus, NCS S 1505-Y valkoinen.
- Valaisinsukka: Lauritzon Nofire, Sabbia.
- Ovet: konservointi.

219 TARJOILUKEITTIÖ

- Lattia: uusi linoleumi Forbo Marmoleum Real, 3234 Forest Ground.
- Jalkalista: vanha, maalaus Uula puulattiamaali, Symphony L483 ruskea.
- Seinät: pohjamaalaus Uula sisääljymaali, NCS S 1005-G80Y vaaleanvihreä. Pinta kevyt hakkurimaalaus Ottosson matta NSC S 1510-G/1510-G20Y, 6:1 vaalea sinivihreä.
- Ikkuna- ja ovismyygit: maalaus Saxotol puolikiiltävä, Symphony L483 ruskea.
- Ikkuna: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Patteriputket: maalaus Uula Puulattiamaali, Symphony L483 ruskea.
- Friisi, kattolista ja katto: konservointi.
- Paloilmaisin: spraymaalaus, NCS S 1515-Y20R vaalea okra.
- Valaisinsukka: Lauritzon Nofire, väri Tortora
- Kalusteet: Dekton-työtaso Domoos. Taustalevy patinoitu messinki. Kylmälaitteet RAL 8019 Grey brown. Kalusteovet, rungot ja hyllyt maalaus KY19 Linal RAL 7013 Brown grey

220 PORVARISTON SALI

- Lattia: vanha parketti, ylihionta ja lakkaus Helo 90 sävytetty. HUOM! Helo-lakkaa ei saa käyttää vanhojen parkettipintojen lakkaukseen edes hionnan jälkeen, nostaa vahaa saumoista.
- HUOM! Induktiosilmukka teipattuna lattiaan.
- Jalkalistat: konservointi.
- Seinät, paneloinnit, ilmanvaihtokaapit: konservointi.
- Kattolistat ja katto: konservointi.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R 2:1 keskiruskea. Ikkunalasien koristemaalauksen retusointi.
- Paloilmaisin: spraymaalaus, NCS S 8010-Y70R tumma ruskea.
- Valaisinsukka: Lauritzon Nofire, Nocciola.

221 NEUVOTTELUHUONE

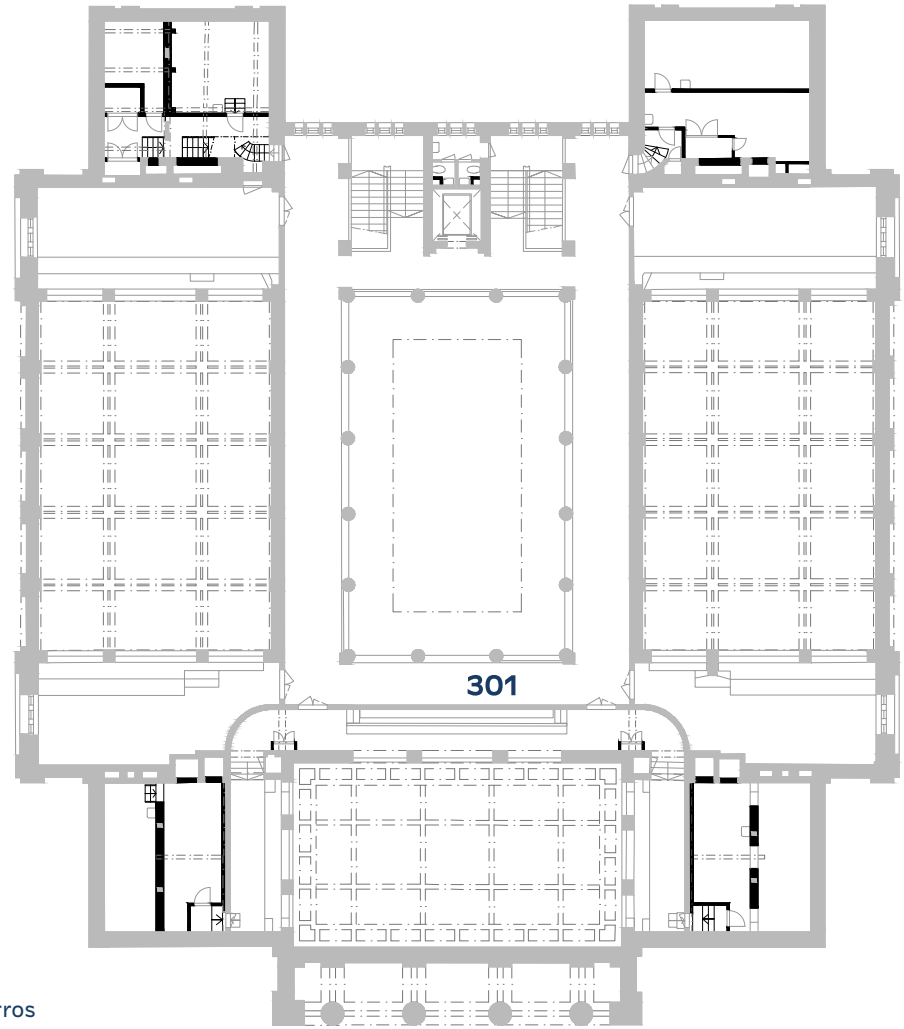
- Lattia: vanha parketti, reunojen uusinta ja lakkaus Helo 90 sävytetty.
- Jalkalista: vanha, maalaus Uula puulattiamaali, Symphony L483 ruskea.
- Seinä, ikkuna- ja ovismyygit: pohjamaalaus Uula sisääljymaali, NCS S 1005-G80Y vaalea kellanvihreä. Pinta hakkurimaalaus Saxotol puolikiiltävä++, Symphony S396 keltainen. Kehykset Ottossons Matta NCS S 4040-Y20R punaruskea.
- Friisi, kattolista ja katto: konservointi.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Patteriputket: maalaus Uula Puulattiamaali, Symphony L483 ruskea.
- Friisi, kattolista ja katto: konservointi.
- Paloilmaisin: Spraymaalaus, NCS S 1515-Y20R vaaleankeltainen.
- Valaisinsukka: Lauritzon Nofire, Tortora.
- Ovi D222: konservointi.

222 NEUVOTTELUHUONE

- Lattia: vanha parketti, reunojen uusinta ja lakkaus Helo 90 sävytetty.
- Jalkalista: vanha, maalaus Uula puulattiamaali, N462/RAL 8014 tumma seepianruskea.
- Seinät yläosa: pohjamaalaus Toplin aqua NCS S 6020-Y50R/6010-Y50R 1:2 ruskea. Pinta liimamaali pigmentit oksidiruskea, poltettu umbra, umbra kahvi, liitu. Kehys: pariisinsininen, oksidimusta, ultramariini, keltaokra, liitu.
- Seinät alapaneeli: maalaus Futura 15 NCS 8005-Y80R/8005-Y70R, lisätty hieman mustaa. Kehys Ottossons matta, sävytetty vanhan mukaan. Kultarajaukset: pöm+Le Tonkinois+gelomat, kulta-pronssijauhe vanhakulta+aitokulta. Kulmakoristeet kultapronssijauhe kupari+vanhakulta.
- Ikkunasmyygit: maalaus Linal, NCS S 6010-Y70R/7020-Y40R tummanruskea.
- Ovismyygit ja ovi D212: Saxotol puolikiiltävä, Symphony N465/L482 2:3 tummanruskea.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R, 2:1 keskiruskea.
- Friisi, kattolista ja katto: konservointi.
- Paloilmaisin: Spraymaalaus, NCS S 4030-Y30R punaruskea.
- Valaisinsukka: Lauritzon Nofire, Tortora.
- Ovi D212: maalaus Saxotol puolikiiltävä, Symphony N465/L482 2:3 ruskea.
- Ovi D225: konservointi.

223 PAPISTON SALI

- Lattia: vanha parketti, reunojen uusinta ja lakkaus Helo 90 sävytetty.
- Jalkalista: Konservointi.
- Seinät, ikkunapenkit ja -smyygit: konservointi. Länsi- ja pohjoisseinillä pohjamaalaus Toplin pohjamaali, liima-maalaus pigmentit okra, ruskea umbra, musta, liitu.
- Kattolista ja katto: konservointi.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R, 2:1 keskiruskea. Ikkunalasien koristemaalauksen retusointi.
- Vanhat patterit: paikkamaalaus Futura 15, Symphony M480/L466 ruskea.
- Paloilmaisin: spraymaalaus NCS S S8010-Y10R tumma ruskea.
- Valaisinsukka: Lauritzon Nofire, Nocciola.
- Kalusteet: soikea neuvottelupöytä ja takapöydät, kunnostus Valtioneuvoston kanslia.
- Led-seinien tukirakenteet: tehdasmaalaus, RAL 8022 Black brown.

3. kerros

2023–2025 muutokset
merkitty tummalla sävyllä.
Pohjakaaviot Arkkitehtitoimisto
Freese Oy.

III KERROS

301 PARVIKÄYTÄVÄ

- Lattiat: vanha lautalattia, paikkalaseeraus Le Tonkinois -vernissa+raaka umbra+ poltettu umbra. Pintalakkaus hiertäen Le Tonkinois lakka+vernissa.
- Jalkalistat: konservointi.
- Seinät: konservointi, osin ylimaalaus.
- Kattolista, katto: konservointi, osin ylimaalaus.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 4020-Y20R okranruskea ”tammi”.
- Uusi konvektorikotelo: tehdasmaalaus, RAL 1011 Brown beige.
- Vanha kaide: konservointi.
- Lisäkaiteet: tehdasmaalaus, RAL 8019 Grey brown.
- Ovet: konservointi.

304 YLEISÖ-WC

- Lattia: klinkkeri, vanha.
- Seinät: maalaus KY4 Toplin Satiini, Symphony G497. Laatoitus vanha.
- Alakatto AK2: kipsilevy maalaus Sax Hydrosil Innen, Altweiss.
- Kalusteet: hylly tehdasmaalaus, NSC S 1002-Y vaaleanharmaa.
- Ovet D306, D307: maalaus KY15 Linal, NCS S 1002-Y valkoinen.

330, 323, 324, 326, 327, 328, 329 SALIEN PARVET

- Lattiat ja jalkalistat: vanha lautalattia.
- Parvi 324: vanha/uusi lautalattia, pohjamaalaus Ovika lattiamaali, Symphony S407, paikkalaseeraus Le Tonkinois-vernissa+raaka umbra+ poltettu umbra, pintalakkaus Helo 40. Jalkalistat Ovika lattiamaali L462.
- Seinät: konservointi.
- Katto: konservointi. Tikkurappauksen kiinnitys ruuveilla.
- Ikkunat: maalaus Saxotol puolikiiltävä, NCS S 6010-Y50R/7020-Y40R 2:1 keskiruskea.
- Paloilmaisin: vakiovalkoinen.
- Lisäkaiteet: tehdasmaalaus, RAL 8022 Black brown.
- Ovet D319, D320, D321, D333: maalaus Saxotol puoli-kiiltävä, NCS S 5040-Y70R/5040-Y60R ruskeanpunainen.

TEKNISET TILAT JA VARASTOT

- Lattia: uusi betoni, PU-elastomeeri Nanten PU Flex Bio-M1, Nanten 235 ruskeanharmaa.
- Seinät: maalaus KY10 Luja 7, Symphony K497 harmaa.
- Uudet ovet: tehdasmaalaus, RAL 9002 Grey white.

VALOULLAKKO

- Seinät: vanha/uusi paneeli, maalaus Ottosson, Kermanvaalea (Gräddton).
- Sisäikkunat: karmit maalaus Ottosson, Helmenharmaa. Puitteet maalaus Ottosson, Kermanvaalea.
- Lasikaton teräskarmit: paikkamaalaus Unica Akva, sävy Y486.
- Valaisinkonsolit: tehdasmaalaus, RAL 7044 Silk Grey.

ULLAKKO

- Valoullakon seinät ullakolla: maalaus KY10 Luja 7, Symphony K497 harmaa.
- Vinot seinät ja niiden ovet: maalaus KY10 Luja 7, Symphony S497 keskiharmaa
- Ullakkokopit: maalaus KY10 Luja 7, NCS S 7502-Y tummanharmaa.
- Palosuojalevytetyt kattoristikkokotelot: maalaus KY10 Luja 7, Symphony S497 keskiharmaa.

Hankkeen vaiheet

21.2.2022	Hankesuunnitelma valmis
19.4.2022	Museoviraston lausunto hankesuunnitelmasta
18.5.2022	Rakennuttajakonsultin valintailmoitus
4.7.2022	LVI- ja S-suunnittelijoiden valintailmoitus
7.7.2022	ARK- ja RAK-suunnittelijoiden valintailmoitus
29.11.2022	Hankkeen sisältömuutos
1.2.2023	Investointipäätös (vain suunnittelu)
17.2.2023	Museoviraston lausunto arkeologisista kaivaustutkimuksista
25.1.2023	Yleissuunnitelmien hyväksyminen
25.5.2023	Rakennuslupa 1-1194-23-D
19.6.2023	Museoviraston lausunto suunnitelmista rakennuslupaa varten
20.6.2023	Investointipäätös 38,0 M€
21.6.2023	Rakentamispäätös 38,0 M€
29.5.2024	Museoviraston lausunto huoneen 109 välipohjamuutoksesta
31.5.2024	Museoviraston lausunto julkisivuvärityksestä
19.12.2024	Investointipäätöksen muutos 53,0 M€
19.12.2024	Rakentamispäätös 49,3 M€
11.8.2025	Museoviraston lausunto vanhan talotikkaan poistamisesta
29.8.2025	Vastaanottotarkastus, sisätilat (PJU > SK)
1.9.2025	Vastaanottotarkastus, sisätilat (SK > VNK)
31.10.2025	Vastaanottotarkastus, puistikko ja julkisivut (PJU > SK)

SR

Hankkeen osapuolet

Ohjausryhmä
- ylijohtaja Janne Kerkelä, Valtioneuvoston kanslia VNK (pj)
- toimialajohtaja Heikki Hovi, VNK (varapj)
- yksikönpäällikkö Pasi Heiskanen, VNK
- rakennusneuvos Juha Hovinen, VNK (siht) / asiantuntija Suvi Leukumaavaara, VNK (siht) / erityisasiantuntija Aino Salmi, VNK (siht)
- toimialajohtaja Mikko Järvinen, Senaatti-kiinteistöt (SK) / toimialajohtaja Minna Niittyniemi, SK
- asiakaspäällikkö Mika Kankainen, SK
- rakennuttajapäällikkö Selja Flink, SK
- aluepäällikkö Riku Hopeavirta, SK

Käyttäjä: Valtioneuvoston kanslia (VNK)
- toimialajohtaja Heikki Hovi
- rakennusneuvos Juha Hovinen
- erityisasiantuntija Aino Salmi
- asiantuntija Suvi Leukumaavaara
- erityisasiantuntija Raisa Hämäläinen
- asiantuntija Niko Venäläinen
- asiantuntija Maria Inkeri
- ryhmäpäällikkö Hanna Nuutinen
- asiantuntija Mikko Missaghi-Rilanto

Tilaaja / Rakennuttaja: Senaatti-kiinteistöt
- rakennuttajapäällikkö Selja Flink
- LVI-asiantuntija Teppo Malm
- sähköasiantuntija Pasi Hyyppä
- sisäilma-asiantuntija Kimmo Ahonen
- kiinteistöpäällikkö Samuli Nyyssönen / Juho Simonen
- turvallisuusasiantuntija Tate Vartinen

Kiinteistöhuolto ISS Palvelut Oy
- kohdevastaava Juha Hannula
- kiinteistönhoitaja Joanna Pahl

Rakennuttaja- ja valvontakonsultti: Indepro Oy
- projektipäällikkö Matti Kruus
- projekti-insinööri Oskari Peurakoski
- rakennustöiden valvoja Harri Jansalo, Tornando Oy
- LVI-töiden valvoja Tomi Laakso
- sähkötöiden valvoja Mikko Tuomisto

Arkkitehti- ja pääsuunnittelu: Arkkitehtitoimisto Freese Oy
- pääsuunnittelija Simo Freese
- projektiarkkitehti Eva Knif
- arkkitehdit Iiro Ristikankare, Karoliina Mäenpää
- sisustusarkkitehti Anu Halme

Kohdearkkitehti, hankesuunnittelu, julkisivujen värisuunnittelu: Arkkitehtitoimisto Okulus Oy
- kohdearkkitehti Kati Winterhalter

Rakennesuunnittelu: Insinööritoimisto Lauri Mehto Oy
- vastaava rakennesuunnittelija Simo-Pekka Valtonen
- projektipäällikkö Tuuli Ranki
- rakennesuunnittelijat Reino Huuskonen, Valtteri Kari, Roosa Heiskanen
- pohjarakennesuunnittelija Petteri Kronqvist / Sitowise Oy
- arkkitehtisuunnittelijat Linnea Korko, Joonas Valtonen
- peltitöiden valvoja Mikko Poikkilinja

Maisemasuunnittelu: Sitowise Oy
- projektipäällikkö Ismo Häkkinen
- maisemasuunnittelijat Laura Turunen, Anu Riikonen
- ulkovalaistussuunnittelijat Suvi Saastamoinen, Anssi Mäkinen, Pirkka Elfving

LVIAS-suunnittelu: Granlund Oy
- vastaava LVI-suunnittelija Jari Palander
- projektipäällikkö (LVI) Erno Pennanen
- LVI-suunnittelijat: Veikka Tiainen
- vastaava sähkösuunnittelija Topi Volama
- projektipäällikkö (sähkö) Simo Raassina
- sähkösuunnittelija Jere Vuori
- rakennusautomaatiosuunnittelijat Harri Pulkkinen, Juho Rämö
- valaistussuunnittelija Sanna Forsman

Keittiösuunnittelu: Sitowise Oy
- Sari Pylväläinen, Päivi Laitinen

Turvasuunnittelija: TeleConsulto Tsutsunen Oy
- Heikki Tarvainen

Tietomallikoordinaattori: Tietoa Finland Oy
- Jaakko Hauru, Lari Ruotsalainen, Aino Keitaanniemi

Palokonsultti: Jensen Hughes Oy
- Jukka Liikanen

Akustiikkasuunnittelija: Akukon Oy
- Henri Möller

Sisäilman laadunvarmistuskonsultti: Lotus Demolition Oy
- Arto Heino, Juha Tanner

Hissikonsultti: Hissi-Inssit Oy
- Mikko Marila

Huoltokirjakoordinaattori: Sitowise Oy

Urakoitsijat

TJ=toimitusjohtaja, tj=työnjohtaja, nm=nokkamies, pp=projektipäällikkö

Pääurakoitsija: Rakennus Oy Antti J. Ahola
- toimitusjohtaja Mikko Heino
- työpäällikkö Juha Jalava
- projektipäällikkö Raimo Moilanen
- vastaava työnjohtaja Tommi Nick
- työmaainsinööri Samuli Siivo
- työmaainsinööri Tuuli Mäkinen
- hankintainsinööri Markus Madsèn
- työmaa-assistentti Jenni Heino

- LVIA-koordinaattori Tom Hult
- ulkopuolen aluevastaava Juha Jalonen
- sisäpuolen aluevastaava Miko Eränkö
- työnjohtajat Jouni Allonen, Miro Eränkö, Viola Koivuniemi, Tommi Kostamo, Hanna Kyöstilä, Miro Luodes, Topias Mykkänen, Iiro Salomäki, Saku Sarena Marjut Söderlund
- työntekijät: Mitro Eränkö, Anton Gerzanits, Jaakko Heino, Jan-Béter Heinänen, Miika Kokkonen, Theo Meyne, Niko Pietiläinen, Hans Rosenblatt, Kari Vakkari, Viivi Vehkaoja, Sanna Vuorinen

LVI-urakoitsija: Boctok Oy
- IV-projektipäällikkö Jari Pussinen
- KVV-projektipäällikkö Mauritz Nikama
- työnjohtajat: Markus Allan Jäntti, Topi Martikainen, Aki Ralli
- Juuso Grönholm, Aaro Byman, Harri Heinälehto, Ville Hänninen, Indrek Kõrm (Cessabit Oy), Dimitri Maksimov, Stanslav Maksimov, Pauli Mustonen, Aapo Panula, Jaanus Raik, Jukka Tolonen, Juuso Uusikari

Sähköurakoitsija: Kaunisto-Yhtiöt Etelä-Suomi Oy
- projektipäällikkö, TJ Juha Rintala
- projekti-insinööri Samuel Rintala
- sähkökeula Matti Kaataja
- työnjohtaja Toni Laukkonen
- Aleksi Lahti, Ville Lähdesmäki, Joona Nummelin, Jukka Ritala, Tuomas Sjöman, Jukka Viinanen,

Rakennusautomaatiourakoitsija: Fidelix Oy
- Kimmo Ikala

LVI-eristysliike: Vuosaaren Eristys Oy
- Andrei-Petronel Horatau, Pekka Marraskuu, Mika Sormunen, Robin Sormunen

Julkisivu-urakoitsija: Rakennusentisöinti Ukri Oy
- TJ Seppo Kokkonen, tj Anni Hassi, Herkki Hade, Titti Hade, Kuura Helanen, Tomi Järvinen, Noora Kajaluoto, Anna Kivinen, Anna-Maija Kuitunen-Lammila, Tuomas Makkonen, Maksims Melnis, Raija Musakka, Henriikka Määttä, Tiina Oinonen, Roope Pääkkönen, Marko Rahikainen, Simo Ripatti, Saara Sairanen, Ville Salminen, Vesa Seppäläinen, Annikaisa Siponen, Iina Sinersaari, Nina Sorvali, Osmo Tikkanen, Miska Varis

Peltityöt: Pelti- ja Rautatyö E. Salminen
- TJ Tommi Salminen, Jukka Roivainen, Rolle Malmström

Peltityöt: Wanhan Saneeraus Oy
- Esa Hakala

Ikkunaurakoitsija: Restaurointiosuuskunta Kymen Karmiini
- tj Anne-Mari Junnola, Aliisa Keränen, Eevi Laaksonen, Iina Lautala, Saara Suviranta

Parkettiurakoitsija: Parkettiliike Witick
- Stephan Witick, Jouni Maijala, Markku Roiviainen

Konservointityöt:
Kuustie & Sorri Oy & Konservointi Heli Oikarinen
- Pääkonservaattorit Arja Sorri ja Heli Oikarinen
- Emilia Bergholm, Maria Kangas, Tiina Kilpiö, Riikka Kråkström, Kaisa Kuosa, Mari Lehtinen, Maiju Moilanen, Mari Punta, Matilda Rajamäki, Sanni Vuorisalo, Helena Wassholm

Konservointityöt:
Osuuskunta Konservointi ja Restaurointi Kollaasi
- Mika Huuskonen, Noora Klami, Jenni Lankinen, Petteri Liikanen, Tanja Lindfors, Hanna Rotonen, Jenni Tiipiö, Laura Väisänen

Veistoskonservointi: Konservointi Helle Oy
- tj Liisa Helle-Wlodarczyk, Susanna Belinskij, Jarno Harakkamäki, Emilia Kallinen, Sara Laurell, Joonatan Mäkelä

Veistoskonservointi: Konservointipalvelu Löytö Oy
- Anna Lehtinen, Sari Pouta

Konservointityöt: OSK Rotunda
- Elina Järvelä, Iina Liljendal, Helena Salo

Lasikonservointi: Suunnittelutoimisto Nina Lehos

Restaurointityöt: Restaurointimaalaus MIMOS Oy
- TJ Riitta Karjalainen, Santtu Hämäläinen, Tiina-Tuulia Suosaari, Johanna Pukkio

Restaurointityöt: Restart Oy
- TJ Lauri Leppänen, Iida Juden, Ilpo Heikkinen, Linnea Häkli, Jaakko Leppänen, Linda Liljeström, Jose Salmari

Restaurointityöt: Puusepänliike Tmi Tony Lidman

Maalaustyöt:
Valpa-Maalaus Oy / Maalausliike Vilen & Syrjänen Oy
- TJ Antti Valkama,Tuija Aouat, Janita Helena Hotti, Pirita Järvinen, Mikaela Leino, Harri Oksanen, Tomi Oksanen, Mari Paavilainen, Tarja Rasi, Heli Sipilä, Aino Vuorela

Kiviurakoitsija: IKJ Rakennus Oy
- TJ Jouni Soramäki, Niko Kuivalahti, Atte Maijala, Juha-Matti Mäenluoma, Tommi Pietiläinen, Marko Snellman, Ari Väisänen

Vesikattourakoitsija: Pellista Oy
- TJ Lauri Kilpirinne, Milka Kilpirinne, Veli Kilpirinne, Christian Kivelä, Ahti Korkala

Maanrakennusurakoitsija: Georos Oy
- Lars Grönvall, Jere Parkkonen, Mika Päivinen

Maanrakennusurakoitsija: E.M. Pekkinen Oy
- tj Jarmo Ahokas, Musa Atici, Abdelilah Doukni, Jari Ahokas, Ari Kalliokoski, Juha-Matti Komu

Pihaurakoitsija: VRJ Etelä-Suomi Oy
- työpäällikkö Jukka Väisänen, tj. Viki Koskivaara
- Paula Finér, Antti Haring, Erik Hiltunen, Janne Kaunisto, Joona Kettunen, Jari Koskinen, Harri Pakarinen, Marko Piittisjärvi, Christian Prusskij, Annette Simonsen, Jason Tofts, Tuuna Toivokoski, Jarno Vainio,

Remontti Arkko Oy
- tj Anssi Peltonen, Ville Hoikkala, Samuli Sipilä, Harry Vill

Kauno Rakennus
- Alpo Kauno, Teemu Kauno

Mawi Group Oy
- Heiki Kuldlam, Amar Puura, Raivo Sõber, Vladimir Vesternin

Taite Pojat Oy
- Kaido Kikas, Kregery Männik, Rein Tammistu

Barona Rakennus Oy
- Tomas Exposito, Leete Härm, Ilkka Kainulainen, Meelis Kast, Toomas Kuus, Jani Lång, Samuli Mikkola, Ilmari Myllyoja, Tuomo Paavola, Margo Pärna, Nesim Rahali, Malle Reinloo, Juha Saastamoinen, Visa Suomalainen, Vahur Sõlg, Joona Timonen, Juha Yukiputi

LTQ Rakennus Oy
- nm Abdullah Abdi, Sari Karimäki, Hilda Kolin, tj Jonne Pasanen, nm Jukka Suominen / Rami Puhakka Ma-Ra Kuljetus Oy

Lisäpalvelu, Lisäpalvelu Helsinki ja Lisäpalvelu Vantaa
- Toni Alakotila, Harli Allik, Janek Drjahlov, Kati Hahle, Timo Kadarik, Mika Kinnunen, Eero Kivik, Vihur Lehismets, Ella Liimatainen, Tuomas Luukko, Sander Maas, Maria Niemi, Alex Nyrönen, Elton Papa, Pavel Silke, Eetu Teittinen, Oliver Tiit, Ville-Heikki Tomppo, Annely Villa

Karkkilan Rakennuspalvelu Oy
- TJ Tero Tirkkonen, Jagnar Veverson

Arsenaali Oy
- Juho Annola, Niko Ryyppö

M. Kahila t:mi
- Marko Kahila

MaJA-Apu Oy
- Marko Savolainen

Bolt Works Oy
- Toni Julin, Keimo Kaario, Janne Kinnunen, Mikael Koskimäki, Tomi Ruoho, Jussi Tuomola

Isoharja Oy
- Jayson Garcia, Touko Ketola, Antti Paukkuri, Markus Pesonen

Rautaman Urakat Oy
- TJ Mika Rautama, Sami Airio, Hiljar Kuresalu, Elias Meininki, Ville Rautama

NL Trade Oy
- nokka Stelian-Eduard Chilian, Marian Balan, Constantin Brinzei, Victor Codrescu, Gavrila Demetter, Boghicianu Laurentiu, Ilie Lazar, Devis-Constantin Nica, Mihail Posicra, Nicolae-Sorin Vasii

JWD Palvelut Oy / JWD Palvelut Etelä-Suomi Oy
- Tomi Ahlberg, Joonas Helenius, Seppo Manninen, Aapo Panula, Allan Pool, Leon Robles, Janne Semi

Paikallavalurakenteet: Betonipörssi Oy
- TJ Kalle Kääriäinen, Miro Harjumäki, Kimmo Heikkinen, Jonathan Lindström, Marko Määttä, Akbar Najafi, tj. Aku Olkkonen, Matti Vanhanen

Telineurakoitsija: Ramirent Finland Oy
- tj Niko North, Jussi Alatalo, telinesuunnittelija Jani Bolotin, Ilari Ihanus, Harry Kadak, Aku Kavén, Gani Krasniqi, Timo Lindholm, Petteri Pennanen, Henrik Puolakoski, Toomas Saar, Jani Saarinen

Telineurakoitsija: Ferati Rakennus Oy
- Arton Bellopoja, Peci Egëzon, tj Enis Ferati, Mirsad Ferati, Artan Galica, Arben Hajzeri, Ekrem Hajzeri, Betim Hoti, Florim Hyseni, Leutrim Igrishta, Florentin Kelmendi, Kujtim Llullaku, Fidan Mehmeti, Qendrim Mehmeti, Xhevdet Parduzi, Ideal Ymeri

Diferents Oy
- Nikolai Eistre, Kaspars Kupcs, Kaarel Lillelaid, Martin Lääts, Marcus Moorits, Roger Muskat, Gabriel Pärnoja, Indrek Urbalu

Renta Telineet Oy
- Sami Blom, Jan-Peter Felixson, tj Sebastian Hummarkoski, Toni Kinni, Janne Korkiakangas, tj Tarmo Murd, Dmitri Tsernei

Laatoitus- ja lattiapinnoitusurakoitsija: Heikkinen Yhtiöt Oy
- Toomas Kuul, Arto Pajuniemi, Sami Rouhiainen, Ilkka Saarelainen

Erikoislattiapinnoiteurakoitsija Z-lattiapinnoitus Oy
- TJ Haxhi Zekaj

Timanttiporaustyöt: Timanttiporaus Teho Oy
- Eetu Kantelus, Aleksi Koivisto, Jesse Lahdelma, Frans Laitala, Jesse Ranta, Juho Ranta, Niko Saarinen, Vili Savioja

Asbestipurkuliike: Asbrak Oy
- tj Kai Mäkelä, Reko Pekkola

Purku-urakoitsija: Rakennushirmu Oy
- TJ Harri Havukainen, Petter Ulma

Purku-urakoitsija: Purkucom Oy
- Enno Anton, Benjamin Eklund, Meelis Klaus, Aimur Kääpäkaust, tj Mika Lätti, työpäällikkö Pasi Mörsky, Andrei Nikonorov, Ivan Pedoson, Deniss Suhhodolov, Ain Tiganik, Sakari Tiilikainen, Jussi Turunen

Purku-urakoitsija: Piikki & Pora Rautiainen Oy
- Üllar Kuusik, Einar Leinus, Pasi Kiiski, Tony Simpura, tj Tero Simpura

Purku-urakoitsija: Purkupiha Oy
- Juha Rauhansuu, Antti Timoskainen

Turvaurakoitsija: Avarn Security Oy
- tj Waltteri Holmberg, Roni-Petteri Kortene, projektipäällikkö Teo Merikivi, Tarmo Puhakka, Juha Takala, Antti Uitto, tj Antti Virtanen, Kimmo Werlander

Lukitusurakoitsija: BLC Turva Oy
- Nico Kettunen, tj Jukka-Pekka Kirvesmäki, Joona Kola, Eetu Kuittinen, Mikael Savolainen, projektipäällikkö Ville Suojasalmi

Lukitusurakoitsija: Turvaexpertit Helsinki Oy
- Tapio Halonen, Mikko Iirola, Lauri Talasmäki

Kalusteurakoitsija: Projektikaluste Oy
- Jyrki Hyttinen

Lasiurakoitsija: Haka PKS Oy
- TJ Viljar Rei, Ivar Eskor

Palokatkourakoitsija: MH-Palvelut Oy
- Santeri Heinonen, Sanna-Kaisa Laakso, Jouni Lahtia, Timo Kola, Jussi Pasma, Mathias Willstedt

Palokatkourakoitsija: Bausol Oy,
- TJ Paul Olsoni, Henna Saastamoinen, Antti Vastapuu

Torninosturin kuljettajapalvelu: Puuhax Oy
- Marjut Kiiskilä

Kokonaiskustannukset

	M€	%
Kokonaiskustannukset	49,0	100,0
Rakennuttajan kustannukset		
Suunnittelu	5,4	11,0
Tutkimukset	0,2	0,4
Asiantuntijapalvelut	0,9	1,8
Rakennuttaminen ja valvonta	1,0	2,0
Liittymämaksut	0,4	0,8
Muut	0,4	0,8
yht.	8,3	16,9
Rakentamiskustannukset		
Alueosat	3,7	7,6
- puistikko 0,8 M€		
- ulkoportaat 0,8 M€		
Talo-osat	9,0	18,4
- Julkisivut 3,6 M€		
- Ikkunat ja ulko-ovet 0,9 M€		
- Sääsuoja, telineet 0,9 M€		
- Peltikatto, puukorjaukset 1,0 M€		
Tilaosat	6,8	13,9
- Konservointi, restaurointi 3,0 M€		
LVI	5,4	11,0
Sähkö, rakennusautomaatio	2,8	5,7
Laiteosat	1,0	2,0
- Keittiölaitteet 0,4 M€		
- Turvalaitteet 0,3 M€		
Rakentamisen johtotehtävät	5,9	12,0
Työmaatehtävät	4,9	10,0
-Sisäpuolen telineet 0,5 M€		
Asiakirjamuutokset	0,2	0,4
Lisätyöt takuuvaiheessa	0,6	1,2
Tavoitepalkkiot	0,3	0,6
Muut rakennustyöt ja erillishankinnat	0,1	0,2
yht.	40,7	83,1

Kustannustaulukko. Ranskalaisilla viivoilla merkityt nostoina yksittäisistä työvaiheista tai hankinnoista.

LOLLIPOP PLACE

SENAATTI